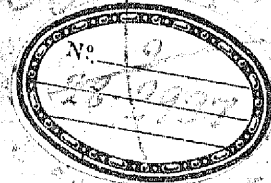

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

~~3~~
~~27-229~~

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA	
GRANADA	
Clase	3
Repartido	1
Receptor	1012

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL	
GRANADA	
Sala:	A
Estante:	4
Numero:	374

27
5
24
332

Diabolus dicitur in hōie magis: et hōies dicitur
 vocant: ignorans cōsiliū antiquū dei. i. misterium in
 carnatione: nō vōt nō sine mō si inter te intelligeris 201
 Villiū ep̄ enāgelicū figurat v. et sūm argū q̄ qui 203/204
 cruciat sacerdotes sūt s̄tē cam. et mō figurati.
 i. ha tal colūna est q̄ p̄ p̄s dom̄ sustinet / insūm sū 207/208
 p̄biē nullū diffini p̄tēt: mō est p̄cēps 223
 qui oculi apti ad cū peccat: et qui clausi 210/212
 p̄ nō Xus s̄muel p̄paruit sauli / nulla dū et imp̄ dē s̄ lo 216
 quī mē dicit nō p̄ illā dē p̄ hō.
 v̄ sentire q̄ p̄m nō videt deū in raptu q̄ feroces mō 221
 res hūit in deū dū mabat stimulo carnis 222
 abele p̄ abole in quē finē dicit a ē / quid s̄m̄ abrahā: dicit 228
 lazari: lingua dicitur
 p̄ hō nō se creant s̄ deus illū creant q̄ deo nō magis s̄m̄: ipe 251
 plus nō dilige d̄ / v̄ q̄ har ratiōe s̄s plus amādi q̄ nos
 ipe q̄ fecerūt nos nō ip̄i nos: s̄ quō ad corpora nō die
 p̄ sicut aliqui plānetē sūt sūp̄ solē t̄ ab illo veniūt // 252
 lumen: sicut aliqui p̄ph̄e p̄servūt q̄ ab ip̄o t̄ illūm
 p̄ apti cōp̄atō s̄p̄ ad incarnatiōē / alia s̄m̄ crea 253
 tōis autē & ascensionē.
 p̄ qualis p̄ tale filius et in dicit nō in p̄sona q̄ alig
 p̄ alius filius et quod explicat in illis: i. mō s̄p̄ 255
 ut d̄ m̄ creatus v̄ ip̄os deus d̄m̄ p̄ filia s̄.
 in hōis q̄ p̄ q̄ nō in p̄sona.
 p̄ venusta die descripto: q̄ sit ignis q̄ d̄i valde abrup̄ 25
 p̄ sicut s̄m̄ inf̄ ratiōis: sicut filius dei humani asupte 257
 p̄ q̄ hō m̄ h̄ nō est alig alig t̄ cape nō p̄ secus // 258
 p̄ p̄tēt q̄ p̄tēt
 p̄ nō nōq̄ n̄ m̄ & nativ̄ n̄ postea apparuit aut apparuit 261
 s̄m̄ mō et p̄tēt quo apti in d̄ p̄tēt
 p̄ deus de s̄ qui a p̄re p̄tēt alig hōm̄ p̄s aut d̄s q̄ 261
 incarnatiō sua a tempore fuit

qui diligit celestia attendit in his que veget: totū corpus 267
 sui vulnerat: quū deservit carnis sibi abstractio
 h̄s p̄veni in camino d̄m̄: ut aia s̄m̄ exuta corpore 268
 nihil aliud q̄ deū s̄p̄ et cognoscere et laudare d̄s
 servat
 p̄ coloris avus merita s̄m̄ / aia t̄m̄ quib̄ cōsumit 270
 ut vix vno oculo videat
 p̄ plurime p̄orbē vexat et vastat aia q̄ hōm̄ h̄nt 282
 advocatō s̄m̄ hōm̄.
 p̄ admira t̄ modus d̄m̄ s̄m̄ h̄nt gardis sine // 284
 astasi et p̄natiōe sensui: et ratiōnatiōe
 p̄ nullus locus in p̄ bona opa s̄m̄ s̄m̄ o deus nullū 298
 d̄m̄ d̄m̄ qui in ip̄ cōfideat 296
 p̄ s̄m̄ d̄m̄ d̄m̄ et s̄m̄ m̄m̄ 307
 p̄ b̄i d̄m̄ salutis s̄m̄ adjurato: p̄ fluxu sanguinis 316
 p̄ alia b̄i d̄m̄ s̄m̄ quosq̄ exvotis 318
 p̄ quo in diabolus m̄v̄et hōm̄: et quare? 321
 p̄ genera malignorū s̄m̄ d̄m̄: et quib̄ cōsiliis epe 324
 v̄ d̄m̄: d̄m̄ expellat s̄m̄ h̄nt d̄m̄ m̄ d̄m̄ 325
 p̄ demon quib̄ maligne ad sepultura oratiōis: oratiōis et 331/332
 bona alia opa: cōfessionē omnium et p̄ceptū s̄m̄
 hortat
 p̄ h̄nt d̄m̄: in d̄m̄ d̄m̄ d̄m̄ n̄ s̄m̄
 arbore ē vetitā s̄m̄ p̄tēt: s̄m̄ s̄m̄ q̄ d̄m̄
 eos ab illa abstinentia: et caute interrogasse: coram
 v̄ d̄m̄ h̄nt et d̄m̄ ut aia et corpi m̄ et
 for̄ s̄m̄ h̄nt: humilitas corpi d̄m̄ forma et aia
 p̄ d̄m̄: d̄m̄ h̄nt qui volūt deo s̄m̄ v̄ r̄a
 h̄nt s̄m̄ d̄m̄: h̄nt quot s̄m̄ d̄m̄ et
 factis committit s̄m̄.
 p̄ h̄nt d̄m̄: ut aia d̄m̄ in corpore: nō v̄nt sine
 carne et sanguine: sicut in eucharistia nō est n̄ d̄m̄ man
 panis et v̄: i. s̄m̄ panis et v̄mi: et quā d̄m̄ manet
 facta panis et v̄mi.

prose li. et visione sent aqua in curth ficut
est panis et ur et har fplis in vinitate. refignu
ri. pvez pane filii vino. et aqua
ibide qd laius obfingit ut p dicitur fongus no et
sada ob pntu cufionz atq post sari
ibide. ut nulla querate upu calora gny felis ita
ne quere sei fecta qui gmgafumg est f. apperire
eig calve et fitez miferioz cordis deuote

Dee. Colegio de la Compa. de Jesus de Granada. Pa
R. 3797

SANCTAE

HILDEGARDIS

ABBATISSAE IN MONTE

S. ROBERTI APVD NAAM FLVVL

VM, PROPE BINGAM, SANCTISSI-
mae virginis & prophetissae,

EPISTOLARVM LIBER:

Continens varias Epistolas summorum Pontificum, Imperatorum,
Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Ducum, Princi-
pum, & aliorum plurimorum vtriusq; secularis & Ecclesiastici status
Magnatum ad S. HILDEGARDIM, & eiusdem
sanctas ad easdem responsiones:

ITEM EIVSDEM S. HILDEGARDIS
alia quaedam, quae sequens pagella indicabit,

Ad confirmandam & stabiliendam Catholicam nostram fi-
dem & religionem Christianam, moresq; in ECCLESIA
instruendos & emendandos, apprimè vtilia:

Nunc primùm in lucem edita.

PSAL. 93.

Beatus homo quem tu erudièris Domine, & de lege tua docueris eum.

Coloniae apud Hæredes Iohannis Quentel & Geruinium
Calenium, Anno M. D. LXVI.

Cum gratia & privilegio Imperatoriae Maiest. ad Decennium.

44842805

Ad Clerum Moguntinē	pag. 117
Ad Clerum Colonien	157
Ad Clerum Treuiren	172
Ad Griseos monachos	182
Quæstionum 38. solutiones	206
Regulæ S. Benedicti explicatio	232
Ad sorores suas explicatio symboli S. Athanasi	248
Liber primus vitæ S. Hildegardis	276
Liber secundus	286
Liber tertius	314

Iohelis & Actorum 2-

Effundam de Spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri & filia vestra: Seres vestri somnia somniabunt, & iuvenes vestri Visiones videbunt. Sed & super seruos meos & ancillas in diebus illis effundam spiritum meum.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI,

EIDEMQUE CLARISSIMO PRINCIPI AC

DOMINO, D. DANIELI, MOGUNTINO ARCHIEPISCOPO, SACRI ROMANI IMPERII PER GERMANIAM ARCHICANCELLARIO & PRINCIPI ELECTORI, DOMINO suo colendissimo &c.

Otum mundum in maligno positum esse, Reverendissime in Christo pater ac Domine, diuus Iohannes apostolus iam olim scripsit ac monuit. Quod si unquam obtinuit, certe hac nostra periculosissima tempestate quam verissimum esse nemo est nisi

plane cæcus sit, qui non videat: Tam multis (proh dolor) in fide errantibus, & in tot heresum & sectarum discrimina distractis, multis in fide nutantibus & vacillantibus: alijs in fide Catholica quidem persistentibus, sed in moribus & vita à vero tramite, in utroque Ecclesiastico pariter & seculari statu enormiter deviantibus. Unde ad obviandum eiusmodi malis, nihil presentius esse palam est, quam ea in lucem proferre, que ad firmadum Catholicam nostram & orthodoxam fidem & religionem Christianam, & mores

in Ecclesia instruendos & emēdandos pertinent. Eiusmodi autē esse hęc B. Hildegardis opera, satis ex ipsdē relucet. Quæ ego nuper manibus proprijs ex archetypo, quod in monasterio in Mōte S. Roberti ppe Pingam sanctē adseruatur, descripsi: Eademq; pietatis tantū zelo ductus, in lucē emittere & Reipub. Christianę cōmunicare operę precīū duxi, sperans indē non parū fructum ad Rēpub. Christianā rediturum. Patronum autē huius operis querēs, non putavi cuiq; rectiūs dedicari posse, q̄ R. C. T. cū quod eidē R. C. T. quasi debeatur, quod in suo dominio & Diœcesi Moguntinē beatā Hildegardim cum suis monumētis habeat, thesaurū certē ecclesię preciosissimū, tum verò, quod R. C. T. singularē defensorē & adfectorē Catholicę & orthodoxę religionis nostrę Christianę nemo sit q̄ nesciat. Obnixē orās, vt R. C. T. hunc meū conatū boni cōsulere, & hęc B. Hildegardis opera, & me vnā in Clientelā suā & patrociniū clemēter recipere velit. Referet is, qui pietatis officia multo cū fœnore remetiri solet Deus. De laudibus B. Hildegardis & eiusdē operū, nō est q̄ nos multis agamus, post Iohā. Thaulerū, Tritthemium, Nauclerum, & alios qui vitam eiusdē ad longum descriperunt. Benè valeat. R. C. Tua, cui me totum confesco dedicoq̄ue.

R. C. T.

humilimus cliens

Iustus Blanckvualt presbyter.

VITA

VITA HILDEGAR- DIS EX TRITTHEMIO.

Hildegardis abbatissa cœnobij sancti Ruperti confessoris, in opposito Bingensis oppidi, ex altera parte Naifluuuij, Moguntinæ diœcesis, ordinis diui patris Benedicti, natione Teutonica, ex comitatu Spanbeimensi, discipula quondam beata Gutta (* forsan Iutta, aut Iuditha) virginis, sororis Megenhardi Comitiss Spanbeim, fundatoris nostri, virgo sanctissima cōuersationis, & à pueritia sua diuinis reuelatiōibus illustrata, cuius vita multis miraculis comprobata, odorem suæ sanctitatis in longinquas dispersit regiones, aded vt Eugenius, Anastasius quartus, Hadrianus quartus, Alexander tertius, Romani pontifices, scriptis eam crebrius visitantes, se & Romanam Ecclesiam illius orationibus commendarent. Sed & Eugenius tertius in concilio Treuirensi, sancto Bernardo presente, scripta & opuscula eius coram omnibus lecta, publicè approbatū: eamq; vt cepto perstaret in proposito, literis denud roborauit. Omnia autem quæ scripsit, ex reuelatione diuina didicit. E quibus ista sunt:

In Regulam S. Benedicti	lib. 1.	Et ego paupercula fœ.
Triginta questionum	lib. 1.	Charitas qua cum abstin
Vita S. Ruperti confessoris	lib. 1.	Nam vt in vera visione
Vita S. Dysibodi Episcopi	lib. 1.	In mystica visione &c.
Homilia 58. in Euangelijs	lib. 1.	Homo quidam qui b
De Sacramento altaris	lib. 1.	In visione qua anima
*Sciuias grande volumen	lib. 1.	Et factum est in anno no
Vita meritorum	lib. 3.	
Simplicis medicina	lib. 1.	
Composita medicina	lib. 1.	
Diuinorum operum	lib. 1.	Et factum est in 6. anno
Ad Colonienses	lib. 1.	Qui erat, & qui est, &
Ad Treuirenses	lib. 1.	Ego paupercula form.
Exhortatorium secularium	lib. 1.	O turba hominum nascē
Ad sorores suas	lib. 1.	O filia quæ vestigia

Ad Monachos griseos
Carmina diuersa
Et sancto Bernardo
Epistolarum ad diuersos 135.

lib. 1. Ego pauperula in le
lib. 1. Qui sunt hi qui vt nub
epi. 1. In spiritu myſteriorum
lib. 1. O mitis pater, ego paup

ſcripſit & alia. In omnibus autem opusculis ſuis catholica doctrina re-
lucet, quæ vel fidem confirmet, vel inſtruat mores, nec quicquam dixit aut
ſcripſit vnquam, quod in dubium poſſit vocari. Et cum Latini ſermonis eſ-
ſet ignara, tamen reuelante ſpiritu Dei, omnia Latinè & cõgruè dictauit,
notarijs excipientibus. Vidimus multas epistoſas Conradi tertij & Frede-
rici primi imperatorum, & epiſcoporum Moguntiniſis, Treuirenſis, Colo-
nienſis, Bremeniſis, Hieroſolymitani, & aliorum penè innumerabilium, qui
ex diuerſis mundi regionibus, fama ſanctitatis & reuelationum eius pro-
uocati, ſe ſcriptis commendabant orationibus ipſius, & diuerſarum
quaſtionum ſolutiones quærebant. Moritur ſub Frederico imperatore pri-
mo, Anno Domini 1180. ætatis ſua 82. indiſtione tertiadecima, decimo-
quinto Calendas Octobris.

VATICINA QVAEDAM SIVE PRO

phetiæ ſublimes ac illuminati theologi D. Ioannis Thau-
leri, in vetuſtis codicibus repertæ.

Quæſo mortales omnes, ex animo & multo cum timore atq; tre-
more magnam Dei iram, & iam olim meritas Diuina iuſtitie
plagas atredite, quæ licet hoc tempore plûs quàm in quadrin-
gentis retrò annis mundo grauiter immincant, valdè tamen
metuendum eſt, multò incomprehenſibilius, inſuperabilius, grauiusq; etiã
ſuprà quàm aſtimari queat, adhuc irruituras. Tam enim graues ac magnæ
erunt calamitates illæ, vt quotquot tunc ſuperſeſſe contigerit, optaturi ſint
atq; dicturi: O vtinam nos plagæ priores abſumpſiſſent: nam tunc fortè vel
animarum noſtrarum iacturam nullam feciſſemus: nunc verò cum corpo-
ris, tum animæ grande periculum ſuſtinemus. Porro ſigna, quæ terribiles
bas magnasq; plagas portendent, partim ſunt breues iſta atq; diſciſſa, &
in varias ſubindè formas abominabili quadam metamorphoſi nunc quidè
ſic, nunc verò aliter commutate veſtes, cum inſolentibus ac luſciuis geſti-
bus. Quod totum haud dubiè ex malignorũ ſpirituũ ſuggeſtione, & in cor-
da hominum inſillatidè procedit. Sicut & ſancta Hildegardis ante annos

quid ſi ri-
diculã ho-
diè veſtitio
diuerſita-
tẽ videat?

ſer-

fermè ducentos apertiſſimè prædixit, & prædicèdo mundũ præmonere ſu-
auit. Et hæc quidem, nec non & pleraq; alia ſigna, iam annis decem euide-
ter apparuere. Chiuſmodi verò plaga ſupradicta futura ſint, eadem ſancta
Hildegardis multa cum diſtinctione deſcripſit. Nec tamen hæc aliquis
vulgò edicere audeat, eò quòd ipſas minimè capiat, & metuendum ſit, hui-
uſmodi publicatione comminatas plagas accelerari magis debere, quàm
impediri. Verùm vt pijs quibuſq; perſpicuũ ac notum fiat, quomodo ſeſe ha-
rum calamitatũ temporibus habere ac gerere debeant, lubet eas hæc ſub
parabolis ac ſimilitudinibus ob oculos ponere. Concernent quippe ſacro-
ſanctam fidem noſtram, & ſacramenta, & omnes Eccleſiaſticas atq; Chri-
ſtianas conſtitutiones. Vnde in tantam homines fluctuationem ac errorem
præcipites ibunt, vt cuius cœu catholica veritatis aſſertori, credere tũd
poſſint atq; conſidere, prorsũ ſint ignoraturi. Et hoc quidem idcirco diui-
na permittet iuſtitia, quòd nos ex multo iam tempore ita negligèter, immodè
& vitioſè viuendo, ipſam fidem moribus ac vita impugnauiſſimus: ac di-
gniſſimũ Chriſti corpus vnã cum alijs Eccleſia ſacramentis, cum omni de-
niq; ſanctimonia Chriſtiana, tam planè irreuerenter, indignè, impurè, in-
fructuoſè tractare ac ſuſcipere auſi ſumus. Magna igitur tunc pericula
contaminatis, vitioſis, & diuinam inſpirationè contemnentiſſimis immine-
bunt. Quotquot verò ſignũ Ihu frontibus ſuis impreſſum habuerint, i.
oës qui per fidem Chriſti viuam, in quodã melioris vitæ initio atq; profectu
inuenti fuerint, ab his plagis immunes erũt. Id quòd beatus Ioannes Apo-
calypſeos capite nono hæc plagas ſub obſcuris quidè verbis, ſed à B. Hilde-
garde luce clariùs detectas, recensens teſtatur. Caterũ fidelis ac ſaluber-
rimi conſilij omibus, qui periculosis illis temporibus viſturi ſunt, nobis per
B. Hildegardè reuelati, iſta ſumma & intentio eſt: Vt videbunt ſenſcenti,
ac propemodũ effete matris ſua Eccleſiæ ſanctæ, animo reſignato ac ppen-
ſiſſima voluntate, patienter atq; humiliter condeſcendentes, oĩbus ordinati-
onibus atq; doctrinis illius, q̄ nobis hucusq; palàm in ſuggeſtu à concionato-
ribus proponuntur, ſpontanea ac obediēti ſubiectiōe obtemperent: nec
vlli alteri pſuaſioni fidem adhibeant, etiã ſi vel angelus de cœlo, præter id
quòd euãgelizatum eſt, annunciet ac perſuadere molietur, ſicut & à Dño
noſtro Ieſu Chriſto diligenter p̄moniti ſumus, cum diceret: Super cathedrã
Moſis ſederunt ſcribæ & phariſæi. Oĩa ergò quęcunq; dixerint vobis, ſer-
uate & facite: ſecũdũ opera verò eorũ nolite facere. Item beatus Paulus:
Sed licet nos, inquit, aut angelus de calo euãgelizet vobis, p̄terquam quòd
euã-

Ezech. 9^a

Gal. 1.
Matth. 23^a

Galat. 1.

euangelizauimus vobis, anathema sit. Immensa illa ac inexhausta Dei misericordia, dignetur nos in vna ac vera Christi fide semper stabiles cōseruare. Scriptum est predictum vaticinium in eo libro, vnde huc translātū est, Anno à Christo nato millesimo trecentesimo quadragesimo octauo.

Nunc igitur, dilectissimi, certi estote, quod nisi in melius vitam nostram cōmutare studeamus, grauius nobis plaga predicta immincant, ita quod tanta erit afflictio, vt iudicium extremū nobis ad memoriam sit reuocaturā. Quae enim nunc pace multa gaudere videntur, in maxima tunc vexatione erunt, & Dei verba peruertentur, cultusq; diuinus penē in obliuionē ibit: & vnus huc, alius illuc properabit: nec facile sciri poterit, quorsūm haec tandem euasura sint. Interim tamen fidelissimus Deus nidulum aliquē habebit, vbi suos conseruet protegatq;. Discat ergo quisq; pati, & abnegare seipsum: auscultans intus vocem patris sui, quid ille in se loquatur: ac foris matris suae, i. Ecclesiae sanctae. Horum quippe vox vna est. Quare qui has voces non didicerit agnoscere, in aeternum pereat necesse est. Exurget enim vox fallax, qua omnes huic paternae voci auscultare nolētes, in errorem abducat. Sonat autem nobis paternae vox per vocem sanctae matris Ecclesiae in omnibus doctrinis, praeceptis atq; consilijs illius. Vā proinde ac iterum vā omnibus, voci huic obtemperare nolentibus, vt seipsum in veritate parumpendant, & studeant esse humiles. His enim teterrimae desperationis vox inspirabitur, dicētib; pseudodoctoribus falsum esse atq; confictū, quicquid vnquam prisca veritatis doctores hīc edocuerunt. Quicunq; igitur in fundo suo humilitate destituti fuerint, & pro suo ipsorum sensu ac proprio beneplacito in suis illis vafris ac subtilibus conceptibus perdurauerint, hi omnes in tantos abducētur errores, vt cunctos Ecclesiae ritus ac instituta, fallacia & à veritate aliena sint credituri. Quod profectō ex ipsorū vitiosissimo vel maxime procedet fundo: tum etiā, quod veri illius atq; viui fundi penitus expertes erunt. Vera namq; humilitas est, Deū ex toto, ex toto, inquam, & ex omni diligere: hoc est, dilectissimi, verū totius boni fundamentum. O si praeuidere pūsseris, charissimi, quantis angustijs atq; periculis mundus ipse & quotquot Deo in fundo suo vel saltē Dei amicis reuerā nō adhaeserint, olim inuolūēdi sint, quamq; terribiliter cum illis agetur, (sicut adhuc in proximo veris Dei amicis significatū est per reuelationem) & quā deniq; vera fides conculcabitur: si, inquam, haec sciretis dilectissimi, sensus vestri naturales hoc nulla ratione sustinerent. Qui tunc victuri sunt, cogitent haec ipsis longē antiē predicta fuisse.

Tempora
hic nostra
acu tāguntur.

AD B.

AD B. HILDE-
GARDIM, SVMMORVM PON-
TIFICVM, IMPERATORVM, ARCHIEPISCO-
porum, Episcoporum, aliorumq; plurimorum Magnatum,
Ecclesiasticorum pariter & secularium, EPI-
STOLAE VARIAE, eiusdemq; B. HIL-
DEGARDIS ad eandem sanctae
Responsiones.

EVGENIVS PONTIFEX
HILDEGARDI.

EVGENIVS SERVVS Is est eius
seruorum Dei, Dilectae in Do-
mino filiae Hildegardi, praepo-
sita in Monte beati Roberti,
salutem & Apostolicam bene-
dictionem. Miramur o fi-
lia, & supra id quod credi po-
test, miramur, quia Deus iam
nostris temporibus noua mi-
racula ostendit, cum te spiritu
suo ita perfudit, quod diceris
multa secreta videre, intellige-
re, & proferre. Hoc à veridicis personis ita esse percepimus, qui
se fatentur te & vidisse & audisse. Sed quid nos ad haec dicere
valemus, qui clauem scientiae habentes, ita quod claudere &
aperire possimus, & hoc prudenter facere per stultitiam negli-
gimus? Congratulamur igitur gratiae Dei, congratulamur &
dilectioni tuae, hoc admonentes, vt scias, quod Deus (superbis
Iac. 4.
i. Pet. 5.
resistit, humilibus autem dat gratiam. Gratia autem hanc quae
A in

Pfal. 70. in te est, conserua & custodi, ita vt ea quæ in spiritu proferenda senseris, prudenter proferas, quatenus illud audias: Aperi os tuum, & adimplebo illud. Quod autem insinuasti nobis de loco illo, quem in spiritu tibi præuidisti, hoc permissione & benedictione nostra & Episcopi tui fiat, ita quod ibi regulariter cum sororibus tuis viuas secundum regulam sancti Benedicti sub claufura eiusdem loci.

EVGENIO APOSTOLICO,
HILDEGARDIS.

Serua Mitis pater, ego pauperula forma scripsi tibi hæc in vera visione in mystico spiramine, sicut Deus voluit me docere. O fulgens pater, in tuo nomine tu venisti in terram nostram, sicut Deus prædestinauit, & vidisti de scriptis veracium visionum, sicut viuens lux me docuit, & audisti eam amplexibus cordis tui. Nunc finita est pars scripturæ huius. Sed tamen eadem lux non reliquit me, sed in anima mea ardet, sicut eam ab infantia mea habui. Vnde nunc mitto tibi literas istas in vera admonitione DEI. Et anima mea desiderat, vt lumen de lumine in te luceat, & puros oculos infundat, & spiritum tuum exuscitet ad opus scripturæ istius, quatenus anima tua inde coronetur, quod DEO placet: quia multi prudentes de terrenis visceribus spargunt hæc in mutationem mentium suarum, propter pauperem formam quæ ædificata est in costa, & quæ est indocta de philosophis. Tu ergo pater peregrinorum, audi illum qui est fortis rex, & in palatio suo sedit, & magnas columnas coram se stantes habuit aureis cingulis præcinctas, &

& multis margaritis & preciosis lapidibus valde ornatas. Sed regi huic placuit, quod paruam pennam tetigit, vt in miraculis volaret, & validus ventus eam sustinuit ne deficeret. Nunc iterum dicit tibi, qui est lux viuens in superis, & in abyssolucens, ac latens in abscondito audientium cordium: Præpara scripturam hanc ad auditum me suscipientium, & facillam viridem in succo suavis gustis, & radicem ramorum, & volans folium contra Diabolum, & viues in æternum. Cauene spernas hæc mystica DEI, quia sunt necessaria in illa necessitate, quæ absconsa latet, & quæ nondum aperte apparet. Odor suauissimus fit in te, & non fatigeris in recto itinere. Sed ille qui loquitur, & non silet, hæc dicit propter imbecillitatem illorum qui cæci sunt ad videndum, & surdi ad audiendum, & muti ad loquendum in nocturnis insidijs mortiferi laquei latrocinantium morum. Quid dicit? Gladius radiat & circuit, occidens illos qui prauæ mentis sunt. O qui in tua persona es fulgens lorica, & prima radix in nouis nuptijs CHRISTI, & in duas partes diuisus, in partem scilicet hanc, quod anima tua iterata est in mystico flore virginitatis: & in partem hanc, quod radix es Ecclesiæ, audi illum qui acutus est in nomine, & fluit in torrente, tibi dicentem: Oculum de oculo non abijcias, & lumen de lumine non abscondas, sed sta in plana via, ne de causis illorum, in anima accusaris, quæ in sinum tuum positæ sunt, nec permitte eas in lacum perditionis dimergi per potestatem conuiuantium prælatorum. Gemma iacet in via: Sed versus veniens, & illam valde elegantem videns, pedem suum porrigit, eamque leuare vult, & in sinum suum ponere. Sed subito aquila veniens, ipsam gemmam rapit, & eam in tegmen alarum suarum inuoluit, & in cancellos palatij regis portat.

Et eadem gemma ante faciem regis multum fulgorem dat, vnde à rege valde diligitur: Et rex propter amorem eiusdem gemmæ, aquilæ illi aurea calceamenta dat, & eam ob probitatem suam valde laudat. Nunc tu qui es in vice Christi sedes in cura Ecclesiasticæ cathedræ, meliorem partem tibi elige, vt aquila sis, vrsu superans: & vt in animabus tibi commissis, cancellos Ecclesiæ ornes, quatenus in aureis calceamentis in superiora veniens, te ipsum alieno subripias. Nam oculus viuens, videt & dicit, qui sapit, & discernit quasque creaturas, qui & eas omnes exuscitat, & vigilat: Valles plangunt super montes, & montes cadunt super valles. Quomodo? Subditi nudati sunt de disciplina timoris DEI, & incitati sunt rabie, vertices montium ascendere, prælatos incusare: & ipsorum temeritas non accusat praua opera sua. Sed dicunt, Vtilis sum vt sim prælatus utilitate. Et omnia prælatorum opera habent indigna, quia eos sibi excellentiores esse dedignantur. Quoniam subditi iam sunt nubes nigre, & in femoribus suis non sunt accincti, sed dispergunt omnia instituta agri, dicentes, quod hæc vilia sint. Et hoc faciunt, quia venenosi sunt per inuidiam. Pauper homo magnam stultitiam habet, quando vestimenta sua scissa sunt, semper in alium adspiciens, considerans quem colorem vestimentum illius habeat, nec suum à sorde abluit. Montes autem transiliunt clauem viæ veritatis, & eorum itinera non sunt parata volare ad montem myrrhæ. Ideo obtenebratæ sunt stellæ diuersa nube. Luna stat, stellæ clamât, quod luna cedit. Sol illas premit, quia nulla earum clarescit, sed in turbine implicatæ sunt. Vnde ô pastor magne, & post Christum nominate, præbe lumē montibus, & virgam vallibus. Da præcepta magistris, & disciplinam subditis: montibus iustitiam cum oleo sparsis, & vallibus ligaturam obedientiæ, mixto

Can. 4.

mixto bono odore, & fac illis recta itinera, vt non appareant viles soli iustitiæ. Puros fac vt vbiquè oculos habeas. Mens tua puro fonte rigetur, vt eum sole splendeas, & agnum imiteris. Paupercula forma tremit, quod in sono verborum loquitur ad tam magnum magistrum. Sed ô mitis pater, antiquus vir & præliator magnificus dicit hæc. Vnde audi: De summo iudice dirigitur ad te, vt graues & impios tyrannos eradices, & à te eicias, nè stent in magna irrisioe in tua societate. Esto autem misericors publicis & priuatis ærumnis, quia DEVS non spernit vulneratos, nec spernit dolores trementium se. Vnde ô pastor ouium, audi hæc super laborantes in fatigatione multorum. Lux dicit, Mystica DEI sunt iudicia super vnumquenque secundum meritum illius. Multi tamē homines volunt habere scrutinium per zelum suum, & per ignorantiam morum suorum, sed iudicium meum nesciunt. Quapropter in æstimatione sua supra modum mentiuntur, vt lupi prædam rapientes. Ideo quanuis homo dignus sit propter scelera sua iudicari, tamē mihi nõ placet, quod homo sibi metipsum vult habere iudicium secundum arbitrium suum. Et hoc nolo. Sed tu vnamquamque causam discerne secundum materna viscera misericordiæ Dei, qui à se non separat mendicium & egenum, quoniam plùs vult misericordiam quàm sacrificium. Nunc igitur nigri volunt abluere nigredinem per turpitudinem suam, sed ipsi sunt polluti & surdi, in fossa iacentes. Illos erige, & adiuua pusillos. Tu enim qui es pastor populorum, audi vt viuas in æternum. Lux viuens dicit: Dic audaci populo, qui sibi terrores inuenit in via errantium viarum. Dominus quidam habuit marmoream ciuitatem: & venatores venientes, ciuitatem illam inspiciebant, volentes dispergere recta instituta eius, quæ in flore illo apperuerunt, quem virginea mens inuenit. Et ecce mons magnus & excelsus, valde

Osee 6.
Matt. 9.
& 12.

elegans & ex politis lapidibus factus, contra orientem apparuit: supra quem quoddam ædificium ad orientem stabat, de lignis & lapidibus communis ædificationis factum. Tunc venerunt multi iuuli, quasi de medio orientis, in idem ædificiū fluentes: Sed & in eodem ædificio fortissimus odor boni vini erat, sed tñ cum aqua mixti. Et multus populus in idem ædificium corrui, in eo curuo corpore ambulans. Sed alij in quadam valle coram prædicto monte stabant, & illos attendebāt, qui in eodem ædificio curui ibant. Et ecce supra eundē montem etiā aliud marmoreum ædificium candidissimi & integri lapidis, quasi magna turris contra aquilōem stabat, in lucidis ampulla plena optimi balsami, velut ignis ardens pendebat, & in cuius pavimento multum oleum diffuebat. Sed tamen ventus de aquilone interdum veniens, balsamum & oleum illud commouit. Tunc multi ex populo in idem ædificium venerunt, qui & oleo illo spargebantur, & balsamo illo in frontibus suis signabantur. Et facta est vox de cælo, dicens: Isti sunt signati. Et qui hoc modo signati sunt, signum hoc nō potuerunt abluere, sed itā signati permanserunt, sicut & illi qui in Christo renati sunt, baptismum suum cōseruare debēt. Qui autem signati erant, ad illos qui signati non fuerunt, nō trāsibant, nec societatem eorum suscipiebāt: quia si hoc fecissent, fatui & inutiles dicerentur: qui verò signati non fuerūt, ad istos qui signati erant, trāsibant, & societatem eorū suscipiebant, & inde optimam partem sibi elegerunt. Sicut stella multiplicat splendorem suum in nube, & sicut fœminea forma coronatur in virginitate. Et vir magnus aurea zona præcinctus, supra eadem ædificia stans, dextrū brachium supra marmoreū ædificium, & sinistrum supra aliud posuit. Intellectus iste, ad duo instrumēta Ecclesiasticæ dignitatis est. Omnipotens enim pater instituit nobilem partem à secularibus causis

separa-

separatā, & in secretis suis coram Deo fortiter ardentem: quā quidam insidiatōres despicientes, volūt destruere rectitudinē eius, q̄ in filio Dei manifestē apparuit. Sed tñ mons iustitię ex politus in multis iustificationibus, in ortu veritatis ascendit, in quo utilis institutio ad deū tendens, & tamē hoībus assistēs surgit, lumē vtilitatis hoībus præbens, itā vt etiā plurima doctrina & odor rectarū scripturarū de vigore veritatis ad ipsum fluat: quas quidā eorum in diuersa sinē ratione multotiēs refundunt. Quapropter & multi in ea curui in prauitate ambulānt, itā vt etiā aliqui terrenis inhiantes, turpitudinem illorum imitentur. Sed etiā in eodem monte iustitię prædicta pars, in secretis suis corā Deo ardens, in integritate sua, vt Diabolo resistat, exurgit, optimā partē in Deo habens, & in exēplo suo misericordiam ostendens. Sed tñ multę tentationes à diabolo emissę, optimā partē & ipsam misericordiam inquietāt. Multi autē hoīes ad eandē partē transeūt, & verā misericordiā consequunt, cū optimā partē sibi eligunt. Vndē & corā Deo signati dicuntur. Et qui signū huius partis suscipiūt, in eo sicut & in baptismo suo, fortiter permanent. Quapropter ad istos qui idē signum non habent, socialiter non descendunt, nē inanes velut fatui efficiantur: & qui signum eiusdem partis non habēt, ad eundē ordinem socialiter ascendunt, & itā in plurimis bonis multiplicantur. Quod & ille ostēdit, qui aurea zona præcinctus, demonstrat se esse Deū & hominem, vtrōsq; scilicet istos & illos, regens cum brachio fortitudinis suæ: istos protegit itā, vt in eo fortiter ardeāt, secularia abijcientes: & brachio mansuetudinis suæ illos tegit, itā vt vtilēs in diuina protectione sint, cū lumen veritatis proximis suis vtiliter præbent. Nunc tu q̄ es pater populorū, discerne in perspicuitate verba hæc, à summo iudice tibi directa pro necessitate errantium: quia superbia vult opprimere humilitatem, quod esse non debet, velut inconueniens esset, si luna vellet pugnare cum sole,

le,

le, splendorē suū cupiēs similem facere splendori ipsius, Vnde propter hāc ineptam conuenientiā, fons aquarum clamat ad te imitorem eius. Per me viuum & acutum, comprime atq; corrige nigros insidiatores & furtiuos speculatores, qui in plumbum vertuntur in tortuosis peccatis, & qui de aquilone adsparguntur in nequitia diaboli, & qui se contrariē porrigunt ad caput praelatorum suorum per nimietatem iniquitatis. Fuga ergo illos de pastoralis cura, quæ poenam de canibus portat. Et quanuis quidam praelati sint obtenebrati per vicissitudinē morum, tamē nō decet aliquos eorum propter quosdam subditos abijci. Ideo inspicere hęc per purissimum oculum, vt non deficiat honor tuus, qui per nomen suum tangit illum qui fuit, & est rectus & iustus, parans vias suas in omnibus instrumentis suis, ea præuidendo ante instituta dierum antiquorū. Ipse faciat puros oculos tuos, qui non spernit pupillū & pauperem, quia mons myrrhæ & thuris es præ vallibus sordium puteis. Audi ergo illum, qui semper vigilat viuentibus oculis, & qui non est tædiosus propter procellas, quæ sunt pars calicis eorum, qui assimilatur simulacris quasi dum sint prosperitatem suam. Tu autem qui vis habere potestatem honoris magni in palatio regis, dilata iustitiam summi ad illius honorem. Hoc decet te propter te, propter clarum nomē tuum. Nunc ergo adspice in igneum datorem, qui infundit bonum intellectum hominibus. Sed quis homo potest sonare contra vocem illam? Num potest vox hęc paruam pennam facere volare sic, vt nullus gladius contra eandem pennam se possit mouere? Potest. Nunc tu o imitator excelis personæ, fons viuus clamathęc ad te, quia personam tuam non decet, vt habeas oculos cæcorum, & vestigia vipereorum morum & furtiuam rapinam, denudans altare DEI. Et cur hoc faceres? Sed qui hoc facit, non potest soluere corrigiam calceamenti corporis

Pfalm. 9.
Can. 4.

Pfalm. 10.

poris dominici. Ideo, o cuncti, castigate vos. Ego autem, o pater, in loco cælitus mihi ostēso, iuxta verba benedictiōis tuæ, secundum regulam S. Benedicti, sub clausura eiusdem loci cum sororibus meis maneo, & hoc me tam viuente, quam defuncta, semper obseruari desidero.

ANASTASIVS PAPA, HILDEG.

Nastasius Episcopus seruus seruorum Dei, Is fuit eius Hildegardi dilectæ filiæ in Christo, salutem nomine & Apostolicam benedictiōem. quartus. Exultamus in domino & gratulamur, quod nomē Christi de die in diē glorificatur in te, ita vt & admirantes dicamus, Exo. 15. Quis similis tuū in fortibus Domine? Quis similis tuū? Magnificus in sanctitate, terribilis & laudabilis, & faciēs mirabilia. Audiuimus enim & vidimus multa de te. Scimus etiā quod piæ memoriæ prædeceffor noster, cui ad nutriendum sponsam Christi per Diuinam gratiā successimus, te multo affectu dilexit, amplexus est, & audiuit. Cuius & nos vestigia secuti, scribere tibi studuimus, & rescripta tua videre desideramus, quærētes illa quæ Deus in te operatur, quanuis nos in bonis claudicemus, in quibus tam lassitudine corporis, quam mētis nostræ, suspiramus, cum nos ad cælestia per negligentiam nostram sursū non erigimus, vt iure deberemus. Occultorum autem cognitor, & voluntatē & possibilitatem nostram nouit. Admonemus igitur, rogamus, & obnixē tibi iniungimus, vt cum sororibus tuis preces ad Dominum fundas, quatenus per virtutem ipsius, ad iustitiā nos erigere valeamus, ita vt per hoc æterna præmia adipiscamur, ad illa in præsentī vitā anhelare non deficientes. Pax tibi & omnibus tuis sit.

B RESPON-

AD ANASTASIVM PAP.
RESPON. HILDEGARD.

O Persona, quę es p̄cellens armatura, & mons magni-
strationis valde ornatę ciuitatis, q̄ constituta es in
desponsatione Christi, audi illum qui non incepit
viuere, nec lassatur in defectione. O homo, qui in
oculo sciētia tuę lassus es ad refrenandū magniloquia super-
bię, in hoībus in finū tuū p̄positis, cur non reuocas naufragos,
qui de magnis casibus suis surgere non possunt, nisi per adiu-
torium? Et quare non abscindis radicē mali, q̄ suffocat bonas &
vtilis herbas, dulce gustum & suauē odore habentes? Filiam
regis, scilicet iustitiā, q̄ in supernis amplexibus est, & q̄ tibi
cōmissa fuerat, negligis. Tu enim permittis hanc filiā regis sup
terram prosterni, quia diadema & decor tunicę eius scindit
per rusticationē diuersorum morū hoīm illorum, qui in simi-
litudine canū latrant, & in similitudine gallinarum, q̄ in no-
ctibus interdum cantare tentantes, ineptā exaltationē vocū
suarum emittunt. Isti sunt simulatores, in vocibus suis fictam
pacē ostendentes, sed inter se in cordibus suis frendentes, vel-
ut canis qui ad sodales sibi notos caudā suā mouet, sed probū
militē qui in domo regis vtilis est, dentibus suis mordet. Cur
prauos mores in hoībus suffers, qui in tenebris insipiētie sunt,
ad se quęq; nociua colligētes, sicut gallina q̄ in nocte clamās,
sibi met terrore incutit? Qui sic faciunt, in radice vtilitatis nō
sunt. Audi ergo o homo illū, q̄ acutā discretionē valde amat,
quā vt maximū instrumētum reuerentię instituit, quod cō-
tra malū pugnaret. Hoc tu non facis, cum malū non eradicās,
quod bonū suffocare cupit. Sed malū se supbē attollere p̄mit-
tis: & hoc facis propter timorē illorū, qui pessimi insidiatores
sunt in nocturnis insidijs, plus amantes pecuniā mortis, q̄ pul-
chrā filiam regis, s. iustitiā. Oīa aut opera quę deus operatus
est, lucidissima sunt. Audi o homo. Nā sup̄nus pater ante ex-
ortum

EPISTOLA HILDEGARDIS.

Ortū mundi in secreto suo intonuit, O mi fili. Et globus mūdi
exortus est, hoc quod pater intonuit, excipiens, diuersis tamē
speciebus creaturarū, adhuc in obscuro latentibus. In ipso aut
quod scriptū est, Dixitq; deus, fiat, diuersę species creaturarū
p̄cesserunt. Sic per verbū & propter verbū patris, oēs creaturę
factę sunt in voluntate patris. Deus aut oīa videt, & oīa p̄no-
uit. Sed malū nec surgēdo, nec cadendo, quidquā per se facere
aut creare aut operari potest, quia nihil est, sed tantum fallax
optio, & contraria opinio cōputatur, itā quod homo malum
operat, cum hoc, quod contrariū est, facit. Misit aut deus filiū
suū in mūndū, vt diabolus, (qui malū amplectēdo cognouit,
& homini suggestit) superaret p̄ eū, & vt etiā homo (q̄ p̄ malū
periērat) redimeretur. Quapropter deus spernit peruersa ope-
ra, videlicet fornicatiōes, homicidia, rapinas, seditiones, tyrā-
nides & simulationes iniquorū hoīm, quoniam ea per filium
suū contriuit, qui spolia tartarei tyranni oīnō dispersit. Vndē
tu o homo, qui sedes in principali cathedra Dñi, contemnis
quādō malū amplecteris, itā q̄ illud non abijcis, sed oscularis,
q̄ ipsum sub silentio in prauis hoībus sustines. Et idēd omnis
terra turbat per magnā vicissitudinem errorū: quia quod deus
destruxit, homo amat. Et tu o Roma velut in extremis iacens,
conturbaberis itā, q̄ fortitudo pedū tuorū, super quos haete-
nūs stetisti, languescet, q̄m filiam regis, videlicet iustitiā, nō
ardenti amore, sed quasi in torpore dormitionis amas, itā vt
eā à te expellas: vndē & ipsa à te fugere vult, si non reuocaueris
eam. Sed tamen magni montes maxillā adiutorij tibi adhuc p̄-
bebunt, te sursum erigētes, & magnis lignis magnarū arborū
te fulciantes, itā q̄ non tota in honore tuo, videlicet in decore
desponsationis Christi oīnō dissipaberis, quin aliquas alas or-
namenti tui habeas, vsq; dum veniat nix morum diuersarum
irrisio num, multam insaniam emittentium. Caue ergo nē ad

ritum paganorum te cōmisceri velis, nē cadas. Nūc audi illū, qui viuit & non exterminabitur. Mūdus modò est in lasciuia, postea erit in tristitia, deinde in terrore, ita vt non curent homines se occidi. In oībus his sunt interdū tēpora petulātia, & interdū tēpora contritionis, & interdū tēpora fulgurū & tonitruū diuersarum iniquitatum. Oculus enim furit, natus rapit, os occidit. Pectus autem saluabit, vbi aurora, velut splendor primi ortūs, apparebit. Quæ verò sequūtur in nouo desiderio & in nouo studio, dicenda nō sunt. Sed ille qui sine defectione magnus est, modò paruum habitaculum tetigit, vt illud miraculum videret, & ignotas literas formaret, ac ignotam linguam promeret, atq; vt multimodam, sed sibi consonantem, melodiam sonaret. Et dictum est illi: Hoc quod in lingua desuper tibi ostensa, non secundum formam humane consuetudinis protuleris, quoniam consuetudo hæc tibi data non est, ille qui limam habet, ad aptum sonum hominū expoline non negligat. Tu autem o homo, apparens constitutus pastor, surge, & curre citius ad iustitiā, ita vt corā magno medico non accuseris, quod ouile ipsius à sorde nō exteferis, nec oleo vixeris. Vbi autem voluntas crimina nescit, & vbi homo desiderium * non rapuit, ibi homo omninò in profundum iudiciū nō cadit. Sed culpa huius ignoratiæ per flagella tergit. Ergo tu o homo, sta in recto itinere, & Deus saluabit te, ita quia stabulū benedictiōis & electiōis te reducet, & in æternū viues.

*id est, nō
consensit,

ADRIANVS PAPA, HILDEGAR.

Is est huius
nominis
IIII.

Adrianus Episcopus seruus seruorum Dei, Hildegardi dilectę in Christo filiæ, prepositę sancti Roberti, Salutem & Apostolicā benedictiōem. Gaudemus filia & exultamus in Domino, quod honestatis tuę opinio ita latè longeq; diffunditur, vt multis fias odor vitę in vitam,

2. Cor. 2.

vitā, & à turba fidelium populorum in tuā pconium exclamet: *Que est ista, q̄ ascendit p̄ desertū tanq̄ virgula fumi? Vnde cū* Cant. 3.
aīam tuā vsq; adeò extimem⁹ diuini amoris igne succēdi, vt ad benè operandū exhortatiōe aliqua nō indigeas: superuacaneum duximus exhortatoria tibi verba multiplicare, animūq; tuum virtute diuina sufficienter innixum, aliqua verborum suppositione fulcire. Veruntamen quia & ignis aura flante fit grandior, & velox equus calcantibus vigetur ad cursum, id tuę religioni duximus proponendum, vt videlicet à memoria tua non excidat, quia non incipienti, sed perficienti palma debetur & gloria, dicente Domino: *Vincenti dabo edere de ligno* Apoc. 22
vitę, quod est in paradiso dei mei. Cogita itaq; filia, quoniam ille serpens, qui primum hominem à paradiso deiecit, magnos perdere cupit, vt Iob, & deuorato Iuda, ad cribrandos *Apostolos* Luc. 22:
expetit potestati: & quia scis multos esse vocatos, paucos Mat. 20.
autem electos: ita intra numeratione persiste, ita creditas dispositioni tuę sorores salutis operibus instrue, vt cum eis ad illud gaudium valeas præstante Domino peruenire, quod nec oculus Esa. 64.
vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. *Decet* 1. Cor. 2.
terò autem cōmonitoria verba de te audire desideramus, quia spiritu miraculorū DEI imbuta diceris, vnde plurimum gaudemus, & Diuinę gratiæ gloriam damus.

HILDEGARD. RESPON.

Vi vitam dat viventibus, dicit: O homo, dirā duritiam leonarum & fortitudinem leopardorum patiendo sustinebis, & naufragium in captura prædarum senties, quoniam omnibus his datus es in fatigationem ad te currētibus. Habes enim intelligibilem intellectum contra sæuissimos mores hominum, in quibus æstuando refrena-

B 3 bis

bis capillos currentium equorum, qui non desistunt currere ad semitas prædaram. Sed tamen rixando contra te ipsam, inclinas te interdum quasi ad probitatem quorundam hominũ, ubi celas oculos aliquorum, qui mortui sunt præliari in planis vijs. Vnde patieris pugnam Semeiæ præliorũ, sed destrues mobilia reliquiarum illorum, qui in foueam vadunt per asperitatem suam. Attamen venam habes fortiss. clavis, quæ non vadit libenter ad azyma in forma Sardij. In pectore ergo tuo quære saluationem aquarum, nè in turbinem vadas. Sed vt in mansuetudine requiescas ad languorem & liuorem illorum, qui permixti sunt maceratione diuersorum vulnerum, in hoc imitans saluatorem tuũ qui te redemit. Sed hoc graue pondus magisterij, quod portas, nõ est in indignatione Dei, ubi etiã mores vrsorum & pardorum & interdum venenũ aspidũ, tibi & subsequẽtibis occurrẽt. Sed gladius dei illos occidet, ita dũ inter illos bonus dux surgat. Nunc autẽ moneo te, vt subiectis tuis frenũ imponas, nec eos malũ aduersũs te loq. sinas. Vnde & vera lux tibi dicit: Quare nõ percutis nequiss. seruos, q. tibi occultẽ insidiantur, sicut araneã q. pungunt? Vigila ergo strenuẽ, quod postulat causa in moribus populi in hoc tempore.

Gen. 3.

ALEXANDRO APOSTOLICO,

HILDEGARDIS.

Summa & gloriosa persona, quæ primũ constituta es per verbum Dei, per quod omnis creatura rationalis & irrationalis in genere suo facta est, tibi specialiter idem verbũ clauis regni cælestis per indumentum humanitatis suæ, scilicet ligandi atq; soluendi potestatem,

Matt. 16.

statem, concessit. Tu quoquẽ excellentiss. pater, materia omnium spiritualium personarum existis, quẽ tuba iustitię Dei sonant in Ecclesia, quẽ varijs ornamentis circumamicta fulget, dum alij alijs bona exempla, vitam sanctorum imitando, præbent: quẽ etsi quid rectẽ agunt, Deo, & non sibi, attribuũt, & de bonis imitatoribus suis gaudent, sequentes priores sanctos, qui carnẽ suam domabant, & seipsos cum manifesta victoria cęlestis militiẽ cõtra vitia diaboli pugnãtes roborabant, & cũ bona voluntate velut angeli in Deum adspiciebãt. Sic & tu, õ mitis pater, benignũ patrem imitare, qui poenitentem filiũ & Luc. 15. ad se reuertentem, saginatũ vitulũ propter illum occidens, cum gaudio suscepit: & sauciati ex latronib⁹ vulnera vino la- Luc. 10. uuit, caligine confusa, asperitatẽ correptionis & pietatẽ misericordiæ designat: & stella matutina, quẽ solẽ diei præcucurrit, esto in Ecclesia, quẽ diũ schismatis caligine cõfusa, lumine iustitiæ Dei caret. Et tu ergo secũdũ zelum DEI corripe, & de oleo misericordiẽ poenitentes vnge, quoniam Deus magis Ose. 6. vult misericordiam, quã holocaustũ. Nunc õ mitiss. pater, ego & sorores meæ, genua nostra coram paterna pietate tua flectimus, orantes vt digneris paupertatem pauperculę forme respicere, quæ nunc in magna tristitia sumus, eõ q. abbas de monte sancti Dyfiodi, & fratres eius, priuilegijs & electioni nostræ contradicunt, quam semper habuimus, de qua semper magna cautela prouidendum nobis est, nè aliquatenũs nobis tollatur: quia si nobis timoratos & religiosos, quales quẽrimus, non concederent, religio spiritalis omninõ in nobis destrueretur. Vnde domine mi, propter Dominũ adiuua nos, vt vel electionem nostram obtineamus, vel alios ubi possimus, qui nos secũdũ Deum & vtilitatẽ nostrã procurent, liberẽ queramus & accipiamus. Nũc iterũ rogamus te pijs. pater, nè petitionẽ nostrã & etiã nũcios istos despicias, qui per fidelem

delem amicum nostrum moniti, te petentes, ad nos diuertent, & hoc quod apud te obtinere quarunt, facias, quatenus possis finem huius vitæ, quæ ad vesperum iam declinat, in indeficientem lucem peruenias, & dulcem vocem Domini audias: *Eugè serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium Domini tui. Inclina ergò supplicationibus nostris aures tuæ pietatis, & nobis & illis clara dies sit, vt ex indulgentia tuæ largitatis communiter Domino gratulemur, quatenus & tu in æterna felicitate semper gaudeas.*

RESPON. ALEXANDRI PAPÆ ad Vuezelinum Præpositum.

Is est huius nominis tertius.

Alexander seruus seruorum dei, dil. filio Præposito S. Andreae in Colonia, salutē & apostolicā benedictionē. Ex parte dilectæ in Christo filiae nostræ Hildegar. Priorissæ Montis S. Roberti in Binga, & sororum eiusdem loci, ad nostram audientiam noueris peruenisse, quòd cum magistrum sibi & præpositum de monasterio S. Dyfibodi, sicut consueuerāt, elegissent, abbas illius loci, quæ de persona monasterij sui facta fuerat, concedere noluit, sed eandem personam eis renuit adhuc assignare. Vnde quoniam prædictis sororibus in his, quæ ad salutem animarum, diligenter conuenit prouideri: discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vtranq; partem, cum super hoc fueris requisitus, ad tuam præsentiam cōuoces, & rationibus super electione Præpositi hincindè diligentius intellectis, causam ipsam, iustitia mediante, decidas: & si prædictæ sorores de illo monasterio Præpositum habere non poterint,

HENRICVS ARCHIEPISCOPVS
Moguntinensis, Hildegardi.

Henricus Dei gratia Moguntine sedis Archiep. Hildegardi dilectæ magistræ de monte S. Roberti confessoris, gratiam suam cum paterno affectu. Cum multa bona & admiranda miracula de te audiamus, pigritiæ nostræ reputandum est, quòd te tam sæpè non visitamus vt possemus. Sed plurimis negocijs impediti, animam ad ea quæ æterna sunt, vix aliquandò & tardè sustollere valemus. Vt autem ad id veniamus, ad quod intendimus, notū tibi facimus, quòd nuncij quidam religiosi cuiusdam nobilis Ecclesiæ nobis notæ, ad nos peruenerunt, obnixè rogantes, quatenus soror illa quam petunt, quæ apud te in religioso habitu manet, eis secundum electionem suam concedatur in Abbatissam. Quod & nos autoritate prælationis & paternitatis nostræ tibi mandamus, & mandando iniungimus, ita vt in præsentem eam quærentibus & desiderantibus, ad magisterium suum præsentem. Quod si feceris, gratiam nostram deinceps plus, quam hactenus experta fueris, senties: Sin autem, eadem tibi iterum fortius mandabimus, nec cessabimus dū præcepta nostra in hoc, facto compleas.

RESPONSVM HILDEGAR.

Perspicius fons, qui nō est fallax, sed iustus, dicit: Hæc causæ quæ de potestate huius puellæ sunt allatæ, apud Deum inutiles sunt, quoniā ego altus & profundus

fundus & circuiens, qui sum incidens lux, eas nec constitui,
nec elegi, sed factę sunt in conuiuenti audacia ignorantium
cordium. Omnes fideles audiant hęc in capacibus auribus cor-
dis, & non in auribus quę foris audiunt, vt pecus quod sonū
capit, & non verbum. Spiritus Dei in zelo suo dicit: O pasto-
res, plangite & lugete in hoc tempore, quia nescitis qđ facitis,
cū officia in Deo constituta, dispergitis in facultates pecu-
nię, & in stultitiam prauorum hominum, timorē dei non ha-
bentium: vbi & maledicta malitiosa & minantia verba vestra,
non sunt audiēda. Virgē vřę hoc modo superbē elatę, nō sunt
in Deo extentę, sed in pœnis pręsumptionis flagitiosę volū-
tatis vestrę. Sed & ille qui est, ō homo, tibi dicit: Audi quę in
multis seruitijs me negligis. Cælum de vltione Domini aper-
tum est, & nunc inimicis funes dimissi sunt. Tu autem surge,
quia dies tui breues sunt, & reminiscere quia Nabuchodono-
for cecidit, & quod corona ipsius perijt. Et multi alij cecide-
runt, qui se temerē in cælum exaltauerunt. Ah tu cinis, quare
non erubescis in altum te spargere, cū debeas esse in putre-
dine? Nunc ergo rabidi erubescant. Tu verò surge, & maledi-
ctionem relinque, illam fugiendo.

Exo. 3.

Dan. 4.

Gen. 3.

ARNOLDVS ARCHIEPISCOPVS Moguntinensis, Hildegardi.

ARnoldus Dei gratia Mogunti. sedis archiepiscopus,
Hildegardi deo dicatę virgini & magistrę in monte
S. Roberti cōstitutę, gratiam suam cum paterna di-
lectiōe. Scimus quia spiritus vbi vult, & quomodō
vult, inspirat, diuidens vnicuiq; dona sua prout vult. Hoc au-
tem dicimus, nihil hęsitantes de te. Nam quid mirum est, si
ille inspiratione sua te docet, qui quondam agricultores &
syc-

Ioan. 3.

1. Cor. 12.

sycomos vellicantes, prophetas constituit, & asinam hu-
mana verba proferre fecit? Dona ergo Dei refutare non de-
bemus, nec valemus. Rogamus ergo dilectionem tuam, vt
precibus tuum ad Dominum nobis succurras, quatenus dies
nostri in timore & amore creatoris nostri saltem sint, ita vt in
bonis consummati, vitam in longitudine dierū perpetuę fe-
licitatis habere mereamur.

Amos 7.
Num. 22.

RESPONSIO HILDEGAR.

OPater, viuens lumen hęc verba mihi ad te dedit:
Quare faciem tuam abscondis à Deo, quasi in per-
turbatione iracundę mentis tuę? Nam mystica
verba à me non profero, sed secundum ea in viuē-
ti lumine video, ita quod sapē quę mens mea non deside-
rat, & quę etiā volūtas mea non quærīt, mihi ostenduntur,
sed illa multotiēs coacta video. Posco tamen à DE O, vt
auxilium suum non sit tibi quasi exilium, & anima tua sit
deuota in pura scientia, respiciens in speculum saluationis,
vt in æternum viuas. Splendidum etiā lumen gratiæ DEI
à te nunquā absindatur. Sed misericordia DEI te prote-
gat ita, nē antiquus insidiator te decipiat. Nunc autem ocu-
lus tuus in DE O viuat, & viriditas animę tuę non arescat.
Lux viuens tibi dicit: Cur non es fortis in timore tuo? Quasi
zelum habes, quasi triticum exscribes, ita vt superando deij-
cias quod tibi contrarium est. Sed hoc nolo. De oculo au-
tem cordis tui inquietam mentem absterge, & de icpso &
de populo tuo iniustitiam absconde, quia tempus bellorum
in moribus hominum nunc instat, ita quod nec in discipli-
na, nec in districtione timoris Domini sunt. Tu autem nē for-
mides eos ad bonum coercere, quoniam si propter hoc tribu-

C 2 latio-

lationem & angustiam sustinueris, nè paueas, quia filius Dei eadem passus est. Surge ergò ad Dominum, quoniam tempus tuum citò veniet.

CHRISTIANVS ARCHIEPISCO- pus Moguntinensis, Hildegardi.

Christianus Dei gratia Moguntinæ sedis Archiepiscopus, Hildegardi dilectæ magistræ sororum de S. Roberto in Pingis, deuotionem gratiæ suæ tam cum paterno, quam cū filiali affectu. Plurimis negocijs impediti, perpauca tibi scribimus, cū tam dilatato corde, toto mentis annisu ad piam dilectionem tuam anhelemus. Et quia Diuino spiritu te inspiratam cognoscimus, exhortatoria verba tua desideramus, quoniam dum terreno regno exterius seruire conamur, cælestem regem multotiès interius negligimus. Igitur & orationibus tuis ac sororum quæ apud te sunt, nos committimus, ità vt per illas adiuti, turbini- bus & procellis huius seculi, in quibus multùm fatigamur, Deo succurrente, clementer eripiamur. Nos autem vobis in omnibus necessitatibus vestris adesse, ac in omnibus prodesse, prout Deus donauerit, pro certo sciatis.

RESPON. HILDEGARD.

Rom. 13.

Ystica visio tibi dicit: O tu persona prælati-
onis, in vice Christi ab ipso constitutus es,
quæadmodum omnis potestas à Deo est. Deo
autem nullus similis inuentus est. Ipse pater
omnium est, quoniam ab ipso omnia proced-
unt, & ob hoc ea regit, & sacerdos in sacer-
dotali

dotali officio est, quia per purum sacrificium, quod homo fa-
ctus est, hominem liberauit. In iuramento nanque illo Sacer-
dos est, quod scriptum est: Iurauit Dominus, & non poenite-
bit eum, tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Mel-
chisedech. Deus quippe in semetipso prædestinauerat homo
fieri sine omni maculositate peccati, & sine omni indigentia
emendantis poenitiæ, & sine omni commixitione & diui-
sione, quæ in homine cum peccatis sunt, quatenus ità malum
vinceret, vt in Melchisedech præfiguratū est. Tu autem ô ho-
mo qui nunc in die es, antequàm nox adueniat, cū plus
operari non possis, stude vt in vera potestate populum tuum
præcepta Dei doceas, & in recta iustitia eum regas, sicut Deus
eum regit, & per magnum studiū in misericordia eum habeas,
quoniam Deus per semetipsum eum liberauit. Tali enim mo-
do magistratus, dominatio & potestas à Deo est. Sed & de mā-
mona iniquitatis amicos per misericordiam tibi fac, quatenus
cū defeceris, in æterna tabernacula te suscipiant. Nunc ô
Pater & Magister, post Christum pauperulam formam de-
vero lumine tibi hæc scribentē, audi, vt nobis omnibus in ne-
cessitate positis, qui ad te cōfugiunt, auxilium porriges, qua-
tenus propter gaudium illud quod eis impendis, in gaudium
æternorum tabernaculorum suscipiaris, & in æterna beatitu-
dine, ad quam Deus te creauit, in æternum viuas.

Psal. 109.

Ioan. 12.

Luc. 16.

HILDEGAR. AD CHRISTIANVM Moguntinens. Archiepiscopum.

Omitis. Pater & Domine, qui in vice Iesu Christi
super oues Ecclesiæ Pastor constitutus es, summo
Deo & paternæ pietati tuæ gratias humiliter agi-
mus,

C 3

mus, pro eo quòd literas paupertatis nostrę misericorditer suscepisti, & quòd pro nobis tribulatis & angustiatis in misericordia tua literas ad prælatos nostros Moguntiam mittere dignatus es, & etiã pro dulcibus verbis solitę clementię tuę, quibus per Dominum Hermannum Ecclesię sanctorũ Apostolorum in Colonia decanum, itã consolatę & lætificatę sumus, quòd in omni tribulatione & angustia nostra, sicut filiã ad te dilectum patrem securę confugimus. Vndẽ, bone domine, nos famulę tuę quę sedemus in tristitia tribulationis & angustię, in spiritu humilitatis pedibus tuis puolutę, causam intolerabilis doloris nostri in pura veritate lachrymabiliter tibi aperimus, ea fiducia, quòd ignea charitas, quę
 ¶ *Joan. 4.* Deus est, tibi inspiret, vt cum paterna pietate lamẽtabilem vocem, qua in tribulatione nostra afflictã ad te clamamus, misericorditer exaudiri digneris: O mitis Pater, cùm prælati nostri Moguntini mortuum iuuenem ante mortem suam ab anno diũ absolutum, & omnibus Christianę fidei sacramentis munitum, sicut etiã antẽ in literis tibi insinuavi, apud nos sepultũ, à cœmeterio nostro eijcere nos iussissent, vel à Diuinis nos cessare, ego ad verum lumen, vt soleo, adspexi, & in illo Deus mihi pręcepit, nẽ vnquã voluntario consensu meo eijceretur, quem ipse à sinu Ecclesię in gloriã saluationis deputãdum suscepit, quoniam nigredo magni periculi nobis indẽ proueniret, eò quòd contra voluntatem eius veritatis esset. Si enim iste timor omnipotentis Dei mihi non obstitisset, eis humiliter obedissem, & quemcunq; in nomine tuo, qui dominus & aduocatus noster es, eundem mortuum iussissent efferre, si excommunicatus non esset, seruandum ius Ecclesię, grata voluntate concessissem. Cùm autem per aliquod tempus non finẽ magno dolore & tristitia celsãsemus, in vera visione animę meę à summo iudice (cuius pręcepto resistere

flere ausa non fui) pòdere grauis, infirmitatis coacta, ad prælatos nostros in Maguntia veni, & verba quę in vero lumine videram, vt ipse mihi pręcepit, scripta representauit, quatenus in illis cognoscerent quę voluntas Dei in hac causa esset. Veniam quoquẽ coram ipsis, qui tunc aderãt, amaris lachrymis petens ab eis, flebiliter & suppliciter misericordiam quęsiui. Sed cùm eorum oculi itã caligãssent, vt nullo respectu misericordię me respicere potuissẽt, plena lachrymis ab eis discessi. Sed cùm plurimi homines super nos misericordia mouerentur, licet pro voluntate sua nos adiuuare non possent, fidelis amicus meus, s. Colonien Archiepiscopus, ad ipsos in Moguntiam venit, & quodã milite libero homine assistente, qui sufficientibus testibus probare voluit, quòd ipse & prędictus mortuus, adhuc in corpore viuens, cùm pariter in eodem excessu fuissent, pariter etiã à banno, eodem loco, eadẽ hora, ab eodem Sacerdote soluti essent, eodem Sacerdote, etiã qui eos absoluit, pręsentẽ, ab eis cognita huius rei veritate, idem pręsul de te pręsumens, licentiam celebrandi Diuina, vsq; ad reditum tuum securẽ & in pace obtinuit. Cùm autem dulciss. Domine fidutiam maximam de tua misericordia haberemus, per eosdem prælatos nostros post reuersionem suam à Roma, e Synodo literas tuas Diuinorum interdictorias accepimus: quas, vt paternę pietati tua cõfido, nunquã misisses, si veritatem huius rei agnouisses. Sicque mitis. pater, in priori ligatura multò maiori dolore & tristitia tuimetipsum iussioe cõstitutę sumus. Vndẽ in visione animę meę, in qua nunquã me aliquo verbo turbãsti, iussa sum corde & ore dicere: melius est mihi incidere in manus hominũ, quã derelinquere pręceptum Dei mei. Ergò mitis. pater, obsecro te in amore spiritus sancti, vt propter pietatem æterni patris, qui pro salute hominis in suaui viriditate misit verbum suum in virginis vterũ, dolere

dolentium & plorantium filiarum tuarum lachrymas despiciere non velis, quæ ob timoré Dei, tribulationes & angustias huius iniustæ ligaturæ sustinemus. Spiritus sanctus infundat tibi, vt ita super nos misericordia mouearis, vt etiã tu post finem vitæ tuæ, pro hoc misericordiam consequaris.

CHRISTIANVS ARCHIEPISCO-
pus Moguntinensis, Hildegardi.

Christianus D. g. Moguntinæ sedis Archiepiscopus, Reuerendæ & in Christo dilectæ Domine Hildegardi, & vniuersis sponis Christi, cum ipsa Deo famulantibus, de virtute in virtutē ascendere, & DEVM deorum in Sion videre. Etsi in admiranda ac laudanda potentia Dei & Saluatoris nostri clementia, minimè sufficētes, immò prorsus indigni simus, tuo tamen, vt digni efficiamur, charissima in Christo Domina, sedulo confisi suffragio, illum gratiarum actione prosequimur, à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum descendens, vt potè à patre luminum, cui in anima tua dignè complacuit, & eã vero & inestimabili lumine suo illustrauit, cuius gratia præueniente & subsequente collatum est sanctæ deuotioni tuæ, cū Maria ad pedes Domini federe, & superne Hierusalem visionibus vacare. Hæc manifesta sanctæ conuersationis tuæ indicia & stupenda veritatis testimonia, ita animam nostrã charissima in Christo Domina tuis iussioibus, nè dicam precibus obligatam tenent, vt quicquid vnquam sanctis votis tuis accedere nouerimus, ad hoc cordis nostri intentionem meritò inclinare debeamus: sperantes, & summam, post Deum, in tua sanctitate fiduciam habētes, nos sanctissim. odoramento orationum

Psal. 83.

Iac. 1.

Maxima
laus Hil-
degardi.
Luc. 10.

tionum tuarum, gratiam Dei præuenientem & subsequentē percipere, & hanc peccatricem animam nostram, tuæ sanctitatis interuentu, clementiam creatoris sui, sibi tandem placitam inuenire. Indè est quòd super tribulatione & afflictione, quam ex suspensione Diuinorum vnà tecum Sacer conuētus sustinet, tanto arctius vobis condolemus, quanto euidentius innocentiam vestram in hac parte perpēdere valemus. Verùm quia constabat Ecclesiæ, sepultum apud Ecclesiam vestrã defunctum, in vita sua Excommunicationis sententiam incurrisse, dum adhuc eidem Ecclesiæ de absoluteione ipsius incertum extitit, vobis interim propter statuta sanctorum patrum (non euitanda) clamorem cleri declinare, & scandalum Ecclesiæ dissimulare, periculosum nimis fuit, donè idoneo testimonio bonorum virorum, in facie Ecclesiæ illum absolutum fuisse comprobetur. Proindè vestræ (vt dignum est) afflictioni ex intimo corde compatientes, Ecclesiæ Maguntinæ rescripsimus in hunc modum, vt si bonorum virorum veraci assertionem, de absoluteione præfati defuncti ei ostensum fuerit, Diuina vobis officia celebrari præcipimus, rogantes & obnixè Sanctitati vestræ supplicantes, quatenus si ex culpa nostra vel ignorantia vos in hac parte molestauimus, petenti veniam, non subtrahatis misericordiam: & patrem misericordiarum exorare dignemini, vt sanos & incolumes nos vestro sancto conspectui & Ecclesiæ Maguntinæ repræsentet, ad honorem Dei & Ecclesiæ vestræ, & salutem animæ nostræ. Cōseruet nobis Dominus sanitatem & sanctitatem.

HERTVVIGVS BREMENSI
Archiepiscopus, Hildegardi.

D

HERT-

Hildegardi magistræ S. Roberti in Christo, Hertuui-
gus Bremensis archiep. & Richardis Abbatissæ frater,
id quod est loco sororis, & plus quàm sororis, obediētia.
Notifico tibi, sororem nostram illam meam, im-
mò tuam, meam corpore, tuam anima, vniuersæ carnis viam
intrasse, & honorem quem ei cõtuleram, parupendisse, dum
ad regem terrenum iret, regi cælorum Domino suo obedisse,
& sanctè & piè confessam fuisse, & in unctam oleo sancto
post confessionem, & habita plena Christianitate, & clau-
strum tuum ex toto corde lachrymabiliter desiderasse, se què dño
per matrem & Iohannem committens, & signo crucis tertio
signato, Trinitatem & vnitatem cõfitens in perfecta fide dei,
& spe & charitate, certi sumus, 4. Calend. Nouemb. obiit. Ro-
go ergò te, si dignus sum, quantum possum, quantum te dilexit,
eam diligas: & si in aliquo deliquisse videtur, cum ex ea non
fuerit, sed ex me, saltè lachrymas eius, quas pro recessu clau-
stri istius effudit, quarum multi testes sunt, attendas: & nisi
mors impediuisset, vix habita licentia ad te venisset: & quia mor-
te detenta est, me pro ea vèturum, si Deo placet, scias. Sed deus
qui remunerator omnium bonorum est, de bonis quæ sibi ex-
hibuisti sola inter omnes, & super omnes tam cognatos quàm
amicos, de quibus Deo & mihi gratulabatur, hic & in futuro ad
omnem voluntatem tuam te remuneret, Sororibus tuis de omni-
bus benefactis suis gratias referas.

RESPON. HILDEGAR.

Qui in primo die te vidit, & oculos tibi ad videndum
cum volantibus pennis omnis creature dedit, & qui
hominem speculum in plenitudine omnium miracu-
lorum suorum fecit, ut scientia Dei in illo clareat, sicut
scriptum

RESP. HILDEGARD. AD ARCH. BREM. 27

Psalm. 82.

scriptum est, quoniam dii estis, & filij excelsi omnes: ille ad te ad-
spiciat, & te ad ipsius voluntatem dirigat. Homo tangit Deum,
qui nec initium nec finem habet, ubi rationalitas in hose Deum
imitatur, & scientia boni & mali Deum ostendit. Sic est rota
æternitatis. Ipse etiam Deus faciat, ut malum illud fugias, quod
in primo die incepit, & bona voluntatem caret, & quod Deo
semper contradicit. Faciat etiam in te fenestras, quæ in cælesti
Hierusalém luceant, quæ sunt pulchra ædificia in virtutibus, & fa-
ciat te volare in amplexibus charitatis Dei, sicut ille dixit, quæ
Deus perfuderat: Qui sunt hi qui ut nubes volant, & quasi co-
lumbæ ad fenestras suas? Et iterum: Ego paupercula forma vidi
in te lumem saluationis. Nunc precepta Dei imple, quæ gratia ipsius
tibi dat, & quæ Spiritus sanctus te docet. Sed & in Spiritu mystici
doni tibi dico: Tu es laudabilis persona, quæ necessaria est homi-
ni, habens in altissimo Deo successionem, quod est pontificale
officium: ideo oculus tuus Deum videat, sensus tuus iustitiam eius
intelligat, & cor tuum in amore Dei valde ardeat, ut anima tua non
deficiat, sed sit in summo studio edificare turrim cælestis Ieru-
salém, & Deus det tibi adiutricem, videlicet dulciss. matrem miseri-
cordiam. Esto etiam lucida stella, lucens in tenebris noctium pra-
uorum hominum: & velox ceruus, currens ad fontem aquæ viue. Re-
spice quia in hoc tempore multi pastores sunt cæci, claudi, & ra-
ptores pecuniæ mortis, suffocantes iustitiam Dei. Sed Deus
sciens omnia, scit ubi pastoralis cura utilis est. Ideo fidelis homo
non circueat querens plationem. Quod si quæsièrit, in inquieta
mente sua potestatem magis voluptate appetens, quàm voluntatem
Dei inspiciens, lupus rapax in persona sua est, & animam ipsius
nunquam quærit spiritualia, sed ibi simonia est. Unde & in Spiritu
tibi dico: O quam magnum miraculum est in saluatione animarum
hominum illorum, qui in platione absque Simonia sunt, quos Deus ita
inspicit, quæ gloria eius in ipsis non obumbratur: sed facit in ipsis
D 2 velut

velut fortis bellator, qui hoc studet, nē ab vlllo superetur, sed vt victoria ipsius stabilis sit. Nūc audi: Sic factū est in filia mea Richardi, quā filiam meā nomino, quia plena charitas in aīa mea fuit ad ipsam, quoniā viuens lux in fortiss. visione docuit me ipsam amare. Audi: Deus eam in hoc zelo habuit, quōd v. Iuptas seculi illā amplecti non potuit: sed contra eam pugnavit, quāuis ipsa velut flos in pulchritudine & decore in symphonia huius seculi appareret. Sed dum ipsa adhuc in corpore viueret, audiui de ipsa in vera visione dici: O virginitas, in regali thalamo stas. Ipsa enim in virginea virgā in sanctissimo ordine societate habet, vnde filia Sion gaudet. Sed tñ antiquus serpens voluit eā à beato honore retrahere p altā generositatē humanitatis. Sed summus iudex traxit hanc filia meā ad se, abscondens de illa omne humanā gloriā. Vnde aīa mea magnā fidutiam habet in ea, quāuis mundus pulchram formā & prudentiā ipsius, dum in corpore viueret, diligeret. Sed Deus illam plus dilexit. Idcirco noluit deus amicā suam dare inimico amatori, i. mundo. Nunc tu o chare sedens in vice Christi, perfice voluntatem aīe sororis tuæ, quoniam postulat necessitas obedientiæ. Et vt ipsa semper sollicita fuit pro te, ita & tu nunc esto pro aīa ipsius, & fac bona opera secundū studiū ipsius. Vnde & ego abijcio dolorē illum de corde meo quem mihi fecisti in hac filia mea. Deus cōcedat tibi per suffragia sanctorū, rorē grē suę & beatā remunerationē in futuro seculo.

ARNOLDVS COLONIENSIS.

Archiepiscopus, Hildegardi.

ARnoldus D. g. Coloniensis Archiepiscopus, Hildegardi lucernę ardentis in domo Domini, de monte sancti Roberti, in protectione Dei celi commorari.

ri. Si benè valetis, & omnia quæ circa vos sunt, diriguntur à Domino, congaudemus. Sed & nos meritis vestris valeamus. Quia enim vt iam diū disposuimus, ad vos minimè venire valeamus, in quantum in presentiarum possumus, nos vobis committimus, manus nostras in vestras damus, fidem fide coniungimus, totum nos vobis commendamus. Præterea librum quē ipsa Diuino spiritu inspirata scripsistis, remota omni occasione, quia nec volumus nec possumus eo carere, si imparatus siue non, per presentium portitorem nobis transmittere nō dubitetis: vbi DEVM tentare nolumus, sed vbi mirabilia eius videre desideramus.

RESPON. HILDEGAR.

IN vera visione hæc vidi, audi ergò. Quendam hominem in valle cuiusdam magni mōtis videro stantem, qui optionem in gustu animæ suæ habet. Et idem homo mittit optionem quam habet, in altitudinem eiusdem montis, & aer ipsius mōtis illam suscipit, ita quōd inde igneum colorem accipit, sicut oleum quod ab igne accenditur. Sed munda aues quę ab immundis separatæ sunt, veniunt, & aërem illum in alas suas suscipiunt, & inde celeres in volatu suo fiunt. Quod nobiliss. pater videns, dicit: Vnde venitis? Quæ respondent: Quidam alienus homo in valle montis stans, suauiss. ventum in altitudinem ipsius ad nos misit, & inde veloces factæ sumus ad volandum ad te. Et idem pater familiaris ad eas dicit: Iste homo, quāuis à longē stet à me, tamē propter cursum, quo vos ad me misit, volō illum amare. Qui autem benè vult vigilare, hunc intellectum percipiat. Deus multotiès propter orationes sanctorum, de lupis agnos facit, sicut.

D. 3 sicut.

sicut etiã de peccatoribus iustos. Vndè & qui omnia nouit, dicit: Vide nè Deum in spelùcis latronum ames, & nè ipsum in vanitatibus nomines, itã quòd Deum tantùm in verbis inuoces, & non in operibus. Qui in verbo loquitur, illi respondebo: Qui autè in prouerbijis mihi loquitur, illi alienus sum. Nam contumaciam deleo, & contradictionem illorum, qui me contemnunt, per memetipsum contero. Væ væ malo iniquorum spernentium me. Hoc audi ò homo, si viuere vis, alioquin gladius meus percutiet te: Nunc autem ò pastor populi tui, ego paupercola scripta veracium visionum istarum tibi misi, sicut petisti, nihil humani ingenij & propriæ voluntatis meæ continentia, sed quæ indeficiens lumen compositione sua, & eisdè verbis manifestare voluit, quomodo sibi placuit, cum nec ipsum quod tibi scribo, ingenio meo, nec vllò humano arbitrio, sed superna ostensione compositum sit.

ARCHIEPISCOPVS IVVA- uensis, Hildegardi.

i. Salsbur-
gen.

Mat. 25.

2. Cor. 7.

IVuauensis Ecclesiæ DEI gratia minister & Archiepiscopus, licet indignus, Hildegardi sorori & magistræ de S. Ruberto in Pingis, quidquid valet peccatoris oratio, & post huius carnis trophæum, ad amplexus cælestis sponsi cum prudentibus virginibus introire. Ego peccator in valle lachrymarum positus, multis seculi turbinibus & procellis attritus, intus timores, foris pugnas passus, obnixè tuam postulo dilectionem, vt pro me preces fundere digneris, quatenus Diuina misericordia suæ pietatis viscera super me aperiat, & ab omnibus tribulationibus clemèter eripiat, quia & imperator pro schismate, quod nunc in

in Ecclesiã est, nobis vim inferre conatur. Meminisse etenim debet charitas tua, virgo DE O digna, quia cum essem apud Mogutiam in curia eiusdem imperatoris, sanctis orationibus tuis attentius me commendavi, pro eo, vt per tuam intercessionem status vitæ meæ profectum haberet in Domino & felicitatem cõsummationem. Vndè etiã pollicita es paruitati meæ, vt acceptis literis meis, secundum quod Dominus dignaretur tibi reuelare, nõ graueris mihi rescribere. Huius pollicitationis debitum requirit paruitas mea à tua sanctitate. Vale virgo Dei, & memento mei. Quidquid tamen illud est quod rescribis, pone sub sigillo.

RESPON. HILDEGAR.

Tu persona, quæ in vice filij Dei viuentis es, statum tuum nunc video, velut duos parietes quasi angulari lapide cõiunctos, quorum alter vt candida nubes apparet, alter aliquantulum umbrosus: sic tamen, quòd nec candor ille huic umbrositati, nec eadem umbrositas huic candori se intermiscet. Parietes isti, labores tui sunt, animo tuo coniuncti, vbi ex altera parte intetio & suspiria tua per angustam viam ad DEVM in candore anhelant, & ex altera circuitus laboris tui aliquantum in umbrositate ad populum tibi subiectum pertinet, itã tamen, quòd candorem intetionis tuæ velut domesticum habes, & umbrositatẽ secularium laborum, velut quoddam tibi alienum inspicis, nec hæc tibi intermisceri permittis, & ideo fatigationem in animo tuo frequenter habes. Nam intetionem tuam ad Deum, & laborem tuum ad populum, non habet velut vnum: sed cum bona intetione ad cælestia anhelas, & cum populum in Deo procu-

32 EPISTOLA HILDEGARDIS.

Pfal. 8r.
Ioan. 10.

Ecci 24.

procuras, in vna mercede cōiungi possunt: Sicut & Christus cælestibus inhæsit, & tamen ad populum se inclinavit, vt scriptum est: Ego dixi, Dij estis, & filij excelsi omnes. Dij scilicet in cælestibus, & filij excelsi in procuratione populi. Tu ergo, ô pater, labores tuos fonte sapientiæ perfunde, quem duæ filiaë hauserunt, quæ regalibus circûdatæ sunt vestibus, videlicet charitas & obedientia, quoniam Sapientia cum charitate omnia ordinavit, plurimos riuulos educendo, vt dicit, Gyrum cæli circuiui sola, & quia Deus homini per obedientiam præceptum dedit, vestimentû quidê charitatis est, quod vultû Dei in angelico ordine adspicit: sed vestimentû obediētie, circumamicitiõ humanitatis Domini est. Iste puellæ ad ianuâ tuâ pulsant, & charitas ad te dicit: Tecû manere desidero, & volo vt in lectum strati tui me ponas, & in diligenti amicitia me habeas. Nā quandò vulnere cum misericordia tãgis & tergis, in lecto tuo iaceo: & quãdò simplices & benè viuētes cum beneuolentia in Deo tenes, in diligenti amicitia tua sum. Sed & obedientia ad te dicit: Tecum maneo propter ligaturam legis & præceptorum Dei. Ergò strenuè & in forti vi me tene, non vt villicum, sed vt chariss, amicam. Nā in initio baptismi me suscepisti, & in aliqua progressionē tua me tenuisti, scilicet in disciplina subiectionis, & in prælatione vbi præceptis Dei obedisti. Charitas em̄ materia mea est, & ex illa orta sum. Opater, sapientiã verum tibi dicit: Esto similis patri familiãs, qui stultitiã filiorum suorum inuitè audit: & tamen prudentiam suam non deserit, velut etiã ego cælestia & terrestria in vtilitate populi in vnum coniungo. Tange ergò & tinge vulnere & simplices & benè viuētes, atque gaudium in vtraque parte habe, DE O adiuuante. Nunc ô pater, ego paupercula forma video quia voluntas tua ianuam virtutum optat, quæ tibi veniet, itã quòd in istis virtutibus molen-

dinum

ARCHIEP. TREVIRENS. EPISTOLA. 33

dinum finis corporis tui complebis. Qui est, & qui omnia perscrutatur, animam & corpus tuum in salute sua tenet.

HILLINVS TREVIRORVM ARCHIEPISCOPUS, Hildegardi.

Illinus Dei gratia Trevirorum humilis minister & seruus, ac eorûdè archiepiscopus, licet indignus, Hildegard. chariss. sorori agnum & spõsum sequi quòcûq; ièrit. Quoniã Dei sapientia quæ infirma mûdi eligit, vt fortia cõ-

Apo. 14.

1. Cor. 2.

Heb. 6.

Ioan. 15.

Cant. 2.

Can. 5.

Matt. 10.

Matt. 5.

Lu. 8. & 11.

Can. 2.

E quod

Phil. x.

quod quorūdam auribus, de gratia tibi cęlitus infusa, rumor dubitanter infert. Ille igitur qui cępit in te bonum opus, cōsummet in vita uiuentium.

RESPON. HILDEGAR.

Apientia sonat, dicens: Nunc squalidū tempus muliebris formę est, Oī, Oī, Adam nouum testamentū omnis iustitię, & radis omnis feminis hominum fuit. Postea in genere ipsius uirilis animus surrexit, qui inter turmas exijt, uelut arbor: quę se in tres ramos extendit.

Gen. 3.

Prima turma talis erat, q̄ filij. Adę elegerūt quicquid posibilitas eorum habuit. Secunda, q̄ homines in temeritate homicidij surrexerunt. Tertia uerò, q̄ fecerunt quicquid in idolis & similibus erroribus uoluerunt. Nunc arbor hęc arida est, & mundus in multis periculis euersus est. Tempus enim istud, ad tempus istud respicit, quādò prima mulier nutum primo uiro in deceptione fecit. Sed tamen uir plures vires habet, q̄ mulier perficere possit. Mulier autē est fons sapiētię & fons pleni gaudij, quas partes uir ad perfectum ducit. He He, tempus hoc nec frigidum, nec calidū est, sed squalidū. Post hęc tempus ueniet, quod in magnis periculis, in timore, iniustitia & ferocitate uirorum uiriles vires proferet. Deinde error errantium errorum flabit, sicut quatuor uenti, qui in magnis periculis famā suam effundunt. Nunc autem o pastor audi, quia gratia Dei in uanum te non constituit, unde iustitiā ipsius contine. Cū bona opera facis, citò fatigaris: cū uerò ad symphoniā uocaris, ita q̄ ad orationem consistis, ilicò arescis. He He, qui in uice Christi es, iterum audi: Quidā rex quandam urbem in magnis honoribus habuit, quam tribus uiris de suis hominibus com-

menda-

mendauit, ita ut curam illius in custodia haberent. Primo autem turrim, Secundo planitiem urbis, Tertio murum ipsius cum propugnaculis commisit. Tu in turrim positus es, populus tuus in planitię urbis, clerus autē tuus super murum eius cum propugnaculis. Quod si murus urbis impugnabitur, & planities eius depređabitur: tu autē turrim eius custodi, & talis esto, nē tota urbs destruatur, & nō dissipabitur. Species columbę te docet, & uerbum Dei non caret in te scientia. Nūc ergo uigila, & in uirga ferrea constringe: doce, & uulnera tibi commissorum uige, & in æternum uiues.

Apoē. 3.
Psal. 2.

BERHARDVS BAMBERGENSIS Episcopus, Hildegardi.

Berhardus Dei gratia Bambergensē Ecclesię Episcopus, licet indignus, Hildegardi uenerabili sorori & magistrę de S. Roberto, deuotę deuotionis obsequiū & eterne beatitudinis meritū. Superna fauente gratia, tuę sanctitatis preconiū, circunquaque auribus populorū dulciter resonat, ita ut uerē possimus dicere, quia Christi bonus odor sumus Deo: Sed & quoniam dominus de celo prospexit super filios hominum, ut uideat si quis intelligat, aut forte habitatem in te requirat. Huius bonę opinionis tuę flagrantia odorati, ad Dñm qui in te ueneratur & consulitur, ex toto corde occurrimus. Quod em̄ multis prestitisti, uui mihi nō denegabis. Nā cū de curia imperatoris per te trāsiremus, quia spiritu sancto imbuta es, tuę charitati exponendū cōmissimus. In patre manet eternitas, in filio æqualitas, in spiritu sancto æternitatis æqualitatisq; cōnexio: quod & nunc secundum quod Deus tibi reuelauit, expositum uidere desideramus. Dominus tecum sit, & ut nos orationibus tuis adiuuemur.

2. Cor. 2.

Psal. 13.

E 2 RESPON.

Exo. 3.

Vi est, & quem nihil latet, dicit: O pastor, nō arefcas in dulci fluente odoris balsami, quod est viredo, quæ præbenda est stultis mētibus, quæ non habent vbera maternę misericordię quę sugant. Quæ hæc non habent, deficiunt. Prebe ergò tuis lampadem regis, nē asperitate dispergantur, & surge viuens in lumine. Nunc ò pater, ego paupercula ad verum lumen prospexi, & secundum quod ibi in vera visione vidi & audiui, quod tibi exponi petisti, ita expositum, non verbis meis, sed veri luminis, cui nunquam vllus defectus est, in hunc modum transmitto: In patre manet æternitas, hoc est, Aeternitati patris nec abscondendum nec addendum est, quia æternitas manet in similitudine rotæ, quæ nec incipit, nec finem habet. Sic in patre est æternitas ante omnem creaturã, quia semper & semper æternitas fuit. Et quę est æternitas? Deus est. Aeternitas aut non est æternitas, nisi in perfecta vita. Ideò Deus nunc in æternitate. Vita autem non procedit de mortalitate. Sed vita est in vita. Arbor enim non floret nisi de viriditate, nec lapis est sine humore, nec vlla creatura sine vi sua. Ipsa enim viuens æternitas, non est sine floriditate. Quomodo verbum patris omnem creaturam in officio suo protulit, Et sic pater in fortissima vi sua ociosus non est. Unde Deus pater nominatur, quoniam omnia ab eo nascuntur. Et ideò etiã in patre manet æternitas, quia ipse ante principium pater fuit, & æternus ante inceptionem fulgentiũ operũ, quæ omnia in p̄scientia æternitatis apparuerũt. Quod aut in patre manet, hoc ita nō est, sicut causa in homine est, q̄ aliquãdò dubia est, aliquandò p̄terita, aliquãdò futura, aliquãdò noua, aliquãdò vetus. Sed semper stabile, quod in patre est. Pater cla-

claritas est, & illa claritas splendorem habet, & splendor ille ignem, & vnum sunt. Quisquis hoc in fide non habet, Deum non videt, quia ab eo abscondere vult quod est, quoniam Deus diuidendus non est. Opera etiã quæ Deus condidit, integram proprietatem nominum suorum non habent, quando homo illa diuidit. Claritas est paternitas, ex qua omnia nascuntur, & quæ omnia circumdat, quia de vi ipsius sunt. Nam & eadem vis hominem fecit, & in ipsum spiraculum vitæ misit. Sed & homo in eadem vi efficacem effectum in se habet. Quomodo? Caro de carne, & bonũ de eo quod bonum est, in bona fama emittitur, & in bono exemplo in alio homine augetur. Ista & carnaliter & spiritualiter in hoīe sunt, quia aliud de alio procedit. Homo vtilia opera sua valdè diligit, quia de scientia sua in actu sunt. Sic & Deus vult, vt & sua vis per oīa genera sua se ostendat, quia opus eius sunt. Et splendor ocu-

Gen. 2.

Gen. 1.

in

de limo formauerat, quæ ante corporaliter non apparuerat. Sic Deus omnia opera sua coram se, vt lumen vidit, & quando FIA T dixit, vnum quodque secundum genus suum tunicam induit. Tunc Deus ad opus suum se inclinavit: & sic in parte ista æqualitas etiã ad hominẽ in filio Dei manet, quoniam ipse humanitatem induit, sicut & opera dei corpora sua induerunt. Deus enim omnia opera sua præsciuit, quæ patrauit, vnde in humilitate humanitatis ad hominẽ se inclinavit, quia Diuinitas tam perfecta est, quod nihilo in homine non parceret, quod contra bonum pugnat, nisi humanitatem induisset, quoniam omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Omnes enim res visibiles & palpabiles atq; gustabiles, per ipsum factæ sunt, & has omnes in aliqua necessitate hominis præuidit, quasdam scilicet ad amplexionem charitatis, quasdam ad timorem, quasdam ad disciplinam, quasdam ad cautelam cuiusque causæ. Et sine ipso factum est nihil: hoc nihil, superbia est. Illa enim, opinio est, quæ in se respicit, & quæ in nullum confidit. Nam ipsa vult, quod Deus non vult: & semper hoc computat, quod ipsa constituit: & tenebrosa est, quia lumen veritatis despexit, & incepit quod perficere non potuit: vnde nihil est, quia à Deo nec facta, nec creata est. Ipsa in primo angelo incepit, cum ille fulgorem suum inspexit, & opinionem iniit, & non vidit de quo eundem fulgorem haberet: sed in se ipso dixit, Dominus esse volo, & aliud nolo. Sic gloria eius ab ipso euanuit, & eam perdidit, & princeps gehennæ factus est. Tunc Deus alio filio suo gloriã illius dedit, qui in tam robusta vi factus est, quod omnes creaturæ ipsi assunt: & qui etiã in tam forti vi constitutus est, vt gloriã illam per omnia non perderet. In illa enim maledictione qua Diabolus Deum noluit, stultitia in homine, Deo in honore similis esse desiderauit, scilicet vt Deus est. Sed tamẽ illi amorem,

Ioan. 1.

Esa. 14.

amorem, quod Deum esse sciuit, non amisit. Vnde materia diaboli omninò tenebrosa est, quia claritatẽ Dei esse noluit. Adã claritatẽ Dei esse voluit, sed in societate eius esse desiderauit, vnde perfectus in materia sua est, quoniam aliquid lucidi, sed tamen plenus multis miserijs, est. In Spiritu sancto, eternitatis æqualitatisq; connexio. Spiritus sanctus igneus est, & nõ extingibilis ignis, qui interdum per flagratiam apparet, & interdum extinguitur. Ipse enim Spiritus sanctus eternitatem & æqualitatem perfundit & connectit, ita vt vnũ sint, sicut homo manipulum constringit: quia si manipulus nõ constringeretur, manipulus non esset, sed dispergeretur: & sicut faber duas vires æris cum igne in vnum coniungit. Vnde est sicut versatilis ensis, qui vndiq; vibratur. Spiritus sanctus æternitatẽ ostendit, æqualitatem accendit, ita qd vnum sunt. Spiritus sanctus ignis & vita in æternitate & æqualitate ista est, quia Deus viuit. Sol enim candidus est, & lumen eius flagrat, atque ignis in eo ardet, qui totum mundum illuminat, & vna rota apparet. Sed quælibet causa, in qua nulla vis est, mortua est, sicut abscissum lignum ab arbore aridum est, quia viriditatẽ non habet. Spiritus sanctus enim est solidamentum & viuificatio. Nam æternitas non esset æternitas sine Spiritu sancto. Æqualitas quoq; non esset æqualitas sine Spiritu sancto. Et Spiritus sanctus in ambobus est. & vnum in Diuinitate vnus Deus est. Rationalitas etiã tres vires habet, s. sonum, verbũ, sufflatũ. In patre filius est, vt verbũ in sono, Spiritus sanctus in vitroq; vt sufflatus in sono & verbo. Et hæ tres psonæ, vt præfatum est, vnus Deus sunt. In patre æternitas, quia nullus ante illũ, & eternitas non incepit, sicut opera Dei principũ habet. In filio autẽ æqualitas, cũ fili⁹ de patre nunq̃ abcessit, nec pater filio caruit. Sed in Spũ sancto cõnexio, quia fili⁹ in patre semp mansit, & pater cum filio: qm̃ Spiritus sanctus in eis ignea vita est,

Sap. 1. ra est, & vnum sunt. Et scriptum est, Spiritus Domini repleuit orbem terrarum. Hoc est, omnes creaturæ quæ videntur & non videntur, spiritali vita non carent, & quas homo non cognoscit. Nam de viriditate flores, de floribus fructus pomorum sunt. Nubes etiã cursum habent. Luna quoquẽ & stellæ cum igne flagrant. Ligna per viriditatem flores educunt, a qua tenuitatem & ventum mundando & riuulos educendo habet. Terra etiã humiditatem cum sudore habet: Nam oēs creature habent quod videtur, & quod non videtur. Quod videtur, debile est: & quod non videtur, forte & vitale est. Hoc intellectus hominis quærit vt cognoscat, quoniam illud non videt. Hæ sunt vires operum Spiritus sancti. Et hoc quod continet oĩa. Quid hoc est? Homo cõtinet omnia. Quomodò? Dominando, vtendo, iubendo. Hoc Deus illi secundum se donauit. Scientiam habet vocis. Hoc est rationalitas q̄ cum voce sonat. Vox est corpus, rationalitas anima, calor aëris ignis, & vnum sunt. Ideò qñ rationalitas dictando creando per vocem auditur, oĩa opera ipsius perficiunt, & per hoc adest ei creare: quia vt iubet, sic erit. Ideò oĩa opera Dei inania nõ sunt. Nã si quispiam vas plenum pecunia haberet, magnum gaudium inde teneret. Sed si in vase nihil esset, pro minimo illud haberet. In prauis operibus inanitas est, & fugiūt ignem Spiritus sancti. Tunc adest eis delectatio peccandi, de suggestionem Diaboli. Cũ autem homo praua opera sua pro nihilo computat & cognoscit, & tamen ab eis reuersionem facit, similis est peregrino filio, qui post famem suam, panis patris sui recordatus est, & dixit: Pater, peccaui in cælum & coram te: in cælũ, quia in rationalitate cælestis sum: & coram te, quia te DEVM scio. Tunc diabolũ repudiat, & denuò Dominum suum eligit. Indè omnia vitia Diaboli confunduntur, & omnes cælestes harmoniẽ mirantur: quia quod in inutilitate lutum prius cõputa-

Sap. 1.

Luc. 15.

putabant, in principali vtilitate columnam nubis postea vident: quia quæ vilia viderunt, postea pulchriora eligunt, quoniam omnia vitia Diaboli pro nihilo computant, (in ipsis enim prauis operibus vtilitas non est) sed vtilitatem in bonis operibus faciunt. Hæc sunt opera Spiritus sancti. Nunc o pastor & pater populorum, Deus tibi det, vt ad lumen illud peruenias, vbi scientiam veræ beatitudinis accipias.

EPISCOPVS SPIRENSIS, Hildegardi.

Vnterus D. g. Spirensis Ecclesiæ minister & Episcopus, Hildegardi Magistræ de monte S. Roberti in Pingis, Sal. æter. in Christo. Quod bonus odor es tam remotis quàm vicinis, & de Spiritu sancto solamen omnibus te querentibus, Diuinæ pietati gratias referimus. Vndè & certum habere dicitur dilectio tua, quod honorem & vtilitatem Ecclesiæ tuæ libenti animo videmus, & modis omnibus quibus voluntatem vestram in prouectum eiusdem Ecclesiæ tuæ effectui micipare poterimus, libenter faciemus. Rogamus autem intimè sanctitatem tuam, quatenus pro dilectione nostra DEVM pro nobis interpellas, & orationibus tuis eum nobis placabilem facias, & scias omni ambiguitate remota, quod si Deus vitam nobis concesserit, non carebis honesta remuneratione. Nam iustum est vt orationum tuarum suffragia nobis impendas, sicut & nos de necessitate tua sollicitamur. Rescripta quoquẽ tua ad nos desideramus.

RESPON. HILDEGARD.

F Lux

LVx summæ inspirationis, ô homo, tibi dicit: Admonitionem Spiritus sancti, qui in te ascendit, nè abscindas à te per malâ consuetudinem operum tuorum, quia Deus requirit in te, quod olim attendit perditam ouem reducere, quandò crimina hominum absterfit.

Et antiquus illufor confusus est, cum cum fortis bellator superauit. Deus per fenestras adspicit ad te, quia pius & misericors est. Hoc nullus homo derideat per vllam opinionem voluntatis suæ. Audi, hanc causam admonitionis noli abscindere à te, nè Deus te percutiat per flagella sua. Quoniam vult in zelo suo hanc inimicabilè causam prosternere, quòd sodales ipsius per socios suos ipsum in ostensione sua derident. Vnde arcum admonitionis suæ vibrat, demonstrans quia nullus ei resistere possit. Vnde tu homo, qui multa nigredine inuolutus es, surge citius ad ruinam, & ædifica in cælestibus, vt nigri & sordidi erubescant in tua exaltatiõe, cum surgis à nigredine tua, quia anima tua vix viuit propter opera tua. Tu autè adspicis quasi per figuram ad aliam vitam, quæ intentio fulget in te sicut aurora lucis. Mens tua cribrat & excutit se in magnis tormētis, vbi pinguis natura te affligit in tortuosis desiderijs. Hunc humorem euade. Audi homo: Vir quidam terram habuit, quæ magnam vim in se ostendit, quandò aratrum ipsam euertit, ita quòd multo germine protulit quenque fructum, qui in ipsa seminabatur. Tunc placuit viro huic, vt in terra illa hortum aromatum faceret, & in eo crescerēt aromata in suauis odore ad medicinam vulnerum & cicatricum. Et terra illa melior effecta est, quàm priùs fuisset. Nunc tu, ô homo, elige, quid in his duabus partibus tibi vtilius sit. Fundamentum enim cælestis Ierusalem positum est primùm de istis lapidibus, qui in magnis casibus vulnerati erant, & in cicatricibus vitiorum pollu-

polluti, qui postmodum crimina sua opprimunt in pœnitentia. Faber mundi, fundamentum istud primum de rugosis & impolitissimis lapidibus posuit. Et lapides isti totam ciuitatem Dei sustentant. Ideò fuge lasciuiam huius mundi in naufragio immunditiæ, & esto similis sardio & similis topazio, & velox sicut ceruus haurire in lingua purissimum fontem, & viues in æternum.

EPISCOPVS VVORMATIENSIS, Hildegardi.

Vnradus Dei gratia Vuormatiensis Ecclesiæ (indignus licet) Episcopus, Hildegardi dilectæ Sorori de monte S. Roberti, cum heu parua orationum exhibitione, suauem in omni obsequio deuotionem. Deo gratias agimus, qui te lucernam clarissimâ aureo candelabro imposuit, & lucis suæ claritatem longè lateque per te in domo sua clarescere fecit. Quapropter Soror & filia dilectissima, ex radijs, quibus te solè iustitiæ indubitater illuminare credimus, nubila mentis nostræ, quæ nos opprimunt, ex incongruenti tribulationum turbine & diuersarum cogitationum inundatione, depelli obnixè exoramus. Plurima quidem sanctitati tuæ, necessè haberemus insinuare, si prolixitas verborum tibi ea explicare non obstitisset. viua autem voce per presentem latorem tibi presentialiter loquimur, & responsum admonitionis tuæ toto corde efflagitamus.

RESPON. HILDEGAR.

V persona es sedens super cathedram Christi, & virgam ferream in manu tua habes ad regendum oves tuas. Adspice ad solem iustitiæ, & ad plurimas stellas, quæ sunt genera virtutum, vt non deficias in cibo vitæ: quia bonus pastor est, qui semper in bonis operibus floret, & qui in recta viriditate oves suas pascit. Hoc tibi det, qui in prima die sonuit, & in cuius verbo omnis creatura processit, & qui in nouis die tuba canet, ita quod omnes filios hominum suscitabit. Nam quidam homines iuste viuentes, tabernaculum Dei sunt, quia Deus in eis habitat. Homo enim ædificium DEI est, in quo ipse mansionem habet, quoniam igneam animam in illum misit, quæ cum rationalitate in dilatatione volat, quemadmodum murus latitudinem domus comprehendit. Sed & qui per præcepta DEI in operibus suis iustificatus est, in quibus legem Dei non neglexit, cælestem Ierusalem ædificat. Qui verò secundum carnem operatur, & non secundum Spiritum, de sancta ædificatione cadet. Qui verò proprietatem voluntatis suæ de se abscidit, cælestem ædificium, cum margaritis & preciosis lapidibus & optimo auro ornat. Tu igitur te talem fac, vt lapis preciosus fias, & in summa Hierusalem orneris.

Gene. 1.

1. Cor. 15.

Gene. 1.

& 2.

Ioan. 14.

EPISCOPVS CONSTANTIENSIS, Hildegardi.

Constantiensis Ecclesiæ D. g. Episcopus, quamuis inutilis & indignus, Hildegardi sponsæ Christi de cœnobio S. Roberti in Pingis, intimæ charitatis augmentum.

gmentum, & vtriusq; vitæ feliciss. cursum. Fama Sapientiæ tuæ longè lateq; diffusa à nonnullis veridicis mihi relata, ad id desiderium me prouocauit, vt de remotis partibus solatium atq; subleuamen tuum quærerem, & me precibus tuis cōmendarem. Durum nanq; est, vt qui vitæ suæ moderamina nescit tenere, iudex fiat vitæ alienæ. Quapropter dilectionem tuam sincera deuotione deprecor, quatenus apud Dominum orationibus tuis mihi succurras, & rescripto tuo memunias: Quia tam propria voluntas mea, quàm cura terrena, ferè omnibus modis à seruitio Dei me abstrahit.

RESPON. HILDEGAR.

Vltissima lux dicit: O homo, mentem tuam argue, quæ perforat consilium antiquorum prælatorum, quos non tetigit ventosa mens vanitatum. Qualis est æstimatio tua, qui non erubescis ambulare in tenebris per gustum operis tui? Nā reuelatio illius cui nihil occultum est, ostēdit per viuentem oculū, quod arcus zelus Dei, temeritati hominum minatur. Cur non vides, vbi sit mammona iniquitatis, in quo te excuses? Multi operarij veniunt in cauis suis, & quærunt arcuā viam & angustam, tu verò labia tuamones per magniloquos sufflatus morum cordis tui, & ad indignationem illos reducis. Vnde dirige te à tenebris in vias rectas, & illumina sensum cordis tui, nē tibi dicat pater omniū, Quid per stultitiam ascendis columnam, quam non fecisti? Nam dies obscuratur illi, qui non operatur in vijs recti itineris: quod tu precaue, surge ergò citius, & ambula recta itinera, antequam sol tibi occidat, & antequam dies tui deficiant.

Luc. 16.

EPISCOPI VIRDVNEN. EPIST.
EPISCOPVS VIRDVNENSIS,
Hildegardi.

Delbertus Dei gratia Virduñensis ecclesie minister & Episcopus, quanuis indignus, Hildegardi matri suæ charissim. de monte S. Roberti, visionibus Dei delectari præsentibus & æternis. Benedicte gloria Domini de loco sancto suo, quæ te sibi à teneris annis mā-

cupauit famulam. Ego autem, tanquàm si cæcus iter videnti monstrare velleret, charitati tuæ suggero, vt gratiam istam cum humilitate cognoscas, attendendo prophetiam illius antiquæ Balaam, qui licet nouiss. sua in contrarium direxerit, memorabile tamen est in visione sua cum dixit: Qui cadit, & sic aperiuntur oculi eius: humilitatem profecto in visione significas. Doctor quoq; gentium dixit, Nè magnitudo reuelationum extollat me &c. Hæc itaq; magis fiducia mei affectus ad vos dicta sint, quàm præsumptione doctrinæ. Porro noueritis, quòd ad vos in præsentem venire non possum, licet propè vos sim, tamen in aduersitatibus meis vos fidam patronam in orationibus vestris expeto, & suffragijs sororū vestri collegij ancillarum Dei adiuuari postulo. Diu est, quòd scriptum vestrū habere non merui, quod nunc saltem merear, oro.

RESPONSIO HILDEGAR.

LVx viuens, quæ miracula ostendit, dicit: Qui pateres in persona tua, & pastor in propositione animarum, extende brachium tuum, nè inimicus homo supereminet zizania in agro tuo. Prouide ergò hortum illum, quem Diuinum donum plantauit: & caue nè aromata illius

Eze. 3.

Num. 23.
Num. 24.

2. Cor. 12.

Matt. 13.

illius sint arida, sed ab eis putredinem abscinde, & eam foras mitte, quæ utilitatem illorum suffocat. Et sic fac ea virefcere. Nanquæ sol radios suos abscondit, mundus etiàm gaudium suum subtrahit. Et dico: Non obscura hortum tuum in tēdio silentij, sed in vero lumine cum discretiōe corripe ea quæ corripienda sunt. Illumina quoq; templum tuum per beneuolētiā, atq; in thuribulo tuo ignem accēde, myrrhā imponens, itā vt fumus eius ascendat ad palatium viuētis Dei: & in eternum viues.

EPISCOPVS LEODIEN-
sis, Hildegardi.

Vdolphus Dei gratia Leodiensium Episcopus, Hildegardi famulæ Christi de S. Robert. in Pingis, Regi regum incessanter seruire, & brauium æternæ beatitudinis apprehendere.

In maxima mentis & corporis fluctuatione cōstitutus, tibi scribere disposui, quia clemētia Dei nimis indigeo, quam innumeris malis me offendisse & iritasse non abnego. Quia igitur dilectiss. soror, veraciter Deum tecum esse noui, admonco & rogo per misericordiam ipsius sanctitatem tuam, vt omninò mihi fluctuanti & ad te confugium facienti, manum porrigas. Cura nanq; tibi sit pro negligētia à me remouēda, deuotis precibus inuigilare: & quidquid ex indeficienti & viuenti lumine tibi ostensum fuerit, ad excitandam somnolentiam meam mihi rescribas. Cōcedat clementiss. Deus, vt scriptis tuis certiss. per te consolationem percipiam, & vt intercessionis tuæ obtentu vel vltimam eternæ quietis sortiar mansionem.

HIL-

HILDEGARDIS EPISTOLA.
RESPONSVM HILDEGAR.

Viuens lux dicit, Viæ scripturarum directę sunt ad excelsum montē, vbi flores & preciosiss. aromata crescunt & vbi suauiss. ventus volat, validum odorem eis faciens, & vbi rosę & lilia splendidas facies ostendunt. Idem mons dudum non apparuerat propter umbras cęci viuentis aëris, quia etiã filius altiss. mundum nondum illustrauerat. Tunc sol venit de aurora, montem hunc illuminans & omnes populi viderunt aromata illius. Et dies valdē ornatus est, & dulcis rumor ortus est. O pastores, nunc plangendum & lugendum est, quod in nostro tempore mons istis nigerrimis nebulis tectus est, ita vt bonus odor ex eo non redoleat. Tu autē esto pastor bonus & nobilis in moribus. Et sicut aquila in solem videt, sic recordare & respice, vbi possis pigros & peregrinos ad patriam reuocare, & aliquod lumen huic monti conferre, quatenus anima tua viuat, & vt amantiss. vocem illam audias de summo iudice: Eugē serue bone & fidelis. & vt anima tua in hac parte fulminet, sicut miles in prælio fulget, cum socij eius ipsi congaudent, quia victor extitit. Vndē tu o præcessor populi, pugna in bona victoria, & sic errantes corrige, & pulchras margaritas de putredine abluere, præparās illas summo regi: & sic mens tua in bono studio anhelet has margaritas ad montem istum reuocare, sicut eas donum Dei instituit. Deus te protegat, & animam tuam de æterna pœna liberet.

Matt. 25.

EPI SCOPVS TRAIECTEN-
sium, Hildegardi.

God-

EPI SCOPI TRAIECTEN. EPIST.

Odefridus Diuina fauente gratia, Traiectensium Episcopus, vnicę suę, speciali suę, singulari suę Hildegardi, magistrę sororum de S. Roberto, salutem ab eo, qui mandat salutem in Iacob. Soror charissima, ex quo primò te cœpi in Christi charitate diligere, nūquã memoria tua super mel & fauum dulcis, in animo meo potuit exidere. Cogit enim me in tuam dilectionem virtus Dei, quę habitat in te, quę operatur per te, quę familiarem præ cæteris illi sponso reddit te, qui æternaliter saluat omnes sperantes in se. Et quoniam charitas diffusa est in corde tuo, rogo te in charitate, qua in omnes abundas, vt omni diligentia, omni conamine studeas Deum pro me exorare, quatenus in hoc sæculo oneribus peccatorum meorum merear alleuari. Dominus te illuc perducat, vbi est felix eternitas, eterna felicitas, iocunda tranquillitas, sine fine iocunditas. Vt sitiens fontem, sic tua scripta desidero.

Psal. 45.

Psal. 18.

Psal. 16.

Rom. 5.

RESPONSVM HILDEGAR.

Tu, persona à Deo sumpta & vocata es, quatenus secundum ipsum opereris, eum imitando, quoniam Deus omnia ædificat, regit & vngit. Omnipotens enim Deus per verbum suum mundum creauit, quem etiã regit, & omnia in aqua sanctificat, peccata hominum abluendo. Deus nanque omnes creaturas creauit, & eas gubernauit, & hominem cum illis perfudit, quemadmodum faber vasa sua per ignem elegantia facit. Sed deinde præclarus dies in obscuram noctem per inobedientiam in casu Adæ se declinauit, & ob hoc homines in peccatis & in obliuione, quasi Deus non esset, vixerunt. Tunc Deus omnem

Gen. 1.
Psal. 33.

G terram

Gen. 7. terram per aquas diluuij de criminalibus peccatis hominum inundauit, & sic sancti & lex & prophetæ surrexerunt. Nouissimè autem filius DEI venit, quem non decebat ut in vacuo tempore adesset, in quo nullam iustitiam inueniret, sicut etià homo creatus non est, antequàm omnis creatura eum ostendebat. Sed & filius DEI venit, ut totum mundum per obedientiam, per chrisma baptismatis, & per poenitentiam redimeret. Nunc tu ô pastor prouide, nè in puerili tempore, quod dominum nescit, sis: sed esto in tempore iustorum & sanctorum, & in ostensione prophetarum, in operibus tuis iustitiam apprehendens, sicut & Deus omnia præuidit, antequàm illa operaretur, & secundùm ipsum, populum tuum rege. Tu etià populo adiutorium in vice CHRISTI præbe, nè sis sicut tuba quæ sonat, & non operatur: Sed esto bonus odor virtutum, ut in æternum viuas. Et dic, Exaltabo te DEVS meus rex, & benedicam nomini tuo in seculum, & in seculum seculi. Nam quandò intelligis, quia in episcopali cathedra es, in omnibus vijs tuis Deum lauda, in bonis operibus eum exalta, & præcepta eius sine tædio iterandò rumina, per fidem eum osculare, & in bonis operibus eum amplectere: in bona conuersatione Deum tuum ipsum ostende, & in iudicijs suis eum ut iustum regem magnifica, ita ut populum tuum rectè regas, & cum misericordia vngas, & noxiale crimen post te non trahas, scilicet ut munus pro iustitia accipias: & sic in uoca nomē ipsius, ut in omnibus his timorem ad ipsum habeas, quoniã rex est, & hoc omnibus diebus vitæ tuæ facias, quousquè in hoc seculo viuis, quatenus postea in infinito seculo in æternum viuas.

Rsal. 144.

EPISCOPVS PRAGENSIVM,
Hildegardi.

H.Dci.

.Dei gratia Pragensium minister inutilis & Episcopus, licet indignus, Hildegardi spōsæ Christi, & magistræ de S. Roberto in Pingis, quaecunq; munusculum orationum suarū cum omni deuotione. Dñm Deū nostrum magnificando glorificamus, cuius spiritu illuminata, plurimorum tribulationibus, consolando & subleuando, subuenis, & fructum boni operis, eodē spiritu cooperante, in multorum mentibus multiplicas, sicut etià per plurima terrarum spatia de te referri audiuius. Vndè sanctitas tua nouerit, quia magnum desiderium inest nobis te videre, atq; colloquio tuo perfrui in Christo, sed magna difficultas locorum hoc fieri impedit. Et quoniam charitatem tuam plurimorū necessitatibus subuenisse percepimus, hac fiducia animati, dilectiōem tuam imploramus, quatenus nobis in tribulationibus mundanis quassatis, orationibus tuis subuenias, & bona consilia porrigas: Quia ex quo nomen tuum & gratiam tibi à Deo collatam audiuius, memoriam tuam in cordibus nostris semper habuimus, & ut eadem gratia quæ de vero lumine est, apud te semper maneat, exoptamus.

RESPON. HILDEGAR.

Vox vitæ & salutis dicit: Quid est hoc, quod homo manducat, & nõ vult scire quæ sit vua, quæ de terra alio modo sudauit post peremptionē populi, cum Deus terrā exersit & excribrauit in aliū modum, q̄ primus homo illā derideret. Hoc est, quod homo leuis est per vicissitudinem morum suorum, & per tēpora lucis & tenebrarū. Nā homo interdum se aliquātulum in prosperitatē erigit,

G 2 inter-

Gen. 9.

interdum in pericula cadit. In his vtrisque homo non inspicit amplexus filiae regis, scilicet iustitiae & veritatis: sed amputat coronam de capite illius, cum pastor fugit, non defendens ecclesiam Christi, quia arma sua in fortitudine non tenet, sed in moribus suis sicut lasciuus puer, qui nullam sollicitudinem habet, ludit. Homo qui istud facit, desiderat sic manducare & viuere per voluntatem suam, sicut natura hominis postulat cibum, & non videt acutis oculis suis, ubi discretio fit, quae de sapientia sudauit, quae in hac vna intelligitur. Cum enim Adam in ortu mundi obedientiam derisit, tempora temporum perierunt usque ad effusionem aquarum. Vbi Deus terram de horribili iniquitate terfit, & aliam vim dedit. Vbi Noe nobiliss. germen obedientiae in vineis protulit, quod Adam fugit per simplicitatem morum suorum sicut lasciuus puer. Sed in Noe terra vim vnae protulit, ubi etiam post eum sapientia surrexit in saluatione. Nunc o tu homo, qui circuis in moribus tuis per plateas vicissitudinum tuarum, & non ardentem intueris, adspiciens in medicinam tuam & alterius, surge, respiciens in solem, in recta moderatione, & lumen non fuge, illud abiciens per austeritatem iniquitatis, quatenus non erubescas quando summus rex requirit opera tua in sacculo tuo, & in aeternum viues.

EPISCOPVS HIERSOLYMITANORVM, Hildegardi.

I. Dei gratia & ordinatione Hierosolymitanorum seruus & inutilis Episcopus, Hildegardi dilectae filiae & magistrae de monte S. Roberti in Pingis, scilicet in Moguntino Episcopatu, humilimam orationem & salutem in Christo. A multis per longa terrarum spatia partes nostras aduentibus

tibus, & genua sua ad sepulcrum Domini fleatibus, multoties percepimus, quod Diuina virtus in te & per te operetur, vnde ipsi gratias indefessas, prout possumus, humiliter offerimus. Ad te igitur filiam dilectiss. sermo nobis iam diu fuit, sed quia internuncius haecenus abfuit, desiderium nostrum penitus frustra processit. Nunc vero quoniam quidem post longa temporum curricula opportunitas se obtulit, per praesentia scripta Te cunctasque Sorores tuas, tibi (vt audio) in Christo subiectas, alloqui congruum duximus. Inde est quod si quaedam dulcia verba praenimius angustis, quibus assidue premimur, nobis adessent, quonia ex altero, gladio paganorum, ex altero latere insidijs malignorum spirituum impugnamur, te vt Christi sponsam, vt Christi arcanis semper intentam, extollere dignum existimaremus. Sed non opus est laudibus humanis attolli, quam Diuina gratia laudibus concessit angelicis admisceri: & illas felices dicimus, quae de die in diem dulciss. alloquijs tuis interesse ac fatiari merentur. Felices etenim illas haud incongrue dixerimus, quae speculo Diuinae candidationis innixae, brauium cursus sui meritorum suorum a Domino quotidie percipere affectant. Felices inquam, ac nimium Felices, quibus ob remunerationem caelestium, terrena cuncta viluerunt, & a quibus despicitur, calcatur, vilipenditur, quicquid in hac vita caeteris mortalibus dulce, delectabile atque praestabile videtur. Ecce verè filiae Hierusalem, in quibus non est inuenta macula, in quibus mundus nihil quod diligat, habet: quae etiam sequuntur agnum quodcumque ierit. Nunc autem o filia, ad te reuerentes, consolationem tuam caelitibus tibi ostensam, humiliter requirimus, ac nos orationibus tuis cunctarumque fororum tuarum commendamus, quatenus nobis in procellis mundanarum curarum fluctuantibus, pie apud illum interuenias, cuius thalamum post huius vitae terminum

intrare desideratis. Faciat Dominus, ô dilecta, vt videas bonam
Psal. 127. Ierusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

RESPON. HILDEGAR.

Vuens lux hæc in miraculis suis dicit: Prima radix in die apparuit, & in omnibus ramis floruit, atq; duas vias constituit. Altera via plena ædificiorum erat, in quibus aquilæ & alia volatilia habitabant. Altera autem magnæ optionis plena fuit, in qua gigantes cucurrerunt, qui contra aquilas istas & cætera volatilia pugnabāt, sed eis præualere non poterant. Tūc sol processit, & in extremo brachio suo aureos clypeos habuit, & contra gigantes illos pugnauit. Nam casus primi angeli à vita ceciderat, & postea casus Adæ luce paradisi carebat, & idem Adam in suggestione Diaboli cum omnibus filiis suis ambulauit. Sed Sol in topazio & saphiro emicuit, quod est in misericordia & charitate, quæ verbum Dei incarnatum protulit. Sol autem æqualiter fulsit, sicut in initio processerat, & ita permansit, vt omnino nulla umbra vicissitudinis sup illū ceciderit, veluti in primo angelo, in Adam, & in suggestione diaboli factum fuerat. Et idē dictum est, Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Nam in topazio misericordia, & in saphiro charitas intelligenda est, quas virtutes sacerdos iste velut vestimentum sacerdotale propter hominē induit. Nunc tu ô pater, qui es in vice sacerdotis huius, anima tua fluat sicut aqua, quæ de petra in virga Moyſis effluxit, ita quod verba tua incredulis cordibus potum saluationis dent, atque dies quæ in anima tua lucet, crescat in multitudine virtutum. Video autem in anima tua sollicitum in via, quæ ad Deum tendit. Sed cum mens tua in turbinem ierit propter vicissitudinē labo-

Gen. 3.

Psal. 109.

laborum tuorum & aliorum, columbate perfundet, & simplicem turrim ante conspectum Dei te faciet. Pugnam verò quam intus & exterius in vtroque scilicet homine pateris, deus temporibus tuis circa te hoc modo alleuiabit, vt eam sustinere possis, vnde fidutiam tuam in ipsum pone, nec de misericordia eius despera. Et hoc faciens in gratia Dei, ad vitam viues.

EPISCOPVS DE BEVEZ,

Hildegardi.

Henicus Dei gratia de Bevez solo nomine vocatus Episcopus, Hildegardi dilectæ magistræ sororum in monte S. Roberti de Pingis, siquid in Spiritu contrito & humilitato valet peccatoris oratio. Benedictus Deus, qui benedixit te omni benedictione spirituali, ita quod in odore vnguenti, quo vnxit te Deus vnctione misericordie suæ, trahatur etiam per te in longinquis partibus mundi multorum deuotio. Nam manifesta Dei circa te dignatio mihi peccatori, ac turbinibus seculi grauato, magna est consolatio, quanuis à te corpore, sed non mente plurimū remoto. Confidimus enim sine dubio meritis ac precibus tuis Christi misericordiam patere cunctis, auxilium orationum tuarū fideliter querentibus. Nos igitur propriæ conscientie diffidentia nullam in actibus nostris adipiscendę salutis habentes confidentiam, per charitatem Spiritus sancti te obsecramus in remotis regionibus, vt orationibus tuis indulgentiam peccatis nostris implores à Domino. Prætereā quantulamcunque consolationem seu admonitionem salutis nostrę necessariam, nobis rescribere non pigeat tuam dilectionem. Ipse autem qui

Eph. 3.

omnia

omnia potest, & quem nulla latet cogitatio, secundum beneplacitum suum precibus satisfacere dignetur cordis nostri desiderio.

RESPON. HILDEGAR.

Vuens lux, ostendit mihi hæc, & dixit: Dic ad hominem illum: vidi quasi pulchram formam virtutis, quæ fuit pura scientia. Facies eius valde clara erat, oculi eius velut hyacinthus, & indumenta ipsius quasi pallium sericum. Habebat quoque super humeros suos episcopale pallium simile sardio. Et hæc aduocauit pulcherrimam amicam regis, videlicet charitatem, dicens: Veni mecum. Et venientes, pulsabant ambe ad ianuam cordis tui, dicentes: Tecum habitare volumus. Caue ergo ne resistas nobis: sed esto fortis ad resistendum vitijs, & secularibus causis & vicissitudinibus illorum vectorum, qui in turbinibus sicut malus fumus ascendunt, & ut aquæ quæ in tempestate volant. Hæc sunt inquietudines mentium hominum in iracundia & in alijs similibus. Silentium non habe in tædio, sed vox tua sit sicut tuba resonans in cæremonijs ecclesiæ, & oculi tui sint puri in scientia, ita quod non sis piger tergere te ab indigno puluere oneris tui. Nam plenus es guttis noctium, Et persuasio superbiæ sic locuta est tibi: Ne abluas te. Sed nos hoc nolumus: volumus autem, ut quæque tenebrosa de te abstergas, & non sis timidus de multis terroribus inimicorum tuorum, qui nec rectè nec benè loquuntur de te. O miles, da nobis habitaculum in corde tuo, & perducemus te ad palatium regis nobiscum.

Esa. 58.

Cant. 5.

EPISCOPVS TREVIRORVM,
Hildegardi.

Arnol-

Arnoldus Dei gratia Treuirorum Ecclesiæ humilis electus, dilectæ in Christo cognatæ suæ Hildegardi de S. Robert. salutem & dilectionem ab eo, qui est salus & dilectio. Amicitia cognatione cælestis est, quia senium ei nõ obest, sed confert: & vera est, stare nescit, sed in aliquo crescit & proficit quotidie. Cum autem ab ineunte ætate vlnis veri amoris nos amplexi simus, miramur, cur vos adulatorem plùs vero amico diligatis, cum dicat propheta: Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Fratrem nostrum prepositum S. Andrææ, hic adulatorem vestrum reputamus, nos autem verum amicum intelligi volumus. Quia verò prouentum nostrum, gaudij vestri materiam esse scimus, ideò per Dei gratiam prosperè nos redijisse, vestræ dilectioni significandum duximus. Sed quia nihil est beatum alicui, quod ipse pro pœna reputat, coram DEO & vobis dicimus, quod dignitas ad quam vocati sumus, contra nostram (teste Deo) voluntatem, nunquam (vt fieri solet) nos allexit, nunquam permulfit: & ideò hoc, quia nostra inscitia, nostra fragilitas suam deflet insufficientiam, suam deplangit indignitatem. Sed quia nescimus, cuius vocatione simus ad tale ministerium, hoc maxime anxietatem nobis infligit. Si ex Deo esse sciremus, crederemus quod qui cœpisset in nobis opus bonum, & perficeret, cum necessitate magis, quam virtute, ad sacerdotium promoveri proponamus. Et scimus quod DEVS in loco sancto suo apud vos salutem operatus, obsessam misericorditer liberando, visitauerit plebem suam. Unde vt modum liberationis obsessæ nobis rescribatis, & sæpiùs in verum lumen adspiciendo, sæpiùs nobis aliquid salutaris gratiæ per literas tuas impartiamini, & vt manus vestras ad petram refugij pro nobis interpellando, exemplo Moyfis leuetis, dum nos cõtra Ama-

Psal. 140.

Phil. 1.

Psal. 67.

Psal. 73.

Exo. 17.

H lech

lech in valle mundanæ miseriæ pugnamus, attentissimè rogamus. Cùm autem hæc coram abbate S. Eucharij fideli & dilecto nostro conscriberentur, ipse opitulando dulcedine sua verba nostra condiuit. Volumus ergò vt per ipsum, rescriptũ vestrum nobis transmittatis.

RESPON. HILDEGARD.

P arbor es à Deo constitutus, quæ admodum Paulus dicit: Omnis potestas à Deo est, quia secundum summum Magistrum per inuocationem nominis sui, omnis potestas nominata est. Vndè in illa, arbor viriditatem honoris nominis sui habet. Quod absque Deo est, & quod sinistra operatur, tibi nõ assit, nè in cadente morbo superbiæ, cùm primo angelo, scilicet Satana, qui contra Deum honorem furtim rapere voluit, cadas, quem multi secundum voluntatem suam rapiunt, non curantes quoquo modo eis ille conferatur. Istud coram Deo nihil est, quoniam sine ipso factum est nihil, & sic Deus occidit quidquid ipsum non tangit. Ob hoc ergò sollicitus esto, vt per præcepta Dei, quæ sicut folia arboris multiplicata sunt, populo testimonium, quantum per gratiam ipsius potueris, perhibeas. Multæ enim tribulationes oneris tui, velut paupertas, te constringunt, quia diuitiæ & multæ pecuniæ, cælestia non amant: ideò propriam voluntatem homini Dei abstrahit, quatenus ad cælestem patriam suspiret. Vndè decet vt pauper pauperem diligat, & diues diuitem cognoscat, quia sapientia pauperi anulum dat, & diuiti in aurem negat. Propter Sacerdotale enim officium tuum, tibi istud adest. Iustitiam tuam non abscondi in corde meo, veritatem tuam & salutare tuum dilexi. Quid dicitur?

Iustitia

Iustitia Dei se nõ abscondit, sed itinera sua dilatat, nec ea currere erubescit. Vulnere quoquè non abscondit, malum bono præponendo, velut in iustitia vitam & gehennam esse, & in vtraque parte currendum esse dicit. In hac fallacia iustitia se non macerat, nec multiplicibus verbis iniustitiam osculatur, sed ipsam totam conculcat. Veritas quoquè opera, quæ sine Deo operantur, non laudat, sed in pugnam, contradicere illa, vt probus miles se præparat. Iustitia Dei scutum tibi sit, & veritate ipsius quasi lorica induere, ita vt coram Deo bene armatus, & non fugitiuus per societatem vanitatis appareas, & disce vt vbera iustitiæ fugas. Disce quoquè vulnera peccatorum cum poenitètia in misericordia curare, quemadmodum summus medicus salutare exemplum vobis ad saluandum populum reliquit. Tu nanq; qui in viriditate beati viri per instructionem nominis sui positus es, qui impium Diabolum non attendit, qui ideò impius nominatus est, quia nullum bonum amauit: vide nè in thesauris pecuniæ glories, quæ in fine malitiosa est, quia post tricesimum annum, velut post annum vnum deficit. Sed exulta in monte Sion, vbi adiutorium altissimi æternale in eternitate est, & omnis spiritus laudat Deum. Tu autem eburneus monsesto, de quo fenestralia iacula in recto iudicio iustitiæ Dei, contra aduersarios tuos volitant. Curre quoquè in altitudinem legis & iustitiæ DEI sicut capricornus, nè per instabilitatem inermis cadas, & filij tui de latere Ecclesiæ surgant, & postulèt à te cibum iustitiæ: & ideò bonam doctrinam disce, quatenus per te saturentur. Ego autem, vt iussisti, ad verum lumẽ adspexi, & vix inceptio-nem bonorum operum adspicere potui. Tu quidem bona opera studiosius operare, vt postea per gratiam Dei plura scribam: & fidelis amicus animæ tuæ esto, ita vt in æternitate viuas. In illa autem quæ obsessa fuit, de qua quæritis, multa mi-

H 2 rabi-

Rom. 13.

Esa. 14.

Ioan. 1.

Psalm. 118.

Ecc. 31.

Psalm. 150.

rabilia vidimus, quæ modò per scripta proferre nõ possumus, sed cognouimus quòd diabolicus sufflatus de die in diem vsq; ad recessum suum defecit, & eadem mulier à fatigatione Diaboli liberata est, & etiàm infirmitate, quam antè in se non cognouit, tunc occupata est. Sed nunc vires tam corporis quàm animæ plena sanitate recepit.

EPISCOPVS COLONIENSIS,

Hildegardi.

Philippus Dei gratia Coloniensium Archiepiscopus, Hildegardi sorori dilectæ, diuino spiramine mirabiliter infusæ, illū in cælestibus gloriosè videre, cuius amplexibus exoptat iugiter inhærere. Quauis locorum diuersitas mutui aspectus & desiderabilem colloctionis subtrahat gratiam, quos Christi charitas coniunxit, semper tamen tenebit animorum vicinitas: Vndè est mihi desideratissimum, quòd in hoc anno dum transitus viæ, & gratia te videndi, diu desiderata, occurrit: sed ægritudo & tenuitas tui corporis, cor meum & multorum in terra nostra Te in CHRISTO amplectentiū turbauit & percussit, semper exoptantium vitæ tuæ sospitatem, veræque salutis æternitatem. Complacuit ergò & dignum duximus, perquiri, certosque reddi de statu tuo, & maximè indicare & notificare tibi, quòd turbinibus & procellis secularium quotidie ita perturbamur, quòd etiàm aliquandò mentis oculos ad cælestia leuare conamur. Sed quia plurimorum nouit indu-

industria, te perfusam piuini charismatis munere, de quo gaudet concio fidelis Ecclesiæ, & nos pro modulo nostræ discretionis congratulamur: scientes hominem carnis tegmine degentem, & iuxta Apostoli vocem, in cælo conuersantem. Tali igitur dote ditata, quasi bonæ margaritæ inuentrix, ex occulto Dei quod petimus, inquiras, nobisque commonitoria verba, prout Deus tibi donauerit, transmittas: quoniam in sapientia & thesauro abscondito, iuxta veridicum, non est utilitas. Valet. Phil. 3.
Matt. 13.
Ecc. 20.

RESPON. HILDEGAR.

In mystico spiramine veræ visionis, hæc verba vidi & audiui: Ignea charitas quæ DEVS 1. Ioan. 4. est, tibi dicit: Stella quæ sub sole lucet, quod nomen in parte sua habere potest, lucida scilicet nominatur, quoniam per solem alijs stellis ampliùs irradiatur. Sed quomodò deceret, quòd eadem stella lumen suum ita absconderet, quòd alijs minoribus stellis minùs luceret? Si enim hoc faceret, gloriosum nomen suum non haberet, sed cæco nomine nominaretur: quia quauis lucida diceretur, lumen tamen eius non videretur. Miles etiàm qui ad prælium sinè armatura venerit, ab inimicis suis certissimè conculcabitur, quia corpus suum lorica non circundederat, nec capiti suo galeam imposuerat, nec clypeo se texerat, vndè & in magna confusione capietur. Tu autem qui lucida stella per episcopale officium appellaris, & qui de nomine summi sacerdotis radias, lumē tuum, quod verba iustitiæ sunt, subditis tuis non abscondas, quoniam in corde tuo sæpè dicis: Si ego mihi subiectos verbis terrerē, molestum me haberent; quia eos superare nõ valeo, vti nãm ami-

citiam eorum, tacens, retinere possem. Itaq; sic dicere & facere tibi non expedit. Sed quid? Terribilibus verbis propter episcopale nomen & corporis tui nobilitatem, eos ut rapiens accipiter non terreas, nec periculosis verbis, velut clava eos percutias: sed verba iustitiæ cum misericordia eis misce, & ipsos cum timore Dei inunge, proponens eis quam periculosa animabus & felicitati eorum iniustitia sit. Certissimè certissimè certissimè, hoc modo audient te: Per squalidos autem & instabiles mores te illis non admisceas, nec quid cuique placeat seu displiceat, inspicias: quoniam si hoc feceris, minor cæteris coram Deo & hominibus apparebis. Nam talia personam tuam non decet. Vide etiã quòd munda animalia quæ ruminant, macerarentur, si pabulo eorum, cibus porcorum per quem ipsi pinguescunt, administeretur. Sed & tu si squalidis moribus & societati peccatorum te adiungeres, polluereris, per quod nefarij gauderent, perfecti viri turbarentur, dicetes: Ah Ah, Væ Væ, qualis Episcopus noster est? per recta itinera iustitiæ nobis non luçet. Populum autem tuum ab inimica infidelitate corripe, & auerte itã, nè lorica fidei nudus sis, & de scripturis sanctis viam iustitiæ illi ostende, & galeam spei capiti tuo, & scutum veræ defensionis collo tuo impone, quatenus in omnibus ærumnis & periculis ecclesiæ defensor, quantum præuales, existas. Lumè quoque veritatis sic tene, ut probus miles in militia mea, quæ vera charitas sum, appareas, & in naufrago mundo, & in duris bellis iniquitatis, strenuus & fortis sis, quatenus lucida stella in æterna felicitate fulgeas. Nunc ò tu pater, qui in pastoralis nomine es, paupertatè hominis hæc scribentis nõ dedigneris, quoniam ista nõ secundum me, nec secundum alium hominem dictavi, nec protuli: sed ea hoc modo scripsi, quæ admodum ipsa in vera visione, vigilas mente & corpore, vidi & audiui: quia, ut aliqua ad te scriberem, iussisti.

CVN-

Eph. 6.

CVNRADI IMPERATORIS EPIST. 63
CVNRADVS IMPERATOR,
Hildegardi.

CVnradus Diuina fauente gratia Rex Romanorum, ^{Is est huius nominis III.} Hildegardi Deo dicatæ virgini, & magistræ sororū de Sancto Roberto in Pingis, salutem & gratiam suam. Quia regali culmine impediti, ac diuersis turbinibus & procellis quassati, te inuisere pro velle nostro non possumus, literis tamen nostris te adire non omittimus. Nam ut audiuimus, reuera superabundat in te confessio summæ laudis per sanctimoniam vitæ innocentis, & per magnificentiam spiritus desuper mirificè in te venientis. Vnde quantum secularem vitam agamus, ad te properamus, ad te confugimus, ac orationum & exhortationum tuarum suffragia humiliter quærimus, quoniam longè aliter viuimus, quam debeamus. Pro certo autem scias, quòd tibi & sororibus tuis, in omni causa & in omni necessitate vestra prodesse & adesse, ubi possumus, properabimus. Vnde & filium meum, què mihi superstitem desidero esse, orationibus tuis, sicut & me ipsum, attentius commendo.

CVNRADO IMPERATORI,
Hildegardis.

Vi vitam dat omnibus, dicit: Beati sunt, qui candelabro summi regis dignè subiacent, & quos Deus in magna providentia procurauit, ita ut eos de sinu suo non abscindat. In illo, ò tu Rex, permane, & squalorem de mente tua abijce: Quoniam Deus omnem, qui eum de-

deuotè & purè quærit, conseruat. Sed & regnum tuum ita tene, & tuis vnamquanq; iustitiam prouide, vt à superno regno alienus non fias. Audi, in quadam parte à Deo te auertis: & tēpora, in quibus es, velut in muliebri persona, leuia sunt, & etiā in contrariam iniustitiam, quæ iustitiā in vinea Domini destruere tentat, se inclinant. Postea verò peiora tempora venient, in quibus veri Israelitæ flagellabūtur, & in quibus catholicus thronus in errore mouebitur: & ideò nouissima eorum, velut cadauer in morte, blasphemix erunt. Vnde & hic dolor in vinea Domini fumigat. Et post hæc fortiora prioribus tempora surgent, in quibus iustitia Dei aliquantulum erigetur, & in quibus iniustitia spiritalis populi ad eijcendum notabitur. Sed tamen prouocari & exacerbari ad contritionem acriter nondum audebitur. Sed deindè alia tempora instabunt, in quibus diuitiæ Ecclesiæ dispergentur, ita quòd etiā spiritalis populus velut à lupis lacerabitur, & à locis suis & de patria sua expelletur. Vnde plurimi eorum ad solitudinem transibunt, pauperem vitam in multa contritione cordis deinceps habentes, & sic Deo humiliter seruientes. Prima etenim hæc tempora ad iustitiam Dei sunt squalida, sequentia verò tædiofa. Quæ autem deindè superuenient, ad iustitiam se ad modicum erigent: sed quæ postea insurgēt, quasi versus cuncta diuident, & diuitias sibi per malum congerent. Sed quæ illa sequentur, signum virilis fortitudinis ostendent, ita vt omnes pigmentarij ad primam auroram iustitię cum timore, verecundia & sapientia currant, & principes concordiam vnanimiter habeant, eā quasi vir præliator sicut vexillū contra errantia tempora maximorum errorum eleuantes, quos Deus destruet & exterminabit secundum quod ipse nouit, & vt sibi placet. Et iterum ille qui omnia nouit, tibi ò Rex dicit: Hæc tu homo audiens, te ipsum à voluptate tua cōpescē, & te cor-

rige,

Propheta

☞

rige, quatenus ad tempora illa purificatus venias, in quibus de factis tuis ampliùs non erubescas.

FRIDERICVS IMPERATOR, Hildegardi.

Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator & semper augustus, domine Hildegardi de *Pinguia, gratiam suam & omne bonum.

Is fuit eius
nominis
primus,
Barbarof-
sa cogno-
minatus.

Notum facimus sanctitati tuæ, quoniam ea quę prædixisti nobis, cum *Ingelheim* manentes, te ad præsentiam nostram venire rogauimus, iam in manibus tenemus. Sed nos tamē omni conatu pro honore regni laborare nõ cessabimus. Quapropter dilectionem tuam quàm intimè admonemus, vt cum fororibus tibi commissis, ad omnipotentem DEVM preces pro nobis fundas, quatenus in terrenis negocijs laborantes, ita ad se conuertat, vt gratiam ipsius obtinere valeamus. Certum autem debes habere, quòd super omni negotio tuo, ad nos per te directo, neq; amicitiam, neq; odium alicuius personæ attendemus, sed solius iustitiæ respectu, æquitatem iudicare proponimus.

FRIDERICO IMPERATORI, Hildegardis.

A Summo iudice hæc verba diriguntur ad te: Valdè admirabile est, quòd hæc personam homo habet necessariam, scilicet quæ tu rex es. Audi: Quidam rex stabat in excelso monte, & in omnes valles respicie-

I bat,

bat, quid quisq; faceret in eis, videns. Et virgam manu tenens, quæq; rectè diuidebat, videlicet quod erat aridum, vt viride esset, & quod dormiebat, vt vigilaret. Sed & virga hæc istis pœnam stuporis abstulit, qui in magno studio erant. Cumq; idem vir oculum suum non aperiret, venit nigra nebula, quæ valles istas tetigit. Sed & corui & aliæ volucres, quæq; circumposita dissipabant. Nunc ô Rex, sollicitè prouide, quia omnes regiones sunt obumbratæ cum fallaci turba illorum, qui in nigredine peccatorum iustitiam delent. Raptores & errantes, viam Domini destruunt. O tu rex, cum sceptro misericordiæ pigros & peregrinos & sæuiss. mores rege. Tu enim habes nomen gloriosum, quod rex es in Israel. Valdè gloriosum est nomen tuum. Vide ergò, quandò summus rex cõsiderat, nè accuseris quod officium tuum rectè non dijudicaueris, & nè tunc erubescas. Quod absit. Manifestum est, quod iustum est vt præceptor prædecessores suos in bono imitetur, quia nigerimi sunt mores illorum prælatorum, qui in lasciuia & in putredine currunt. Hoc fuge ô rex. Sed esto armatus miles, Diabolo fortiter repugnans, nè te Deus dissipet, & nè terrenum regnum pro hoc erubescat, Deus liberet te de æterna perditione, & tempora tua non sint arida, & Deus te protegat, vt viuas in æternum. Auaritiã abijce, & abstinentiam elige, quod summus rex valdè amat. Nã valdè necesse est, vt in causis tuis prouidus sis. Video enim te in mystica visione, in plurimis turbibus & contrarietatibus viuentem ante oculos viuos. Sed tamen ad tempus regnandi habes in terrenis materijs. Caue ergò nè summus rex prosternat te propter cæcitatem oculorũ tuorum, qui non rectè vident, quomodò virgam rectè regendi in manu tua habeas. Vide etiã, vt talis sis, nè gratia DEI in te deficiat.

PHI-

EPIST. PHILIPPI FLANDRI.
PHILIPPVS COMES FLAN-
driæ, Hildegardi.

Philippus Flandriæ & Viromensis comes, domicil-
læ Hildegardi, ancillæ Christi, salutem & plurimam
dilectionem. Vestra nouerit sanctitas, me para-
tum esse ad faciendum quicquid scirem vobis place-
re, quia sancta conuersatio vestra & vita honestiss. sapi-
ssimè meis insonuit auribus, omni fama suauior. Quãuis enim pec-
cator sim & indignus, tamen CHRISTI seruos & amicos toto
corde diligo, & omnimoda veneratione libenter honoro, illi-
us scripturæ memor: Multum valet assidua iusti deprecatio. ^{Iac. 5.}
Vndè est, quod ad pietatis vestræ gratiam mitto præsentium
latorem, fidelissimum seruientem meum, qui pro me misero
peccatore vobiscum loquatur, cum ego tamen multo liben-
tius ad vos venissem, & vobis locutus fuisset, quod deside-
raui. Sed tot & tanta sunt negocia mea, quæ singulis diebus
emergunt, quod ad hæc vacare non poteram. Instat etiã
iam tempus, quo aggredi debeam iter Hierosolymitanum, ad
quod, opus mihi est magno apparatu, super quo consilium
vestrum mihi intimare dignemini per literas vestras. Credo
enim quod ad vos sapius peruenit fama nominis mei & actus
meorum, & multis de DEI miseratione indigeo. Vndè & vos
maxima precum instantia suppliciter exoro, vt pro me miser-
rimo & indigniss. peccatore, ad Dominum intercedere velitis.
Rogo etiã humiliter, vt in quantum vobis concesserit Diui-
na misericordia, inquiratis à Deo quid mihi expediat, & lite-
ris vestris per latorem præsentium mihi renunciatis consili-
um vestrum, quid & quomodò faciam, vt nomen Christiani-
tatis temporibus meis exaltetur, & dira Sarracenorum feritas
deprimatur: & si vtile mihi erit in terra illa morari vel reuerti,

I 2 iuxta

iuxta id videlicet, quod de statu meo forsitan audistis, & Diuina reuelatione cognouistis, aut cognitura estis. Valete in Christo soror dilecta, & scitote quod multum desidero audire consilium vestrum, & quod maximam in vestris orationibus habeo fidutiam.

PHILIPPO COMITI FLANDRIÆ,
Hildegardis.

Ge. 2. & 3,

Ge. 6. & 7.

Fili dei, quia ipse in primo homine te plasmavit: audi verba, quæ vigili mente & corpore in anima mea vidi & audiui, cum propter sollicitam inquisitionem tuam, ad verum lumē adspexi. Deus præceptū Adæ in paradiso dedit, & post præuaricationē eiusdem præcepti eū (qui consilio serpētis cōsenserat,) iusto iudicio de paradiso expulit. Cum iusto quoque iudicio, homines qui eū omninō obliuioni tradiderant, itā quod eum nec desiderabāt, nec querebant, per diluuium dimerfit, vbi illos qui eum amabant & querebant, à diluuiō per arcam saluauit. Sed mitiss. agnus, scilicet filius Dei, in sanguine suo, quem in cruce pendens effudit, omnia crimina & peccata, quæ homo per veram pœnitentiam cognoscit, saluat. Nunc autem atēde ô fili Dei, vt puro oculo iustitiæ in Deum, velut aquila in solem, adspicias, itā vt absq; proprietate voluntatis tuæ, iudicia tua iusta sint, nè à summo iudice qui præceptum homini dedit, quem etiā in misericordia per pœnitentiā ad se vocat, tibi dicatur: Quare proximū tuū sine iustitia mea interemisti? Homines quoque qui iudicio rei sunt, illos secundum scripturas sanctorum, (qui columnę Ecclesię erant) cum lege & cum timore mortis constringe, in omnibus tamen attendens maledictionem hominis

minis illius, qui homicidium in ira sua perpetravit. Tu etiā pro omnibus negligentijs & peccatis ac pro omnibus iniustis iudicijs tuis cum signaculo crucis, ad Deum viuum confuge, qui via & veritas est, & qui etiā dicit, Nolo mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuat. Et si tempus venerit, quod infideles fontem fidei destruere laborant, tunc eis (quātum per adiutorium gratię Dei potueris) resiste. Ego enim in anima mea video, quod sollicitudo, quam de angustijs animę tuæ habes, aurorę quę manē oritur, similis est. Vndē Spiritus sanctus te in pura & vera pœnitentia ardentem solem efficiat, vt eum queras, & ipsi soli seruias, itā vt in summa beatitudine in æternum viuas.

Ioan. 14.
Ezec. 18.

BERNARDVS CLARAEVALLIS
Abbas, Hildegardi.

Dilectę in Christo filiæ Hildegardi, frater Bernardus Clarauellensis vocatus Abbas, si quod potest oratio peccatoris. Quod de nostra exiguitate longē aliter, quā nostra sese cōscientia habeat, quidam sentire videntur, nō nostris meritis, sed stultitiæ hominū imputandum est. Ad dulcedinem autem pię charitatis tuæ scribere properaui, quāuis id breuius omninō quā vellem, negotiorum multitudo compellat. Congratulamur gratię Dei, quę in te est, & vt eam tanquā gratiam habeas, & toto ei humilitatis & deuotionis affectu studeas respondere, admonemus: sciens quod Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Quod in nobis est, hortamur & obsecramus. Ceterum vbi interior eruditio est, & vnctio docens de omnibus, quid nos aut docere possumus aut monere? diceris enim cęlestia se-

Iac. 4.
1. Pet. 5.

1. Ioan. 2.

creta rimari, & ea quę supra homines sunt, Spiritu sancto illustrante dinoscere. Vnde rogamus magis & suppliciter postulamus, vt nostrę memorię habeas apud Deum, & eorum pariter qui nobis in spiritali societate iuncti sunt, Nam cum Spiritus Deo coniungitur, confidimus quod nobis multum prodesse valeas & subuenire. Multum enim valet deprecatio iusti assidua. Nos etiam pro te assidue oramus, vt conforteris ad bona, instruaris ad interiora, dirigaris ad permanens, ita vt ne hi qui spem suam in Deum posuerunt, desperando pro te claudicent: sed vt in profectu benedictionis, quam a DEO accepisse cognosceris, bene confortati, in melius & melius proficiant.

Iaco. 5.

BERNARDO HILDEGARDIS.

IN Spiritu mysteriorum tibi dico, O Venerabilis pater, qui mirabiliter in magnis honoribus virtutis Dei, valde metuendus es, illicitę stultitię huius mundi, vexillo S. Crucis cum excelsō studio in ardenti amore filij Dei, capiens homines, ad bella pugnanda in Christiana militia, contra tyrannorum sæuitiam, quod sum valde constricta in visione, quę apparet mihi in Spiritu mysterij, quam nō video exterioribus oculis carnis. Ego misera & plus quàm misera in nomine fœmineo, ab infantia mea vidi mirabilia magna, quę lingua mea non potest proferre, nisi quod me docet Spiritus Dei, qualiter ea dicam. Certissime & mitissime pater, audi me, in tua bonitate indignam famulam tuam, quę nunquam ab infantia mea secure vixi, & de tua pietate & sapientia intellige in anima tua, secundum quod doctus fueris in Spiritu sancto, quoniam ea quę tibi de me dicta sunt, se-

cun-

secundum hunc modum sunt. Scio enim in textu interiorę intelligentię expositionis psalterij, Euangelij & aliorum voluminum, quę monstrantur mihi in hac visione, quę pectus meum tangit, & animam meam sicut flammam comburens, docens me hæc profunda expositionis, sed tamen non docet me literas in Teutonica lingua, quas nescio. Sed tantum scio in simplicitate legere, non in abscissione textus, quia homo sum indoctus, de vlla magistratione cum exteriori materia: sed intus in anima mea sum doctus, vnde loquor tibi, de te non dubitans, sed de Sapientia & pietate tua consolabor pro eo, quia multa schismata sunt in hominibus, sicut audio homines dicere. Nam cuidam monacho, quem scrutata sum in conuersatione probatoris vitę, hæc primū dixi, & illi omnia secreta mea monstraui, & consolatus est me, ita quod hæc magna & timenda sunt. Volo pater vt propter amorem Dei in orationibus tuis me recorderis. Ego ante duos annos te in hac visione vidi, sicut hominem in sole adspicere, & non timere, sed valde audacem: & ploraui quod ego tantum erubesco, & inaudax sum. Bone pater & mitissime, pono me in animam tuam, ora pro me, quia magnos labores in hac visione habeo, quatenus, quod video & audio, dicam. Et interdum in magnis infirmitatibus de hac visione, in lectum prosteror, quia taceo, ita quod non possum me erigere. Ergo cum mœrore coram te plango, quia mobilis sum, cum motu in torculari arbore in natura mea, orta de radice surgente in Adam, qui factus est exul in peregrinum mundum de suggestionē Diaboli. Nunc autem surgens, curro ad te. Ego dico tibi. Tu es mobilis, sed semper erigens arborem, & victor in anima tua es, non tantum te ipsum solum, sed etiam alios homines in saluationem erigens. Tu autem aquila es adspiciens in solem. Oro te per serenitatem patris, & per eius verbum admirabile, & per suauem

humo-

humorem compunctionis, scilicet Spiritum veritatis, & per sanctum sonitum, per quem sonat omnis creatura, & per ipsum verbum, de quo ortus est mundus, & per altitudinem patris, qui verbum in suavi viriditate in vteru virginis misit, vnde illud carnem, sicut circumædificatur mel fauo, suxit, vt non ociosè in verbis meis torpeas. Sed ea in cor tuum pone, ita vt non cesses, dum transeas per foramen animæ tuæ, ad Deum pro me adspiciens, quia ipse te vult. Vale Vale in anima tua, & esto robustus in certamine in Deo, Amen.

ADAM ABBAS DE EBRA,
Hildegardi.

Omine & matri suæ dilectissimæ Hildegardi, magistræ sororum de S. Ruberto in *Pinguis, frater Adam Abbas (licet indignus) de Ebra, modicum id quod est. Cum primum notitiã nois vestri suscepi, grauisus sũ gaudio magno. Adauxit deus gaudium meum, cum nutu benigno & mirabili direxit nos, vt videretur facies, & audiretur vox vestra in terra nostra, mihi que quod vix sperare poteram, mutuam concessit colloctionem. De quibus autem me vobis dixi anxium, confido vos non immemorem esse, & quia diuersi diuersa sentiunt, alij istud, alij illud, si bonum est & salus apud Dominum, benedictus Deus: si periculum, orate Deum, bonum mihi & salutem animæ tribuat, & omne periculum excludat. Nunc verò literas mitto, & nuncium nostrum Domino Imperatori pro causa vestra, & spero per gratiam DEI nos exaudiri, & vbi cunquè seruitij nostri indigeritis, parati erimus seruire vobis. Exoramus quoque, vt pro nobis orare dignen-

Mat. 2.

Cant. 2.

dignemini, quia verè in turbine sumus pro sollicitudine fratrum nostrorum, vt Spiritus sancti gratia, quæ multa mirabilia Spiritu prophetico in vobis operatur, inspiciat etiã & nos, & muniat. Rogamus etiã, vt & nos scriptis vestris consolari & præmunire dignemini.

RESPON. HILDEGAR.

In vera visione spiritus, vigilas corpore, hæc verba audiui: Qui est, dicit: Sol micat, & radios emittit. Quidam autem vir amicus solis, hortum habuit, in quo multa aromata & multos flores in magno studio plantare desiderabat, & sol in igne radorum suorum calorem super aromata & flores misit, & ros & pluuia illis humorem viriditatis dederunt. Tunc ab aquilone tortuosa imago nigris crinibus & horribili facie exiuit, & ab oriente pulcherrimus iuuenis, candidis crinibus, plena & amicabile facie, processit, & ad ipsum hortum venerunt. Et tortuosa imago ad iuuenem illum dixit: Vnde venis? Qui respondit: Ab oriente ad hortum huius sapientis viri venio, quia magnum desiderium veniendi ad illum habui. Tortuosa imago dixit: Audi me: Periculosus ventus, grando, ignis & pestilentia super hortum illum venient, & cum arefacient. Sed iuuenis ille respondit: Non sic, non sic erit, quia hoc nolo, sed purissimum fontem educam, & hortum illum irrigabo. Et tortuosa imago respondit: Vah Vah, hoc ita possibile est, velut si locusta durum lapidem transfodiat. Et sic imago illa in dolo suo hycem super hortum illum induxit, & aromata & flores illius arefacere voluit. Sed præfatus iuuenis officium suum in citharis suis colens, illud nõ videbat. Et cū deindè hoc vidisset, in magno

Exo. 3.

K

gno

gno sono solem aduocauit, vt in signo tauri veniret, & denuò viriditatem æstatis super hortum illum adduceret. Ac ita cornu eburneum & cornu de ceruo sumptum tollēs, tortuosam imaginem illam ad terram per ea prostrauit. Et tunc ad virum illum, cuius prædictus hortus erat, dixit: A modò in te ita negligenter non confidas, quin hortum tuum tanta munitione circundes, vt nigerimæ aues in tempestatibus eum non arefaciant. Nunc ò tu pater, qui per summam vocationem in vice CHRISTI es, hæc verba ad te dicta intellige. Audi ergò: Gratia Dei velut sol micat, & dona sua sic interdù emittit, vno videlicet modo in sapientia, altero in viriditate, tertio in humiditate. Sapientia autem in pinguem naturam cadit, viriditas verò magnos labores subintrat, & humiditas induram amaritudinem vadit. Sed tu vir amicus gratiæ dei, hortum populi habes, in quo per vicem Christi multa bona desideria & bona opera studiosè plantare debes. Et gratia DEI in virtute donorum suorum efficaciam bonæ voluntatis super desideria & super opera illa emittit, & rore ac pluuia fontis aquæ viuæ virefcere facit. Sed à Diabolo vitia in inquietudine vanæ gloriæ, & in strepitu propter me iusto magisterio resistentis, exeunt: à Deo autem virtutes in contemptu secularium, cum plena beneuolentia subiectionis in charitate procedunt, ad populū istum venientes. At vitia à virtutibus quarunt, ad quid venerint. Sed illæ respondent, quòd à DEO ad populum amici Dei venerint, quia magnum desiderium ædificandi in eo hostiam laudis habeant. Et vitia dicunt, vt verba hæc audiant: Ruina magna & ira & sciscitatio cum multa inquietudine, super populum istum irruent, ita quòd in ministerio Dei fatigabitur. Et virtutes respondent: Nò sic eueniet, quoniam in bonis non cessabimus: sed viuus fons emanabit, & populum hunc misericordia sua defendet. At vitia dicunt

cachia.

cachinnantia, quòd hoc possibile sit, velut si fragilitas in carnem fixa, durare valeat sine ruga. Tunc vitia in dolis suis frigidam nebulam ignorantia populò huic inducunt, ita quòd bona desideria & bona opera illius iam in defectu sunt, cum in se ipsum confidit. Sed virtutes famulatum in laudibus suis DEO exhibentes, hoc iusto Dei iudicio fieri permittunt, ita vt homines intelligant quid sint. Qui cum ad seipfos in humilitate virtutum redeunt, eadem virtutes magno studio circumspectionis gratiam Dei tenent, vt mentibus illorum passionē CHRISTI imponant, quatenus hoc modo ad primam laudem Dei eundem populum adducant. Et sic Diuinitatem & humanitatem filij Dei attendentes, vitia illa ad contritionem prosternunt. Sed & ad illum, sub quo populus iste est, dicunt: Per hæc admonitus, proprijs viribus non confidas: sed præuide, vt ad gratiam Dei fugias, vt tuos in omnibus modis ita munias & moneas, nè Diabolicæ insidiæ diuersis vitijs eos per negligentiam euertant. Vidi etiã quasi pulcherrimam puellam in tanto fulgore splendidæ faciei fulgentem, vt eam perfectè intueri non possem. Et pallium candidius niue & clarius stellis habebat. Calceamentis quoquè velut de purissimo auro induebatur. Solem autem & lunam in manu dextera tenebat, & eos suauiter amplexabatur. In pectore etiã eius tabula eburnea erat, in qua species hominis saphirini coloris apparebat, & omnis creatura puellam hanc Dominam nominabat. Sed & ipsa ad speciem, quæ in pectore suo apparuit, dicebat: Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus sanctorum, ex vtero ante luciferum genui te. Et audiui vocem mihi dicentem: Puella hæc quam vides, charitas est, quæ in æternitate tabernaculum habet. Cum Deus mundum creare voluit, declinavit se in suauissimo amore, & omnia necessaria præiudicidit, quemadmodum pater filio suo hæreditatem

K 2 præpa-

Psal. 109.

præparat, & sic in magno ardore omnia opera sua disposuit. Tunc creatura in his speciebus & in formis suis creatorem suum agnouit, quoniam charitas in principio, materia eiusdem creaturæ sic fuit, vbi Deus dixit: Fiat, & facta est, quia omnis creatura quasi in istu oculi per illam formata est. Quæ in tanto fulgore splendidæ faciei fulget, vt eam perfectè intueri non possis, quia ipsa timorem Domini in tam pura scientia ostendit, quod mortalis homo eam ad finem perducere non poterit. Et pallium candidius niue, & clarius stellis habet, quoniam sine simulatione in candida innocentia cuncta comprehendit, cum splendidissimis operibus sanctis. Calceamentis quoque velut de purissimo auro induitur, quia hæc itinera habet, quæ in optima parte electionis DEI sunt. Solem autem & lunam in manu dextera tenet, & eos suaviter amplectitur, quoniam dextera Dei omnes creaturas complectitur, & quia etiã dilatata est in gentibus, in regnis, & in omnibus bonis. Vndè etiã scriptum est: Dixit Dominus domino meo, sede à dextris meis. In pectore quoque eius tabula eburnea est; quoniã in scientia Dei integritas scilicet in virgine Maria semper floruit, ita quod in ea species hominis saphirimi coloris apparet, quia filius Dei in charitate ex antiquo dierum effulsit. Et omnis creatura puellam hanc dominam nominat, quoniam ab ipsa processit, & illa primatiua fuit, omnia creans, quemadmodum species in pectore eius ostendit, quia Deus humanitatem propter hominem induit. Nam omnis creatura in iussione Dei impleta fuit, sicut ipse dixit, Crescite & multiplicamini, & replete terram. Calor veri solis, sicut ros in vterum virginis descendit, & de eius carne hominè fecit, vt etiã ipsum Adã de limo terræ carnè & sanguinem formauit. Et virgo illum in integritate genuit. Sed nou

Gene. 1.

Psal. 109.

hæc referitur ad Christum, qui dicitur Omnis creatura, & Oia creans.

Gen. 1.

deciuit vt charitas pennis careret. Nam quãdò creatura in primo circuiuit, ita quod in pressura volare voluit, & cecidit, pennis charitatis illam eleuabãt. Hoc sancta humilitas fuit. Cum enim horribilis sensus Adam prostrauit, Diuinitas acutè inspexit, nè ille in casu omninò periret, sed vt eum in sua humanitate redimeret. Nec alæ magnæ potentie fuerunt, quod hominem, qui perditus fuit, humilitas in humanitate saluatoris eleuauit, quoniam charitas hominem creauit, humilitas autè eum redemit. Spes verò est quasi oculus charitatis, amor autè cælestis velut cor illius, & abstinentia compago ipsius. Fides est velut oculus humilitatis, obedientia verò quasi cor eius, & contemptus mali quasi compago illius. Charitas in æternitate fuit, & in initio omnis sanctitatis omnes creaturas sine commixtione mali produxit, & Adam & Euam de munda creatura terræ procreauit. Et sicut hi duo omnes filios hominum generauerunt, ita & hæ duæ virtutes, omnes reliquas virtutes producunt. Istæ virtutes ad ianuam tuã ô homo, cui hæc loquor, pulsant & dicunt: O tabernaculum viri huius, qui in mane nobiscum manet, iam in fatigatione est. Et charitas ad te dicit: O fide amice, nolun⁹ vt te abstrahas de officiali ligatura tua. Nam cum DEVS in gyro cæli omnes creaturas disseminare voluit, omnia opera eius in amplexione habuimus, & cum eò laborauimus. Sed homo cecidit, & cum illo fleuimus, nec eum reliquimus, quauis in maxillam nostram nos cederet. Et humilitas ad te specialiter dicit: Hei Hei, in quàm magnis doloribus hominem sustinui. Tu autem dicis, fugere volo. Sed sarcinam ad portandum in vineam habes, & stas, nec ambulare vis, sed in tædio inuolueris, & in aliam viam adspicis. Certè comes noster sic non faciet. Cum autem populus te amat, cum illo labora. Sed cum rugitum venti cum inquietudine belli vicissitudinis morum efflat, vide ad me, & in rota

Charitas.
Humilitas.
Spes. Amor
Fides.
Abstinentia.
Obedientia.

Iudic. 16. potentia alarum mearum te adiuuabo. Samson fortissimus, per stultitiam mulieris vim suam perdidit. Caue ergò, nè tibi sic contingat, si tædio per consensum dederis respòsum. Gloria quoquè Salomonis, per stultitiam mulierum euacuata est. 3. Reg. 11. Vide etiàm cum sollicitudine, nè per vicissitudinem harum cogitationum tuarum, viriditas, quam à Deo habes, areseat: Sed ornamenta auri & preciosi lapidis, quæ charitas & humilitas in te habent, obserua. Tu etiàm propter armillas, quas sapiëntia tibi dedit, & propter quas populus tibi accurrit, da gloriam Deo, & cum populo labora: & ità cum sole permanebis. Et tu pater audi: Sicut stella matutina auroram in lumine suo præcurrit, sic omnibus præbe auxiliũ ab osculo dilectionis, quam tibi Deus dedit: & vitam tibi dabit, quã in prima die inspexit.

ABBAS DE EBERBACH,

Hildegardi.

Dilectæ Deo & hominibus venerandæ Dominae & magistræ Hildegardi in Binga, frater E. Abbas (licet indignus) de Eberbach, modicũ id quod est. Magnificamus & glorificamus pro vobis Christum saluatorem nostrum, qui respicit se trementes, potens exaltat humiles, qui & magna vobis fecit, quia potes est. Elegit, sicut ipsi audiimus & vidimus, sacrarium pectoris vestri in habitaculum sibi, scientiamq; Diuinam, incerta & occulta sapientiæ suæ vobis manifestauit, introducens in cubiculum suum ad flores rosarum & lilia conuallium, ad florida rura montium æternorum: Læua eius sub capite vestro, & dextera eius amplexatur vos, ità vt veraciter dicere valeatis: dilectus meus mihi, & ego illi. In omnibus his oleum effusum nomen vestrum, &

Psal. 50.
Can. 2.

Cant. 1.

& idedò adolescentulę dilexerunt vos, & nos currimus in odorem vnguentorum vestrorum. Rogamus & Dominum, vt & dona naturæ & munera gratiæ suæ vobis conseruare dignetur, sibi ad gloriam, vobis ad coronam, nobis ad gaudiũ, multis ad exemplum. Oramus quoquè & humili prece deposcimus, vt nostri etiàm memor esse dignemini, atq; in aduentu sponsi vestri nostram sibi paruitatem commendare, vt sicut de opinione sanctitatis vestræ lætamur & gaudemus, sic intercessione vestra mereamur gaudium & exultationem percipere. Si quid de seruitio nostro percipere dignamini, lætanter amplectimur, faciemus quoquè, sicut & modò facimus, & ad omnem S. voluntatem vestram subseruire parati sumus.

RESPONSIO HILDEGAR.

Qui est, dicit: Serena lux videt stabulum & statutum prandium cuiusque congregationis, quæ officium in ministerio suo habet, cibum refectionis in recta moderazione distribuens, nè fidelibus sibi adhaerentibus lætitia animæ defit, pastoralis villicus debet fortissimis mētibus gladium in vagina dare, & suauiss. moribus sagittas in pharetra ostendere, & capaci benevolentię, aromata medicinarum tribuere. Nigri autem tyranni, flagella occisionis portant. Probus miles sinè tædio derisionis pugnat, & suavis sensus sufficientiam in communi bono labore captat, & epulantes mores in rectitudine, præcincti sunt in omnibus virtutibus, ità vt famem habeant iustitiam perficere. Sed sæuissimi & à nobili matre misericordiæ peregrini, simplices oues. quæ in atrijs domus regis sunt, iugulant. Heu Heu, qui sic in occisione

ne.

ne insaniunt, à domo regis, nisi poeniteant, peregrini sunt: quia oves Domini dispergunt. Tu autem ô pastor lætam faciem in miseria pauperum, qui pusillanimes sunt, habe, non valentes aratrum disciplinæ apprehendere. Boni verò, & benevolentiam habètes, sint tibi in symphoniam Spiritus sancti. **Hypocri-
sis.** Caue etiã nè torpescas in lumine. Sed intellectus tuus vigilet, & nõ sit duplex in sono, ita nè aliud dictes interiùs, quàm sonas exteriùs. Qui hoc faciunt, in tenebris faciem suam obnubilant. Sed si postea in tremore timent, quoniam in corde suo hoc non capiunt, quod in facie sua ostendunt, eripiuntur ab infidelitate, concussi in poenitudine. Tibi autem ô homo refectio fiet in cinctura femorum tuorum, vbi verum desiderium in manibus tuis habes, cum thesaurum veræ pecuniæ non negligis. Terra tibi dormit, quoniam naufragium mundi te non lædit. In fine temporis tui Deus suscitabit te. Ipse in magno honore te cõstituet. O serue bone, illum laudabis, & ipse in æternum saluabit te.

DOMINAE HILDEGARDI, AB- bas S. Anastasij.

Dilectæ in Domino, & deuotiss. sorori Hildegardi, Dei gratia magistræ in cœnobio S. Roberti, frater E. S. Anastasij vocatus abbas, salutem & orationē.

Gloria Deo, quia bonus odor Christi es, & apud tuos & apud nostros. Bonum nomen Christi & benedicitur, & laudatur per te, & qui sanctificatur in te. Glorificas enim & portas in corpore tuo Christū, dignè digna vocatione, quæ vocata es, te ipsam faciens, & cooperando gratiæ, quæ data est tibi, in domo Domini omnibus te exhibens vas in honorem.

Et

Et quoniam familiare Christi organum & receptaculum spiritus eius es, humili prece te poscimus, vt in spiritu & veritate. ores pro me & his, qui curæ nostræ commissi sunt, vt quod **Phil. 1.** coepit in nobis, perficiat & velle & perficere pro bona voluntate sua, vt & nos cursum boni certaminis in Christo cõsummemus, & gloriemur simul in laude eius. De cæterò rogo, vt spiritus qui reuelat arcana & occulta sapientiæ suæ, indicet tibi, quid mihi expediat in portando obedientiæ Christi onere, scilicet perseuerare, an quiescere, vt vacem ipsius contemplationi. Quidquid super hoc reuelatum fuerit tibi, nè abscondas mihi: quia paratum cor meum Deus, paratum cor meum, vt faciam voluntatem tuam. **Psal. 108.** Librum quem scripsistis, vt scribatur nobis, & consilio & adiutorio vestro opus habemus, & bona vestra voluntate. Desideramus enim quammaximè habere illum, & inspicere mirabilia Dei in illo. Præterea obnixè rogo, vt rescripto literarum vestrarum visitemur, & consolemur in labore & patientia pro Christo ab vberibus consolationum per vos. Valetè, salutate sorores vestras, & orate pro nobis.

RESPON. HILDEGAR.

Qui est, dicit tibi ô homo: Mens tua desideratèr surgit per opinionem bonorum operum, & te erigis in altum, plura desiderans quàm opereris. Sed aliquando ipsa mens tua decipit te, cribrando causas tuas, sic dicendo: Hæc optima sunt, quæ tamen non operaris ad præsens. Vndè & ipsam causam, quam in manu in propositione tua habes, sic à te excutis. Perfice ergò sustentationem oculis tui, & da ei præcepta, scilicet virgam magistri præbendo, & postea vnguentum medici exhibendo, quia vtilius tibi

L est,

est, vt in hoc labore vigiles, alijs per doctrinam tuam in subiectione ministrantibus, quam teipsum in voluntate tua exerceas. Nam si te supponeres, tædium te vallaret, ita vt mens tua arefceret. Ideò vigila, super gregem tuum, præbendo ei bona exempla, quæ desiderat anima tua, nè mens tua in irrisionem reducatur. Nam ille qui in alto stat, & in vallem clamat, interdum in vtroque nescit quò vadat. Propterea stas in humilitate, ita vt Deo adiuuante bona opera exerceas, quæ coepisti, & permane in vestigijs CHRISTI, nec te ipsum decipias: & in æternum viues.

ABBAS DE KEISHEYM,
Hildegardi.

Vnradus de Keisheym Abbas, licet indignus, sanctiss. Domine Hildegardi, in claustro S. Roberti in Binga prelate, deuotas orationes cum humili obsequio. Ex quo primùm insignia virtutum tuarum, mater sanctiss. & speciale munus à Deo tibi collatū, audire potui, quãuis corporali presentia tibi incognitus, tamen te tota mentis affectione dilexi. Congaudeo ergò glorię tuę, quia dilectū quem quæsiuit anima tua, inuenire meruisti, & non necessè habes vagari post gregem sodalium, quoniã qui in lilijs pascitur, requieuit in tabernaculo tuo, implens hortum tuū copia diuersarum deliciarum. Miror tamē Domina charissima, quia cum sis quasi quidã riuulus, ab ipso fonte bonitatis emanans, diffundens beneuolentiã tuã in omnes, qui desiderant scire & audire magnalia Dei per te, cur mihi tantillo in magna cordis anxietate laboranti, viscera pietatis claudis, & munusculum quod ex charitate magis quàm ex præsumptiõne desidero, tam morose

Gant. 1.

rosè transmittis. Obsecro igitur cum omni deuotione, vt ad ipsum sponsum, qui requiescit in cubiculo cordis tui, qui tuis petitionibus aurem clemetię suę libenter inclinat, pro me intercedas, & ab ipso petas, quatenus tibi manifestetur, vtrum mihi vtilius sit onus pastoralis curę deponere, an diutiùs ferre, quia in eo valdè premor, & memetipsum obliuioni trado. Sed in hoc sciam te exauditam, si responsum tuum indè habuero. Vale Deo chara.

RESPON. HILDEGAR.

LVx acuta videt, & dicit: O homo, pallidus es per dubietatē mentis tuę, quasi nõ possis stare. Et quare hoc? Video opera tua. Ipsa enim tangunt me. Sed tu nõ stas agnitionē rebellium. Quare ergò erubescis ante altare meum adspicere ad sanctuarium meum, vt ornes illud velut templum quod viuentes oculos habet? O onus, vbi pastor bonus agnos suos leuauit super humeros suos. Vbi enim oues per vias rectas non ambulant, debet eas mitis pastor leuare per sollicitudinem animi sui, & corrigere & vngere, ac docere in bonis operibus. Et sicut manus operatur in brachio, sicut etiã brachium mouetur in scapula: sic pastor ouibus suis exempla in manu bonorum operum porrigat, & medicinã in brachio adiutorij, & solutionem diuersorum vitiorum per ligaturam crucis, velut in humero potestatis. Nam verè poenitentibus vitia sua remittenda sunt. Diabolus enim vim cordis sui, & gustum gutturis sui, & flagrantem flammam viperei oris sui euomit. O homo, audi planctum doloris in effusione criminis, quod est in contagione carnis in pulchra forma hominis. Plange, ò virginitas, integritatem primi ortus tui. Nam manus summi artificis formauit te, &

L 2 posuit

posuit te in hortum voluptatis. Sed flagrans mens hominis, decepit eum in vana optione voluntatis suæ, per superbiam consilij criminosi deceptoris. Vnde ipse expulsus est per gustum inobedientiæ. Et sic venter eius præuaricatus est, cum prius latus eius per sanctiss. donum perforatum esset. At nunc femur eius pollutum est veneno sudante. Sic tetigit homo guttum gutturis serpentis, quando æstuauit in venenosis venis suis. Vnde & postea fornicatus est in vipereo desiderio, quod est flagrans flamma ab ore diaboli. Nunc in obedientia cibum operata est. Et quia Deus foeminam de costâ fecit, ideò Diabolus deinde homicidium suggestit, ita vt omnia opera sua per aliam viam duceret in reuelationem peccatorum ebullientiu per vim cordis sui. O homo, quam magna crimina facis, in similitudine antiqui proditoris. Quomodo? Pessimus enim accusator retrò deiectus est, & abscissus ab omni beatitudine. Et quia retrò proiectus est, ideò cogitauit in malignitate cordis sui, vt hominem duceret retrorsum in contrarium peccatum. Sic homo reliquit formam costæ. vnde & formatio hominis ibi perit in huiusmodi effuso semine. Lugeat ergò terra, & tremiscant cælestia propter hæc crimina. Nam cum homo peccat per gustum operis sui, non relicta formatione costæ, sentit aliquantulum quòd factura Dei est. Sed crimina ista retrò incidentia, non sunt in vlla creatione: quia homo qui ea facit, se hominem esse non videt. O homo, cur abijcis quòd factura Dei es? Ah Ah, ô homo, in magno studio deus te formauit, sed tu in multa crimina te inuoluis: sed deus iterum per filium suum te ad se reducet. Vnde per pœnitentiam surge, & citò curre ad me. Nunc tu ô miles, esto robustus & armatus per vias planas, & ibi viriditatem fac, vbi ariditas est: & cura cincturam renum, illorum qui tecum sunt, & coërce teipsum in bonis operibus, vt cor tuum illuminetur in sole, & non fati-

Gen. 3.

Gen. 2.

geris in recto itinere, contra teipsum bellans. Ergò pastorem curam non relinque, quia pigmentarius qui irriguum & bene olentem hortum habet, videat, vt hortus ipse vtilitatem fructuum afferat, vt non deficiat. Nam cum oculus tuus videat, & cum scientia tua vigilet, quare dormis sicut lassus in cinctione rectæ prouidentie oculi tui? Circui ergò sollicitè in bona prouidentia, nè talentum tuum infeliciter abscondas, quoniam tibi non prodest vt abijcias alligationem illam qua ligatus es, dum duos oculos vel vnum, aut aliquam partem viuendi sub tua custodia habes. Si autem nullum oculum viuendi in tuis vides, sed semper claudicatione, tunc fuge, & abstinete te à villicatione tua. Matt. 25

HILDEGARDI, ABBAS DE Hirsaugia.

Anctissime Domine ac matri suæ Hildegardi, M. Abbas indignus de Hirsaugia, orationem cū obsequio. Audiui quidem & apud Cyrenen, quandam aquarum venam vino effluere, & te bona mater apud Alemannos ingredientium & egredientium aquarum venam atque specierum suauium fumum sicut myrrhæ & thuris visum esse. Hauris enim mea domina & effundis, & in formas specificas & practicas in theoreticam vis & motus existis. Ea propter mihi impetus fuit diu & est, diligere te, honorare te, mirari te, seruire tibi tuisque, & in omnibus verbo vel opere, tuis & tuarum esse orationibus, in quantum mihi fas est, & obsequijs. Rogo te mea mater & domina, memento me in tuis sanctissimis orationibus, dilige humilimè te diligentem. Re-

cognosce in Christo te reuerentem, & literas mihi rescribe in Deo rogata.

RESPON. HILDEGAR.

Nulli tam
amicè, q̄
huic, res
scripsit.

Dulcissime pater, & in amore Christi frater: Ollam video circumdatam tam magna claritate, vt vix videre possim si olla sit. Sed & ibi video aliquantulum amari gustus, cōtritam tamen magna contentione, & postea turbinem, qui tamē ad præmium Dei prædestinatur. Vigila ergo strenuè, quia causa populi in moribus in hoc tempore talia postulat. Omitissime pater, ego pauper cula forma in vera luce non video, vt omninò de officio tuo mouearis. Memorare autem quia homo es in terra, & nè valde timeas, quoniam Deus in te diuersa non requirit, Tu enim in præsentia Dei es sicut fumus myrrhæ & thuris, vndè mons Sion quærit, vt sis esca in domo Iacob. Sed si quis columnam quæ totam domum sustentat, absciderit, domum deijcit. Quapropter per septem fenestras prospice, considerans vbi accipiter veniat, & cauè nè illè te decipiat. Pasce ergo oues tuas in mansuetudine correptionis, quia dies salutis non fugit, & nondùm cinis eris. Esto quoque speculum vitæ in oculis vitæ.

Psal. 88.

Can. 3.

Judic. 16.

PROVISOR S. EMMERAMNI,
Hildegardi.

Iac. 1.

Religiosissimæ Christi ancillæ Hildegardi, A. indignus prouisor cœnobij S. Emmeramni Ratisponæ, perseueratiam in omnibus bonis, à patre luminum collatis. Gratias agimus Deo nostro, qui Ecclesiam

siam suam mirificè ornauit, te ei donando. Per te enim omnes iusti magnificè gloriantur, & hætenus desperati, beatificè legitificantur, quia sperant se per te posse reconciliari Christo. Vndè & præsentium literarum lator, vt asserit, de salute sua desperans, nupèr mihi miseras suas conquestus est, obsecrans vt eum, ad præsentiam tuæ beatitudinis cum literis commendatitijs dirigerem. Idcirco ò famula CHRISTI, pictati & compassioni tuæ eum commendo, suppliciter rogans, vt pro amore Dei omnipotentis, pro saluatione eius totis viribus cū omnibus tibi obedientibus labores. Insupèr ò Deo dilecta, almitati tuæ supplico, vt me & omnes mihi commissos, assiduis orationibus tuis digneris commendare Christo, qui est retributor & retributio laborum sanctorum suorum. Amen. Valete.

RESPON. HILDEGAR.

Vi est, dicit: O homo, vbiq; circumspicere debes, vt abigas insidiatores ouium tuarum. Vidè etiàm vt inspicias cicatrices vulnèrum illorum, quia multæ nebulæ circu eunt in spiritali populo. Et hæ nebulæ vitijs plene sunt. Quas cùm Diabolus viderit, ad illum festinãter persuasionem suam cum irrisione mittit, & cum diuersis modis cum volantibus iaculis vbiq; mouet. Nebulæ istæ, sunt molestiæ & incredulitates in vitijs, quæ poenas habent, & non epulas: quia vbi hæc sunt, ibi tristitia est, & rara victoria, & aridæ venæ in eisdem hominibus; cùm requirunt peccata sua in inquietudine mentis suæ, semper adspicientes ad infelicitatē, velut saluari non possint, contradicentes etiàm gloriæ Dei, non tñ sic, quasi deus non sit. Sed quædam nebulæ scientiam

scientiam ipsorum comprehendit, hæc illis suggerens cum fallacibus verbis. Sed ipsi tamen repugnantes, sciunt ea sic non esse: sed tantum illa in scientia sua ita percipiunt, sicut auditus hominis turpissima verba capit, quæ tamen mala esse cognoscit. Poenæ istæ sæpè martyres faciunt, ubi homo vitia eorum non perficit in operibus. Nunc ô tu homo, qui in ouibus tuis ad speculationem positus es, inspicere in oculo scientiæ tuæ, ubi istæ nebulæ in ouili tuo sunt, & cum misericordia & consolatione unge homines, in his poenis laborantes. Sed epulantia crimina corrige in virga disciplinæ, nè in lacum vadant. Nā in conscientia tua fulget lumen gladij, sed tamen in moribus tuis turbines sunt. Tu autem ad verum lumen adspice, & viues.

ABBAS NEVENBURGENSIVM

Hildegardi beatiss. sanctimoniali foeminae, E. solo nomine Nuenburgensium fratrum abbas, quicquid vtriusq; hominis valet optare affectus. Quia fama sanctitatis vestre cunctorum aures dulci rumore resperfit, ad videndam faciem vestram, animum nostrum ardentissimè prouocauit. Vnde in æstate præterita, sumptus ad viaticum iter arrepturus, ad vos properavi. Sed bellorum tempestatibus territus sum. Nunciū tamen cū literis ad vos direxi, per quem nihil aliud respōsionis accepi. Et nè hoc ex nūcij in curia euenerit, in eis continentia iterum replicabo. Primum de consortio fraternitatis à nobis susceptæ, ex intimo corde gratias ago, deinde vestris precibus & in instantibus periculis apud Deum iuuari deosco. Quia enim in regimine positus, secularium turbinibus impellor, ad portum Sanctitatis & orationis vestre confugio, vt in his p̄ omnia & super omnia non

lame peccato. Et licet hæc studiosè deponam, præcipuè tamē, expleto vitæ cursu, vt à Domino saluari merear & corpore & Spiritu, vestris precibus exoro. Inter quas pressuras vna præstantior ceteris imminet, pro qua & vos instantius Dominum exorare peto. Aliquod pignus salutis, per quod prosperrari valeam, & vestri memoriam habeam, per presentium lato-rem trāsmittere. Veniendi ad vos mihi non deerit affectus, donec (si vita comes fuerit) opere compleam. Valete.

RESPON. HILDEGAR.

Mentis tua in similitudine est, quæ fixuram luminarium habet, & illa hæc & illac distribuit: sed de turbine & nigredine ignium & aquarum nubes sæpè turbatur, vique dum sol per igneam spheram suam omnia perforat. Tu tēdium dubitando habes & propter varia bella morum hominum laborare non vis. Nam nouus miles gaudet cū arma portat, quia in fortissima vi miles nominatur, cū inimici eius contra eum præliantur. Sed si dixerit, inimicos meos superare non possum, & arma abiecerit, stultus nominatur, propter irrisionem hominum, quoniam arma illius in probitate belli non fulminant. Tu enim magister nudum te nominans, sicut coluber in foraminibus iaces, cū per armaturam non contendis superare varietatem tempestatum hominum. Sed non sic erit. Nam in prima ætate Dominus villicos & procuratores in omni possessione cōstituit, qui rationem sibi darent. Cū enim villicus dona accipit, arma & sagittas ad se colligat, in armis scilicet rabidos scripturis, & in sagittis impios & dolosos & furtiuos imbuendo cum parabolis cæterarum scripturarum. Sed cū interim tē-
M pestas

fort. p̄uam bam

Luc. 16.

Osee 6.
Mat. 9.
& 12.

pestas magna, cum nigredine ignis & aque, & ira & obliuione & transgressioe preceptorum Dei, occurrerint, cedat vsq; dum tempestas illa attenuatur: adhibeat medicinam cum sole scripturarum, vt scriptum est, quia misericordiam volo & no sacrificium. Misericordia orationem postulat, quam Deus diligit, & quam Spiritus sanctus inter nos & vos igneam faciat, quatenus nos in caelestem Ierusalem perducatur, Amen.

HILDEGARDI, ABBAS S. Mariæ.

Domine sue Hildegardi, S. religionis honore prefulgenti, H. S. Mariæ inutiliter dictus Abbas, qualemcunque orationum & precum officium, & S. debitæ seruitutis affectum. Mallemus presentie vestre loqui, quam absentie scribere, si aut tempus nobis vacaret, aut viae longinquitas, nostre non obfisteret voluntati. Si quidem vestre sanctitatis alloquium licet breuissimum aliquando nati sumus, & idcirco crebro vos audire vellemus: quia tunc placebat quidquid audiuius. Hac vero occasione nunc scribendi vobis fiduciam cocepimus, quod vtrisque nobis in Christo dilectus lator presentium, sicut in plerisque coenobijs fecit, sic etiam pauperibus nostris orationibus, cum apud nos moraretur, vestram beatitudinem commendauit, & se internuncio id nos flagitare asseruit. Memoriam igitur vestri, quantum nihil simus, & facimus & faciemus, nosque cum nostris omnibus vestras intercessionem mereri, humiliato corde & corpore supplicamus. Per ipsum autem cui deuote viuitis, a quo & aram Spiritus accepistis, hoc singulare ac secretum munus a vobis expetimus, quatenus familiaritatem impetrandi obtinere studeatis.

2. Cor. 1.
& 5.

deatis a Domino, vt inter cetera reuelationum charismata, nostre conditionem humilitatis vobis insinuare dignetur, videlicet vtrum in hoc officio honoris & oneris, prelationis & periculi, anime salutem mereri me prouiderit, vel ab hoc absolui, vtile mihi fore prospexerit: & si quid reuelationis super hac re acceperitis, per eundem presentium latorem scripto id continente, moestitiam nostram consolari, vestram non pigeat charitatem. Nam & nos vestram salutem sitimus, vt diximus, atque vt in reuelationum magnitudine necessarie humilitatis augmentum vobis Dominus subministret, exoptamus: quatenus lampadem quam accensam accepistis celitus, tali ad homines custodiat lumine, vt indeficienti oleo, Christo quem expectatis, cum venerit, in gloria possitis occurrere.

2. Cor. 12.

Matt. 25.

RESPON. HILDEGAR.

In speculo vere visionis vidi te valde turbidum, sicut mixtam nubem, cum periculosus aer in implexo vento infusionis magne pluuię mouetur, sic sunt cogitationes tuę per inquietam mentem tuam in hac re, qua amplexus es in medio cordis tui. Et audiui vocem de te dicentem: Vir qui in aratro & bubus in arida terra laborat, dicens ad se ipsum, Huc magnu laborē sustinere non possum, quia durus mihi est. Et ita vadit ad inaquosa loca, ubi tamen sunt molles flores, sine labore hominu crescentes, qui etiam per inutiles herbas suffocantur, & dicit, aratrum dimittam, & has inutiles herbas auferam, que utilitas in hoc est? Nunc tu homo vide, vtrum ille probior sit, laborans cum utilitate aratri in terra, an cum eradicatione inutilium herbaru in floribus. Sed ego hanc causam quam requiris, inutilem tibi

M 2 esse

esse vidi. Vnde te ipsum cum officio tuo coërce, apprehenso aratro. Deus autem succurrat tibi in omnibus necessitatibus tuis, & non sinat te inutiliter laborare.

ABBAS S. DYSIBODI,
Hildegardi.

CVno Abbas de monte S. Dysibodi, licet indignus, Hildegardi Dñe & matri sue dilectissime de Monte S. Roberti, gratia Dei tantillum quod est. Quia varijs hinc inde præpeditus occupationibus, per aliquod tempus super sedi inuisere, salutare vos & alloqui, accepta nunc opportunitate temporis, eo me attentius orationibus vestris committo, quo me pro dolor inueterari potius in augmento delicti, quam in aliquo profectu iustitię recognosco. Sed quia sanctitas vestra in eo, qui non fallit nec fallitur, plurima secreta spiritu videt, peto vt si qua de patrono nostro B. Dysibodo Deus vobis reuelauerit, mihi aperiat, quatenus cum fratribus meis illi ex hoc deuotissimas laudes referre non differam. Sed quia negligentiam, quę in me est, nulla meę possibilitatis manu de me excutere possum, suffragium tam vestrum, quam cęterarum filiarum Dei vobiscum conuersantium, deuoto corde requiro; & nõ solum paruitatis meę personam, verum etiã commissos mihi fratres & locum nostrum orationibus omnium vestrum commendo, sicut etiã cum apud vos sum, viua voce sæpius facere soleo.

RESPONSVM HILEGARD.

O Quam magna stultitia in homine illo est, qui se ipsum non corrigit, sed quærit quid in alieno sinu sit, & crimina illa quę in eo inuenit, non celat secundum modum in impetu decurrentium aquarum.

rum. Qui hoc facit, audiat responsum istud à Deo: O homo, quare dormis in sonitu gustus, quæ coram DEO quasi symphonia sonant? Et cur petulantiam lasciuia non abnegas per scrutinium domus cordis tui? Sed in maxillis meis me percussis, quando membra mea repudias in vulneribus suis, vbi ad me non adspicis, errantem ouem ad gregem reportantem. Et Luc. 15. ideò de domo cordis tui mihi respondebis, & de ciuitate quam feci, & quam in sanguine agni abluui. Et quare non times frangere hominem, quem non creasti? Tu enim non vngis eum ita, vt nec eum regas, nec colas. Sed in nimietate illum corrigis. Nunc tempus deficiendi tibi adest. Sed Deus qui te creauit, te perdere non vult. Hęc ergò intellige. Quòd autem oporter petijsti, vt tibi scriberem, si aliqua de beato Dysibodo sub cuius patrocinio es, viderem & intelligerem: Hęc de ipso in visione spiritus audiui, vidi, & intellexi secundum modum huc: O mirum admirandum, quòd absconsa forma præcellit ardua in honesta statura, vbi viuens altitudo profert mystica. Vnde o Dysibode surges in fine, succurrente flore omnium ramorum mundi, vt primum surrexisti. Et o viriditas digiti Dei, in qua Deus constituit plantationem, quæ in excelsis resplenduit, vt statuta columna, tu gloriosa es in præparatione Dei. Et o altitudo montis, quę nunquam dissipaberis in discretionem DEI. tu tamen stas à longè vt exul. Sed non est in potestate armati, qui te rapiat. Sed & o præsul veræ ciuitatis, qui in templo angularis lapidis ascendens in cælum, in terra prostratus fuisti propter Deum, tu peregrinus à semine mundi, desiderasti exul fieri propter amorem Christi. O mons clausæ mentis, tu assidue pulchram faciem aperuisti in speculo colubæ. Tu in absconso latuisti inebriatus odore florum, per cancellos sanctorum emicans Deo. Oculum in clauibus cęli, quod propter perspicuam vitam mundum vendidisti, hoc certamen

alme confessor semper habens in Domino. In tua enim mente, fons viuus clarissima luce purissimos riuos eduxit per viam salutis. Tu magna turris ante altare summi Dei, & huius turris cultum obumbrasti per fumum aromaticum. O Dysibode, in tuo lumine per exempla puri soni membra mirificæ laudis edificasti in duabus partibus per filium hominis. In alto stas, non erubescens ante Deum viuum, & protegis viridi rore laudantes Deum ista voce: O dulcis vita & o beata perseverantia, quæ in hoc beato Dysibodo gloriosum lumen semper edificasti in cælesti Ierusalem. Nunc sit laus Deo in forma pulchræ tonfuræ viriliter operante, & superni ciues gaudeant de his, qui eos hoc modo imitantur. Tu autem o pater, qui hæc à me pauperula forma petisti, talem te in conspectu DEI fac, vt cum tempus in hoc seculo tibi defecerit, tempus tuum in æternitate feliciter prolongetur, ita vt in saluatione iustorum appareas.

HELENGERVS ABBAS S. DYSIBODI, Hildegardi.

Hildegardi dilectæ matri suæ, supra omnem preciositatem amplectendæ, H. filius eius & prouisor ouilis B. Dysibodi, heu non opere, sed nomine tenens, quicquid bono temporali est melius. Cum totus mundus veraci præconio clamet, vos sancti spiritus ditatam esse iubilo, ego qui primus debueram esse, & alios ad beatitudinē vestram inuitare, hucusquē inerti tēdio delitui: sed nunc tandem timore & pudore correptus, his verbis vos salutare necessarium duxi. Nam quibus prodesse deberem, præesse magis studeo, quærens quæ mea sunt, non quæ aliorum. Sed tamen pondus diei & æstus in vinea Domini hucusquē, quanuis tepidè

pidè, portauit, & Deo adiuuante, donèc quādoquē denarium percipiam, perseverare decreui. Verum nunc, mater mi, in Dominicis nuptijs spiritale vinū omninō defecit, quia feruor monasticæ religionis penè deperijt, quoniam mater Iesu ibi non est, nec ipse Iesus, nec discipuli eius aduocantur: & ideo omnia aduersa contra nos grassantur. Itaq; non est opus longa vos protrahi verbositate, præsertim cum imperitus sim sermone & scientia. Scio mater mi, scio, quod à planta pedis vsq; ad verticem, non est in me bonitas. Cōsolationis ergo vestræ scripta, humilitati meæ dirigite, vt nomen vestrum habeat in Sion liber æternæ vitæ. Valete.

RESPON. HILDEGAR.

In spiritali visione quæ à Deo est, hæc verba audiui: Valdè necessarium est homini, qui animam suam in desiderijs ipsius inuenire vult, vt mala opera perdat, & beatam scientiam habeat, quo modo viuat, ita etiā, vt anima eius domina, & caro ancilla sit, secundum quod psalmista dicit: Beatus homo quē tu erudiēris domine, & de lege tua docueris eum. Et quis est homo iste? Scilicet ille, qui corpus suum sicut ancillam, & animam suā sicut dilectissimam dominam habet. Nam qui etiā ferox est in impietate tāquā vrsus, & ferocitatem illam recusans, ad solem iustitiæ, qui pius & clemens est, anhelat: hic Deo placet ita, vt illum super præcepta sua constituat, dans virgam ferream in manu ipsius ad erudiendū oues suas ad montem myrihæ. Nunc audi & disce, vt in gustu animæ tuę super his erubescas, quia aliquandō mores vrsi (qui in seipso occultè murmurat) habes, interdum etiā mores asini, quia non es prouidus in causis.

Matt. 20.

Ioan. 2.

Psal. 93.

Psal. 20.

causis tuis, sed tædiosus, & etiã in alijs quibusdam rebus inutilis: idè malitiam vrsi aliquandò in impietate non perficis. Interdum etiã mores aliquorum volatiliũ, quæ nec de superiorib⁹, nec de infimis sunt, itã vt ea superiora vincãt, & infima illa lædere non possunt. Ad huiusmodi mores nobilis pater respondet: Hei Hei, hanc vicissitudinem morum tuorum nolui, vt mens tua de iustitia mea murmuret. Sic quod rectum responsum de ea non quaris. Sed quandam murmurationem in te abscondis secundum murmurationem vrsi. Cùm autem bonum intellectum in te habes, modicum erras, & iterum tædium incurris, & orationem tuam non perficis. Sed viam quam corpus tuum sapit, libenter facis, & eam à te totam nõ abscindis. Sed & desideria tua ad me, aliquandò ascendunt in aliqua parte, quæ non est ex toto sancta in opere, sed tantum iacens velut in opinione fidei. Tales tamen aliquandò elegi de vicissitudine morum suorum, vt sonum intellectus ipso audirem, quid in semetipsis reputarent, vbi tamen inutiles inuenti sunt, & ceciderunt. Nunc autem mens tua non derideat opus, quod Deus fecit, quia nescis quandò gladio suo te percutiat. Ego autem paupercula video in te nigerrimum ignem contra nos accensum: sed eius in bona scientia obliuiscere, nõ gratia Dei & benedictio ipsius, à te recedat in tempore officij tui. Dilige ergò iustitiã Dei, vt à Deo diligaris: & fideliter crede mirabilibus ipsius, vt æterna præmia percipias.

ABBAS CAMPIDONENSIS ECCLESIAE, Hildegardi.

Hildegardi sponsæ Christi, sed ancillæ Deo & hominibus acceptæ, H. solo nomine abbas Campidonensis Ecclesiæ, deuotum cum assidua oratione seruitium.
Bene-

Benedictus Deus, cuius spiritus vbi vult spirat, & cordis vestri penetralia dulcedine cælestis harmoniæ sic implere & pinguescere cõsuevit, vt admodum mirabilem ac venerabilem viris æquè & foeminis vos effecerit. Iam enim, iam (inquam) vestra opinio sanctitatis, longè lateq; diffusa, quia magna vobis fecerit qui potes est, facile aduertitur: quodq; vos ancillam humilem respexerit, dum inaudita cunctis nobis instillare curat, non ambigitur. Iam vos sibi sponsam, immò & filiam rex ille cælestis manu tenens assumpsit, & in voluntate deducens, in cubiculum introduxit, vbi innixa dilecto vestro, secreta ipsius audire meruistis, eaq; mortalibus diligenter enunciare. Hæc vestra conueniunt sanctitati, quæ vt relatu cognouimus, ab ipsis infantia cunabulis audistis. Audi filia & vide &c. Et nos, Quata audiuimus & cognouimus ea. Et hæc, Sicut audiuimus & vidimus. Vt ergò in his suæ virtutis efficaciam ipse qui cepit, in vobis perficiat, votis omnibus expetimus: vt quæ & vos pro nostris supplicare curetis peccatis, & aliqua de statu nostro & Ecclesiæ nostræ, nobis diuinitus reuelata, intimare humilimè deprecemur.

RESPONSVM HILDEGAR.

Homo, declina à malo, & fac bonum: quia homo in se habet quod semper in mente errat, & millenarium numerum sibi proponit, quæ nequaquam perficit, sicut etiã Adam non adspexit quid faceret, desiderans se similem Deo esse. Sed tamen illud malum nõ habuit, vt deum honorem & potestatem habere inuideret. O fili Dei, vnamquanq; tempestatem per fidem abscinde. Adam enim cùm Deo in potestate & honore se simul gaudere estimabat, quod
N magna

Psal. 85.

magna vanitas fuit: & eum tamen Deum esse sciuit. Sic etiã
 omni homini adest, vt se Deum habere sciat, quem creatorem
 & liberatorem suum credit: & ob hoc etiã tu ad Deũ confu-
 ge, quoniam eum in fide Deum esse scis, quemadmodũ scri-
 ptum est, Omnes gentes quasq; fecisti, venient & adora-
 bunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum. Hoc
 est: Homo qui cum creaturis factus est, se Deum habere scit:
 & ob hoc in bona fide sit, & studiosè eum quærat & adoret,
 atque nomen eius glorificet. Vnicuiq; enim homini ad sit, vt
 ab illo malo declinet, quod DEVM esse dubitet qui ipsum
 creauit: sed ipsum, qui eum creauit & liberauit, amet: & in il-
 lo proximum suum diligat, qui ei benè facit: & non imitetur
 diabolum, qui creatorem suum, qui multa bona illi conce-
 ferat, odio habuit. Diabolus DEVM amando non cognouit,
 & ideo liberationem ab ipso non quærit, sed illum super se
 esse scit. In hac autem odiali parte Adam Deum non recusa-
 uit, sed in multa vanitate similitudinem eius quæruit. Et dia-
 bolus odium quo Deum odit, in Adam non inuenit: sed per
 consilium suum eum decepit: vnde & millenis artibus suis
 circuit, quærendo illum qui in fide dubitet. Cum millenis
 enim artibus homini bonum prohibet, quia cum homo bona
 facere anhelat, tela sua ad ipsum mittit: & cum toto corde De-
 um in charitate amplecti desiderat, noxiali molestia eum per-
 uolat, nè hoc coram Deo rectum sit: & cum viriditates virtu-
 tum quærit, ille in suggestionem suam dicit ad ipsum, quod ne-
 sciat quid faciat: eumq; docet, vt secundum proprietatem suã,
 hanc legem sibi constituat, quam ipse benè cognoscat. Con-
 tra hæc prælium est, vt scriptum est: Mille clypei pendent
 ex ea, omnis armatura fortium. hoc est, Primus enim clype-
 us, Confessio peccatorum est, quam vetus lex non habuit,
 vnde etiã cæca fuit: & Pœnitentia post confessionem
 pecca-

Can. 4.

Confessio.

peccatorum, vt bonus pastor iubet, pallium nuditatis vete-
 ris legis est: & ideo sicut turris Dauid, collum eius exalta-
 tum est in humanitate Saluatoris, de qua pendet omnis ar-
 matura fortium, quod sunt benè viuentes in coniunctione
 secundum præceptum legis, & continentes & virgines, qui
 ex turre ista pendent: quæ omnia vetus lex præsignauit, &
 CHRISTVS in incarnatione sua per se ipsum osten-
 dit, & post ascensionem suam per discipulos suos, & per cæ-
 teros qui eos sequuntur vsque in nouissimum diem, comple-
 bit, quod sunt mille clypei qui pendent ex ea, cum quibus
 bellum contra antiquum serpentem (qui in primo homine
 cæteros seduxit) fit, vt cum homo in medio inimicorum suo-
 rum stat, his se defendat, & vbiq; pugnet, nè ab inimicis
 suis occidatur, quemadmodum sponsus ad sponsam in Can-
 tibus loquitur: Caput meum plenum est rore, & cincinnati mei
 guttis noctium. Quid dicitur? CHRISTO IESV, qui ca-
 put omnium est, homines velut crines adiuncti sunt, qui de-
 lictis per dulcedinem carnis, & criminosis peccatis pleni
 sunt, quos illi Ecclesia denuò regenerat, & ab immundo fœ-
 tore pulueris peccatorum, per pœnitentiam & confessio-
 nem purificat, velut etiã crines de rore & de guttis con-
 cutiuntur & soluuntur, quemadmodum etiã lana de pul-
 uere excutitur & mundatur, sic tu chare fili Dei fac, quia in
 æternum viues, & quoniã lapis in cælesti Ierusalem eris, ideo
 etiã acriter lucrari debes.

Can. 4.

Gen. 3.

Cant. 5.

ABBAS S. MARTINI IN CO-
lonia, Hildegardi.

N

2

Deo

DEO amabili Dominae Hildegardi, A. qualiscumque; minister S. Martini in Colonia, post cursum vitae praesentis, paradysum possidere aeternae amoenitatis. Domina Domina, ut verè creditur, à Deo dilecta & benedicta, omnia quae per vos virtus operatur Diuina, vera profectò esse noui & sancta. Nec etiàm fallor, quin quaecumque; à DEO petieritis, impetrare possitis, uti fideles homines adstruunt, qui hoc in veritate probauerunt. Vnde & ego certus, quantum audeo, sanctitatem vestram rogo, DEI pro me peccatore clementiam implorare, quatenus mihi nimium fluctuanti & in miserijs laboranti, quodlibet solatium consolationis impendere dignetur. Si quidem anxius est in me inopinabiliter spiritus meus, & in me turbatum est cor meum, pro his (quae heu peccatis meis exigentibus, multis annis & nunc maximè patior, & nemo praeter Deum nosse poterit, cuius oculis omnia nuda sunt & aperta. Et quia tantum in solius DEI cognitione sunt, quae erga me sentio, nec certè cuiuslibet mortalium (si referrentur, essent credenda) quippe qui inexperta audiret, ac extra fidem constituta, idcirco per gratiam cooperantis & protectoris nostri spiritus sancti obsecro, ut quicquid eo reuelante vobis innotuerit, vel spei de me ostendere dignatus fuerit, per omnia sicut serres habet, scriptis tradita, per hunc reuerendiss. D. abbatem renunciatur, uti ipse idem repromisit. Domina in Christo venerabilis, utinam ad praesentiam sanctitatis vestrae, quod optatissimè haberem, venire potuissem, & agere vobiscum facie ad faciem: proculdubio quae haecenus à scientia omnium abscondi, per singula vobis explananda crederem. Quid ergò? Noui, docente scriptura & fide Christiana tenente, nemini in carne constituto de Dei misericordia desperandum esse. Quasi ductus, & praesertim Deum manifestè vobiscum

Psal. 142.

Heb. 4.

Ezec. 18.
Matt. 9.

biscum esse sciens, his scriptis causas miseriarum mearum vobis suggerere praesumpsi, non incertum habens per vos quodammodo consolari, quod & summo opere precor, si possibile est. Sponsus vester Christus, in suis vos perseveranter teneat amplexibus.

RESPON. HILDEGARDIS.

DE viuente lumine haec verba audiui: Tu fabro illi similis es, qui multa vasa fundit, & ea fulgentia per ignem non facit. Hinc discite quod opera tua fulgore charitatis non careant. Sed discretionem ea circumfode, quatenus vnumquodque; opus tuum rationabile sit. Et haec quoque in abstinentia & oratione ac in bona consuetudine sanctorum fiant, qui de viuo fonte velut riuuli emanabant, & qui cibum hominibus dederunt, quae in gaudio deglutire poterunt. Si enim tribuli pro pane dantur, comedi non possunt: ita etiam si stridentia verba per magistros discipulis dicuntur, ipsos non aedificant, sed in errorem eos ducunt. Magister namque; verba doctrinae sua in materna dulcedine cribrare debet, ita ut discipuli gaudentes os suum aperiant, & illa deglutiant. Molendinum quippe granum molit, & hoc in multas varietates diuidit. Sic etiam plantatores Ecclesiae, ex veteri & noua lege legalia praecipua sumpserunt. Vetus enim lex Christum Dominum nasciturum prophetando ostendit. Sed ipse Christus verbum suum in omnem terram praedicando emisit. Molendinum namque vetus lex est, quae in Christo omne granum veritatis protulit: & pura farina, quae de omni strage cribratur, virginitas est: quae materies omnis spiritalis vitae in Ecclesia existit, & haec prolem obedientiae gignit. Vnde etiam obedientes filij, osculum oris Christi sunt. Magister quoque obedientes discipulos,

Modus
docendi
optimus.

Virginitas

pulos, in amplexione charitatis, & non in offensione iræ, habeat: quia osculū dei sunt, & pane puræ farinae pascendi sunt. Inobediētia. Inobedientibus autem filijs dura farina, id est, aspera correctio danda est. Sed his qui obedientiam omninō relinquunt, furfures proponendi sunt, quos animalia illa comedūt, quæ intellectu carent. Tu autem prouidus esto, & memoriam sanctitatis illorum, qui manna manducauerunt, tene, & de riuis aquæ uiuæ bibe, & pacificus & timoratus esto in Deo, quatenus in horto ipsius de viriditate aliorum bonorum pigmentorum floreas: & stultitiam illorum fuge, qui solē quē vident, relinquunt, & alium quem nec vident, nec inuenire possunt, querunt. Sed novos pigmentarios fuge, qui in proprietate sua legem ponere volunt, & non prævalent. Nunc ergo incipe in eo qui est, ut in illo finiaris qui erat & qui venturus est. In duabus vijs à Deo constitutus es, ita quod ipse in bona scientia te vocat, & à mala scientia te protegit. In his enim vijs fulgentia opera & multæ passiones tribulationū & erumnarum sunt, quandō temetipsum per duas alas scientiæ boni & mali eleuas. Vnde etiā tres vires addendæ, quas deus homini posuit, scilicet intellectum, & sensualitatē, & corporis motionem: quæ omnia ipsi secundum possibilitatem suam nota sunt. In istis tribus virib⁹, & in istis prædictis duabus vijs, Deus te habet. Nam per spiritum, Deum cum intellectu vides: & per corpus, mala cum sensualitate sentis. Bonum enim & malum scis, & spiritalis & corporalis es. Gratia Dei in admonitione te vocat, & Spiritus sanctus igne suo te accendit, ut Deum diligas, & ut cum bonis operibus ad Deum ascendas. Sed suggestio diaboli interdum ab admonitiōe Dei te abstrahit, & prohibet nē Deum diligas, & per incendium suum te hominem esse ostendit, & propter hoc etiā declarat impossibile tibi esse, quod inuisibilia interdum facias. Quandā enim nigram

Inobediētia.

Exo. 3.
Apo. 1.

nigram, & malam vicissitudinem suggestio diaboli ad hominem stat, cum Deum negat. Cum enim diabolus Deū esse negat, se fallacem scit, quia eum se esse scit, deum esse nouit. Ipse autem in peccato nascentium hominum aliquam partem habet, per quam multos in carne lacerat. Qui enim in corde suo Deum non esse dicit, cælum & terram & omnia viuētia, quæ in Deo & cum deo sunt, & se ipsum esse negat. Magna autem insipientia est, quod homo qui se videt, & se scit, in dubietate dicit, non sum: quia etiā paruus puluis absque Deo non est. Sed cum homo in hac dubietate corpus suum superat, in spiritalibus etiā nequitijs diabolum occidit: vnde præmiū & coronam coram Deo & angelis eius, & coram omni cælesti exercitu accipiet. Sufflatus quoque diaboli multa illicita homini infert, quæ bona scientia dicere erubescit. Consilium autē eius est, quod vana gloria hominem adeat, sicut ibi fecit, ubi magnam ruinam ædificauit, qua rotam natiuitatis hominis torrenter circuire fecit. Incendium quoque suum est, quod hominem, quem ad imaginē Dei factum esse scit, ad plurima illicita prouocat: vnde etiā in creaturis multa impossibilia ei ostendit. Sed ipse nullam possibilitatem in eis habet. Vnde persuasiones suas homini immittit, ut ipse malitiam suam in optione perficiat, & sic iter legis dei in irrisionē ducit, quatenus vnusquisq; homo legem, quasi Deus, per proprietatē voluntatis suæ sibi ponat. Et hoc illi valdē placet, quoniam nec se, nec alium deo subditum esse vult. Tu autem o fili Dei, deus qui te creauit, per victoriā militiæ suæ te vult, ut in oculo scientiæ suæ appareas, quoniam te non derelinquet. Solem ergo per fidem adspice, ut fidelis seruus sis, & in nocte lunam attende, quandō vitia te opprimere volunt, ita ut timor Domini omnia in te pertranseat, & non lederis, sed in æternum vines.

Psal. 52.

Contra
athcoti-
stas.

Iac. 3.

A B B A

ABBATISSA S. GLODESINDIS,
Hildegardi.

Charissime sibi in Christo sorori Dominæ Hildegardi, A. Abbatisa, quanuis indigna, S. Glodesindis in Meti, salutem in vero salutari. Quia de gratia vestra & benevolentia multum præsumimus, nolumus vos latere, quòd in periculo magno positum sumus, dum multorum regere animas cogimur, quæ nobis nõ sufficimus. Indè est quòd Sanctitatem vestram rogamus attentius, & obsecramus in Domino Iesu, quatenus incitiam nostram literis vestris confirmare & exhortari curetis, quid facere debeamus, vel stare in obedientia nobis iniuncta, vel cedere, vt alia succedat & melius agat: si qd dominus Iesus indè vobis reuelare dignabitur. Valet, & pro Deo Deum pro me orate, & beneplacitum vestrum mihi citò rescribite.

RESPON. HILDEGAR.

Mons Sion altus est, & umbra ipsius in valles extenditur, altitudinem ipsius sic ostendens. Alij etiã mōtes in hac peregrina terra sunt, per quos ipsa firmatur, & qui etiã populis ad intuendũ pulchri sunt. In altitudine Sion & aliorum montium, prælati & magistri, qui firmamentum Ecclesiæ sunt, designantur: & discipulæ, filiæ Sion nominantur. Sed si mons iste caderet, vel si eum alij destruerent, magna iniuria esset. Hinc enim quisque qui in magisterio est, rectè provideat, quomodò seipsum deponat, & quomodò per alios deiciatur. Nam sicut montes plurimis ad defensionem minorum suorum sunt, sic etiã qui in magisterio stant,

stant, per doctrinam & obedientiam, quæ eis in Deo exhibetur, defensio multorum ab insidijs inimicorum suorum est. Vnde vnusquisque magister quandiũ verba doctrinæ proferre potest, virgam correctionis, quam de manu Dei accepit, non abiciat, quia sæpè lutum luto abijcitur, sicut magister per discipulos, & discipuli per magistrum abluuntur. Propter metum enim discipulorum se affliget, & à tortoribus inquietorum discipulorum punitur, & summum magistrum, qui eum sic præcessit, imitetur. Et dicit: Præcepta tua eis ostendi, &c. Et etiã dicit: Qui habet aures audiendi, audiat. In his enim disce, nè propter Matt. 13. nebulam vicissitudinis discipulorum tuorum, nec etiã propter tedium laboris fugias. Nam multi plùs propter tedium laboris, quàm propter necessitatem illam, quòd discipulos suos vincere non possunt, fugiunt. Clara autem dies, quàm tempestas non obnubilat, gaudium pleniter habet. Illam Adã ante casum habuit. Sed primus fallax deceptor ipsam diem & per suggestionem suam obnubilauit, in qua Septem plagæ 7. plagæ. sunt, quæ animam vulnerat. Prima plaga, vana gloria est, quæ hoc Prima. ad se colligit, quod nec messuit, nec seminavit, & quod ei donatum à Deo non est, sibi cõstituit. Hoc primus deceptor docuit, quia ipse idem fecerat, & idè vana gloria Deum non quærit. Secunda, quòd homo sentit quia peccare potest, & indè delectationem carnis sibi thesaurizat, & de gustu ipsam delectationem amplectendo osculatur. Tertia ruinam 3. cū magnis doloribus in squalidis moribus ædificat, ita quòd homo viuit quasi Deo mortuus sit, & quòd vix etiã sperat quod Deus eum sciat. Sed quarta fallacia est, per quam homo de 4. prædictis peccatis se excusat & defendit, ita scilicet quòd tam periculosa non sint vt ei ostendantur. atque idè ita odiosus ad homines fit, quòd nemini confidit. Quinta, superbia est, 5. quæ dicit, quia homo propter carnem humanitatis suæ, de pecca-

peccatis se abstinere non possit, & idè inconueniens esset, quòd à carnalibus desiderijs secederet. Hanc legem superbia in temeritate sibi ponit, vndè & nullum respectum ad Deum habet. Et sexta plaga est, quòd homo salutem suam à creatura quærit, & ab ea postulat, vt ipsi vnquamq; rem ostēdat, & ità creatorem suum in irrisione habet, & nihil ab eo quærit, velut ipsum adiuuare non possit. Septima verò plaga, est idololatriæ seruitus, quæ diabolum adorat, & Deum contemnit. Et ista septem vitia, quasi militiam sibi subditam in negocijs suis super numerum ramorum arborum habent, quia omnia hæc in transgressione comestionis, quòd Adam comedit, latuerunt: ideoque Deus ad ipsum dixit, *In qua hora comederis, morte morieris.* Idcirco Deus hoc præceptum ei constituit, nè diabolo quid simile faceret, scilicet quòd sine præcepto non esset, sicut ille esse voluit: vndè nullus homo propter primam suggestionē diaboli, quam Adam suscepit, in hac vita securus esse potest. Vndè, *ô tu filia Dei, fortissima armatura septem donorum Spiritus sancti te circuncinge, cum quibus hæc septem vitia tibi subijcias, nè de ipsis plangens vulnereris, & vt probus miles per fortissima bella ea superando surge, quatenus in æternum viuas.* Deus in speculo saluationis te *ô filia* videat.

SACERDOS QUIDAM, Hildegardi.

Hildegardi castæ columbæ in foraminibus petræ latitanti, C. ex famulis Christi minimus sacerdos, intimæ orationis deuotionem, & quidquid spectat ad æternam salutē. Quia Dei gratia lux vestra coram hominibus salubriter lucet, patrem vestrum, qui vos arden-

tem.

tem lucernam ad illuminationem Ecclesiæ supposuit, glorifico: & quanuis fragilis & peccator, Sanctitati tamen vestræ qua cælestis sponsi amplexibus singulari priuilegio inhaeritis, cordialiter congaudeo. Charitatem etiã vestram ignorare nolo, quòd die noctuque vos facientis videre desidero, & assidue vestri memoriam in oratione mea faciens, vos absentem corpore quasi præsentem interdum amplector mēte. Ergò perfectiõem vestram humiliter deprecor, vt sponso vestro, sub cuius umbra securè requiescitis, me iuxta viam mendicantis commendetis, nè præteriens turba clamorem meum compescat: sed orationibus vestris ad Dominum adductus, merear illuminari, & à cecitate cordis sanari. De corpore & de sanguine Christi, in quibus tota spes fidelium est, etiã docete me, & qualiter in spiritu tam incorrectum quàm correctum, ad idem sacramentum sacerdotem accedentem videatis, mihi in Domino manifestare curetis, Dominus qui in omnibus & super omnia est, vobis infundat ea, quæ Ecclesiæ sanctæ suæ ad gloriam conueniunt. Valet.

Matt. 23
Marc. 11.

HILDEGARDIS DE CORPORE & sanguine Christi.

In vera visione vigilantibus oculis, de sacramento Dominici corporis hæc verba audiui & vidi: **DEVS** id quod fuit, permansit: & quod non erat, assumpsit. Quod est: Diuinitas vt ante æuum fuit, ita in æternum permansit, velut rota diuisa non est. Sed incarnatio filij nondum caro & sanguis apparuit, quæ ante æuum in corde patris prædestinata latuit. Tempore autem illo, quo

○ 2

præ-

Pfal. 92. predestinatum fuit, filius carnem induit, & vi fortitudinis sue se prececinxit, quemadmodum scriptum est: Indutus est dominus fortitudinem, & prececinxit se. Et ipsa indumenta sanctæ incarnationis angelus simplicitati virginis nunciauit, in qua fundamentum humilitatis inuenit, sicut Deus illud posuit, quia ancillam domini se nominauit, ubi idem angelus ad eam dicit: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Nā Spiritus sanctus omni humane scientiæ super excellentiū eam visitauit, alio scilicet modo se illi infundens, quā nunquā vlli foeminae in pariedo infunderetur, & virtus altissimi illam obumbravit, quoniam in calore suo ipsam ita deliniuit, vt ei omnem feruorem peccati in dulcissima obumbratione sua ex toto abstergeret, velut homo propter æstus solis umbram querit. Itaque eadem virtus altissimi, quæ in utero virginis carnem operata est, super altare ad verba sacerdotis oblationem panis & vini in Sacramentū carnis & sanguinis conuertit, virtute sua illud fouens. Vnde & natiuitas, passio, sepultura, resurrectio, ascensioque filij superni patris, in eodem sacramento apparent, velut circulus nummi dominum suum ostendit: & hoc ideo fit, quia vulnera hominum, qui in preuaricatione Adæ inuoluti in peccatis semper peccantes sunt, in vulneribus & sanguine Christi sanentur, abstergantur, & vngantur, & sic membra ipsius efficiantur, & hoc vsque ad nouissimū diem erit. Et iterū vidi, quod si etiā sacerdos propter multas putredines cicatricū peccatorum suorum dignitate sanctitatis caret, si tamen per ligaturam superioris magistri ligatus non est, virtus altissimi miracula sua in eadem oblatione operatur: & omnes qui idem sacramentum de manu eius fideliter accipiunt, quasi radio solis illuminantur. Si autem ille fide & opere iustus est, anima ipsius super radiantem fulgorem solis illu-

lustratur. Sed omnes qui per consilium antiqui serpentis, illusiones & schismata in hac sacratissima oblatione faciunt, similes perditis angelis sunt, qui Deum in honore suo vnū esse negauerunt, cum similes illi esse voluerunt: ita & homines isti proprietatem voluntatis suæ, per sacramenta hæc perficere volunt: quapropter etiā cum illis pereunt, nisi per confessionem peccatorum & per poenitentiam eorum, ac per lachrymabilem vocem ad Deum currant, dicentes: Ah ah, quia peccauimus. Tūc Deus pater suscipit eos, qui filium suum ignoranter vulnerauerunt. Hoc sacramentum, resurrectionemq; vitæ Saducæi, qui per omnia errant, hoc modo proteruè errando negant: velut homo ille erraret, qui carnē sine spiritu, & spiritum sine carne hominem esse diceret: quod nullo modo esse potest: ideo isti omnibus errantibus peiores, quoniam cum minima creatura, quæ à Deo facta est, solummodò vno vocabulo non perficiatur, quomodo homo qui omnem creaturam comprehendit, vno vocabulo diffiniri posset? Hyems enim arefcit, æstas verò floret: Sed tamen hyems æstati viriditatem suā retinet, donè ipsa grossos suos in plenitudine profert. Sic sunt corpus & anima. Corpus deficit, anima autem in indeficienti vita permanet, in quacunq; parte sit.

ABBATISSA IN ELOSTAT.

Hildegardi Domine sue, O famularum Christi in Elostat gubernatrix indigna, per hoc quod intimè gustauit celeste donum consequi; perfectumq; illud bonum. Benedictus Iesus Christus, cuius odor bonus estis Deo in 2. Cor. 2.

sed ipsa substantia sacri in vos defluxit vnguenti, cuius odor suauissimus, nomen vestrum cunctorum ita indulcauit cordibus & auribus, vt insimul omnes vestrae humilitatis & affabilitatis insignia commendent, & patrem vestrum qui in caelis est, in vobis glorificent. Igitur mater benedicta da veniam, & sustine non modicum quid insipientiae meae, sed magnam insipientiam meam: sine vt paululum coram te cordis mei dolorem aperiatur, & cum audiens, consolare (obsecro) ancillam tuam. Porto enim pondus importabile, quoniam iubeor tortitudines fororum mearum corrigere, cum nec aliqua pericula, quae me ubique impugnant, quanuis modice valeam deuotare. Cum ergo egressa fueris ad videndum regem Salomonem in decore suo, memor esto horum quae a te petiui toto ex animo. Valete.

RESPON. HILDEGAR.

O Filia Dei, quandiu possibilitatem habueris inter filias ipsius, labora, & in pusillanimitate ad Deum suspirando, legem tuam obserua, quia labor tuus ad Deum clamat & orat. Homo enim qui in caeuerna iustitiae Dei & in arcta via laborat, sed tamen casui Adae annuit, & de hoc flagella poenitentiae querit: & nullus in hoc dubitet, quin post flagella poenitentiae, caelestis ianua eum suscipiat. Nam quicumque agrum corporis sui per discretionem lacerat, subitanea praeventio finis illi non nocet, quia symphonia Spiritus sancti & laeta vita eum suscipiet. Sed cauendum est, ne homo per nimietatem laborum, corpus suum occidat, sed in rationalitate peccata prohibeat. Filia, memor esto quod possibilitatem, hominem creare, non habes. vnde Deum leniter ora, vt meliorem vitam tibi det, & hoc Deo acceptius est, quam

quam quod in nimietate tristitiae ipsum depreceris. Deus te templum vitae faciat.

ELISABETH MAGISTRA IN
Schonaugia, Hildegardi.

D Ominae Hildegardi venerabili magistrae sponsae Christi, quae sunt in *Pingia, E. humilis monacha & magistra sororum quae in Schonaugia sunt, deuotas cum omni dilectione orationes. Gratia & consolatio altissima, repleat nos gaudio, quia meae perturbationi benignè compassa estis, sicut ex verbis consolatoris mei intellexi, quem de mei consolatione diligenter commonuistis. Sicut enim vobis de me reuelatum fuisse dixistis, fateor verè quaedam perturbationis nubem me nuper in animo concepisse, propter ineptos sermones populi multa loquentis de me, quae vera non sunt. Sed vulgi sermones facile sustinerem, si non & hi qui in habitu religionis ambulant, spiritum meum acerbitus contristarent. Nam & hi nescio quibus stimulis agitati, gratiam Dei in me derident: & de his quae ignorat, temerè iudicare non formidant. Audio & quosdam, literas de suo spiritu scriptas, sub nomine meo circumferre: De die iudicij me prophetae diffamauerunt, quod certè nunquam facere praesumpsi, cum omnium mortalium cognitionem fugiat eius aduentus. Sed eius famae occasionem vobis aperiatur, vt indicetis vtrum praesumptuosè quicquam in hac refecerim aut dixerim. Sicut per alios audistis, magnificauit dominus misericordiam suam mecum supra quam meruerim, aut mereri vllatenus possum, intantum vt & caelestia quaedam mihi sacramenta frequenter reuelare dignatus sit. Significauit etiam mihi per angelum suum frequenter, qualia ventura erant super populum suum

in his diebus nisi agerent poenitentiam de iniquitatibus suis, atq; vt palam hæc annunciarem, præcepit. Ego autem vt arrogantiã euitarem, & nè Authrix nouitatum viderer, (inquantum potui) omnia hæc studui occultare. Cùm ergò solito more, quadam Dominica die essem in mentis excessu, adstitit mihi angelus Domini, dicens: **Quarè abscondis aurum in luto?** hoc est, verbum dei, quod per os tuum missum est in terram, non vt abscondatur, sed vt manifestetur ad laudem & gloriam Domini nostri, & ad saluationem populi sui? Et hoc dicto, eleuauit super me flagellũ, quod quasi in ira magna quinquies mihi amarissimè infixit, ita vt p̄ tridũ in toto corpore meo ex illa percussione languerem. Post hæc apposuit digitũ ori meo, dicens: **Eris tacens vsq; ad horam nonam, quando manifestabis ea quæ operatus est Dominus tecum.** Ego ergò vsq; ad horam nonam muta permansi. Tunc significauit magistræ, vt afferret ad me libellum quendã, quem in stratu meo absconderam, continentem ex parte ea, quæ fecerat Dominus mecum. Quem cùm offerrem in manus Domini abbatis, qui ad visitandum me venerat, soluta est lingua mea in hæc verba: **Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.** Post hæc cùm & alia quædam ipsi reuelãssẽ, quæ scripto committi nolueram, videlicet de vindicta Domini magna, quam vniuerso mundo in breui superuenturam ab angelo didiceram, rogavi illum diligentissimè, vt verbum illud apud se haberet absconditum. Præcipitur autem mihi, vt operã darem orationi, atq; à Domino postularem, vt daret mihi intelligere, vtrum ea quæ dixeram, silentio tegi vellet, an non. Cùmq; per aliquod tempus pro hac re orationi insistendo me afflixissem, in aduẽtu Domini in festiuitate S. Barbaræ, in prima vigilia noctis corruui in ecstasim, & adstitit mihi angelus Domini, dicens: **Clama fortiter, & dic Heu ad omnes gentes,**
quia

Psal. 113.

quia totus mundus in tenebras est conuersus. Et dices: **Exite, ille vos vocauit, qui de terra vos formauit, & dicit: Poenitentiam agite, quia propè est regnum Dei.** Hoc ergò sermone inductus Dominus abbas, coepit diuulgare verbum coram magistratibus Ecclesię & viris religiosis. Quorum quidam cum reuerentia verbum exceperunt, quidam verò non sic, sed sinistrè locuti sunt. Factũ est ergò, vt multi apud quos sermo iste diffamatus est, per totum tempus quadragesimale in timore magno per poenitentiam sese affligeret, & eleemosynis & orationibus insisterent. In tempore illo, quidam nescio quo zelo ductus, ad urbem Coloniam in persona Domini abbatis, ipso (nouit Deus) ignorãte, literas direxit, in quibus terribiles quædam comminationes (audiente omni populo) lectæ sunt. Vnde quanquã ab insipientibus illud nobis sit, prudẽtes tamen (vt audiimus) reuerenter sermonem animaduertent, & poenitentię fructibus Deum honorare non contempserunt. Factum est autem in quarta feria ante diem Paschæ, cùm post magnos labores corporis in ecstasim venissem, apparuit mihi angelus Domini, & dixi ad eum: **Domine, quid fiet de verbo quod locutus es ad me?** Qui respondit: **Noli contristari, neq; perturberis, si non in die quã determinauit tibi, euenerint quæ prædixi, quoniam multorũ satisfactiõẽ placatus est Dominus.** Post hæc in sexta feria circa horam tertiam cum graui passioẽ veni in mentis excessum, & rursũ adstitit mihi, dicens: **Vidit Dominus afflictionem populi sui, & auertit indignationis suæ iram ab eis.** Cui dixi: **Quid ergò Domine mi? nõnne ero in irrisionem omnibus, apud quos verbum hoc diuulgatum est?** Qui ait: **Omnia quæ occasione hac euenerunt tibi, patienter & beneuolè sustineto. Illum diligẽter animaduerte, qui cùm esset totius orbis creator, hominum irrisiones sustinuit. Nunc primũ patientiam tuam Dominus probat.** Ecce Domina

P mea

114 AD ELISABETHAM SCHONAVGIENSEM

mea totum ordinem rei vobis explicavi, quatenus & vos innocentiam meam & abbatis mei cognoscatis, & alijs manifestare possitis. Obsecro autem, ut & orationum vestrarum participem me faciatis, & prout spiritus Domini vobis suggererit, aliqua mihi consolatoria verba rescribatis. Gratia CHRISTI vobiscum.

RESPONSVM HILDEGAR.

Gen. 1.

HGo paupercula & fictile vas, hæc non à me; sed de serena luce dico: Homo vas est, quod DEVS sibi metipsi ædificavit, & quod sua inspiratione imbuit, ut opera sua in illo perficeret: quia DEVS non operatur ut homo, sed in iussione præcepti eius omnia perfecta sunt: Herbe, ligna & arbores apparuerunt: Sol quoque, luna & stellæ in sua ministrante processerunt, & aquæ pisces & volatilia produxerunt: pecora etiã & bestię surrexerunt, quæ omnia ministrant homini, sicut Deus ea posuit: Solus autem homo illum non cognovit. Nam cum DEVS magnam scientiam homini daret, homo in animo suo se erexit, & se à Deo auertit. DEVS omnium, illum sic inspexerat, quod cuncta opera sua in illo perficeret. Sed antiquus deceptor illum fefellit, & crimine inobedienciæ illum infecit cum delectatione incongrui venti, dum plus quæreret quàm deberet. Ah ô ve. Tunc omnia elementa implicuerunt se in vicissitudinem luminis & tenebrarum, sicut & homo fecit in transgressione præceptorum Dei. Deus autem quosdã homines irrogavit, nè homo ex toto derideretur. Abel bonus erat, Cain autẽ homicida. Et multi mystica Dei in luce viderunt, sed alij plurima peccata fecerunt, vsq; dum venit tempus illud, in quo
verbum.

Gen. 4.

HILDEGARDIS EPISTOLA.

115

Psal. 44.

verbum Dei claruit, ut dictum est, Speciosus forma præ filijs hominum. Tunc sol iustitiæ processit, & homines cum bonis operibus illuminavit in fide & in opere, sicut aurora primum procedit, & ceteræ horæ diei subsequuntur, vsq; dũ nox accedat. Sic, ô filia Elisabeth, mundus mutatur. Iam enim mundus lassus est in omni viredine virtutum: scilicet in aurora, in prima, in tertia, & in fortiss. sexta hora diei. Et idè in hoc tempore necesse est, quod Deus aliquos homines irriget, nè instrumenta ipsius ociosa sint. Audi ô sollicita filia, quia homines istos quos inspiratio Dei ita imbuit, aliquantulum fatigat ambitiosa suggestio antiqui serpentis. Cum enim idem serpens elegantem gemmã viderit, mox rugit, dicens: Quid est hoc? Et fatigat illam multis miserijs flagrantis mentis, supra nubes volare cupientis, quasi dii sint, sicut & ipse facit. Nunc iterum audi: Qui opera Dei perficere desiderant, semper attendant, quod
fictilia vasa sunt, quoniam homines existunt, & semper adspiciant quid sint, & quid futuri sint, & cælestia relinquunt illi qui cælestis est, quoniã ipsi exules sunt, cælestia nescientes, sed tantum mystica Dei canentes: sicut tuba, quæ solummodò sonos dat, nec operatur, sed in quam alius spirat, ut sonum reddat. Sed & loricã fidei induant mites, mansueti, pauperes & miseri existentes, sicut etiã agnus ille fuit, cuius sonus tubæ ipsi sunt, mores etiã simplices infantis habentes, quia Deus illos semper flagellat, qui in tuba ipsius canunt, prævidens nè fictile vas illorum pereat, sed ut sibi placeat. O filia, Deus faciat te speculũ vitæ. Sed & ego quæ iaceo in pusillanimitate timoris, interdum sonans aliquantulum velut parvus sonus tubæ à viuente lumine. Unde Deus iuuet me, ut permaneam in suo ministerio.

2. Cor. 4.

PRAEPOSITVS IN FRANCKEN-
fort, Hildegardi.

P 2

Hilde-

Hildegardi in Christo dilectæ Dominæ suæ, G. solo nomine Præpositus in Franckenfort, post Marthæ laborem, Mariæ consolationem. Desiderio desideravi vestram conspicerè personam. Sed diuersis negocijs nos impediens, nunc saltem facultatem nobis dedit Deus per literas vos amplecti atq; salutare. Nolumus etiã vos ignorare nomen nostrum, personam nostram, simulque cum salute super omni diligentia nos amplecti atque honorare, Deumq; pro vobis pro posse nostro die noctuque interpellare. Rogamus ergo clementiam vestram, vt mei peccatoris coram Diuinæ maiestatis clementia mentionem facere velitis. Valete quandiu in supernis dicitur Hodie.

RESPON. HILDEGAR.

N vera visione hæc verba vidi & audiui: Prima lux diei rutilat, postea aurora denudatur, & etiã interdum cum magna vicissitudine nubium implicatur, & sic aquilo surgit, & magna suspiria facit, quia priora tempora diei absque vicissitudine turbis pulchra erant. Vndè ò vir qui scientiam boni & mali habes, provide qui mores tui, & quæ opera tua coram DEO sint à pueritia tua, nè zelus Domini percutiat te, & nè anima tua cum corpore tuo exierit, dicat, O vè mihi, quò ambulo? & quò ibo? vel quales dies mihi sunt? & qualia opera me tangunt? Illa scilicet, quæ mihi molendinum corporis mei exhibuit. Caue etiã nè tremiscas, cum superni ciues tibi dixerint: Vide qualis sit Deus. Nunc in æternum viues.

AD

117

AD PRAELATOS MOGUNTINENSES PRO PTER DIVINA PER ILLOS INTER- dicta, Hildegardis.

N visione, q̄ animæ meæ antequam nata procederem, à Deo opifice infixæ est, coacta sum ad scribendum ista, pro ligatura, qua à Magistris nostris alligata sumus propter quendam mortuum, conductu sacerdotis sui apud nos sine calumnia sepultum. Quem post paucos sepelitionis suæ dies, cum eundem Magistri nostri nos à cœmeterio nostro eijcere iussisset, ex hoc non minimo terrore correpta, ad verum lumen vt solita adspexi; & vigilantibus oculis in anima mea vidi, quòd si iuxta præceptum ipsorum corpus eiusdem mortui efferretur, eiectio illa in modum magnæ nigredinis ingens periculum loco nostro minaretur: & in similitudine atræ nubis, quæ ante tempestates & tonitrua apparere solet, nos circunvallaret. Vndè corpore eiusdem defuncti, vtpotè confessi, inuncti & communicati, & sine contradictione sepulti, nec efferre præsumimus, nec consilio seu præcepto istud suadentium vel iubentium acquieuiimus, non consilium proborum hominum aut præceptum Prælatorum nostrorum omninò paruipendentes, sed nè Sacramentis Christi, quibus ille viuens adhuc,

P 3 munitus.

munitus fuerat, iniuriam sæuitate foeminea facere videremur. Sed nè ex toto inobedientes existeremus, à Diuinarum laudū cantibus hætenùs secundùm eorum interdictum cessauimus, & à participatiõne Dominici corporis, quoniam per singulos ferè menses ex consuetudine frequetauimus, abstinuimus. Super quo dum magna amaritudine tam ego quàm omnes sorores meæ affligeremur, & ingenti tristitia detineremur, magno tandem pondere compressa, verba ista in visione audiui: Propter verba humana, Sacramenta indumenti verbi mei, quod salus vestra est, & quod in virginea natura ex Maria virgine natum est, dimittere vobis non expedit. Sed indè vobis à prælati vestris, qui vos ligauerunt, licentia querenda est. Ex quo enim Adam de lucida regione paradisi in huius mundi exiliū depulsus est, omnium hominum conceptio merito primæ transgressionis corrupta est, & idè necesse est, vt ex impenetrabili consilio Dei, ex humana natura homo sinè cõtatione totius læsionis nasceretur, per quam omnes ad vitam prædestinati, à sordibus cunctis mundarentur, & vt ipse in eis, & illi in ipso ad munimentum suum semper manerent, corpore ipsius communicando, sanctificarentur. Qui autem, sicut Adam, præceptis Dei inobediens existit, & eum omninò in obliuionè habet, hic à corpore eius separari debet, quemadmodùm per inobedientiam ab eo auersus est, donè per pœnitentiã purgatus, à magistris iterùm corporis eiusdem Domini communicare concedatur. Qui verò in tali ligatura se esse nec conscientia, nec voluntate cognouerit, securus ad perceptionem viuifici sacramenti accedat, mundandus sanguine agni immaculati, qui seipsum obediens patri ad salutem omnibus restituendam in ara crucis immolari permisit. In eadem quoque visione audiui, quoniam in hoc culpabilis essem, quòd cum omni humilitate & deuotione ad præsentiam magistrorum

mco-

meorum non venissem, vt ab eis licentiam cõmunicandi quaerem, maximè cum susceptione illius mortui culpa nõ teneremur, qui omni Christiana reatitudine munitus à sacerdote suo, cum tota Pingensi processione sinè cõtadiatione cuiusquam sepultus esset. Et ità hæc vobis Dominis & prælati nostris nuncianda, mihi diuinitus imposita sunt. Adspexi etiã aliquid super hoc, quòd vobis obediendo hætenùs à cantu Diuini officij cessantes, illud tantummodò legentes remisè celebramus, & audiui vocem à viuente luce procedentem de diuersis generibus laudum, de quibus Dauid in Psalmis dicit: Laudate eum in sono tubæ, Laudate eum in Psalterio & ci- Psal. 150. thara & c. vsq; ad id, Omnis spiritus laudet dominum. In quibus verbis per exteriora de interioribus instruimur, quomodo secundùm materialium compositionem vel qualitatem instrumentorum, interioris hominis nostri officia, ad creatoris maximè laudes conuertere & informare debeamus. Quibus cum diligenter intendimus, recolimus, qualiter homo vocè viuentis spiritus requisit, quam Adam per inobedientiam perdidit, qui ante transgressionem adhuc innocens, non minimam societatem cum angelicarum laudum vocibus habebat, quã ipsi ex spiritali natura sua possident, qui à spiritu qui deus est, Ioan. 4. semper vocatur. Similitudinem ergò vocis angelicæ, quam in paradiso habebat, Adam perdidit, & in scientia qua ante peccatum præditus erat, ità obdormiuit, sicut homo à somno euigilans de his, quæ in somnis viderat, inscius & incertus redditur, quando suggestionè Diaboli deceptus, & voluntati creatoris sui repugnans, tenebris interioris ignorantie ex merito iniquitatis suæ inuolutus est. Deus verò qui animas electorū luce veritatis, ad pristinam beatitudinem referuat, ex suo hoc adinuenit consilio, vt quãdoquè corda quamplurium, infusione pphetici spiritus innouaret, cuius interiori illuminati-

one.

one aliqua deficientia in illa recuperarent, quam Adam ante præuaricationis suæ vindictam habuerat. Vt autem etiã Diuinæ illius dulcedinis & laudationis, qua in Deo, priusquam caderet, idem Adam iocundabatur, & non eius in hoc exilio recordarentur, & adhæc quoquẽ ipsi prouocarentur, ijdem S. Prophetæ eodem spiritu quem acceperant, edocti, non solum Psalmos & cantica, quæ ad accendendam audientium deuotionem cantarentur, sed & instrumenta musicæ artis diuersa, quibus cum multiplicibus sonis proferrẽtur, hoc respectu composuerunt, vt tam ex formis quàm ex qualitatibus eorundem instrumentorum, quàm ex sensu verborum, quæ in eis recitarentur, audientes, (vt prædictum est) per exteriora admoniti & exercitati, de interioribus erudirentur. Quos, videlicet S. Prophetas, studiosi & sapiẽtes imitati, humana & ipsi arte nonnulla organorum genera inuenerunt, vt secundum delectationem animæ cantare possent, & quæ cantabant, in iuncturis digitorum, quæ flexionibus inclinantur, adaptârunt, vt & recolentes Adam digito Dei, qui Spiritus sanctus est, formatum, in cuius voce sonus omnis harmoniæ & totius musicæ artis antequã delinqueret, suauitas erit, & si in statu quo formatus fuit, permanisset, infirmitas mortalis hominis virtutẽ & sonoritatem vocis illius nullatenus ferre posset. Cùm autẽ deceptor eius diabolus audisset, quod homo ex inspiratione Dei cantare cœpisset, & per hoc ad recolendam suauitatẽ canticorum cœlestis patriæ inuitaretur, machinamenta calliditatis suæ in irritum ire videns, ita exterritus est, vt non minimum indẽ torqueretur, & multifarijs nequitie suæ commẽtis semper deinceps excogitare & exquirere satagit, vt non solum de corde hominis per malas suggestiones & immundas cogitationes seu diuersas occupationes, sed etiã de ore Ecclesiæ, vbicunq; potest, per dissensiones & scandala vel iniustas depre-

LUC. II.
EXO. 8.

fiones, confessionem & pulchritudinem atq; dulcedinem diuinæ laudatiõis & spiritualium hymnorũ, perturbare vel auferre nõ desistit. Quapropter summa vigilantia vobis & omnibus prælatis satagendũ est, & antequàm os alicuius Ecclesiæ, laudes Deo canentium, per sententiã claudatis, vel eam à tractandis vel percipiendis sacramẽtis suspendatis, causas p quibus hoc faciendum sit, diligentissimẽ prius discutiendo ventiletis. Et studendum vobis, vt ad hoc idem zelo iustitiæ Dei, non indignatione vel iniusto motu animi seu desiderio vltionis trahamini, & cauendũ semper, nõ in iudicijs vestris circunuenianimi à sathana, qui hominem à cœlesti harmonia & à delicijs paradisi extraxit. Pensate itaque, quoniam sicut corpus Iesu Christi de Spiritu sancto ex integritate virginis Mariæ natum est, sic etiã canticum laudum, secundum cœlestem harmoniam per Spiritum sanctum in Ecclesia radicatum: corpus verò indumentum est animæ, quæ viam vocem habet, ideoq; decet vt corpus cum anima per vocem Deo laudes decantet. Vndẽ & propheticus Spiritus per significationem iubet, vt in cymbalis benẽ sonantibus & cymbalis iubilatiõis, & cæteris instrumentis musicis Deus laudetur, quæ sapientes & studiosi adinuenerunt, quoniam omnes artes quæ ad vtilitatem & necessitatem hominum pertinent, à spiraculo, quod Deus misit in corpus hominis, repertæ sunt: & idẽ iustum est, vt in omnibus laudetur Deus. Et quoniam in auditu alicuius cantionis interdum homo sæpẽ suspirat & gemit, naturam animæ cœlestis harmoniæ recolens, propheta spiritus naturam cõsiderans & sciens, (quia symphonialis est anima) hortatur in Psalmo, vt confiteamur Domino in cithara, & in Psalterio decem chordarum psallamus ei: Citharã quæ inferiùs sonat, ad disciplinam corporis: Psalterium, quod de superioribus sonum reddit, ad intentionẽ spiritus: Decẽ chor-

Psal. 150.

Gene. 2d.

Psal. 32.
& 91.

Q

das,

das, ad completionem legis referre cupiens. Qui ergo Ecclesie in canticis laudum Dei, sine pondere certę rationis, silentium imponunt, consortio angelicarum laudum in celo carebunt, qui Deum in terris decore suę laudis iniuste spoliauerunt, nisi per veram poenitentiam & humilem satisfactionem emendauerint. Qui ergo cęli clauis tenent, districte caueat, ne eis & claudenda aperiaut, & aperienda claudant: quia iudicium durissimum in his qui presunt, fiet, nisi vt ait Apostolus, presint in sollicitudine. Et audiui vocem sic dicentem: Quis creauit cęlum? Deus. Quis aperit fidelibus suis cęlum? Deus. Quis eius similis? nullus. Et ideo o fideles, nemo vestrum resistat, vel se opponat, ne in fortitudine sua super vos cadat, & nullum adiutorem, qui vos in iudicio eius tueatur, possitis habere. Istud tempus muliebre est, quia iustitia Dei debilis est. Sed fortitudo iustitię Dei exudat, & bellatrix contra iniustitiam existit, quatenus deuicta cadat.

O Vera sapiętia, quę absq; omni initio & cōstitutiōe eternus Deus existis, quāta mysteria in creaturis operi tuo, scilicet homini, subditis, fecisti, quando vires potentię tuę creando emisisti? Tu enim pulchrum tectum cum pulcherrimis fenestris suis, scilicet firmamentum cum luminarijs illis creasti, in quod solem, qui lumine suo omnia super terram & sub terra regit & illuminat, constituisti, cui etiā cętera luminaria adherent, & per quę lucent, sicut omnes creaturę tibi obsecundant, & in te in genere suo vita existūt. Tu autem summus infimam creaturam tetigisti, & humanitatem ex illa induisti, per quam inimicum tuum ex toto superasti, qui inuidia sua hominē quem plasmaueras, in paradiso seduxit. Tu enim vera charitas eterne deus, omnibus creaturis tuis sapięter creatis & ordinatis & preparatis, tandem hominē, quasi ad prandiū preparatū vocādum, for-

Sap. II.

Rom. 12.

formasti in tam breui mora. Sic vocatur initū diei esse, quando scilicet aurora confurgit ante solem: & statim inspirasti in ipsum spiraculū vite, sicut etiā sol post aurorā statim radios suos fulgendo emittit. Spiraculum autem vite, anima est, quę ignis existit, cuius flamma rationalitas est, per quam vires animę in sciętia boni & mali cognoscūtur, sicut etiā sol per splendorem suum cognoscitur. Mora autem, in qua Dñs Adam in paradysum posuit, & gloriosam iocunditatem eiusdem paradisi ei ostendit, omnem fructum illius, excepto ligno sciętię boni & mali, ei cōcedens, fuit quasi prima vsq; ad tertiā. Mora verò, qua vocauit Adam nominibus eorū cuncta animātia & volatilia cęli, q̄ in visione sciętię suę vidit & cognouit, & in qua Dñm in claritate Diuinitatis suę sibi loquentem audiuit, spatium habebat sicut horę tertię vsq; ad sextā: Qua scilicet Deus ei tunc in orientali parte apparuit, nec eius vultum, sed claritatē quandā vultus eius vidit. Qua cognitione letificatum, Deus in ipsum soporem misit, & ita leto animo in desiderio soporis, velut filius corā patre suo obdormiuit. In sopore autē illo Deus spiritū ipsius in eā altitudinem sustulit, de qua in corpus eius miserat cū sciętia boni & mali, & ea q̄ vectura erant, scilicet de progenie illius ad cęlestem Ierusalē implendā, preostendit. Et in eodē sopore costam de ipso tulit, & in mulierem edificauit: qua adducta & visa, Adam gauisus est valdē. Ipse autē & vxor eius considerantes, quid comedere vel operari primū deberent, ipsa propius lignū sciętię boni & mali stans, virū suū expectabat. Antiquus verò serpens cognoscens, quia in aliū respiceret, sicut angeli in Dñm respiciunt, eam ad decipiendum aggressus est. Mora autē, in qua hęc facta sunt, fuit quasi spatium sextę vsq; ad nonā. Mulier quam dñs in paradiso de viuificati hoīs costa edificauerat, tunc in psciętia sua habens & puidens vitā per quā oīs vita subsistit, quandoq;

Gene. 2.

Gene. 3.

Gene. 2.

Luc. I.

in mulierē descensurā, per quā homo in gloriā paradisi celestis intraturus esset, à serpente seducta, cibum mortis viro suo porrexit. Ipsi ergò claritate sua ita denudatis, claritas Dei, quę prius Adę apparuerat, quasi in flāma eis apparuit in australi parte, & dixit: Adam, vbi ei? Per hoc p̄signauit, quid in beneficio suo haberet, quia ipsum p̄ tunicā humanitatis suę ex foeminea forma assumendam, quęrere & retrahere vellet. Et hic dies eorū salutis se declinauerat. Mora verò ista, quasi spatium nonę horę diei fuit vsq; in vesperū. Postea autē expulsi de paradiso, in mundum venerūt, & noctē iam supra terram inuenerunt. Tunc etiā secundum naturā humanam oīa sibi & alijs animalibus necessaria reppererūt, & ea vsui suo assumpserūt.

HAec dicit, qui spirans vita & mēte sua, vnus deus est. Mens oīpotentis DEI, filius suus est, cui adest opus, scilicet oīs creatura, quoniā per verbū Dei, quod filius suus est, oīa facta sunt, quę spirāti vita viuificata sunt in altitudine cęli & in infimo, quod terra est, q̄ obstaculū est superioribus lucentibus. deus verò operi suo possibilitatē laudandi & operandi tribuit: & quia ipse signifer p̄liator contra inimicos suos tenebrarum habitatores existit, tenebris deputat oēs, q̄ sibi metipsis attribuunt ea, q̄ gratia Spiritu sancti in eis operata fuerit, & ipsi apostatę nominātur, quoniā in se, & non in suscitatorē vitę, adspiciunt: & paternū ministeriū, quod ei exhibere debent, cū obcæcatione scientię suę retrorsum abijciunt, & illi cum oībus operibus, q̄ sibi thesaurizauerunt in tenebris, q̄ sine ipso factę sunt, torquebuntur cū illo, q̄ similis altissimo esse voluit. Tales enim, viscera diaboli sunt, quoniā ex consilio illius operantur, & à claritate diuinę lucis denudantur, & instigatione eiusdē tyranni, scripturā & doctrinā, quā Spiritu sanctus dictauit, destruunt. Sicut cęlū ante tempus scindi non potest, sic etiā verba Spiritu sancti mutari non possunt.

DE

DE sacerdotali officio, quod in primo sacerdote Melchisedech in vmbra miraculorum Dei ostēsum est, & ante eum homines latebat, eò quòd p̄æ mollitię suę illud capere non possent, Deus mihi hæc ostēdit: Vidi quandam nubem velut auroram rutilantem, & in illa arietem in spinis pendentem, quemadmodum aries qui pro filio Abrahę oblatu est, pendebat, cuius cornua velut saphirina existentia, fulgorem topazij ex se reddebāt, & corpus totum colori candidę nubis apparebat. Aries iste, IESVM CHRISTVM filium Dei viui, qui absq; admixtione vllius contagij, candidissimus ex virginea natura natus est, significat. Cuius saphirina cornua dulcissimā & coæternā ipsi claritatem eius, per quam in vera humilitate humanitatem ad liberandum perditum hominem assumpsit, designant: qui de spiritu sancto ex Maria virgine Deus & homo natus processit: quod fulgor topazij, qui ex saphirinis cornibus resplendebat, exprimit. Nubes verò, quę vt aurora rutilabat, angelicā multitudinem declarat, quę sacramento corporis & sanguinis Iesu Christi ministrat, quod in virtute altissimi fit, quę Mariā, eundem filium Dei de Spiritu sancto concipientē, ab omni calore humanę voluntatis obumbravit, quem aries in spinis pēdens, vt p̄dictum est, significat. Spinę autem clauos, quibus corpus eius cruci est affixum, ac lanceam, qua latus ipsius perforatum est, atq; totius passionis eius asperitatem, quā patientissimē vt mitissimus agnus pro peccatis nostris sustinuit, designant. Ovis enim, p̄æ alijs animalibus patiens, humilis, mansueta & munda existit. Vndē etiā Deus pelliceas tunicas primis hominibus, per inobediētiā à claritate, qua vestiti erant, denudatis, pelles scilicet ouium, pro veste tribuens, significaciones ouis, calliditati antiqui serpētis opposuit. & tali veste eos obtexit, nē nudi paradisu exirēt. Ipse enim æternus

Q 3

Deus,

Gen. 1. Deus, qui in scientia sua æternaliter habuit tunicam, id est, humanitatem filij sui, ad cuius imaginem hominẽ fecit, quẽ admodũ Moses ipsum ad imaginem & similitudinem DEI creatum esse testatur, hominem deceptum vocauit, & tali veste induit, in hoc ostendens, verbum scilicet vnicum filium suum sibi coæternum, ad requirendum & liberandum ex virginea natura humanitate induendum iussione in significatione ouis, patiens, humilis, mansuetus & absque omni macula vllius contagij mundus existeret. Ioannes enim baptista & ceteri prophetae, idem in spiritu sancto intelligentes, eum nomine agni & ouis, sæpissimè appellant. Ipse nanq; est immaculatus agnus & speciosus forma præ filijs hominum, qui nõ de virili semine, sed de spiritu sancto conceptus virtute altissimi Dei, de carne Mariæ virginis, Deus & homo natus processit. In eadem verò virtute altissimi DEI, oblatio panis cum vino & aqua, in carnem & sanguinem Saluatoris, quam de Maria virgine assumpsit, ad verba sacerdotis transubstantialiter, quemadmodũ lignum in ardentem carbonem per ardorem ignis, mutatur. Per hoc enim sacramentũ corporis & sanguinis IESV CHRISTI, qui panis viuus est, vt ipse testatur, animæ saluandorum reficiuntur. Vndè õ sacerdotes, qui ad mensem Domini ordinati estis, præparatæ vos ad sacrificadum sanguinatum vitulum, qui omni macie peccatorum caret, & induite vos lorica veræ fidei, & scuto spei æternæ vitæ, & collũ vestrum stola obseruationis præceptorum Dei circumdate, vt competenter ei seruire possitis. Vos enim angeli Domini exercitum estis. Quia sicut ad verba angeli Gabrielis Deus incarnatus est ex Maria virgine, vt per eius natiuitatem, passionem & ascensionem homo perditus liberari & saluari posset: sic ad verba vestra idem corpus & sanguis eiusdem filij Dei, cum representatione natiuitatis, passionis resurrectionis & ascensionis

Ioan. 1.
Esa. 1.
Psal. 44.

Ioan. 6.

Luc. 15.
Eph. 6.

Mala. 2.

Luc. 7.

fionis eius, pro salute nostra & omnium fidelium, tam viuorũ quàm mortuorum, fit. Currite ergò desideranter in gaudio lætę mentis ad ministerium agni immaculati, quia multa salus vobis & alijs fidelib; inde prouenit, cum propter celebrationem illius peccata remittuntur, & animæ liberantur, & multa pericula animæ & corporis effugantur. Sanctitas autẽ eiusdem sacramenti nobis inuisibilis est, vt etiã Deũ & quilibet in corpoream creaturam videre non possumus, sed per illam anima nostra & corpus per remissionem peccatorum sanctificatur, & inuisibiliter refocillatur. Si autẽ circa corp^o Dñi aliqua indigna accidunt, vt vel putrescere, vel ab aliquo animali corrodi seu consumi videatur, ista tantũ in sacramento visibili vel sola specie exteriori sunt, virtute & gratia ipsius sacramenti, illibata & incorrupta diuinitus conseruata. Quãdò sacerdos verba Dei ruminat, corpus incarnati verbi Dei iteratò conficitur, per quod omnes creaturæ processerunt, quæ prius non apparuerunt, & quod etiã ex Maria virgine quasi in momento ictũs oculi incarnatum, cum ipsa cum humilitate dixit: Ecce ancilla Domini. Et caro eiusdẽ verbi Dei in verbis sacerdotis floret, & immutata caro permanet, Dominus Iesus Christus nondũ passus fuit, quãdò verba ista dixit, & discipulis suis prænucciãuit se passurum, & sanguinem suum in ablutionem peccatorum effundendum, id est, ablutio, quæ per nullam carnem ante eum fieri potuit, sed in carne ipsius, quæ absq; liuore peccati ex igne patris Diuina existit. In verbis verò sacerdotis, quæ sigillatim super vtrunq; sacrificium dicuntur, & singulatim virtute altissimi, quasi in momento ictũs oculi sacramentum corporis & sanguinis IESV CHRISTI fit. Et officio altaris rationabiliter peractò, multa remissio peccatorum viuus & defunctis prouenit. Si autẽ per negligentiam vinum & aqua defuerint, vel sola aqua ibi fuerit, in

Fructus
Missæ.

Luc. 7.
Notet hæc
Luterani.
Mat. 26.

verbis

verbis prædictis corpus Domini fit, in se habens sanguinem. In calice autem sanguis, qui in passione sua effusus est, nõ fit, quia vinum & aqua defuerunt, vel sola aqua ibi fuit, vnde denud eadem verba & signa repetenda sunt, quia sacrificium vini & aquæ neglectum fuit, & statim ex aqua & vino sanguis non aridus, sed integer & fluens fit, corpore tamen ita permanente, vt in verbis antedictis factum est: sed sanguine, qui prius defuit, & gaudio redemptionis, qua homo liberatus est, adornatur. Hæc, fili Dei, in vero lumine mihi ostensa, tibi scripsi, vt sacerdos Dei læto animo fias, spiritusq; sanctus efficiat, quatenus vera humilitate & patientia & mansuetudine agnũ Dei imiteris, & à quotidianis peccatis, quæ vitari nõ possunt, vera pœnitentia laueris, & à sarcina criminalium, quæ quasi in conuiuio perpetrantur, Deus omnipotens te custodiat, vt in munditia ei, dum viuis, ita seruias, vt post finem huius vitæ, in summa beatitudine in æternum cum ipso gaudeas. O serue Dei, qui in bona voluntate ad vtilitatem tuam & aliorum multa ad te colligis, & tamen in hoc repræhensibilis es, quod bonam terram in agro Domini tui diligenter non euertis, audi: Negocium illud quod mihi commisisti, in eo tibi lucidum video, quod per te auertitur, nè bona illius Ecclesiæ per inutile præpositum dissipentur. Sed in claritate ista nullo modo videre possum, vt per te religio spiritalis vitæ in ipsis restituatur. Sicut enim lutulentus puteus putredine immundorum vermium squalidus & inueteratus, facile mundari non potest: sic etiã mala consuetudo peccatorum, difficile in eis prohibenda erit. Quicumq; enim lupum fugat & persequitur, nè oues ab illo rapiantur: & si eas postea in rectam pascuam ducit, benefacit. Nunc autem ex consilio bonorum & sanctorum hominum, elige quod tibi melius est, secundum statum Ecclesiæ qui modò est, scilicet vt minus malum eligatur.

Cœnan-

Cœnantibus autem eis, accepit Iesus panem & benedixit ac fregit, deditq; discipulis suis, & ait: Accipite & comedite, hoc est corpus meum. Benedicit scilicet panem ea benedictione, qua de corde patris, quemadmodum & ipse, exiuit. Per hoc autem quod dicit, fregit, corpus suum per infixionem clauorum terebrandum, & tormento crucis vexandum, & postea mutandum esse, ostendit. Sic enim granum per molendinum contritum, cum aqua & igne panis efficitur: sic etiã corpus eius multa afflictione pœnarum & passione crucis cõtritum, & per resurrectionem ad immortalitatem roboratum, panis vitæ fidelibus factum est. Quia verò non de carnali patre in terra, sed de spiritu sancto in virgine conceptum est, non potuit aut debuit corpus idem in cineres redigi vel spargi, per quod anima & corpus cuiusq; hominis ad saluationem reficiuntur, sicut etiã panis cor hominis confirmat. Maria autem terra erat, in qua S. Diuinitas granum seuit, scilicet filium suum, de cuius corpore omnis fidelis viuere debet, quemadmodum etiã de pane, qui ex granis fit, homines viuunt, id est, in cœna sua. Corpus tamen dedit eis impassibile diuina potentia sua in saluationem, eò quod gaudia æternæ saluationis, passione omnium dolorum careant: & hoc ei possibile fuit, quia in aliena natura homo est, & ided eundem panem in Diuinitate sua benedixit. Item per hoc quod panem fregit, eis innotescit, se desiderare idem corpus suum pro redemptione humani generis passibile in mortem tradi, nec ab alio (si ipse nollet) sibi mortem inferri posse. Et accipiens calicem, gratias egit, qui per effusionem sanguinis sui hominem de liuore peccatorum redempturus erat. Et dedit illis sanguinem noui testamenti, scilicet saluationem perficiendo, quæ utique in veteri testamento inueniri nõ potuit. Quod autem dixit, non se de g

R mine

Matt. 26:

Psal. 103:

Cõuiuia.

mine vitis huius bibiturum, donèc illud nouum biberet in regno patris sui: Hoc ità intelligendum est, ac si diceret, donèc eas & alias animas sanctas in regnum patris sui in gaudio susciperet per effusionem sanguinis sui. Dominus IESVS ante passionem suam corpus passibile in cœna discipulis suis dedit, vt eis esset cibus vitæ, quo & animæ & corpora sanctificarentur. Per effusionem autem sanguinis sui, qui in cruce effusus est, rationalis anima à casu animæ renouatur & lætatur, sicut etiã vinum lætificat cor hominis. CHRIS TV S itaque qui in cœna Diuina potentia sua impassibilis fuit, Diuina etiã misericordia super hominè motus, & post eã se passibile voluit: quia nisi vt passibilis mori potuisset, homo liberatus non esset: & ità sinè fructu redemptionis, solus Deus & homo mansisset, sicut ipse dicit: Nisi granum frumētī cadens in terra, mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Homo ergò nō potentia, sed iustitia liberari debuit, qui recto iudicio ad mortem deputatus est. Et idè filius DEI in mortem traditus est, vt per satisfactionem innocentis, iustitia peccatori redderetur.

Psal. 103.

Ioan. 12.

Q Vicunq; ex infirmitate corporis sui vomitum patitur, & corpus tota deuotione desiderat, huic presbyter idem sacramentū dare nō presumat, propter honorè eiusdè corporis Christi, quod in specie panis latet. Sed corpus Domini super caput eiusdè hominis ponat, ac Deum qui animā in corpus misit, inuocet, vt corpore & sanguine animam illius sanctificare dignetur. Ponat quoquè super cor ipsius, dicens: DEVS omnipotens, cuius filium Maria in fide suscepit, da quæsumus, vt in vera fide anima & corpus huius hominis sanctificetur per corporis & sanguinis.

nis eius sanctificationem. Diuinum enim sacramētum in specie panis latet, quemadmodum anima hominis inuisibilis existit. Vndè inuisibilis anima, inuisibilem sanctitatem statim in se trahit, quia spiritus hominis illum qui eum misit, mox sentit, & nunquàm ab eo recedet, qui in fide eum suscipit. Ab indigno autem sanctitas illa, sicut à Iuda, aufertur. Itaque vomitum patienti, propter cautelam & reuerentiam, corpus Domini est vitandum. Fides tamen eiusdem sacramenti, firmissima habenda est, quod in specie panis solenniter sanctificatum est.

Iohannes qui speculū sanctitatis & virginitatis est, quia propterea terrenam desponsationem repudiabat, & què filius DEI, qui à patre suo in virginalem materiam humanitatis suæ descendit, quam omni ornamento virtutum ornauit, præ cæteris sanctis specialiter diligendo, occultorum miraculorum suorum signaculum posuit, in mystica visione dicit: Vidi ciuitatem sanctam &c. Quod sic intelligendum est: Cælestis Ierusalem, quæ per summum artificem, scilicet omnipotètem Deum, ornanda erat, coram ipso, què admodum materia omnium rerū, ante creationè mundi apparuit: & sicut hominem quem de limo formauerat, spiraculo vitæ suscitauit: sic etiã S. ciuitas Hierusalem, quæ virum suum, scilicet filium DEI, cui desponsanda erat, expectabat per effusionem sanguinis sui, cum omni ornamento noua effecta est. Ipsa enim, cum elementa tenebris inuoluta essent, victorioso vexillo ad crucem, in qua filius DEI pendebat, descendit, & dotem istam ab eo qui in virginitate conceptus & natus est, suscepit, quod etiã ipsa spiritali genitura filios virgo procrearet, quia per rubicundum

Apo. 22.

Gen. 2.

R 2 sanguis

Apo. 21.

fanguinem filij Dei, cæli illuminati sunt, & ianua paradisi, quæ in expulsione Adæ homini clausa est, aperiebatur. Deus nanq; Ierusalem, quæ de sanctis operibus hominum ædificata est, & quæ vt sponso viro suo ornata apparet, ad laudem humanitatis suæ fieri voluit, sicut etiã ad laudem & honorem Diuinitatis suæ angelos creauit. Et audiuit vocem quasi dicentem: Ego qui per verbum meum, quando Fiat dixi, super omnes creaturas intonui, dico, vt hæc quæ tibi de cælesti Ierusalem ostenduntur, ad tutelam & salutem hominũ cognoscas & manifestes, qui ad similitudinem nostrã factus est, vox scilicet in anima, & tabernaculum in corpore, vt etiã ego vox in tuba, quæ per vocem sonat. Deus enim dilecto suo Iohanni S. ciuitatem viuus ex lapidibus, qui homines sunt, & etiã ex operibus eorum constructam ostendebat, in qua IESVS CHRISTVS lapis angularis consistens, vtrunq; partem in templo cælestis Ierusalem coniungit. Ipse quoquẽ per indumentũ humanitatis suæ cum hominibus habitat, & ipsi populus suus sunt, quem dote sanguinis sui eruit, ac ipse Deus eius est, quoniam magna potestate eum liberando, antiquum serpentem despoliauit. sicq; Deus potentia, Deus misericordia & pietatis, ac plenum bonum super omnes creaturas consistit, quem nunquam vllæ tenèbræ tangebant. Sed qui super eas fortissimus iudex est. Deus nanq; per humanitatem suam & etiã per ornamenta cælestis Ierusalem, populo suo omnem lachrymam ignorantia & infidelitatis, in qua cæcus veræ fidei erat, abstergit, & in pura poenitentia, confessa peccata remittendo, ei à potestate & habitatione gehennalis mortis saluat. In dulcissimo quoquẽ & amarissimo rumore humanitatis filij Dei, qui esurie expectationis suæ cessante, in magna saturitate gaudiorum in omnem terram exiuit, luctus Adæ & posteritatis suæ, qui introitum cælestis regni non potuerunt

auerunt habere, & clamor prophetarum, qui in magnis suspirijs eum ad redemptionem populi vocabant, amplius nõ erũt. Dolor quoquẽ & asperitas legis, in qua nullius peccati reatũ per veniam misericordia aliquis redimere potuit, etiã amplius non erunt, quomodo nobilis filius hominis qui iustus & misericors est, omnia peccata hominis in vera poenitentia misericorditer abluit. Sicq; per plenam bonitatem humanitatis suæ, omnes prædicti dolores, qui in primis erant, abièrunt. Hæc quẽ Iohãnes in S. reuelatione vidit & audiuit, vera sunt: quoniam filius Dei opera sua, vt pater suus voluit, in magna claritate finiuit: vnde etiã in magna potetia in throno suo, omnes inimicos suos conculcando, sedet. Ipse etiã omnia noua facit, quia vt ex prima materia omnes creaturæ per verbum Dei (scilicet Fiat) procedendo illuminatæ sunt: & sicut primus homo delimo formatus, spiraculo vitæ in carnem & sanguinem mutatus est: sic etiã homo peccator, per misericordiam filij Dei, qui in throno suo sedet, cum poenitentia peccatorum suorum renouatus, nouus efficitur. Beatus enim homo, quem Deus tabernaculum Sapientia cum sensualitate quinque sensuum fecit, vsque in finem vitæ suæ cum sanctis desiderijs bonorum operum, & cum esurie iustitiæ ac dulcissimarum virtutum, quibus nõquã saturari potest, de nouitate in nouitatem per gratiam Dei semper ascendit, & sic ad gloriam incõmutabilis vitæ, quæ finè tædio. & finè fine semper manet, feliciter perueniet. Sic enim Deus vsque ad nouiss. diem omnia noua facit: quæ autem post nouissimum diẽ cum potentia & possibilitate sua facere velit, in sola ipsius scientia sunt, cum beati homines, qui in prædicta nouitate viuebant, in citharis & symphonijs ac in sono omnium laudum, in cõspectu Dei gaudium omnium gaudiorum finè fine habebunt. O serue & fili Dei, quia ipse in primo homine te formauit, stu-

de vt per abstinentiam carnalium desideriorum in sanctis desiderijs & bonis operibus in caelesti Ierusalem tabernaculum tibi facias, & vt pulcherrimis fenestris per esuriam iustitiae & charitatis Dei exornes, quia vt domus per fenestras illustratur, sic etiam per charitatem omnes virtutes illuminantur, & cognoscuntur. Vide etiam vt tribulationes tuas patienter sufferas, quoniam per eas quaeque virtutes in te elegantiores efficiuntur: & vide vt etiam in corde tuo pulchram formam, de qua tibi dixi, cautè custodias, quatenus ipsa in caelesti Ierusalem luceat.

IN vera visione, quam in anima mea vigilantibus oculis semper video, cum modò septuaginta & trium annorum sim, à viuente lumine ad scribendum haec verba coacta sum: Deus viuus fons est, qui aquas emisit, quoniam per verbum fiat, dixit: Fiant luminaria &c. quae luminaria firmamentum, solem scilicet, lunam & stellas, portant, & quae speculum eorundem luminarium sunt, quoniam radios suos in eas mittunt. Ipse etiam splendens ignis ac aeternitas ante aeuum est: in quo imago sua, scilicet forma hominis, semper & semper sine tempore radiavit. Homo enim, quem ad imaginem & similitudinem suam formauit, opus suum & indumentum deitatis suae est, qui secundum creatorem suum operando, ad utilitatem suam, quomocunque voluerit, vititur creatura. De limosa namque & aquosa terra homo creatus est, quae per humorem aquarum, quas ipsa obtegit ac pondere suo aggrauat, infunditur. Aquae verò cum calore solis, qui infra circulum rotae suae quandam imaginem habet, & qui per aquosum aërem humidus est, totam terram perfundunt: & ita se inuicem admiscendo, omnia germina proferunt: & aquae, quae speculum eiusdem solis sunt, ipsum coercent, ne terra nimio ardore suo combu-

rat,

rat, ipseque aquas confringit, ne illae per immoderationem pluuiarum terram submergant. Deus quoque igneam rationalitatem animae, quae spiraculum vitae est, homini quem formauerat, immisit: per quod in carne & sanguine, velut corpus per ignem, confortatur & solidatur. Anima etiam per corpus, & corpus per animam operatur: & anima viriditas corporis est, & sic plenus homo existit, in quo ignis, aqua, & aquosus aër sunt, per quae ipse humidum spiramentum attrahit & emittit. Sicut enim sol de constituto loco rotae circuli sui, cum mobili vento per calorem radiorum suorum, omnes vires & virtutes suas perficit: sic etiam rationalis anima in corpore cum humido spiramine, quaecunque vult, dictat, & ea in creatura quam per rationalitatem cognoscit, operatur. Anima verò & corpus cum singulis viribus & nominibus, quemadmodum caro & sanguis, vnum sunt: ac per tria, scilicet per corpus & animam & rationalitatem, homo perficitur & operatur. Ipsa namque anima toto corpori se infundit, & cum rationalitate in illo operando, gustum & nutrimentum ipsi ministrat: ac ita homo, omnis creatura est, quam ipse per rationalitatem scit & cognoscit, & quae ex praeccepto Dei per omnia ei subdita est. Deus enim ignis occultus est, quem nemo mortalium inspicere valet. Sed angeli qui ignei sunt, etiam igneam faciem semper inspiciunt, & splendor patris, filius eius, de cuius indumento, quod tempus habet, prophetae prophetabant: & qui semper sine tempore ante aeuum cum patre fuit, vt Ioannes Euangelista testatur, dicens: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum. Sed verbum quod in principio apud Deum erat, de Maria virgine incarnatum, fons viuus, processit, qui omnes in se credentes aqua vitae reficit, quemadmodum ipse dicit: Qui in me credit, flumina de ventre eius fluent aquae vitae. Ipse etiam per inextinguibilem ignem Deitatis, omnem ignem spur-

Gene. 24.

Ioan. 14.

Ioan. 7.

citur.

citiæ extinguit, quia ante æuam in patre genitus erat, cuius voluntas indumentum eiusdem filij sui æternaliter habuit. Idè quoquè filius Dei in aquis se baptizari voluit, vbi eum paternæ vox dilectum filium suum, qui ante æuam in æternitate cum ipso erat, testatur: & qui per speciosam formam humanitatis suæ, omnes inimicos suos, qui cõtra eum pugnare volunt, conculcabit. In aquis enim memor erat, quomodò illas per verbum suum creauit, super quas spiritus Domini (qui viuus fons est) ferebatur, qui eas mouit & fluere fecit, ita quòd omnem immunditiam mundant, & nullam putredinem in se continere poterunt. Deus nanq; humanitatem suam Diabolum celauit, quem cum magna multitudine diabolicorũ spirituum de cælo deiecit, ipforumq; numerum (diabolo ignorante) cum beatis hominibus compleuit. Et sic Deus per casum Adæ, ruinam diaboli (qui ex toto perditus est) reparabit. Filius etiã hominis comedit & bibit, vt homini facere concessit, per quod caro & sanguis crescunt & nutriuntur: nè in officiali opere suo arescendo deficiant. Cibum verò istum serpens contaminauit, quando primi homines ipsi consentiẽtes, de paradiso expulsi sunt, vnde & p suggestionẽ diaboli, filios suos in peccatis concipiendo, in dolore generabant. Sed istam mortiferam conceptionem hominis, filius Dei absterfit, cum de Spiritu sancto ex Maria virgine sinè omni peccato virilis naturæ cõceptus & natus est. Filius etiã Dei, corpus & sanguinem suum in pane & vino discipulis suis dedit, quia hæc duo maximè ei conueniunt & comparantur: quoniam sicut granum in terra absconditũ, ex nulla alia coagulatione, nisi per calorem solis & humorem aquæ, per gratiam Dei in viriditate sua occultè nascendo surgit, & sicut botrus vini non per putatiõem, sed per mysticam gratiam Dei viret & crescit, sic etiã ipse filius Dei sinè omni coagulatione & viriditate pec-

peccati carnalis naturæ, ex occulta Diuinitate verus homo processit. Ignis enim qui in altum siccum puteum absconditus est, vbi postea crassa aqua inueniebatur, cũ qua sacrificia adspargebantur, quæ per magnum ignem, qui accensus est, consumpta sunt, Deum inextinguibilem ignem & viuum fontem esse designant. Nam ipse Deus, quem idem ignis & aqua significant, in alta profunditate sua tam occultus est, quòd omnem intellectum humani ingenij excedit: vnde etiã omne carnale desiderium in Maria virgine ita consumpsit, quòd filius suus absque omni incendio peccati ex ipsa humanitatem suam induit: spiritus sanctus enim, qui viuus fons est, suauißimo humore suo eam perfudit, sicut ros super granum descendit, ita vt per virtutem altissimi ab omni ardore, qui per suggestionẽ diaboli in nascentibus hominibus fit, & ab omni dolore humanæ naturæ & genituræ obumbrata sit, quemadmodum angelus ad ipsam dixit, et virtus altissimi obumbrabit tibi. Primus autem ortus immundæ coagulationis, quæ sinè Spiritu sancto exoritur, in aquis baptismi per Spiritum sanctum velut aurum in igne mundatur, & purificatur, quoniam Spiritus sanctus super aquas ferebatur, ac eas moueri & fluere fecit. Ipsæque etiã spiritale elementum præ ceteris sunt, & in eis etiã animalia in natura ab alijs animalibus aliena, nascuntur & pascuntur. Homo nanque charismate & oleo per gratiam Dei inunctus, & igne Spiritus sancti accensus, in baptismate sanctificatur, ac denuò in confusionem antiqui serpentis, qui primum ortum suum tetigit, renascitur: & ita per gratiam dei, ab ipso, hoc modo potenter eripitur, ac in fonte baptismatis per fontem viuum, scilicet Spiritum sanctũ, ad æternam saluationem regeneratur. Eadem etiã virtus altissimi, quæ superuenit in Mariam, ex ipsa carnem & sanguinem filij dei efficiens, super oblationem panis & vini, apertis vulneribus

bus Iesu Christi, descendit ita, vt eadem oblatio panis & vini, occulte in conspectu Dei & sanctorum angelorum, in carne & sanguinem transformetur: sicut etiam granum & vinum per occultam viriditatem, quam homo videre non potest, crescit. Sed quia homo post ablutionem baptismi in peccatis seipsum labitur, vulnera eiusdem filij Dei tandem aperta sunt, quousque rationalis homo peccauerit, quatenus ipse per poenitentiam & confessionem in eiusdem vulneribus munderetur & recipiatur. Sed homines qui haeretici & Saducei dicuntur, sanctissimam humanitatem filij Dei & sanctitatem corporis & sanguinis sui, quae in oblationem panis & vini est, negant: ideoque diabolus qui initium est ab illo, qui nec initium, nec finem habet, & qui in principio honoris sui, vnitati aeternae Diuinitatis contradixit, per homines istos, totam terram puluere mortis adspersit. Ipse enim mendax est, quoniam obsecrationem infidelitatis, oculis hominum istorum infundit, eos ita obsecrans, vt in deum verum nec sperare, nec credere possint: & ita vipereo more omnem sanctitatem & honorem dei per homines istos mordet, qui eum per suggestionem suam sequuntur, & qui per omnia Deum viuum per infidelitatem despiciunt. Deum namque verum, qui inuisibilis est, & etiam animam ac spiritum hominis in recta fide non habet, quoniam omnis eorum intentio ad illa quae carnalia sunt, tendit: ideoque omnia quae Dei sunt, quae admodum ille qui eos seducit, contemnant: quia verba veritatis contemnentes in mendacio & in falsa doctrina sua gloriantur. Perditus vero angelus, per rationalitatem suam scit, quod homo rationalis possibilitatem operandi, quae vult, habet: & hoc in primo homine, qui preceptum a deo acceperat, recognouit, ac ita in eadem qua mulierem de ceperat, illud quod precepit, scilicet vt crescerent & multiplicarentur, in hominibus istis destruere conatur, eis suggerendo, ne secundum preceptum legis, sed secundum

Ioan. 8.

Notandum
illud, ne se-

dum hoc, quod ipsi per suggestionem diaboli sibi metipsis eligunt, viuant. Ipse quoque eis suggerit, vt corpus suum per ieiunium macerando constringant, & postea omnem voluntatem incesti desiderij eorum perficiant, & ita ipso suadente, ab omni sanctitate legalium preceptorum omnipotentis Dei deficiunt, quoniam in omnibus preceptis quae Deus per Moysen, ac per alios prophetas suos protulit, & quae postea per filium suum reuelauit, mortui sunt: ideoque per eos tota terra polluta est. Unde vos o reges, duces, & principes, ac caeteri Christiani homines, qui dominum timetis, verba ista audite, & populum istum ab Ecclesia, facultatibus suis priuatum, expellendo, & non occidendo, effugate, quoniam forma dei sunt. Igneus autem spiritus dei, qui viuus fons est, per gratiam suam vobis infundat, vt haec ante diem ultionis dei, faciatis, quatenus de omni honore & beatitudine corporis & animae non deficiatis.

DEUS homini preceptum, in quo omnis lex latebat, dabit: sed homo illud prauaricatus est: & ideo per casum expulsiois iudicatus est, in duobus modis mortalis existens, corpore scilicet moriendo, & vere lucis visione carendo. Unde etiam in mansione illa perdurare non potuit, ac praedictam visionem perdidit. Ipse enim Deum veraciter sciuit, & quod preceptum illius custodire deberet, agnouit: sed quia seruum suum audiuit, & quoniam mulieri sibi subditae consentit, iustum iudicium iusti iudicis super eum venit. Et iudicium istud Deus homini super illos dedit, qui magistrum in obedientia agnoscere nolunt, & qui omnia mandata legis prauaricantur. Unde & corpora ipsorum morti dabantur, quoniam in luce legis mortui sunt. Sed tamen magistri, qui in vice Christi sunt, prouidere debent, si aliquam emendationem in se habeant, antequam illos morti tradant. Et cor eorundem magistrorum in hoc pu-

cuncta praec-
ceptum le-
gis, Anaba-
ptista & co-
cubinarij
hic notan-
tur, qui nul-
lum praec-
ptum legis
obseruant,
non verè co-
tinentes.

Gene. 3.

rissimum esse debet, nè vllam iniuriã aut blasphemiam ipsis ab illis illatam, in iudicio attendant: & ita morti sanguinem damnatorũ cum iudicio tradant. Quod si cor eorũ purum non fuerit, à præsentia huius iudicij fugiant, nè verba ipsorũ proximis suos interficiant, diligentissime Euangeliũ Dñi attendentes, vbi dicitur: Nolite iudicare, vt non iudicemini. In quo eñ iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Sed nec iudicabunt secundũ quod ipsi cõstituunt, nec secundũ placitũ volũtatis suæ: sed secundũ iudiciũ omnipotentis Dei, ita vt quicunq; intolerabiliter omnibus præceptis legis aduersarius extiterit, & qui à criminalibus peccatis se abstinere noluerit, hic secundũ iudiciũ Dei, & non secundũ voluntatẽ hominis, iudicetur. Quod si ille ppter timorem mortis, culpam suam se emendare promiserit, semel & secundò iudiciũ Dei differatur: & cum sic probatus non emendauerit, secundũ verbũ filij Dei, poenæ iudicij reus erit. Hoc modo de omni iudicio quisq; homo præuideat, vt nõ secundũ voluntatẽ hominis fiat. Attendendũ quoq; est, quid Iacobus de diuite & de paupere loquatur, de diuite scilicet benè aurato & vestito. Diues enim propter magnam pecuniã suã honorari vult, recipitur & honoratur: videlicet propter auxiliũ aduersitatis, & propter timorẽ potentia, qua sæpẽ homines lædit. Paup autẽ propter amorẽ Christi suscipiendus est, & quoniã frater hominis existit. Nec isti pares habendi sunt, quia hoc sine discretionẽ esset, quoniã qui diuitem & pauperem in vna sede sedere faceret, diues hoc facere dedignaretur, & paup inde terreretur. Pauper nanq; propter amorẽ Dei recipiendus & habendus est, quia frater hois est, & quauis Deus diuitẽ permittat diuitias habere, & eas pauperi subtrahat, formam pauperis, quæ sua imago est, tamen diligit. Diues enim per superbiam diuitiarum suarũ hominibus, quibus nocere potest, imperat & eos tractat sic

ut

ut non sint homines in forma sua: & hoc modo bonũ nomen hominis, scilicet quod ipse imago & similitudo DEI est, blasphematur. Deus itaq; præcepit, Diliges proximum tuum sicut te ipsum: formam tuam scilicet in ipso attendendo, eiq; omnibus condolendo, & omnia quæ malè egerit, molestè ferendo, quia forma tua in malis eius per ipsum blasphematur. Cumque homo hæc fecerit, bonum opus secundũ filiũ Dei operatur, qui carnem induit, vt homini condolere possit. Sed qui spernit pauperem, non solum in illum, sed etiã in omnipotentem Deum peccat, qui formam hominis apprehendit, per quam legem dedit, & ex qua redarguetur, quoniã transgressiones legis sunt. Qui cũq; autem totam legem seruauerit, offendat autẽ in vno, factus est omnium reus: quoniam quicunq; cætera legis mandata tenuerit, & vno mandato in lege caruerit, illud propter odium non diligendo, sed velut picturam pictoris illud habendo, hic alia præcepta perfectè non implet. Sic etiã fit, cum homo debilitatur in vno membro siue per natiuitatem, siue per aliquod infortunium, cætera membra sua ei condolebunt, nec in illo debilitato perfectum solatium aut auxilium habebunt. Cibus quoque nõ benè coctus & insulfus, homini nec vim, nec gustum confert, sed vix homo per illum viuit. Sic etiã qui igneam charitatem non habet, omnia mandata legis non rectè coquit, sed ea vt debile membrum suum habet: & qui de sapientia opera sua non colligit nec discit, sed illa à seipso connectit & operatur, hic comparatur homini, qui imaginem secundũ formam hominis ex ligno facit, quæ viuere non potest: sicut etiã ipse & opera sua mortua sunt, & etiã velut mutus est, qui voce rationalitatis caret, vnde & sicut reus in omnibus mādatis Dei existit, & de ipsis in iudicio Domino respondebit, quoniam ea secundũ voluntatem suam operatus est. Præuaricatio

S 3 itaq;

Leu. 19.
Matt. 5.

Pauper.

Iac. 2.

Lex.

1. Cor. 12.

Charitas.

Intentio.

Fideles. itaq; mandatorum legis, in ethnicis & in infidelibus & in eorum sequacibus est, quia fide carent. *Pœnitētes* Qui autem per baptismū & fidem fideles existunt, & quantum potuerunt, in mandatis Dei operantur, atq; toto corde gemunt, & ad Deum anhelāt, auxiliū illius postulando, & pœnitentiam de illis, quæ præuaricantur, faciendo, quoniam alij ab infantia, alij à iuuentute, alij in senectute Deum querunt, & ab ipso omnia postulant, hilicet peccauerint, tamen per iudiciū non abijciuntur. *Esā. 60.* Nam in omnibus istis, ô Ierusalem, multitudo sanctorū, iustorū & electorū, pœnitentū & publicanorū, ad te veniet.

DIuina claritas, claritatis, quæ inter opus tuum clarescit, tu radix illa es, quæ plurimos ramos emisisti, & sol es cum innumerabilibus sphaeris, scilicet Sanctis & Electis tuis, quorum numerum nemo capere potest. Tu enim in principio radicem vnā plasmasti, quā spiraculo vitæ vigilare fecisti, & ad Ieremiam dixisti: *Gen. 2. Ier. 1.* Quid vides Ieremia? Qui tibi respondit, Virgam vigilātem ego video. Quædam radix cum ramis suis processit, & noxiali pomo obnubilata est, quod nox super eam euomuit: vnde & ipsa in tenebris ramos suos multiplicans, iustitiam cæli cōculcare voluit. Sed tu clara Diuinitas in aquas claruisti, & eas quasi in virem congregasti, in quibus omnes homines, excepto Noe & ramis eius, submersi sunt. *Psal. 32. Gen. 7.* Istum verò, scilicet Noe, ad operandum miracula tua imbuiisti: & ideo opus suum quasi in scientia infantis cum gaudio operatus est, quia nondum sciuit nec sapuit, quæ ei locuta es. Aëreum quoque fumum ei obiecisti, qui venas & medullas hominis cōcutit, vt humanis sensibus non impeditus, ædificiū quod eum docuisti, velut in lætitia infantis ædificaretur. Sic etiā facis in hominibus, in quibus miracula tua operaturus es, cum per tuam inspirationem

nem aliena humanis sensibus loquuntur. Postquam autem Noe in altitudine, in quam leuaueras, ædificiū suum fecerat, primum ædificiū Abel, quod in effusione sui transfērat, de ipso excitasti, eumq; itā inspirasti, vt altare ædificaret, super quod tibi altiss. Deo sacrificiū obtulit. *Gen. 4.* Clara Diuinitas, quæ innumerabiles sphaeras vitæ habuisti, primum hominem plasmasti de limo terræ, & illum in loco paradisi constituisti, vt in angelica laude societatem haberet. Serpens autem in dolo oculum suum mouit, & illum fallacibus verbis decepit, te apud eum accusans, qui etiā primum se tibi opposuit. Quod Diabolus fecit, quatenus homo de paradiso expelleretur, & nē in locum, de quo ipse expulsus est, rediret, quem nouum opus creatum, præterquam se, cognouit. Clara & ignea Diuinitas, in igneis sphaeris, quas in te habuisti, per sanctam imaginem humanitatis tuæ caput serpentis contriuiisti, vt se, priusquam opus tuum perfecisses, nunquam erigeret. Ipse enim ignem, qui tu es, nequaquam tangebatur. Sed in quadam luce claritatis, in qua mendax factus fuit, & ideo humanitas tua ei absconsa est, & ideo etiā angeli, qui ignem tuum tangunt, ab eo recesserunt. Postea verò opus tuum, scilicet hominem, cum igne & claritate fecisti, itā vt illi perditō nunquam ex toto similis efficeretur, quæ in tanto numero ad imaginem tuam colliges, vt nec angeli, nec animæ eum dinumerare possint. Quidam enim hominum ignei sunt, & ad ignem se conuertunt, & quidā in lucē claritatis sunt, & de luce ruunt, & iterum postea ad ignem resurgunt, ac columnæ cæli efficiuntur. Tu clara Diuinitas, ignis & claritas es, quibus etiā fictile vas fecisti, de quo indumentum tuum induisti, & sic in tribus viribus existens, opus tuum etiā in tribus viribus constituisti. In claritate Adam constituisti, & in igne Noe cōseruasti, vt de ipso nouus mundus cum igne sanctitatis procederet.

ret, qua ingluuies serpentis clausa, & vis eius ita combusta & superata est, ut illi q. per ignem & aquam regeneratur, in vera fide persistentes, nullo modo perdantur. Tu enim in igne tuo aquam exiccasti, ne in vitem Noe fluere: in quo praesignasti mortem perditionis hominum: finiendam, sicut etiam homines in aqua morte finiti sunt. O sanctitas aquae, in qua filius tuus mortem contriuit, quem virgo de tuo igne concepit, qui in ea omnem liuorem aquosi peccati exiccavit, ut ex illo non laederetur, quemadmodum etiam Noe non laedebat. In his enim signis prauidisti, quod in Maria perfecisti, quae caput serpentis contriuit, per quam prima mulier decepta est. Noe qui salutiferum signum es, quia Deus occulte te docuit, qualiter per aquam saluari posses, & cordi tuo inspirauit, ut ad sacrificandum ei, mensam aedificares, tu velut aurora existis, quae scintilla solis es. Deus in te praesignauit nouam & veterem sanctitatem prophetarum & sapientum, & obseruationem integritatis, quae non in latere viri, sed in forma mulieris plantata est, quae in potestate viri non fuit, sicut etiam potestas aquae tibi nocere non potuit. Deus etiam nouum mundum ex te procedere fecit, & rigatam terram per aquas tibi dedit, in qua vineas plantasti, vim vini tamen ignorans, per quod sensus hominis denudatur. Sicut enim filius qui nuditatem tuam, te ut patrem honorans, texit, gloriosè libertatem suam detinuit, alio in seruum illius redacto, sic bonae scientiae mala scientia seruitus constat. Tu etiam tam tortuosus in peccatis, ut filij tui, non fuisti, sicut etiam filij Adae criminiosiores ipso fuerunt. In benedictionibus enim libertatis, sancti & electi sunt, & etiam illi qui per poenitentiam de seruitio peccatorum in libertatem redierunt. Illis quoque omnibus datur tuba canere, cuius sonus ante thronum DEI sonet. Angeli quoque vocibus suis Deo laudes symphonizant, de operibus bonorum hominum

Gen. 3.

Gen. 6.

Gen. 9.

Apo. 5.

minum adhuc in corpore viuentium, quae semper multiplicatur, & ante Deum ascendunt super aureum altare, quod in conspectu eius est, & de ipsis semper nouum canticum Deo concinunt. Aureum enim altare, opera sanctorum intelligenda sunt, quae ipsi, in corpore manentes, operati sunt, & quae in conspectu dei, quasi aureum altare fulmiant, & quibus agnū, scilicet filium Dei, imitati sunt. Ipsi quoque sancti opera sua & etiam opera ipsorum beatorum, qui feliciter operantur, dinumerant cum canente tuba, cuius sonus est ut vox aquarum multarum, quae dulcissimo sono circuiuentis firmamenti intermixta esset, & hac voce laudis auxilium illis à DEO quaerunt, quae sanctis operibus, quae sursum super altare ante DEVM ascendunt, opera & merita ipsorum tangunt. Sic namq. Deum pro ipsis orant, quatenus ipsi à bonis operibus, Leuiathan deceptione, non impediuntur, quae exemplis eorum cum elementis operabuntur, quod canens tuba eorum significat, quia Deus ab eis sicut ab angelis, quos claritate sua perfudit, laudatur & glorificatur. Vox enim sanctorum, qua Deum de suis & de aliorum bonorum hominum operibus laudant, quasi canens tuba est: vnde & ipsi canticum nouum ante thronum & agnū cantant, & terra, scilicet terreni populi, in voces eorum resultant, in meritis eorum Deum laudantes, & dicentes: Gloria tibi Domine. O sancta Diuinitas, tu in caelo ab occultis angelis glorificaris, qui de tua claritate scintillae existunt, & de homine (quem de limo formasti ad indumentum tuum) laudaris in terra. Quod Iohannes Euangelista claritate DEI inclaruit, & in flamma Spiritus sancti exarsit, & idem in corpore suo caelestis fuit, ut homo ante ruinam extitit, vnde pondus & grauedo corporis sui in terra remansit, ipso in caelestia subleuato, quasi in ictu oculi, sicut post nouissimum diem omnis corporalis grauedo comburetur, sanctis animabus ad caelestia

Aureū al-
tare opera
bona.

Apo. 1.

T
stia

stia volantibus. Iohānes Baptista fortitudine Diuinitatis per-
 fusus in carne sua, omninō à spuma serpētis mortuus fuit, &
 ideo amaris verbis peccantes corripuit. Illud Deus ante hu-
 manitatem suam præmisit, antequā plenitudo temporis
 veniret, in quo DEVS homo factus est. Nunc autem inuo-
 co & adoro te, vt me pusillanimum, quæ verba ista vidi & au-
 diui, quod tu solus scis, in Canticis beatarum animarum con-
 seruare velis, & omnes qui propter puram fidem nominis tui
 studiosè tecum laborant, in sinum gratiæ itā collige, vt à te
 nunquā peregrinemur. Tu enim solus ignorantiam meam
 scis, quæ doctrina scripturarum stellata non sum, quæ mi-
 racula tua narrant, vt etiā in stellis tempora discernuntur.
 Vndè rogo te, vt ab omni nigredine malignorum spirituum
 me liberēs, & ab omni dubio ignorantie mee in corpore &
 anima conserues. Iterū rogo te mitis pater, vt tecum labo-
 rantes, igne charitatis tuæ ames, & in libro vitæ, qui scientia
 tua est, scribas, vt à te nunquā separentur. O Noë qui prin-
 cipium es sanctitatis & ramorum, qui à te processerunt, roga-
 mus te, nè nostrī in Canticis laudum tuarū obliuiscaris pro-
 pter negligentias nostras: sed propter amorem illius, qui te in
 miraculis suis elegit, in laudibus & orationibus tuis ante Deū
 nostrī memor esse digneris semper, Amen. Sancta Diuini-
 tas, quæ absq; omni diuisione integra existis, tu per verbū tuū in
 omni creatura puro nomine generas. Formæ, quæ per verbum
 tuū formatae sunt in genere suo, à vita nō euauerunt. Quæ-
 dam creatura ex viriditate, quædam carnibus induta ex sensi-
 bili natura sua, quædam ex ventoso flatu suo, quædam ex aëre
 fluentis aquæ viuūt. Tu enim integram & indiuisam obedi-
 entiam indumenti verbi tui, in Abraham præsignando scripsisti,
 & eam puram & integram propter liberationem illorum qui
 pœnitentiam (de inobedientia, quæ in Adam exorta) agunt,
 custo-

custodisti. Tu præcepisti Abraham, vt in carne sua se vulnera-
 ret, quæ de deceptione, de sanctitate castitatis in incesta desi-
 deria mutata est, quæ tu per aquam & baptismum abluisti, in
 occultis mysterijs, quibus etiā ipse nescienter deceptus est.
 Abraham ad præceptum meum, carnem suam vulnerante, &
 diabolum confudit, qui mysterium istud non cognouit, &
 in ea parte hominis confusus est, qua etiā hominem dece-
 pit. Tu etiā præcepisti, vt dilectum suum filium tibi sacri-
 ficaret, in quo præsignasti tuum filium pro populo sacri-
 ficandum. Sed vibrantem gladium super ipso ligato exten-
 sum, angelus tuus prohibuit, & arietem ex alijs ouibus non
 procreatum, sed ostensionem tui miraculi illi ostendisti.
 Homo enim, quem tu plasmasti, per diabolum deceptus est.
 Vndè omnis humana natura itā contaminata est, quod omnis
 homo totus in peccatis carnalis desiderij concipitur. Na-
 tura etiā hominis itā distorta & tortuosa facta est, vt nul-
 lus socium suum liberare posset de captiuitate diaboli, vndè
 in teipso ordinasti tunicam filij tui texendam de simplici
 terra, quæ de nullo germinauerat, cuius sanguinis calorem
 calor Spiritus sancti accenderat, quæ sicut ouum à carne nata
 est, quod per gallinam fotum, pullū emittit, sic ipsa virgo ca-
 lore Spiritus sancti fota, filium genuit; & sicut pullus absq; ca-
 lore gallinæ ex ouo nunquā procederet, sic virgo absq; ca-
 lore Spiritus sancti nunquā filium procrearet. Mysterium
 istud totum in ariete præfiguratum fuit, qui in spinis pende-
 bat, vt Dominus ad Adam dixit: Cū operatus fueris terram,
 spinas & tribulos germinabit tibi. In laboribus operis sui ma-
 litiosa vindicta ei ostensa est, quia contempsit præceptum
 Dei quod incepit, & non perfecit, & non gloriam suam con-
 triuit, & ideo lucida vestis, quæ absq; omni obnubilatiōe fuit,
 ab eo ablata & scissa est, vt etiā spinæ & tribuli hominem

Gen. 22.

Gen. 22.

Gen. 3.

Pfal. 23.

Interpre-
tatio huius
versiculi.

Pfal. 1.

Visio Dei.

scindunt. Filius qui absque omni virili sanguine natus est, in claritate DEI calore Spiritus sancti, ille solus in lignum suspensus est pro crimine Adæ, quia nullum similem habuit, animas liberauit, infernum despoliando: & quis est iste qui hoc fecit? Deus scilicet, qui absque omni inceptioe, defectu & mutatione, dies illa est, cuius claritas nunquam aliqua luce illustrata est. Sed ipse lux omnis facturæ & creaturæ sue est, de quo Dauid dicit: Quis est iste rex gloriæ? Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio. Hoc est, Deus inextinguibile lumē est, quod nunquam inueterascet, nec euanesceat, nec in tadium ducetur. & ipse est rex gloriæ, cuius gloria absque omni noctiali obscuritate persistit, & non deficit, sicut tempora hominis deficiunt, quæ incipiunt & arescunt, & semper mutantur. Sed ipsa in viriditate sua stabilis & immutabilis permanebit, sicut lignum quod plantatum est secus decursus aquarum. Gloriā enim, quæ ipse Deus est, nec angelus, nec homo villo numero finire, nec dinumerare valet. Quoniam ipse integra plenitudo est: & ideo angeli nunquam saturabuntur eum intueri, quoniam semper ignota & noua in eo vident cum gloriosa iocunditate. Ipse vero fortis & potens, quoniam omnes creaturas in fortitudine sua potenter perduxit, & vnamquamque in genere suo mobilē constituit: & ita absque cæcitate omnia creata sunt & absque defectu. Dominus potens in prælio, qui contra draconem pugnavit, & eum in cælo superauit, ac in inferno ad pœnas malitiæ suæ prostravit, & portas inferni confregit, & animas illorum qui eum agnouerant, secum duxit, nec istud alius facere posset, nisi potens sit. O pura, vera & ignea diuinitas, in tua potenti vi plantasti primum immortalem & immutabilem terram, in qua primi homines se contaminabāt, contra præceptum & voluntatem tuam delinquentes, quos de eadem lucida regione expellebas forti potentia tua. Ruinam

nam tamen istorum reedificauit, post effusionem aquarum nubium per nouā progeniē, quæ ex Noe processit, postquam serpentino generi ostendebas, quid in forti potentia tua facere posses contra furorē draconis, qui in æstimatione sua omne humanum genus deglutire deberet, quod diabolus tamē non cognouit, quia tibi nunquam feruire incepit. In omnibus quæ cum diluuiō faciebas, quando homines dimerisisti, ruinam errantis turbæ ostendebas. Tu enim S. Diuinitas, in Noe nouā sobolem plantasti, sicut etiā terra in aliū modū euerfa, nouū succum vini protulit. Abrahā prima radix fuit, quæ in ramis generis sui floruit, sicut virga Aaron de radice abscissa frondit, in qua præsignasti nati tui incarnationem, qui in pudica aluo virginis, de vi tua sancta Diuinitas absque omni carnali conceptione floruit. O pura Diuinitas, tu attendisti malitiosum auditum primæ mulieris per serpentem deceptæ, & nobilissimam virgam Mariam, de vi tua florere fecisti, quæ nuncium Archangeli cum auditu veræ humilitatis suscepit, & in vera fide tibi obediuit. Hanc tu super sidera in cælum vnicam matrem tuam alienæ naturæ leuasti, quod non venerat Eua: quæ nobis perdidit Eua, ea per matrem saluationis cum omnibus ornamentis paradisi, nobis reddita & reseruata sunt. Nunc o laudabilis Diuinitas, laustibi sit, quoniā omnia malitiosa hominis reparabas, & in scientia tua scripsisti, qualiter inimicum tuum superares. Ad pronuntiandam hanc scripturam viros elegisti, de quibus isti præcipui fuerunt, in quibus ostēdisti, omnia malitiosa castis Adæ, per filium tuum reparanda in melius, sicut post diluuium terra & homines quadam nouitate in melius reparata sunt, & in Abraham inobedientia per obedientiam deleta est. Abraham fuit radix incipientis sanctitatis, qui per obedientiam præceptum dei seruauit, & omnipotenti Deo hostiam bonæ voluntatis obtulit,

Genes. 17. vndè & meritò pater multarum gentium dicitur, quia his tribus, scilicet obedientia, obseruatione præceptorum Dei, te S. Diuinitas tetigit & signauit. Vndè etiàm nobilis Maria de stirpe ipsius processit, quæ nobile germen filium DEI genuit, quod totum mundum illuminauit, per quod etiàm caput serpentis contriuit. O mitis sapientia, cuius ordinatio in omnibus creaturis tuis iusta & vera est, salua hominem illum, qui istam scripturam vidit & audiuit, & fac eam participem redemptionis filij tui, vt à numero istorum nunquam separetur, qui in regno tuo gaudent. Libera me ab omni fallacia malignorū spirituum, qui me cum omni humano genere odio habent, nè me, ipsis consentiendo, contaminem: hoc mihi concedere velis per sanctā Mariā maris stellam, & per filium tuū, Amen.

Psal. 17. Diuina Deitas, quæ cū alis potentia tuæ super pennas vectorum volas, quorum eleuatio & volatus per vim tuā existit per fortitudinem tuam rationalitas in angelis & hominibus, qui opus tuum sunt, volat: & tu sapientia es, quæ istorum rationabilitati scientiam dat, vt qualia opera eorum sint, agnoscant: & ea velut sapiens vir domum suam supra petram, scilicet Christum, ædificent. Rationalitas hominis, cum sapientia terram profundè fodit, quatenus supra petram domum suam ædificet. Vndè qui cum sapientia ad caelestem amorem æterni Dei volat, vitam vanam in peccatis viuendo despicit. Tædiosus autem & stultus homo, quem tædet terram in altum fodere, & domum suam supra petram fundare, hinc desideria carnis suæ colit, & deridebitur. Tu pura Diuinitas, Moysen de aquis sumptum seruasti, quem filia Pharaonis tanquam filiū suum nutriuit, nè morte suffocaretur. Aqua Spiritus sancto adest, quoniam per eam omnis fornicatio & forma exinatur, cui humiditas adest, qua omnia temperantur, vt etiàm ignis magisterio suo omnia temperat. Sapientia rationalitati adiuta

eta est, & corpus eiusdem rationalitatis indumentum existit. O sancta Diuinitas, his tribus viribus omne opus tuum perfecisti, in illa vnitate in qua nulla diuisio est, nec vllum eorū aliud iniuste excellit. Sed tu es omne in omnibus. In possibilitate potentia tuæ creaturam tuam multiplicasti, quæ in vna forma multos sensus habet. Tu etiàm præuidisti in visione antiquorum sanctorum, & in sanctis noui Testamenti incarnationem tuam, cui ipsi assunt, sicut fecisti per nubem in Noe, & per arietem in Abraham, & in Moyse, quem de aquis sumpsisti, in quo legale fundamentum tuum scripsisti, & occulta mysteria & miracula quæ hominibus ignota sunt, in mirabilibus tuis fecisti. Tu enim per clauem nubiū aquas effudisti, & per circuncisionem baptismum Abraham ostendisti, cuius vnctionem per Moysen sanctificasti, quem filia Pharaonis de aquis sumptum seruauit. Filia Pharaonis Ecclesiam significat, quæ ex gentilibus idola colentibus ad Deum per ablutionem baptismi, & vnctionem Spiritus sancti (cui maxime aqua pertinet) ad Deum conuersa est. Futura miracula in Moyse præuidisti, qui per igneam columnam in nocte Israeliticū populum duxit, & mare rubrum diuisit, per cuius significationē diabolus cum omnibus sequacibus suis submersus est. Virga verò qua aquas diuisas, confluere fecit, legalem correctionē, qua plenum numerum primū constituit, supplebit per filiū suum. Ecclesia nanque per incendium vitiorum multas persecutiones patitur, sicut etiàm Israel in eremo multas perturbationes, contra Deum murmurans, pertulit. Moyse, qui rubrum non ardentem ardere vidit, Israeliticum populum saluandum nunciasti, qui ignis signauit virginem per Spiritum sanctum absque omni commixtione viri filium tuum genituram, per quem populum Israeliticum in aquis sanctificasti, quem in Abraham plantasti. Tu etiàm Moyse diligentissimo amico

- Exo. 34. amico tuo dorsum tuum ostendisti, faciem tuam videre desideranti, per quod ostenditur, à viuenti homine æternitatem tuam in hac terra videri non posse, nisi quantum in fide cognoscitur. Ipse enim secreta miracula tua amplius humano sensu suscepit, quàm cæteri homines, vndè etiàm exterritus & excussus est, & homines latet quid de corpore ipsius feceris.
- Deut. 34. O sancta Diuinitas, laus tibi in omnibus operibus, quæ in his tribus columnis operatus es, & de omnibus miraculis quæ ad nouissimum hominem operaberis, quia per Spiritum sanctum in his tribus viris omnes cæteri prophetæ pennati sunt, & cù ipsis volant. Nunc obserua magnos & paruos, qui de Spiritu tuo scripserunt, & me pusillam quæ de spiramine Spiritus tui, cum ista scriptura laboraui. Iosue volantes pennas Moyse fecit, quia ab ipso pennatus fuit. Abraham etiàm post Noe
- Genes. 17. Spiritu sancto inspiratus, nouã legem, scilicet circumcissionẽ, protulit, & omnis philosophia prophetarum ab ipso solo exorta est & generata. Deus etiàm cùm cælum & terram creauit,
- Genes. 1. cælum cum cælestibus signis ornauit, & terram cum herbis & bestijs, & tandem hominem creauit, insignitum omni creatura, & intelligibilem omni scientia. Omnia miracula quæ ante IESVM fuerunt, scilicet per signum circumcissionis, & omnis prophetia prophetarum, in ipso omnia completa sunt & cõfiterunt, quia in aliena natura nouus homo in mundum venit. Deus enim misit eum in terram inarata, & in terram aratro non euersam, in qua ipse nobilissim⁹ flos creuit, & dulcissimum odorem præbuit vniuerso mundo, sicut & nobiles flores in inarata terra crescunt. In floriditate nanque sua, nouus mundus processit in similitudine, sicut Deus Adæ dixit, Cre-scite & multiplicamini, & replete terram. Sed quia germen illud periit per deceptionem antiqui serpentis, ita quòd in primo ortu non processit, postea filius Dei, mortem primi hominis

nis suffocauit, & magnos botros in noua vinea plãtauit, qui optimum vinum dederunt, ex quo omnes cum magno gaudio inebriati sunt. Vineam verò ista fidem, quæ ex verbo, scilicet filio Dei, emanauit, designat, cuius processionem totus mundus enarrare non posset. Botrorum autem optimum vinum suam dulcissimã doctrinã significat, qua homines in parabolis docebat, quia Diuina mysteria, generi per consilium serpentis obnubilato, videnda non sunt, nisi vt facies hominis in speculo, in quo tamen non est, resplendet. Quomodo enim posset vita à mortali homine videri? Ipse enim obscura verba hominibus loquutus est, scilicet parabolas, quia in peccatis concepti, verba vitæ aliter capere non possent. Filius enim Dei, qui Diuina vita est, in mundum venit, qui tabernaculum est hominis, noxiali pomo decepti, quatenus eum ad vitam reuocaret verbis doctrinæ suæ, quem in humana specie, quæ deitatem suam texerat, videbat. Fons viuus, cuius Diuinitatem nullus intueri potest, Deus omnipotens est, qui in præscientia sua prædestinauerat incarnandum filium suum ex homine, quem ad imaginem & similitudinem suam creauerat, quatenus per ipsius sanctã humanitãtẽ, homo perditus, liberaretur ab æterna morte, qui nullo modo aliter liberari potuit. Filius nanq; Dei, vnica vita absque principio & fine existens, mortalem hominem ad vitam suscitauit, à morte æterna resuscitauit, quem in duabus naturis creauit de materia terræ, vndè peccata sentit: & ex anima, per quam Deum omnipotentem & inuisibilem intelligit, qui altissimus mons est, ad quem nulla creatura ascendere valet: vndè decebat eum, à quo omnis creatura descendit & mouetur, vt per filium suum, DEVM scilicet & hominem, liberaret, quatenus vacuus angelicus chorus per eum suppleretur. DEVS enim cælum & terram constituit, quemadmodum Moyses inspira-

tus Spiritus sancto, scripsit, quem in fictili vase, scilicet homi-
ne, designauit, quem diabolus ad plenum, vt in miraculis Dei
cōstitutus est, non cognouit: sicut etiā Diuinitas in huma-
nitate latens & occultata est: quia si perfectè eum cognouis-
set, nunquā ad decipiendum eum aggressus fuisset. Diabo-
lus verò etiā ante ruina[m] suam eum nunquā vidit, quo-
niam à charitate cæcus fuit, quæ in omnibus rebus velut ani-
ma & oculus existit, IESVM CHRISTVM sine pec-
cato esse sensit, & in eo opera, quibus homo ad vitam resur-
git: idè recolens primum hominem à se deceptum, eum etiā
tentatum, decipere volēs, & vt memoria ipsius deleteretur, omni
modo quauis incassum, laborat. Sed cum superatum se vi-
didisset, omninò perterritus erubescibat, & in malitia sua con-
fidit, vt per antichristum, Deum in opere suo confundere de-
beat, quia ex forti vena primæ deceptionis suæ confidit in ter-
reno homine perficere, quod in inextinguibili lumine non
valuit, quod Iob, qui in dolore suo perfusus est, in prophetia
sua intellexit. Quando? Diabolus fidutiam habet, quòd Ior-
danis in os suum fluat. Ipse enim maximè odit ignem & aquā,
quoniam omnes creature per ipsa firmatæ & animatæ sunt.
Ignis verò in quo secundum impietatem suam ardet, omni lu-
mine caret, ipse etiā omnis viriditatis expers est, & idè cum
luce & humiditate partem non habet. Nobilissimus flos vir-
gæ Aaron, per ignem florem, & in aqua mortem suffocauit,
de quo floriditas omnis sanctitatis, & cælestium virtutum ex-
orta est, quoniam ipse nobile germen ab alto monte de-
scendit, vnde etiā nouum genus plātauit. Prophetica nanq;
verba, quæ in vmbra famæ sonuerunt, tunc formata apparu-
erunt, quando filius Dei de alto monte, scilicet de corde pa-
tris sui, descendit ad induendam humanitatem, qui omnem
vocaui creaturam, & eam in cauernam naturæ suæ consti-
tuit,

Iob 40.

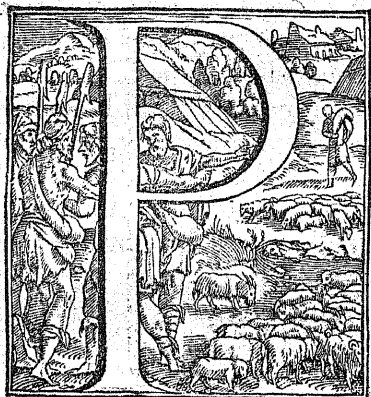
tuit, quoniam ipsum decebat, vt noua sanctitate cælestium
virtutum homines indueret, noua humanitate indutus. Illi
enim, secundum Iohannem, non ex sanguinibus, neque ex Ioann. 1.
voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex DEO nati
sunt: quia sicut Maria virgo contra naturam DEVM & ho-
minem genuit, ita isti contra naturam carnalis concupiscen-
tiæ, ipsum imitando, in nouam sanctitatem nati sunt, quam
ex ipso suxerunt. Filius nanque Dei, sicut bonus & sapiens
hortulanus, bonas & ad cuiusque vtilitatem perfectas colli-
git herbas, bonos & perfectos homines, qui quasi bona her-
ba in bona terra fuerunt, quoniam eum audierunt, & sermo-
nes ipsius audientes, præceptis ipsius libenter obtempera-
bant in fide & charitate. Ipse quoque duodecim apo- Mat. 10.
stolos elegit, ad numerum duodecim Prophetarum,
qui vmbra fuerunt Christi, sicut
vmbra corpus ostendit.

FINIS HVIVS EPI-
stolæ.

V 2

PHILIP.

PHILIPPVS DECA-
NVS CVM CAETERIS CLE-
RICIS, HILDEGARDI.

Leu. 10.

Ioan. 3.

Philippus Decanus, licet indigniss. maioris Ecclesie, totusq; clerus Colonien Hildegardi de S. Roberto in* Pinguia, veneradae sectatrici partissillius, quam elegit Maria, & nunc per munditiam cordis, & in futuro facie ad facie DEVM intueri. Quia maternam pietatem vestram diligimus, vobis notum facimus, quia postquam a nobis recessistis, cum per Diuinam iussione ad nos venissetis, vbi verba vitæ, prout Deus vobis inspirauit, nobis aperuistis: in maximam admirationem du si sumus pro eo, quod Deus in tam fragili vase, in tam fragili sexu hominis, tanta mira secretorum suorum operatur. Sed Spiritus vbi vult spirat. Nam ex multis reru indicijs manifestum fit, quod in precordijs vestris placitam sibi sedem elegerit: merito & nos in admirationibus nostris ad vos quasi ad viuum Dei templum, preces oblaturi, accedimus, & de corde vestro, sicuti reuera de Dei oraculo, veritatis responsa flagitamus. Beatitudinem enim vestram quam intimè exoramus, vt desideria nostra, quoniam ad curam animarum respiciunt, intentius Deo commendatis: & si quid adhærens Deo, animus vester in vera visione (vt assolet) de nobis peruerit,

derit, literis nobis intimare curetis. Rogamus etiam, vt ea que viua voce nobis prius dixistis, literis quoque commedatis, & nobis transmittatis: quia dum carnalibus concupiscentijs dediti sumus, spiritalia que nec videmus, nec audimus, facile per negligentiam obliuioni tradimus. Valeat dilectio vestra, & ille vobiscum sit, quem toto corde diligitis.

AD CLERVM COLONIEN-
sem, Hildegardis.

Qui erat, & qui est, & qui venturus est, pastoribus Ecclesie dicit: Qui erat, creatura facturus erat, ita q; testimoniū testimonioru in semetipso habuit, oia opera sua faciendo sicut voluit. Qui enim omnem creaturam fecit, & testimoniū testimonioru in omnibus operibus suis ostendebat, ita quod quodque formatum apparuit. Qui venturus est, omnia purgabit, & ea denuo in alia vicissitudine iterabit, & omnes rugas temporum & temporu absterget, & omnia simul noua esse faciet, & post purgationem ignota ostendet. De ipso ventus fluit, sic dicens: Firmamentum cum omnibus ornamentis suis posui, nulla vi carēs. Oculos enim quasi ad videndum, aures ad audiendum, nares ad odorandū, os ad gustandum habet. Nam sol, quasi lumen oculorum eius est: ventus autem, auditus aurium eius: aer, odoramentū eius: ros, gustus eius, viriditatem sudando, vt oris spiramen. Luna quoque tempora temporum dat, & sic scientiam hominibus ostendit. Stellæ autem, velut rationales sint, sic sunt, quia circulum habent: sic etiam rationalitas multa comprehendit. Quatuor etiam angulos orbis, igne, nube & aqua firmaui, & sic omnes terminos terræ, quasi venas coniunxi. Lapidis de

igne & aqua sicut ossa fudi, & terram de humiditate & viriditate quasi medullam cōstitui. Abyssos velut qui corpus sustinent, in fixura extendi, circa quas sudantes aquæ sunt ad firmamentum eorum. Sic omnia sunt cōstituta, nè deficient. Si nubes ignem & aquam non haberent, velut cinis essent. Sed si cætera luminaria lumen de igne solis non haberēt, per aquas non fulminarent, sed cæca essent. Hæc sunt etiã instrumenta ædificationis hominis, quæ tangendo, osculando, & amplectendo compræhendit, cum ei ministrant, tangendo scilicet quia nobilem potestatem cum eis exercet. Sed & homo nullam licentiam possibilitatis haberet, si ista cum eo non essent. Sic ista cū homine, & homo cum illis. O filioli, qui greges meos pascitis, de instãti instructione dominicę vocis, quare non erubescitis, cum cæterę creaturę præcepta, quę de magistro suo habent, non deserūt, sed perficiunt? Vos constitui sicut solē & cætera luminaria, vt luceretis hominibus per ignę doctrinæ in bono rumore fulgurantes, & ardentia corda parantes. Hoc in prima ætate mundi feci. Abel enim elegi, Noe dilexi, Abrahæ me ostendi, Moſen ad institutionem legis imbui. prophetas etiã amantissimos amicos meos cōstitui. Vnde etiã Abel sacerdotium præfigurabat, Noe principale magisterium, Abraham renouationem sobolis, Moyses regale nuncium, & prophetæ plurima magisteria. Sed & Abel vt luna splendorem suum effudit, quia tempus obedientiæ in munere suo ostendit, & Noe velut sol, quoniam ædificium obedientiæ perfecit, ac Abraham vt fortes planetæ, cum circuncisionem attulit, & Moyses vt cæterę stellæ cum per obedientiam legem collegit. Et prophetæ vt quatuor anguli, qui terminos terræ sustinent, in fortitudine perſtiterunt, cum orbē terræ propter instantem iniquitatem corripuerunt, per quod etiã Deum ostenderunt. Lingua autem vestra, mutæ sunt in

Gen. 4. 6.
12. &c.
Exo. 3. 4.
5. &c.

in clamante voce canētis tubæ Domini, sanctam rationalitatem non amantes, quæ sicut stellæ circulum circuitiois habent. Tuba Domini, iustitia Dei est, quam magno studio ruminare deberetis, eam quoquē in officiali lege & obedientia cum sancta discretione per conuenientia tempora iterando populis, & non in nimietate eã illis incutiendo. Sed hoc propter pecuniam propriæ voluntatis vestræ nõ facitis. Vnde firmamento iustitiæ DEI, luminaria in linguis vestris defunt, velut cum stellæ non lucent. Vos enim nox spirans tenebras estis, & quasi populus non laborans, nec propter tædium in luce ambulans: sed velut nudus coluber in cauerna se abscondit, sic vos fœditatem in vilitate pecorum intratis. He He, vos esse deberetis, vt dictum est, mons Sion, in quo habitãsti in eo. Nam benedicti & signati in cælestibus personis habitaculū esse debuistis, myrrham & thus redolens, in quo etiã Deus habitaret. Sed hoc non estis, sed veloces estis ad lasciuiam puerilis ætatis, illorum scilicet, qui de salute sua loqui nesciunt. Sed & quidquid caro vestra postulat, facitis: quo propter de vobis dicitur, Leua manus tuas in superbias eorum in finem, quanta malignatus est inimicus in sancto? Nam potestas Dei, colla vestra iniquitate erecta deprimet, & ad nihilum deducet quæ velut in sufflatu venti inflata sunt, cum Deum non cognoscitis, nec hominem timetis, nec iniquitatem contemnitis, vt eam in vobis finiri desideretis. Deum non videtis, nec videre desideratis. Sed opera vestra inspicitis, & ea in vobismet ipsis iudicatis, scilicet faciendo & relinquendo secundum placitum vestrum quæ vultis. O quanta malignitas & inimicitia hæc est, quod homo nec propter Deum, nec propter hominē, in bona conuersatione esse vult: sed quod honorem appetit sine labore, & præmia æterna sine abstinentia, & quod tantum velut in sanctitate inaniter cupit personare, secundum quod

Psal. 73.

Psal. 83.

quod Diabolus dicit, Bonus & sanctus sum. Sed non hoc. Quid nunc dicitis? Oculos non habetis, cum opera vestra in igne spiritus sancti hominibus non lucent, & cum bona exempla eis non ruminatis. Vnde firmamentum iustitiæ DEI in vobis luce solis caret, & aer ædificio virtutum in odore suauitatis. Vnde dictum est: Oculos habent, & non videbunt: nares habent, & non odorabunt. Nam sicut venti flant, & omnem orbem perfundunt: sic vos, veloces venti cum doctrina vestra omni populo esse deberetis, sicut dictum est: In omnem terram exiuit sonus eorum. Vos autem in vnaquaq; volante seculari fama iam lassati estis, ita quod interdum milites, interdum serui, interdum ludificantes cantores existitis, sed per fabulosa officia vestra muscas in æstate aliquando abigitis. Per doctrinam quoque scripturarum, quæ de igne spiritus sancti compositæ sunt, anguli fortitudinis Ecclesiæ esse debetis eam sustentantes, sicut anguli qui terminos terræ sustinent: sed prostrati estis, nec Ecclesiam tenetis: sed in cauernam voluptatis vestræ fugitis, & propter tædium diuitiarum & auaritiæ & cæterarum vanitatum, subditos vestros non imbutis, nec eos doctrinam à vobis quærere permittitis, dicentes: Omnia elaborare non possumus. Nam eos per præcepta legis perfundere & constringere debetis, nè vllus eorum per fragilitatem, quasi per medullam faceret quod sibi eligit, velut terra humiditate & viriditate perfusa & cõstricta est, nè cinis sit. Propter vos autem sparguntur, & in vnaquaq; causa, quæ volunt, faciunt. Vos enim ignea columna esse deberetis, illos perdendo, & eis clamando, ac bona opera coram illis exercendo, ac dicendo: Apprehendite disciplinam, nè quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta. Nam lex Domini per amorem & timorem plena discipline est. & ideo quæq; natura, scilicet & spiritualis & carnalis, in recto itinere exercenda est, nè creator

Psal. 113.

Psal. 118.

Psal. 2.

torminetur eis quos creauit, quod vias suas non ambulant. Sed vosmetipfos seducitis, dicentes: Ne hos, nec illos superare possumus. Quod si per rationalitatem, quam Deus vobis dedit, subditos vestros veraciter corriperetis, veritati resistere non auderent: sed quantum possint, verba vestra vera esse dicerent. Sed quia hoc non facitis, de vobis dicitur: Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est. Hoc tale est. Nam turbati estis, cum nullum respectum boni in vobis habetis, ita vt bene ambuletis. Moti quoque in magna dubitatione estis, cum opera vestra rectum respectum vobis non dant, velut nesciatis quid faciatis, sicut ebrius, quando illa que optio mentis ac propriæ voluntatis vestræ desiderat, facitis. Vnde omnis sapientia, quam de scripturis & de doctrina ubique quæsiuistis, in puteo propriæ voluntatis vestræ deuorata est, cum hoc quod tangendo & sapiendo sciebatis, in plenis desiderijs vestris & in pinguedine carnis vestræ faciebatis, velut infans qui in infantia sua nescit quid faciat. Quapropter ad vos dicitur: Mores moralitatis ad populum in recta stabilitate non habetis, sicut pedes reliquum corpus sustentent, quatenus scripturis eos circumdetis, velut abyssus aquis sudantibus vndique circumdata est. Sed dicitis: Tæpus loquendi modò non habemus, nec etiã nunc tempus est vt audiamur, sicut in prioribus temporibus erat. Sed dico: Abel autem propter odium fratris sui, munus suum non deseruit, sed illud Domino suo obtulit, quantum ob hoc occisus sit. Noë in tremendo iudicio suffocationis creaturarum angustiatus, multum sudore emisit, cum mortem valde timuit, vbi iussa DEI compleuit. Quod quidam alij homines dixerunt: Quid facit stultus iste? Venti enim destruunt eum, sed tamen ipse impleuit, quod Dominus ei præceperat. Abraham verò nec propter dolorem cordis sui, nec propter amorem filij sui cessauit, quin

Psal. 106.

Gene. 9.

Gene. 6.

Gene. 22.

X eun-

eundem filium suum in holocaustum ligaret. Moyses quoque legislator, dura & aspera à fratribus & vicinis suis in multo dolore passus est, sed tamen legem non dereliquit, sed præcepta Dei adimpleuit. Prophetæ etiã de infidelibus hominibus, velut de rapidis lupis occisi sunt, cum Deo obediunt. Vos autè in modico & congruente tempore iniurias à populis sufferre non vultis: & idè innumerabilia & infinita tormèta in finum vestrum colligitis. Dies esse deberetis, sed nox estis. Nã aut nox, aut dies eritis. Eligite vobis in qua parte stare velitis. Vos autem in firmamento iustitiæ & legis Dei, Sol & luna & stellæ nõ estis, sed tenebræ, in quibus velut mortui iacetis. Vndè iterùm dico: Deus opera quæ per semetipsum fecit, illis qui ab eo declinant, proponit: quoniã manipulos bonorũ fructuum rectè non ferunt. Quèadmodum pater opera probitatis suorum filijs suis, cum ab eo recedunt, ostendit, vbi in honestate nõ bene ambulant. Adã in benevolentia pceptũ Dei suscepit, sed cõsilio diaboli defecit: vndè claritatẽ quã velut lucidũ vestimentũ habuit, & patrimonium paradisi perdidit, ac lamètabile vestimentũ induit, & in tenebrosa terra iuit. Tunc Diabolus gaudebat, quia hominem deriserat, & hoc fecit vsq; ad Abel, qui bona voluntate Deum dilexit, & voluntatem illã bono opere ostendit. Ibi autem diabolus Cain inuasit, itã quòd fratrem suum occidit. Hæc Deus in mente sua, velut in libro scripta inspexit, quæ mysteria diabolus nesciuit, quoniam in S. Diuinitate tantum apparuerunt. Quia virginitas in Abel sacerdotali officio & sanguine martyrij ornata est, quod postea totum in filio Dei completum est. Deindè Deus per Noe in ædificatione arcæ cæleste fundamentũ præfigurauit, vbi nouum mũdum produxit. Tũc nanq; terra nouum succum, scilicet vinum dedit, in quo mors & vita est, vbi etiã diabolus filio Noe persuasit, quod propter nuditatẽ patrem suum in-

hono-

Gen. 4.

Gen. 9.

honoraret. vndè etiã idem filius eius, de benedictione libertatis denudatus, etiã seruus factus est. Postea Diuinitas per circuncisionẽ & veram ostensionẽ muros eiusdẽ fundamenti in Abrahamã demonstrabat, & etiã in sterili muliere. Circũcisio em̃, cõfusio serpentis & vulnus mortis erat. Prima quoque mulier, sterilis vitẽ fuit: Ecclesia autè, foeta vitis per fidem erat. Diabolus autem in quibusdam in genere Abrahæ, cum maledictione irrisionẽ per homicidiũ & per alia praua opera fecit, vndè de benedictione Dei ceciderunt. Sed digitus DEI legem Moyfi scripsit, vbi turres prædicti fundamenti in altum produxit. quapropter idem diabolus ibi pessimum & summũ malum, quod prius consiliatus, hinc manifestè ostendit, cum in Baal se esse Deum dixit. Vndè DEVS filios Israel multis plagis percussit. Tunc unicornis venit, & in sinu virginis dormiuit, quandò verbum Dei caro factum est, & cæleste fundamentum totum compleuit. Ipse enim in virginea natura, sacrificiũ Abel per sanguinem martyrij pleniter factus est. Antiquus quippe serpens ei insidiabatur, quia nesciuit quis esset, & quoniam mysteria illa quæ in mente Dei erant, non cognouit, & Iudaicum populum hortabatur nè illum in mirabilibus suis audirent, sed quòdeum à discipulo suo venditum caperent. Quapropter ipsi in diuersas regiones venditi sunt, & regionem suam perdiderunt. Filius autem DEI Ecclesiã quati arcam Noe super alios altos montes posuit, quandò per discipulos suos, principes, duces, & reges fidem docuit, vbi eam quoque omnibus generibus, scilicet iustorum, publicanorũ ac peccatorum impleuit. Ipse quoque in Abraham obedientiam incepit, cum incarnatus, patri suo vsq; ad mortem obediuit, & in circuncisione baptismum in nomine S. Trinitatis dedit, cum discipulos suos baptizare credentes præcepit. In eodem autem baptismo serpens in confusione suffocatus est,

3. Reg. 18.

Ioan. 12

Abel.

Matt. 26:

Phil. 2.

Matt. 28.

X 2 & mors

& mors deuicta ac vulnerata est, vnde Ecclesia nouam generationem per alienam viam genuit, qua Eua sterilis vite fuit. Maria autem maiorem gratiam contulit, quam Eua nocuisset. Sed antiquus serpens Iudæis ac infidelibus hominibus persuasit, vt sanctos Dei persequerentur & occiderent. Filius autem Dei vexillum victoriæ in omnibus operibus suis obtinuit, & discipulis suis sicut Moyfi legem dedit, vt omnes populos docerent, & magistros constituerent, & Ecclesiam in omnibus ordinibus suis ornarent, & hoc perfecerunt per inspirationem spiritus Dei, qui in cordibus eorum veram doctrinam scripsit. Et quia verbum Dei incarnatum erat, Deo placuit, quod oēs ordines angelorū, qui per nomina sua hominibus nota sunt, in spiritali populo spiritaliter designarentur, velut in presbyteris & Episcopis, ac in cæteris huiusmodi spiritalibus ordinibus. Tunc Ecclesia in spiritalibus hominibus sicut aurora apparuit, & ita in virtutibus fulgebat; quoniam in tribulationibus eorum defensionem quasi scutum, & protectionem quasi lorica habebat. Et ita spiritalis populus in magno honore coram Deo & hominibus stabat, vsq; ad tyrannum quendam qui Baaliticus cum seruitute idolorum esse cœpit. Quod spiritalis populus videns, primò suspirauit & contremuit. Sed tamen idem spiritalis populus deinde singularitatem ac singularem proprietatem in actibus suis iniit, & à pacto quod Deo per Spiritum sanctum promiserat, declinavit, ac velut Iudæi fecerant, illud post illud, & aliud post aliud præceptum reliquerunt, & vnusquisque ordo legem secundum voluntatem proprietatis suæ sibi posuit, & de bona conuersatione & de bona doctrina se auerterunt. Tunc etiam veste obedientiæ sicut Adam denudabantur, & ita secundum voluntatem carnis viuere cœperunt. Et illud in tenebrosa terra fecerūt, sicut etiam Adam post inobedientiam à Deo tenebrosus nominatus

proprietatis

Indebita
dispensatio

rus est, & Ecclesiæ sicut prius fulserant, non lucebant, sed velut obnubilatio turbinis facti sunt, quemadmodum etiam Adam propter inobedientiam obnubilatus, nec sibi nec alijs lucebat, sed in tenebris incedebant. Et de viuente luce iterum audiui vocem, dicentem: O filia Sion, corona honoris capitibus filiorum tuorum inclinabitur, & pallium dilatationis diuitiarum eorum imminuetur, quia tempus illud non cognouerunt, quod eis ad videndum, & subditos suos ad docendum dedi. Nam & vbera, ad nutriendum paruulos meos, eis data sunt, quæ ipsi recto & congruenti tempore non præbent: vnde sicut peregrini filij fame multi defecerunt, quoniam recta doctrina non reficiuntur. Vocem quoque habent, & non clamant: opera etiam eis data sunt, & non operantur. Gloriam absque merito habere volunt, & meritum absque opere. Qui gloriam cum Deo habere vult, proprietatem suam abscindat: & qui meritum apud DEVM habere desiderat, opus ad hoc exhibeat. Sed quia hoc non facitis, ad seruos seruorum computabimini, & ipsi iudices vestri erunt, ac libertas vestra à vobis declinabit, sicut benedictio à Chanaan. Ista flagella præcurrent, alia autem & postea alia & peiora venient. Nam & Diabolus in semetipso de vobis dicit: Escas epulantium & conuiuia omnis voluntatis meæ in istis inuenio. Sed & oculi & aures & venter meus ac venæ meæ de spumis istorū plene sunt, & vbera mea plena sunt de vitijs eorum. Nam ipsi in Deo suo laborare nolūt, sed eum quasi nihilum computant. Quapropter incipiam cum eis militare, & iocando cū eis ludere, quoniam eos in agro Domini sui laborantes non inuenio, quemadmodum Dominus eorum ipsis iubet. Sed o vos discipuli & subditi mei, multò plus eis coram populo disciplinati estis. Et quia sic estis, erigite vos super illos, & omnes diuitias & omnem honorem eorum abstrahite ab eis, & omninò despoliâtes suffocate

Luc. 11.
Gene. 9.

focate eos. Hæc Diabolus in semetipso dicit, quæ etiã in multis iudicio Dei complebit. Sed ego qui sum, audientibus me dico: In tempore illo cum istud fiet, per quendam errantem populum peiorem erranti populo, qui nunc est, super vos præuaricantes præuaricatores ruina cadet, qui vbiq̃e vos persequetur, & qui opera vestra non celabit. Sed ea denudabit, & de vobis dicit: Isti scorpiones sunt in moribus, & in operibus serpentinis. Sed & quasi in zelo Domini de vobis impræcabitur: Iter impiorum peribit. Nam vias vestras in iniquitate vestra ad internecionem deridebunt & subsannabunt. Sed populus iste qui hoc faciet, à diabolo seductus & missus, pallida facie veniet, & velut in omni sanctitate se componet, & maioribus secularibus principibus se coniunget. Quibus & de vobis sic dicent: Quare hos vobiscum tenetis, & quare eos vobiscum esse patimini, qui totam terram immaculosis iniquitatibus suis polluunt? Isti enim ebrii & luxuriosi sunt, & nisi eos à vobis abijciatis, tota Ecclesia destruetur. Populus autem qui hoc de vobis dicit, vilibus cappis qui alieni coloris sunt, induitur; & recto modo tonsus incedet, atque omnibus moribus suis placidum & quietum se hominibus ostendet. Avaritiam quoque non amat, pecuniam non habet, & in occultis suis tantam abstinenciam imitatur, vt vix vllus ex eis reprehendi possit. Diabolus enim cum hominibus istis est, latitante fulgore eis se ostendens, velut in constitutione mundi ante ruinã fuit, & prophetis aliquantum se similem facit, & dicit: Populus iocando loquitur, scilicet quod velut rabida & immunda animalia & velut muscas ei me ostendam. Sed nunc in pennas ventorum fulgurante tonitru volare volo, & eos omnibus modis ita infundere, vt omnem voluntatem meam perficiant. Et sic in hominibus istis signa mea omnipotenti Deo assimilabo. Nã diabolus per aërios spiritus hæc operatur, qui pro-

pter

pter praua opera hominum in sufflatu venti & aëris, ita innumerabiles circa quosdam discurrunt, sicut muscæ & culices, qui in ardore caloris homines præ multitudine sua infestant. Ipse enim homines istos hoc modo infundit, quod castitatem eis non aufert, & quod eos castos esse permittit, cum castitatem habere voluerint. Et interim intra se dicit: Castitatem & continentiam Deus diligit, quod & ego in istis imitabor. Et sic idem antiquus hostis per aërios spiritus eosdem homines inflat, ita quod ab incestis peccatis se abstinent. Vnde & mulieres non amant, sed eas fugiunt. Et ita quasi in omni sanctitate hominibus se ostendent, & illudentibus verbis dicent: Cæteri homines qui ante nos castitatem habere volebant, vt assumptis se torrebant. Nulla autem pollutio carnis & concupiscentiæ nos tangere audet, quia sancti sumus, & Spiritu sancto infundimur. Vah, errantes homines qui nunc sunt, nesciunt quid faciunt, sicut & illi qui nos in prioribus temporibus præcesserunt. Nam alij homines qui eo tempore in fide catholica errant, istos homines timebunt, & seruili officio eis ministrabunt, & quantum poterunt, eos imitabunt. Tunc de conuersatione istorum populus gaudebit, quoniam ei iusti videbuntur. Cumq̃, isti cursum erroris sui hoc modo confirmauerint, doctores & sapientes, qui tunc in fide catholica fideliter persistunt, vndique persequentes expellent. Sed tamen nõ omnes, quoniam aliqui eorum fortissimi milites in iustitia Dei sunt. Sed & quasdam congregationes sanctorum, quorum conuersatio sancta est, mouere non poterunt. Quapropter principibus & diuitibus consilium dant, vt eosdem Ecclesiæ magistros & reliquos spirituales hoies, s. subditos eorũ, fustibus & lignis coërceat, quatenus iusti fiant. Et in aliquibus hoc complebitur, vnde alij territi cõtemiscet. Sed tñ secundum quod He-

De quibusdam seducitoribus sub specie religionis.

3. Reg. 19.

non

non confundentur, nec à fundamentis suis destruentur. Seductores autem isti, in inceptione seductionis erroris sui mulieribus dicēt: Non licet vos nobiscum esse. Sed quoniam rectos doctores non habetis, nobis obedite: & quæcunque vobis dicimus & præcipimus, facite, & saluæ eritis. Et hoc modo fœminas sibi contrahunt, & eas in errorem suum ducunt. Vndè etiã ipsi in superbia tumentis animi dicent: Omnes superauimus. Qui tamen postea eisdem fœminis secreta luxuria cõmiscébuntur, & ita iniquitas & secta eorum denudabitur. Sed qui sum, dico: Sic iniquitas, quæ iniquitatem purgabit, super vos ducetur, sicut scriptum est: Posuit tenebras latibulum suum, in circuitu eius tabernaculum eius, tenebrosa aqua in nubibus aëris. Nam Deus praua opera vestra quæ absque luce sunt, constituet ad vindictam, in qua se à vobis sinè adiutorio abscondet, quoniam æquitatem super vos non clamabit, sed vos iniquos esse dicet. De cælo enim lex & doctrina est, in quibus apud vos habitare debuit, si ornamentum virtutum & redolens hortus deliciarum essetis. Sed malum exemplum in mentibus hominum estis, cum riuius bonæ famæ de vobis non fluit, ita quòd nec cibum ad vescendum, nec vestimētum ad operiendum in recta respectione animæ habetis, sed iniusta opera absque bono scientiæ. Vndè honor vester peribit, & corona de capite vestro cadet. Sic iustitia iustitiam prouocat, & quærit ac perscrutatur omnia scandala, vt scriptum est. Verum tamen vè homini per quem scandalum venit. Nam oportet vt per tribulationes & contritiones praua hominum opera purgentur. Sed tamen multæ ærumnæ & illis accumuluntur, qui alijs in impietate sua miseras inferunt. Infideles autem homines isti, & à diabolo seducti, scopa vestra erunt ad castigandū vos, quia Deum purè non colitis, & tam diū vos cruciabunt, quousquè iustitiæ & iniquitates vestræ purgentur. Isti autem dece-

Psal. 17.

Matth. 13.
Matth. 18.

deceptores illi non sunt, qui ante nouis. diem venturi sunt, cum diabolus in altū volauerit, vt ipse in initio contra Dñm pugnare coepit, sed præcurrens germen illorum sunt, Sed tamen postquam ipsi in peruersitatibus Baal & in alijs prauis operibus sic inuenti fuerint, principes & alij maiores in eos irruent, & velut rabidos lupos eos occident, vbicunquè eos inuenerint. Tunc aurora iustitiæ & nouissima vestra, meliora prioribus erunt, ac de omnibus præteritis timorati eritis, & quasi purissimū aurum fulgebitis, & sic per lōga tempora permanebitis. Nam prima aurora iustitiæ in spiritali populo tūc surget, vt primitus cum paruo numero inceptit, nec ipsi multas facultates, nec multas diuitias habere volunt, quæ animas occidunt, sed dicent: Vè nobis, quia peccauimus. Ipse nanque de præterito timore & de præterito dolore ad iustitiam confortabuntur, quemadmodum angeli in casu diaboli in amore Dei confortati sunt. Et sic postea in humilitate viuent, nec prauis operibus Deo rebellare cupient. Sed à multis erroribus purgati, deinceps in fortissima vi rectitudinis persistent. Sed & multi homines mirabuntur, quòd tā valida tempestas hanc lenitatem præcucurrit. Homines autem qui ante tempora ista fuerunt, multas & validas pugnas contra voluntates suas in periculis corporis sui sustinuerunt, de quibus eripere se non poterunt, Sed in temporibus vestris multa inquieta bella propter proprias voluntates & in compositos mores vestros habebitis, in quibus multas tribulationes patiemini. Quicumque ergò pericula ista effugere voluerit, caueat nè in oculis suis ita contenebretur, quòd in retibus ærumnarum istarum occupetur. Sed vnusquisque, quantum præualebit, per bona opera & respectum bonæ voluntatis illa fugiat, & Deus auxilium suum illi prouidebit. Diabolus nanque in opere Dei errorem fecit, etiã in primo homine inceptit, vndè spumas vitiorum
Y suorum

Esa. 14.

Thre. 5.

Esa. 14.

Consiū
cõtra ma-
la prædica-
ta.

suorum super spiritalem populum expuit. Sed deus populum quem sibi elegit, in rectitudine seruabit, sicut etiam quosdam homines contra nouissimum errorem seruat, ut illum dissipet. Sic diabolus in cauda erroris huius confundetur, & sicut coluber in cauernam abscondetur, velut etiam in nouissimo errore in confusionem ducetur. Deus enim opera sua in Adam preuidit, quem de limo carnem & ossa fecit, cum ei spiraculum vitæ inspirauit. Sed cum Spiritus hominis ab eo recesserit, caro & ossa in cinerem vertuntur, sed tamen in nouissimo die renouabuntur. Quod autem Deus hominem de limo fecit, veterem legem homini dandam præfigurauit. Sed quod idem homo de limo in carnem & ossa surrexit, spiritalem legem ostendit, quam filius Dei per semetipsum attulit. Qui etiam post cinerem renouabitur, & æternus erit, in quo demonstrabitur, quod cum premio sanctitatis & cum premio veræ legis faciem creatoris videbit, quia ibi verè reuouatus est, quemadmodum scriptum est: Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Quod dicitur, Tu Deus qui omnia creasti, emittes in nouissima tuba spiritum tuum, & homines in immortalitate surgent: ita quodammodo non crescent, nec arescent, nec in ullam putredinem conuertentur. Et sic renouabis faciem terræ, scilicet quod corpus & anima in vna scientia & in vna perfectione erunt. Hoc Deus faciet, in quo nec initium nec finis est. Nam Deus in nullum respicit, quia ipse totus est. Et ipse hominem creauit, in quem opus & miracula sua posuit, & cui quodque ædificium virtutum commisit, per quod, in idipsum tendat, quod idem Deus valde amat, quia charitas est. Nam Deus facit velut aliquis paterfamilias, qui familiari amico suo bona sua committit, quatenus pro bono opere eorundem bonorum mercedem ab ipso recipiat. Nunc o filij Dei, audite & intelligite, quid Spiritus Dei ad vos dicat, ne de meliore parte

Gene. 1.
& 2.

Psal. 103.

explicatio
eiusdem
loci.

1. Jean. 4.

Apo. 2.

parte pereatis. Et spiritus Dei vobis dicit: In ciuitatem & regionem vestram adspicite, & nefarios homines à vobis abijcite, qui peiores Iudæis sunt, & similes Saducæis. Nam quandiu vobiscum manserint, tuti esse non poteritis. Ecclesia enim super iniquitate istorum plorat & plangit, quoniam filij eius in iniquitate istorum contaminantur. Quapropter ipsos à vobis projicite, ne congregatio & ciuitas vestra pereat, quoniam in Colonia pridem conuiuium regalium nuptiarum præparatum est, vnde plateæ eius adhuc fulmiant. Ego autem timida & paupercula per duos annos valde fatigata sum, ut coram magistris & doctoribus ac cæteris sapientibus in quibusdam maioribus locis ubi mansio illorum est, viuente voce ista proferrem. Sed quia Ecclesia diuisa erat, vocem hanc interim subtraxi.

Laus Co-
loniæ.

PRÆPOSITVS S. PETRI, TOTUSQUE CLERVS TREVIORVM, HILDEGARDI.

peccator & præpositus maioris Ecclesiæ S. Petri, ac totus Treuironum clerus, Hildegardi famulæ Dei, ac mysteriorum ipsius quæ plurimorum consciæ, in cœnobio B. Roberti deuotè viuenti, cum gratiarum actione manus extensas pro ipsa. Cum per diuinam permissionem reuelentur ex multis cordibus cogitationes nostræ ad vos, per Diuinam voluntatem, cum toto annu corporis, tota deuotione mentis vos diligimus. Scimus enim Spiritum sanctum vos inhabitare, & plurima cæteris hominibus incognita, per ipsum vobis manifestari. Nam ex quo à nobis recessistis, cum in diebus Pêtecostes nupèr ad nos superna dispositione venissetis, ubi comminationem Dei nobis immi-

Luc. 2.

Rom. 8.

Rom. 4.

Y 2 nere

nere prædixistis, multa dispendia Ecclesiarum, & multa pericula hominũ circa nos & apud nos vidimus & experti sumus, quia secundũ bonum consilium, quod nobis dedistis, iram Dei placare negleximus, & nisi per misericordiã Dei vindicta ipsius retracta fuisset, forsitan eisdem periculis imminentibus in desperatione succubuissemus. Et quia Deus in vobis est, & verba ipsius ab ore vestro sonant, quã intimẽ maternalem dilectionem vestram exoramus, vt ea quæ viua voce nobis tũc propalãstis, per præsentem baiulum, scripta nobis transmittatis, quatenus succedens posteritas & vindictam dei, & misericordiam eius super nos directam videat, & vos consciam secretorum ipsius veracẽ & dilectam esse cognoscat. Protectio Domini super vos semper maneat, & quod in vobis cœpit, bono fine in vobis perficiat.

AD CLERVM TREVIRORVM,

Hildegardis.

Go paupercula forma, quæ in me nec sanitatem, nec vim, nec fortitudinẽ, nec doctrinã habeo, sed quę magistris subdita sum, de mystico lumine veræ visionis, ad prælatos & clerum Treuirensium hæc verba audiui: Doctores & magistri tuba iustitię canere nolũt, ideo oriens bonorum operum in eis extinctus est, qui totum mundum illuminat, & qui quasi speculum luminis est. Oriens enim istę cum doctrina in eis lucere deberet, quę diuersa præcepta regeret, sicut & sphaera solis diuersa est. Auster etiã virtutum cum calore suo in ipsis frigidus vt hyems est, quia bona opera & de igneo spiritu sancto ignita, in se non habent, & quoniam absq; viriditate aridi sunt. Occidens quoquẽ misericordię, in nigredinẽ sacci cilicini versus est, quia benẽ viuẽdo passi-

Apo. 6.

passionem Christi nõ colunt, qui per humilitatẽ in humanitatem descendit, & Diuinitatem suam obtexit, sicut Sol interdũ absconditur. Sed septentrio cum aquilone in eis operatur, vbi vnusquisq; eorum latitudinem proprietatis suæ exercet, quæ in poenas animarum conuertetur, sicut etiã ciliciũ corpus hominis constringit. Ipsi nanq; per bona opera cum oriente non surgunt, & ardore solis non ardent, nec cum occidente à malis declinant, sed cum septentrionali aquilone in proprietatem cordis sui se abscondunt. Ob hoc verẽ diabolus tres nigros ventos ex aquilone cum ludibili sibilo emittit, primum scilicet cum superbia & odio contra orientem, qui extinctus est: Secundum, cum obliuione DEI contra austrum: Tertium, cum infidelitate contra occidentem. Nam cum doctores & magistri rectẽ ambulando Deum imitati sunt, oriens aquilonem itã constrinxit, quod suspirare non potuit, & auster in bonis operibus eum in illis cremabat, & occidens vires eius in tenebras deiecit, quandõ isti mundum & seipsos, agnum sequentes, relinquebant. Nunc autem vis virilis fortitudinis in muliebrem debilitatem inclinata est, quę cum virili fortitudine pugnare non debet, quia vir caput est. Muliebri verõ tempus istud, cum quodam tyranno incepit, cum omne malum exortum est. Ego autem in vera visione didici, quod multotiẽs quilibet paterfamilias, qui potens Dominus est, filijs & famulis suis, qui propter præuaricationem præceptorũ suorum ipsi displicent, probitatem ac potentiam & possibilitatem suam proponit: & quod postea manum suam extendendo cum virga correptionis eos inclinat, & dissipat secundũ qualitatem ipsorum, dicens: Vndẽ venitis, & quid absque me estis? Et de zelo Domini audiui, quod Deus absq; vltiõẽ præuaricationem præceptorum suorum nõ dimittit. Adam enim præcepta DEI præuaricatus, visionem cælestium & claram

Cilicium.

Eph. 5.

Y 3 vestem

Gen. 4.

vestem amisit, & in locum miseræ missus est. Per zelum etiã Domini Cain propter effusionem sanguinis fratris sui, quem occidit, expulsus est. Plurimi etiã populi ex filijs Adam surrexerunt, qui obliuionem Dei habebant, itã quod se homines esse scire nolebant, vndè turpiter peccando secundum mores pecorum viuabant, exceptis filijs Dei, qui ab eisdem hominibus & amoribus eorum se separabant, de quibus Noe natus est. Tunc zelus Domini eleuatus est, & Spiritus Domini super aquas ferebatur, & nubes scidit, & aquas in diluuiò eduxit, & sic terra de criminalibus peccatis mundata est, & de sanguine Abel quem biberat. Deus enim ista fecit. Et sic collum cupiditatis antiqui serpentis exterritum est. Tunc terra quæ in sanguine Abel prius violata fuerat, nouum succũ vini protulit, & sapientia iterum operari cœpit. Sed diabolus cum irrisione scelus in filio Noe perpetravit: vndè & zelus Domini peccantem in seruitutem dedit, ac benedictionem ei subtraxit, & in maledictionem seruitutis peccantes tradidit. Et itã sapientia noua in cœlo & in terra operata est. Deindè S. Trinitas in Abraham magnum opus ostendit, præsignando & ostendendo obedientiam, vbi ille patriã reliquit, & vbi se circumcidit, & in obediẽtia illos præsignauit, de quibus dictũ est:

Esa. 60.

Qui sunt hi qui vt nubes volant? & in circumcissione vulnus confusionis antiqui serpentis accepit. Sed mulier per cachinnum stultitiam primæ mulieris secuta est, in fœcunditate autem eius, filius Dei præfiguratus est. Nam in obediẽtia Abraham Deus præuarcationem Adæ mutauit, & in circumcissione ipsius mortis vulnus intulit, & in fœcunditate sterilis fœminæ præuidit, quod alia fœmina, alium filium paritura esset, quoniam filius Dei omnem præsignificationem istam in natiuitate sua compleuit. Moyses autem legifer in adiutorium circumcissionis venit, & legem dedit, quod etiã a Deo perpetratum

tratum est. Sed populus illius propter multas præuarcationes præceptorũ dei, in idolis & in alijs peccatis interijt. Zelus autem Domini huiusmodi purgationes vsq; in finem mundi operabitur. Sed tamen cum Deus vindictam suã emittit, multotiès eam per hominem aut per aliam aliquam creaturã prænunciat, ne homines excusationem malorum suorum habeant: quapropter sæpè & multi inter eos surgunt, & pœnitentiam agunt, sicut & in Iona factum est. Et sic Deus per amicos suos laudatur, & per inimicos suos prædicatur. Nam Deus formam digiti sui cum præfata ostensione in viris & in fœminis sæpè tetigit, vt scriptum est. Et prophetabunt filij vestri & filiæ vestræ. Postquam autem Deus præfigurauit, quod facere voluit, recordatus est, quod dixerat, quod contereret caput serpentis. Et quandam mulierem, scilicet virginem, obedientia & castitate, ac omni bono perfudit, & omni bono impleuit, itã quod superbia, quæ in Eua fuit, in hac aruit. Sed virgo hoc filium Dei de Spiritu sancto concepit, qui mirabiliter processit, & in mundũ in miraculis uenit. Tunc Deus ab opere illo cessauit, quod sic carnaliter patrãrat. Et huic filio suo omnia carnalia ad spiritalia reuocare dedit, quia ille caro sanctitatis est, quæ per alienam naturã processit, & quam confilium serpentis nunquã violauit. Vndè idem filius Dei veterem legem rigauit, cum in baptismo per fidem & obediẽtiam, & per abstinentiam carnalium desideriorum, viam sanctitatis demonstrauit: & cum pœnitentiam hominibus dedit, & cum omnia hæc in mortali corpore cum morte sua confirmauit, & cum miracula & signa discipulis suis dedit, sicut pater ipsi dederat, quando Deus homo apparuit, cum tonitru Diuinitatis in discipulos suos nouum ignem misit, qui antea nunquã apparuerat, & discipuli nouis igneis linguis & noua scientia infusi sunt, quæ secundum cœlestem harmoniam homines

Iohel. 2.
Acto. 2.

Gen. 3.

Act. 2.

mines viuere docuit. Tunc oriens in virtute sua resplenduit, & auster in calore suo arsit, nec occidens noxialis erat, nec septentrio cum aquilone bacchabatur, quia per passionē Christi temperati fuerunt, vsq; ad tyrannum quendā, à cuius tempore omne malum & iniustitia ac prauaricatio exorta est. Sed & hæc cum fame & pestilentia examinata sunt, & cum bellis & prælijs incuruata sunt, & cum pœnis pœnitentiæ purgata sunt. Nunc autem lex in spiritali populo neglecta est, qui bona facere & docere contemnit. Magistri quoque & prælati, relicta iustitia dormiunt. Vnde vocem hanc de cælo dicentem audiui: O filia Sion, corona de capite tuo inclinabitur, & pallium dilatationis diuitiarum tuarum tibi imminuetur, & in paruum numerum constringetur, & de regione in regionem expelleris. Per potentes enim homines plurimæ ciuitates & claustra dissipanda sunt, Et principes dicent: Abstrahamus ab eis iniquitatem, quæ totum mundum in ipsis subuertit. Et vidi & audiui, quod hæc pericula & contritiones regionibus & claustris propter prauaricationem obedientiæ & aliorum præceptorum legalium constitutionum occurrent, & vidi quod tum in huiusmodi prauaricationibus, aliqui DEO adhærebunt, & ad ipsum anhelabunt, quemadmodum in tempore Helie factum est. Hi verò cum magno honore persistent, & velut holocaustum DEI habebuntur, quia à malis recesserunt, vt Noe & Loth. Et hæc eadem purgatio in hoc muliebri tempore in modico incipiet, & postea maior fiet, & deinde virile tempus veniet, in quo bella & prælia ex iusto DEI iudicio erunt. Sed hoc muliebri tempus tandiù non durabit, quandiù hucusque perstitit. Tunc iustitiæ & iudicia Dei surgēt, & disciplina ac timor Dei in populo erunt, & iusti & boni homines in spiritali populo fient, qui tamen in paruo numero propter humilitatem manebunt, & in primam auroram sicut

O si iam
adesses fan-
cta virgo.

3. Reg. 18.

sicut eremitæ reuertentur: & hoc etiã in timore præteritorū temporū faciunt, quæ sibi aduersa fuisse perspexerunt. Et homines stultitiam lasciuorum morum tunc non habebunt more puerorum, sed tristitiam de ignotis temporibus sustinebunt, quæ ventura sunt. Et tunc fortes viri surgent, & prophetabunt, & omnia vetera & noua scripturarum, & omnes sermones per Spiritum sanctum effusos colligent, & intellectum eorum, sicut monile cum preciosis lapidibus ornabunt. Per hos & per alios sapientes plurimi seculares, boni fient, & sanctè viuent. Hoc autem studium sanctitatis citò non arescet, sed diù durabit, quia hæc omnia propter errans tempus fient, vbi multi martyres in fide erunt. Nam vir præliator hæc faciet, qui initium & finem operum suorum in his adspicit, quatenus erranti populo in hoc resistat. Ipse nanq; prophetas primùm constituit velut caput, sapientes velut oculos, doctores velut os, sicut etiã per verbum Dei omnia facta sunt. Et quia deinde reliqua membra, scilicet fideles, bona opera operabuntur, Deus in sinu eorū caput ponit, i. intellectui ipsorū prophetiam aperiet. Tunc & principes citharas & tympana in ærumnas & in tristitiam vertent, quæ admodum filij Israel fecerunt cum capti fuerunt. Post hæc omnia spiritalia sine tedio & defectu confortabuntur, & homines pupillam viuentis libri inspicient. Et tunc vires & fortitudo ac sanitas in populo fient, quia vir præliator aërem sanitate replebit, & etiã viriditatem virtutum producet, nè fideles corpore & anima in errante tempore deficiant. Istud autem vsq; in errans tempus ita perdurabit, in quo fidelis populus, ad mortem quasi ad epulas festinabit. Sed & tempus hoc errorem hoc modo tenebit, vsq; dùm illud Deus in gratia & misericordia ac in zelo suo discutiat. In omnibus his hortulanus inutilia de horto suo proiciet, & vtilia ad se colliget, quemadmodum scriptum est: Deus ultionum Domi-

Eph. 4.

Psal. 136.

Psal. 93.

Z nus,

nus, Deus ultionum liberè egit. Quod tale est: DEVS in zelo suo caput iniquitatis conterit, & illud Dominus in casu prostermit, quia omnis iniquitas ex diabolo est, qui in inferno sepultus est. Ipse nanquè Deus ultionum est, quia in nullum adspexit vel respexit, à quo quicquam sibi addendum assumeret. Sed in semetipso vnumquodq; distribuit, constituit & facit, & istud liberè hoc modo egit, quia ipse solus & iustus & bonus & timendus in omnibus iudicijs suis est. Deus enim in ultione perditorum est, quia bona noluerunt, & idè cum diabolo eos damnat, multos quoquè per dolorem liberè inclinat, quos iterùm postea eleuat, vt propter bona opera velut columnæ celi sint, sicut plurimos ex publicanis & peccatoribus sanctos fecit. Tunc diabolus se erigens in perditio filio suo super pennas ventorum volare vult. DEVS autem in semetipso disponit ea quæ vult, quoniam nemo eum superare potest, & omnem vim diaboli dissipat, velut faber qui omnia inutilia in fabrica sua redigit, & manum suam in zelo suo extendit, sicut ibi fecit, vbi eundem sathanam in prima deiectione in abyssum proiecit. Vndè ille sicut coluber foramen suum intrat, ita in abyssum se abscondit, nec amodò se eriget, quia nunc totus deceptus est. Postea diuinitas ignota omni creaturæ operabitur, quia omni homini ignotum est, quando purgatio mundi per ignem fiat. Et Treuerim nouo igne, qui discipulis in igneis linguis apparuit, inter fideles primò valdè ornatam vidi, ita quòd omnes plateæ ipsius in aurea fide cum miraculis tunc diffusæ fuerant. Sed nunc per vagationem squalidorum morum, cum tædio, quasi DEVM nesciat, circumdata, & alijs plurimis malis coinquinata est, & etiàm in his tædio & in defectione iocunditatis & pulchritudinis principalium & honestarum institutionum inueterata est, atque in obliuionem multorum peccato-

A. G. 2.

catorum inclinata. Quapropter igneæ ultiones ab inimicis super eos venient, nisi per pœnitentiam, sicut in Iona factum Ion. 2. & 3. est, deleantur.

DECANVS S. APOSTOLORVM, id est, magister Scholarum, Hildegardi.

Dei gratia, ecclesiæ S. Apostol. q̄ est in Colonia, dictus Decanus, i. magister Scholarum, cum vniuersis eiusdem ecclesiæ fratribus, Dominæ Hildegardi, omnibusq; in mōte S. Roberti Christo militantibus, deuotam in Dño orationē, & in vero salutari salutem. Ex die qua nobis innotuit, quòd sororem, immò filiã nostram specialem Dominam Sigevuizen, in vestræ beatitudinis cōsortium collegistis, non solum nos, immò vniuersa Coloniensium ciuitas, nutu Dei ad pietatis amorē succensa est. Indè est quæ iam manifestè per oēs terminos terræ nostræ à cunctis proclamatur: Eccè odor Dñarum de S. Roberto, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dñs. Benedicite itaq; sitis à Domino, quæ in modico & humili vestro mōticulo ea opera pietatis celebrastis, q̄ cunctæ sublimitates montiũ, vniuersq; vallium nostrarum latitudines celebrare non dicimus, non potuerunt, sed neglexerunt. Audiuimus siquidem nuperrimè fama prodēte, quòd ille hostis antiquus per orationes vestras eiectus sit: quod si ita est, obsecramus vt modum & ordinem eiectionis nobis rescribendo significetis, quatenus vobis congaudeamus, & perpetua vobiscū deuotiōe, Deũ collaudem. Ipsam quoquè dominam Sigevuizen sicut familiariùs cognoscimus, ita specialius salutamus, deuotas in Christo orationes promissas renouantes, & easdem ab ipsa expectantes. Vale.

Genes. 27.

Z 2 RESPON-

Deus opus suum fecit, sed illud vno modo non constituit. Adam enim perijt, nam cursum circuli sui non compleuit. Sed post meridiem requisitus est. Deus autem spiramen suum in prophetas misit, ut veritatem nunciarent, & sic sapietia in ore illorum, quos ipsa constituit, loquebatur, quatenus miracula proferrent. Apostoli etiam per Spiritum sanctum opus Dei in fide proferrent, martyrium eorum & aliorum, Deum ostendit. Spirituales quoque populos Spiritus sanctus inflavit, qua seculum in semet ipsis finiunt, & angelicum ordinem colunt. sic opus Dei simile diei est. Omnes enim unum dixerunt, sed tamen singulatim clamauerunt. In ortu namque diei aurora solem praecedit, & in mane radius solis resplendet, qui in tertia in calore suo pleniter ardet, & circa nonam calorem suum inclinat, circa vespere autem calorem suum quem in die habuit, finit & ante noctem se abscondit, & sic dies completur, & ab operibus suis requiescit. Quae si vno modo complerentur, homini displicerent. Unde etiam Deo est nomen Sabaoth, quia unusquisque huius mundi cursus plenum officium habet. Tali modo DEVS in omnibus operibus suis operatur. Sic etiam in hac muliere, de qua quaeritis, gestum est: pro qua alti & altiores, parui & minores, cum laboribus & orationibus unum dixerunt, & singulatim clamauerunt, secundum quod Spiritus sanctus eos hoc officium docuit. Nam quidam per suspiria misericordiae, & quidam per orationes & vigiliis pro ipsa laborauerunt, quidam etiam ieiunia & castigationem in corpore suo sustinebant, multi quoque pro ipsa eleemosynas dederunt, & maxima turba cum adiutorio cuiusque boni quod facere potuit, se
ad

ad ipsam declinavit, & aliquis in magno studio sine tadio hoc perfecerunt, & ita omnes ad Deum pro ipsa simul adspiciabant, quemadmodum etiam dies circulum suum complet. Nunc autem cum laude simul dicamus: Gloria tibi Domine. Benedictio Dei in gratia ipsius super vos sit, & super omnes qui super illam misericordia moti sunt, quoniam ipse Dominus dicit, Misericordiam volo, & non sacrificium.

Osee 6.
Matt. 9.
& 12.

MEFFRIDVS PRIOR IN EBER-
bach, Hildegardi.

Ei dilectae, Dei electae Hildegardi Dominae venerab. M. Prior, totaque congregatio fratrum in eberbach, in thalamo summi regis perfrui delicijs sempiternis. Deo dignissima sanctitatis vestrae odorifera & suauissima opinione saepe audita, nos inertes & indigni ineffabili spiritus laetitia sumus gauisi pro eo, quod Deus omnipotens gratia & misericordia vobis tanta suae largitatis contulit dona mirifica. Patet enim luce clarius, quod vos diligit Dominus in hominibus ipsum diligentibus, quonia tam digna, tam grata, tam amabilis, tam venerabilis estis eis omnibus, in quibus habitat, ut eum in vobis esse, vobiscum manere nullus ambigat. Cui vero virtutum tanta collata sunt beneficia, sanctae quoque pietatis vobis inesse non dubitamus munera, & piae charitatis, piaque compassionis non deesse viscera. Unde pietatis vestrae largitatem suppliciter exoramus, ut quia pro peccatoribus redimendis ac saluandis natus est Dominus ex carne B. Mariae semper virginis, amore ipsius Domini nostri omnipotentis, nostri conditoris ac piissimi redemptoris, nostri misericordiamini, participesque orationum vestrarum facere nos digne-

AD GRISEOS MONACHOS

mini. Insuper etiã obnixè rogamus, vt literas quas de secularibus & idiotis ad spiritalem conuersationem conuersis, quos nos Cõuersos dicim⁹, spiritu sancto vos scripsisse audiuius, nobis benignè transmittere non dubiteris, quatenus mirifica opera Dei & voluntatem eius in ipsis videamus, & quantum poterimus, toto affectu bonorum operum illa sequamur & compleamus. Vale.

AD GRISEOS MONACHOS,
Hildegardis.

Go paupcula in lecto aegritudinis plusquam per biennium iacens, hæc vidi, & vocè de cælo ad me sic dicentem audiui: Ad spiritalem populum, quem Deus in præscientia sua cum miraculis prophetiæ, secundum quod ipsi placuit, præsciuit, quæ vides & audis, scribe, hoc modo incipiens: Deus quædam virtuosa opera, quæ in sanctis & electis suis operatus est, per quatuor secretorum DE I animalia præsignauit. Ipse enim homini per eadè animalia & per cetera miracula occulta mysteria sua manifestat, quemadmodum Ezechieli prophetae & Iohanni dilecto suo per ipsa animalia ostendebat, quod ex communi populo spiritalem populum segregari & congregari vellet. Iohannes quippe dicit, In medio sedis, & circuitu sedis quatuor animalia, plena oculis antè & retrò. Quid dicitur? In fortitudine potestatis Dei, qui Deus & homo est, & in omni parte quò potestas ipsius extenditur, quatuor Euangelistis imbuti fideles, præcepta Dei ruminantes, & plenitudinem circumspectionis virtutum habentes esse debent, ita vt videant, vnde facti processerint, & etiã quid futuri sint. Deus enim ignis est, & angeli miracula eius hominibus sæpè nunciant & mirabilia throni sui, vrentes spiritus sunt, qui ante faciè eius lucet, & qui in amore suo ita ardent,

Eze. 1.

Apo. 4.

Deut. 4.

Heb. 1.

EPISTOLA HILDEGAR.

dent, vt non aliud velint quàm quod ipse vult. De quibus dictum est: Qui facis angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem. Quid dicitur? Omnipotès, tu ille es, qui facis nuncios tuos, scilicet eos qui ad salutè hominum à te diriguntur, esse spiritus cū emissionè, cessantes in indeficièti vita in conspectu tuo sunt, & iterum spiritus esse nuncios tuos, cum ad præcepta tua adimplenda nuncij fiut. Angeli nãq; nuncij sunt, quoniã vnã quanq; inspirationè spiraculi illius, quod Deus in hominè misit, Deo renunciat. Hoc enim modo propter homines officiales sunt, quia propter opera eorũ colligunt & discernunt, & propter opera hoim, quæ per spiritum operantur, ipsi etiã spiritus vocatur & angeli, quoniã à superno rectore ad iudicia sua explenda multoties diriguntur. Sed ministros tuos, qui vbiq; voluntati tuæ deseruiunt, facis igne vrentè, cum in amore tuo ardent, in quo etiã ardore cum indefessa laude tibi iterum ministrant. Ministri enim Dei, qui faciem eius semper inspiciunt, velut flamma coruscant, & in eadè coruscatione miracula eius vident, & illa mirando & laudando agnoscunt. ideoq; & ignis vrens sunt, & per Deũ qui ignis est, ardent, nec per aliũ accendi nec extingui poterunt: sed in amore ipsius inextinguibiliter ardentes, quia ipse pallio humanitatis circumdatus, ad admiranda miracula eos semper inducit. Nam pallio fortitudinis suæ Deus se præcinxit, per quod hoim speculũ honoris sui & miraculorũ suorum constituit, quatenus homo cõtra diabolũ pugnaret, & eũ superaret, & sic in diuina laude semper persisteret. Eodem quoq; modo Deus facit illos, qui nuncij sui sunt, filijs ecclesiæ verba salutis pronunciantes spiritus, cū eos carni suæ resistere, & spiritui seruire iubet, quos sic toto corde spirituales effectos, iterum deinde tanto fiducialius præcepta sua populo propalare instituit: facit etiã & illos, qui sibi ministrando die ac nocte in laboribus sunt,

Psal. 103.

Gene. 22.

Matth. 13.

Mat. 18.

Deut. 4.

Psal. 92.

in

Num. 22.

in amore suo ardere, & ita ignem vr̄tem esse, & sic etiã ignẽ effectos, iterũ seruitio suo sinẽ tedio insudare. Deus nãq; in præsciẽtia sua præordinauerat, quod miracula & occulta sua, quæ in angelis sunt, etiã in hominibus signanter operatur. vndẽ & angelos hominibus loqui fecit, vt in Abrahami & Iacob factum est, quemadmodũ etiã Balaam asina locuta est. Angelicos etenim spiritus, qui ei ministrant, faciem ipsius laudantes & honorantes, occultis suis quasi vestimento operit: & ideo etiã vrens ignis dicuntur. Et per hos igneos ministros, qui secretis Dei velut vestimento tecti sunt, eremitæ designantur, qui seip̄os abnegantes, quasi homines non sint, viuunt, & consortium hominum fugiũt. Nam Deus per opus suum quod homo est, magna mirabilia operatur, quæ in angelicis spiritibus prædestinauit, & quæ coram ipso cum laude & mirifico honore fulminant. Sed &, vt præfatum est, in circuitu sedis, quatuor animalia plena oculis antẽ & retrò ostenduntur: quod sunt omnia opera sancta, quæ Deus in hominibus istis operatur, qui ad ipsum & ad thronum suum respiciunt, per fidem Oriens, per spem Auster, per recordationem lapsus, qui in primo parente factus est, Occidens, quasi retrò existentibus, atque per prouidentiam oculos in ante, ad aquilonem dirigentibus, nè bellator aquilonis cum cadente morbo superbiæ, & cum ardente flamma incestus eos corrũere faciat. Cum oculis itaque istis, quos vndiquẽ habent, ad DEVM anhelare debent, nè à fide extinguant, & nè à luce separentur, & nè sic aquiloni appropinquet, vt morte æterna suffocentur. Istud quippe est, quasi in circuitu sedis: quoniã oriens, auster & occidens Deũ ostendũt: sed aquilo rotus ab ipso superatus, velut scabellum pedum ei subiectus est. Et deinde scriptum est: Et animal primũ simile leoni, & secundum animal simile vitulo, & tertium animal habens quasi faciem hominis,

Apo. 4.

minis, & quartum animal simile aquilæ volati. Quid dicitur? Animal hoc primũ cucullatos homines significat, qui primi in fortitudine leonis, se omninò à seculo abstrahunt: vndẽ etiã & illis igneis, qui occultis Dei velut vestimẽto cooperiti sunt, & qui faciem Dei semper inspiciunt, assimilantur. Vestitus enim istorum non à seculo est, sed mirabiliter à Deo, quemadmodũ Deus in illis ordinauit, qui hunc primitus ostendendo & docendo protulerunt. Nam cuculla eius ab angelicis spiritibus præsignata est, qui in faciem Dei, & non in alium adspiciunt: & latitudo eius ad similitudinẽ nubis tendit, quoniam & angeli in nubibus multoties visi sunt: & quia etiã vestis innocentiæ Adæ, quasi lucida nubes erat. Homines itaque isti cuculla caput suum tegunt, nè ad sinistram vel ad dextram declinantes, retrò coram se in impetu spiritus gradientur, Deum semper inspiciẽtes, nè de bonis operibus reuertantur. Hęc omnia in obedientia, quam filius hominis per seipsum ostendit, fieri debent, quatenus præcepta magistrorum cum timore Dei obseruentur, ita etiã, vt sicut homo à voce tonitruï perire formidat, sic etiã peccata timeat. Nã sicut leo cæteras bestias in fortitudine præcellit, sic isti in fortissima vi diuinitatis cæteros homines præcellunt, quoniam quauis homines sint, non sicut homines viuunt. Cũ enim homo seculo abrenũciando seipsum Deo obtulerit, mundum accusat, ita vt ille in omnibus sibi inutilis sit, & sic mentem suam eleuat, quemadmodũ Daniel dicit: Adspiciebam in visione noctis, & ecce cum nubibus cæli, filius hominis veniebat, & vsque ad antiquum dierum peruenit. Quid dicitur? Cũ mentem meam ad cælestia sursũ eleuarem, adspiciebam in cõsideratione plurimarum aduersitatum, quod omnia superna & Diuina miracula, quæ Deus in angelicis spiritibus operatus est, per filium suum in hominibus præsignaret: & ita idem filius, vsque ad

Peruenit
ita signifi-
cacio cuc-
ullæ.

Matt. 18.

Deut. 17.

Peccatũ.

Dan. 7.

Aa anti-

Opera
bona.

Virgines.

Eius vir-
ginitatis.

Psal. 44.

antiquum dierum peruenit, quia filius dei, Deus & homo est, & ita Deus & homo, vnus Deus est. Deus enim homo est, & homo iste Deus est. Sed & bona opera hominum, & laudes angelorum se coniungunt, & vnum in Deo sunt. His quoque cucullatis hominibus turba virginum associatur, quæ virum cum amore & diuitijs & totum mundum relinquunt. Sicut enim virgo delicijs mundi ablata esse debet, nè vbera voluptatis fugat: sic etiã turba cucullata, à mundo relicta esse debet, nè vlla officia secularia cū illo exercent. Et vt virgo à viro relicta est, ita vt sub cura & potestate ipsius non sit, sicut libera ab eo est, sic etiã monachus à mundo relictus, illi subiugatus non sit, sed liber ab illo maneat. Virginitas quoque solem significat, qui totum mundum illuminat, quia Deus virginitatem sibi adiunxit, quæ viro relicto illum genuit, quem radius Diuinitatis perfudit, qui & omnia regit. Rex nanque qui cuncta regit, Deus est: & illi virginitas coniuncta est, quando Deus & homo de virgine natus est. Sic adstitit regina à dextris eius in vestitu deaurato, circumdata varietate, quoniam diabolus repugnans adstitit virginitas virtuti Diuinitatis in opere fulgente, vbiq̄e comprehensa multitudo diuersarum virtutum. Diuinitas quippe virginitatem sibi desponsauit, cum primus angelus ad sinistram partem cecidit, & tunc etiã populum saluationis in Adam sibi elegit, quem dexteram suam nominauit, de quo populo virginitatem sibi adiunxit, quæ maximum opus protulit: quia vt Deus per verbum suum omnia creauit, ita & virginitas per calorem S. Diuinitatis filium Dei genuit. Sic virginitas absque fecunditate non est, quoniam virgo Deum & hominem, per quem omnia facta sunt, genuit. Sed & hoc modo omnes virtutes veteris & noui testamenti, quas Deus in sanctis suis operatus est, velut vestimentum auro decoratum, deauratae sunt, & has virgo ad se liberè colliget, quoni-

quoniam ligatura viri eam non constringet. Rota quoque quam Ezechiel vidit, virginitatem presignauit, quia eadē virginitas ante incarnationem filij Dei in lege prefigurata est. Post incarnationem autem eius, illa mirabiliter plurima miracula operatur, quoniam Deus per ipsam omnia piacula purgavit, & vnamquāq; institutionem rectè ordinauit. Virginitas quippe vetera suffert, & noua sustinet, & ipsa radix & fundamentum est omnium bonorum, quia semper & semper cum illo fuit, qui sine initio & sine fine est. Nam natura hominis quæ propter peccata perdita fuit, per illam in saluatione reuixit, cum per alienam naturam peccata hominibus abstraxit. Secundum autem animal simile vitulo, in clericali habitu Diuino sacrificio insistentes ostendit, hos videlicet, qui vineam Domini Sabaoth circumfodiunt, & agrum preceptorum Dei arando vbiq̄e euertunt, & hos etiã qui angeli Domini exercituum nominantur, qui ab hoc quoq; cingulo castitatis se cingere debent, nè in vanitate carnalium voluptatum vadant, sed vt agrum cum aratro strenuè euertant. Circumcisionem quoque sobrietatis habebunt, quoniam per ipsos peccata hominum abluuntur, & hoc in misericordia fiet, quia in semetipsis peccata sentiunt. Hæc itaq; præclara genera, videlicet hominum illorum, qui per leonem & vitulum designati sunt, aliud quoddam genus hominum ad se trahunt, quos ipsi Conuersos vocant, quorum plurimi se ad Deum in moribus suis non conuertunt, quia contrarietatem potius quàm rectitudinem diligunt, & opera sua cum sono temeritatis agunt, de prælatis suis sic dicentes: Qui sunt, & quid sunt isti? Et quid fuimus, aut quid sumus nos? Et quoniam sic agunt, pseudo-prophetis similes sunt, & quia non rectè dijudicant, quomodo Deus populum suum constituit. Vos ergo qui Deum timetis, audite Spiritum Domini ad vos dicentem: Hæc supra-

dicta mala à nobis auferre, & vosmetipfos ante dies tribulationum illarum purgate, cum inimici DEI & nostri vos fugabunt, & in rectum locum humilitatis & paupertatis vos conuertent, nè amodò in tanta latitudine permaneat, quanta hactenus fuistis, quemadmodum etiàm veterem legem Deus à consuetudine sua in spiritalem vitam mutauit, & vt vnquamque priorem institutionem ad vtiliora purgauit. In primo enim ortu Deus Adæ concessit terram colere, Abel sacrificare, Noe ædificare, & hoc vsque ad summum sacerdotium, quod in Christi incarnatione exortum est, quod prius Abraham per circumcisionem, Moyses per legislationem præfigurabat. Sed hæc omnia idem filius Dei postea in humanitate sua perfecit, vnde & ad homines intelligenda sunt. Post ruinaem autem Adæ, Deus tam in hominibus, quàm in angelis ordinationem suam rectè præsignauit. Nequaquam autem deceret, vt sacerdos officia agricolæ, discipulus officia magistri coleret, cum agricola sacerdotem, discipulus magistrum in timore & humili patientia imitari debeat. Omnipotens enim Deus in operibus suis cognoscitur, quemadmodum in Adam operari incepit, cui terram colere & homines procurare dedit, quia & ipse Deus omnia creauit, & vt per sacrificiũ Abel filium suum pro redemptione populi sacrificandum præsignauit, & sicut per Noe, qui arcam ædificauit, quod in spiritali populo magistri constituendi essent, præfigurauit. Nunc vos magistri supradictos homines, scilicet conuersos, in ordine vestro corripite & corrigite, quia plurima pars eorum nec in die, nec in nocte operatur, quoniam nec Deo, nec seculo ad perfectum seruiunt, & eos ab ignorantia ista excitate, velut bonus pigmentarius hortum suum ab inutilibus herbis pargat: in vobismetipsis autem secundum ordinem vestrum præuidetes, & iuste intelligetes nè iniuste iudicetis. Incõueniẽs itaq; esset,

Prophetia

Gen. 6.

esset, vt leo, vitulus, homo, & aquila, in significationibus suis sibi inuicem aduersarentur: sed vnumquodq; istorum alteri iustitiam in figura hominis, ad curationem hominum signati sunt, sanare, vngere, & baptismum sanctificare cum humili obedientia possunt. Nam omnis sacerdos qui à Deo vnctus & sacerdos nominatus est, vulnera peccatorum & curare cum iudicante iustitia poterit, quoniam officium hoc à Deo habet: & ideò illud implere non negligat. Et ego paupercula & indocta foeminea forma, quandam bestiam vidi, cuius facies & anteriores pedes eius similes vrsi erant, & cuius reliquũ corpus similitudinem bouis ostendebat, excepto quòd posteriores pedes eius similitudinem pedum asini habebant, & quòd cauda carebat. Tria autem cornua in capite habuit, quorum duo similitudinem bouis habentia, iuxta aures erant: tertium verò in medio frontis existens, cornu capricorni assimilabatur: facies verò eiusdem bestiae ad orientem, posterior autem pars eius ad occidentem versa fuit. Quod sic intelligendum est: Bestia hæc, cuius facies & anteriores pedes similes vrsi sunt, bestiales mores latenter habentes quosdam homines ostendit, qui quidem mansuetudinem verborum proferunt, sed in exemplis vestigiorum suorum, vbi vi antè ad rectitudinem incedere deberent, temeritatem & duritiam peruersitatis demonstrant. Cuius reliquum corpus similitudinem bouis ostendit, excepto quòd posteriores pedes eius similitudinem pedum asini habent, & quòd cauda caret: quoniam iidem homines iugum DEI vt bos se ferre simulant, cum tamen in subsequentibus exemplis mores asini, qui sub pondere cadit, in se manifestant: nec se caudam habere demonstrant, quia in ipsis deficit quod Dominus iubet hostiam cum cauda offerri: scilicet quomodo bonum quod in humilitate & paupertate inceperunt, ad finem beatitudinis non perducunt. Quod autem tria cornua

Sacerdotium.

Vifio.

Interpretatio.

Leu. 3. & 4.

in capite habet, quorum duo similitudinem cornuum bouis habentia, iuxta aures sunt, in hoc tres vitas hominum in principali commercio stantes, designant, ita quod duæ effigiem in agro dominico laborantium, & verbo Domini auditum prebentium simulant: tertium verò in medio frontis existens, cornui capricorni assimilatur, quoniam hoc in fortitudine fiducia suæ spirituales homines istos manifestat, qui in squalore capricorni altitudinem illam, in qua nullatenus permanere possunt, ascendere satagunt. In hac etenim altitudine ceteros populos, ut pharisæi publicanos, spernunt, & velut inutiles despiciunt, & se etiam officialibus quibusdam causis regionum adiungunt, quatenus per illas alijs duobus cornibus meliores & excellentiores habeantur: & ut etiam ita altitudinem sanctitatis ascendere videantur. Nam & seculari sollicitudini se adiungunt, & multiplicem locupletationem compræhendunt, velut totam terram laboribus suis euertant, & per hoc latitudinem diuitiarum plusquam deberent capiunt, in similitudine quoque iuuenis huius illud facientes, cui filius Dei dixit, quod quæcunque haberet, venderet & daret pauperibus, & ille abiit mœrens, quia & diuitias seculi & vitam æternam habere volebat, quod difficile erat ut fieret. Homines enim isti cælum & terram simul habere volunt, quod impossibile est: quoniam in comprehensione & possessione diuitiarum absque superbia elationis & absque proprietate voluptatis nequaquam stare possunt, sicut etiam impossibile esset, quod homo in cacumine verticis alicuius montis staret, & tepestate validi venti quassatus non caderet. Amorem quoque hunc & timorem non habent, quos egenus habet, qui manum suam ad auxilium & elemosinam porrigit, sed in stultitia asini se inuoluunt, qui magnis oneribus se onerari patitur, quousque sub eodem onere succumbit, quoniam iugum spiritualis vitæ & sollicitudinem

Lu. 18.

Matth. 19.
Nota di-
uitias.

dinem seculi habere volunt: sed in ipsis stare non possunt, & idcirco ut asinus cadunt. Unde & facies eiusdem bestie ad orientem, posterior autem pars eius ad occidentem versa est, quia cum spiritalem vitam attendere videntur, seculari quoque inhærent, in hoc perditos angelos imitantes, qui in semetipsos confidentes, de cælesti gloria corruerunt. Et tertium animal habens faciem quasi hominis, seculares homines istos significat, qui opera sua cum sollicitudine corporis & animæ faciunt, & tamen bona intentione ad Deum ascendunt, quasi cum pennis volent, quia quæque bona desideria sicut radius solis, ex corde iusti emittuntur, unde & velut pennata videntur. Sed & ad obseruanda præcepta legis & sacerdotis currunt, & ad diuidendas elemosynas in misericordia mouentur, atque in terram adspiciunt, quomodo in illa crescant, & in genitura prolis se pulueri terræ pares æstimant, & peccatores se nominant, & ita in seculari vita, magis poenam quam voluptatem carnalis gaudij habent, & sic ad magistros suos scilicet sacerdotes perueniunt, faciem suam qua peccata gustabant, mutantes, atque per gratiam Spiritus sancti in poenitentia peccata sua confitentes, & sic renouantur, ut scriptum est: Renouabis faciem terræ. Quod dicitur: O Deus, in nouo Spiritu renouabis voluntatem hominis, qui peccare studebat, ita eum de malo studio ad bonum desiderium conuerteret. Nam per poenitentes, faciem terræ renouabis, cum homo sentit, & scit se peccatis ita inuolutum, ut se continere non possit quin peccet: & tamen ad renouationem, poenitendo se conuertit. si enim homo non peccaret, non renouaretur. Quidam etiam alio modo renouantur, videlicet cum peccata propter poenam poenitentiae fugiunt, ita quod peccare non quærunt: & quidam alio modo, cum peccata, quæ in se sentiunt, & quæ facere possent, propter amorem virtutum deuitant: unde & sic renouationem per

Esa. 14.

3. animalis
interpre-
tatio.Laud bo-
norum se-
cularium.

Psal. 103.

Spiri-

Scriptura
qui diui-
denda.

Spiritum sanctum accipiunt. Sicut enim terra in tempore viriditatis non omittit quin fructum afferat, & sicut in tempore sicco pallefcit & arefcit, & deinde iterum ad viriditatem suam redit, sic etiam Deus hominem posuit, ut in operibus suis in semetipso renouetur. Scriptura namque in omnibus operibus hominis rectè diuidenda est, velut etiam ex vna aqua multæ aquæ diuiduntur, quemadmodum & Deus aquas in totum orbem terrarum diuisit. Isti quoque seculares homines semetipsos semper inspiciunt & considerant, quid sint & qualiter viuant, & quomodo sibi peccata abstrahant: & sic viuentes in timore Dei, in terrenis sunt, & cælestia non dimittunt. Nam Deo in semetipsis immolant, cum eum adorant, ita quod ipsi velut luna fulminent, cum ad ipsum ex intimo corde suspirant. Sed cum in peccatis ut luna defecerint, ilico per poenitentiam resurgunt, quemadmodum etiam luna post defectum suum per solem resurgit. Ipsi etiam dormiunt inter medios ceros pennæ columbæ de argentatæ, quoniam ubi dormiunt, ne peccent, in medio magistrorum volantium in simplicitate puræ scientiæ sunt, & hoc faciunt, cum de inceptis peccatis declinât, & cum ab eis quiescunt, quæ admodum ales caput inter medias alas suas ad quiescendum declinat, videlicet cælestia amantes, & in terrenis causis peccata sua per poenitentiam confitentes. Unde & beati mortui qui in Domino moriuntur, sunt qui seculariter secundum legem viuunt. O quantum miraculum in ipsis est, quod sic viuendo, & quod per amaritudinem poenitentiae peccata relinquendo, homines existunt. Sed & animali, quod faciè hominis habet, similes erunt, quoniam cum terrenis peccatis per poenitentiam se opponunt, & eis alieni fiunt, quemadmodum etiam natura animalium, naturæ hominis aliena est. Itaque in scientia bonorum operum de argentati apparent, quia simplices mores infantis, qui peccatum

Psal. 62.

Apo. 14.

tum nescit, habent, cum ipsi peccatum nec amplecti, nec pascere volunt. Cumque in simplicitate hac fulgere student, tunc posteriora dorsum eorum in pallore auri apparebunt, quia posteriora eorum, in quibus in peccatis prius fortes erant, cum peccare consueuerant, nunc retrò proiecta, in timore Domini sapientiam demonstrant, quoniam in bonis actibus deaurata resplendent. Quartum verò animal simile aquilæ volanti, quosdam homines de peccatis se continentem ostendit, qui ex præfatis secularibus ad continentiam surgunt, velut in Maria Magdalena factum est, quæ omnia peccata sua abijciens, ea pro luto computauit: & ita optimam partem elegit, & in aurora sanctitatis cõsedit. sed in veteri testameto multi propter tædium seculi huius peccata relinquebant, & multi etiam propter amorem iustitiæ, de peccatis se continebant: nunc autem in nouo sole, scilicet in CHRISTO IESU, continentem nominantur, quia in simplicitatem infantis qui peccata nescit, vertuntur, cum ipsi peccata repudiant, & cum ea in voluntate nesciunt. In duabus enim partibus ad cælestia ascendunt, quoniam cum bona intentione & cum sancto desiderio, ea que sursum sunt, præ cæteris qui seculum prius non cognoscebant, diligunt: & quia sicut aquila, quæ præ alijs volatilibus altiora petit, sic sursum volant, quod ita in candorem æternæ vitæ conuertuntur, ut de illa saturari non possint: & quod hoc per ardorem veri solis conculcant, quod prius, peccatis inuoluti, fecerunt. In fortissima quoque vi sanctitatis cõsiderant, quati dolores & quam grauiam pondera in peccatis sunt, quæ ipsi palpando prius tetigerant, & illa nunc ut mortiferum cadaver in semetipsis occidunt, & corpus suum ut occisam ouem constringunt & persequuntur: atque sic in ardentem solem aspiciunt, omnia secularia quæ antè cognouerant, retrò abijciendo, & pro puluere computando, & in ardenti amore Dei,

Quartum
animal
aquila.
Seculares
homines.
Luc. 7.
& 10.

peccata.

B b timo-

Esa. 6.
Seraphin.

timorem gehennę spernendo, & vt in fide & in spe perseuera-
re debeant, confidendo. Hoc itaq; modo faciunt, vt Isaias di-
cit, quoniam seraphin alis duabus velabant faciem eius, quę
alę fidem & spem significant, quia in fide fideles homines
Deum vident, & per ipem præmia æterna desiderant: & dua-
bus velabant pedes eius, qui sensualitatę & intellectum ostē-
dunt: quando quidem ijdem homines nuditatem peccatorum
suorum tegunt, nē carnalia desideria proprię voluntatis suę
perficiant. Sed & alijs duabus volabāt, quę charitatem Dei &
proximi demonstrāt, quoniā cū Deum super omnia diligūt,
pximo suo in necessitatibus suis assistunt, & itā in fortitudine
Dei super omnia volāt, cū cuncta terrena transcēdunt, atq;
vnamquanq; rem in peccatis diligenter adspiciunt, quatenū
per abstinentiā peccatorum se affligant, & sic etiā in pleno
desiderio cum preciosis lapidibus bonorū operum cęlestē Ie-
rusalem ornant. In læta quoquę vita præceptorum Dei non
dormitant, sed semper in nouitate desiderij animę velut canēs
tuba sonant, quod sunt ardentia suspiria, quę in nocturna
obscuritate in peccatis nati ad Deum habent, quandō eum in
timore & amore cognoscunt, dicētes quod ipse sanctus sit qui
omnia creauerit, & quod sanctus sit qui nunquā mortalis
fuerit, & quod sanctus sit qui infernū fregerit, & ab illo ele-
ctos suos eduxerit. Beati nanque homines benē operando &
Deum laudando nunquā cessabūt, & cū operari cessauē-
rint, post finem tamen vitę suę à laude creatoris sui non de-
sistent. Ego autē paupercula, ab infantia mea debilis & in fir-
ma, in mystica & vera visione ad hęc scripturam coacta sum,
eamq; in graui ægritudine in lecto iacens, Deo iubente & ad-
iuuante, conscripsi, quatenū illam prælatis & magistris, qui
ad seruitium Dei signati sunt, repræsentarem, vt in ipsa quasi
in speculo considerarent, qui & quales essent, & vt eam illis
demon-

Signū bo-
ni spiritus.

demonstrarent & aperirent, qui per obedientiam illis subiecti
sunt. Et audiui vocem de cælo dicentem: Nemo verba hæc
contemnat, nē si ea contempserit, vindicta DE I super eum
cadat.

VVERNERVS DE KYRCHEIM,
cum cæteris societatis suę fratribus,
Hildegardi.

Hildegardi mente & corpore virgini immaculatę, &
à cunabulis DEO dicatę, Vvernerus de Kyrcheim
cum cæteris societatis suę fratribus, in parochijs
suis DEO quantum indignum famulatum exhi-
bentibus, exemplo Debborę hostiles turmas DEO duce Iudic. 5.
proterere. Quia virtutum vestrarum fragrantia non modica
terrarum spatia disperfit, eod quod non solum operari bona,
verum etiā prophetare futura, contemplari cęlestia Spiritu-
sancti gratia cor vestrum mundum illustrauerit, dignum
duximus, licet indigni, vestrę sanctitati obtentu fraterni-
tatis nos committere. Et certē quia nos vltima CHRISTI
membra vobiscum fore credimus, fidenter dicimus, quod
quicquid in eius nomine vos poscimus, cū præstare pote-
stis, non negetis postulantibus. Rogamus ergo benignitatem
vestram mater & sponsa agni, quatenū in vestris orationi-
bus nostri memineritis propensius, certa de nostris, si quid
possunt apud Deum, quod inter orandū semper vestri memo- Phil. 1.
riam faciemus. Adhuc vnam petitionem vos petere præsumi-
mus, scilicet vt verba quę Spiritu sancto vos docente, nobis
& alijs quā plurimis in Kyrcheim præsentibus, de negligētia
sacerdotū, quam in Diuino sacrificio habet, aperuistis, mater-
na pie-

na pietate nobis scribere & transmittere non negligatis, nè à memoria nostra elabantur, sed vt ea attentius præ oculis nostris habeamus: quoniam cum terrenis & secularibus causis plùs quàm opùs, inhiamus, verba transitoria in ventum multoties negligenter emittimus. Valeat materna dilectio in vobis,

HILDEGARDIS.

Anno 1170

Visio mirabilis.

Nlecto ægritudinis diù iacens, anno Dominicę incarnat. millesimo cętesimo septuagesimo, vidi vigilans corpore & animo pulcherrimam imaginem, muliebrem formam habentē, quę electiss. in suauitate, & chariss. in delicijs tantę pulchritudinis erat, vt eam humana mens nequaquàm comprehendere valeret, & cuius statura à terra vsq; ad cęlum pertingebat. Facies quoquę ipsius maxima claritate effulsit, & oculus eius in cęlum adspexit. Candidissima etiã veste ex albo serico induebatur, & pallio preciosissimis lapidibus, scilicet smaragdo, saphiro, baccis quoquę & margaritis ornato circumdabatur, calceamenta ex onychino circa pedes habens. Sed facies eius puluere adspersa erat, & vestis in dextero latere scissa fuerat, atq; pallium eius elegantem pulchritudinem suã amiserat, & calceamenta ipsius denigrata erant. Et ipsa voce magna & lugubri in altitudinem cęli clamabat, dicens: Audi cęlum quòd facies mea sordidata est, & terra luge, quòd vestis mea scissa est: & abyss. cõtremisce, quòd calceamenta mea denigrata sunt. Vulpes foveas habent, & volucres cęli nidos: ego autem adiutorem & consolatorem non habeo, nec baculum super quem incumbam, & à quo suscēter. Et iterum dicebat: Ego in corde patris

latui

Ecclesia.

Matt. 8.

latui, quousquę filius hominis, qui in virginitate conceptus & natus est, sanguinem suum fudit, qui etiã cum eodem sanguine me sibi desponsauit & dotauit, quatenus in pura & simplici regeneratione spiritus & aque, contractos & contaminatos à spuma serpētis, regenerarem. Nutricij autem mei, videlicet sacerdotes, qui faciem meam facere deberent velut auroram rubere, & vestem meam vt fulgur coruscare, ac palliũ meum vt preciosos lapides radiare, & calceamēta mea vt candorem fulgere, faciem meam puluere consperferunt, & vestem meam sciderunt, palliũquę meum umbrosũ fecerunt, & calceamenta denigrauerunt, & qui me vbiquę ornare deberant, me in omnibus his destituerunt. Nam faciem meam per hoc sordidant, quòd corpus & sanguinem sponsi mei cū magna immunditia lasciuię morum suorum, & magna spurcicia fornicationum & adulteriorum, & pessima rapina auaritię, vendendo & emendo quęq; inconuenientia tractant & accipiunt, atque tanta sordē circunuoluunt, velut si infans in lutum ante porcos ponerēt. Sicut enim homo, cum Deus ipsum de limo terrę fecit, & in faciem eius spiraculum vitę inspirauit, mox caro & sanguis factus est, ita etiã eadem virtus Dei, oblationem panis & vini & aquę super altare, ad verba sacerdotis Diuinitatem inuocantis, in veram carnem & verũ sanguinem Christi, videlicet sponsi mei transfert, quod tamen propter cęcitatem hanc, qua homo in casu Adę cęcatus est, homo carnalibus oculis videre non potest. Fixura nanq; vulnerum sponsi mei recens & aperta est, quandiũ vulnera peccatorum hominum patebunt. Hęc eadem vulnera Christi sacerdotes, qui me candidam facere, & mihi in candore seruire deberēt, in nimia auaritia sua de Ecclesijs ad Ecclesias discurretes contaminant. Vestem quoquę meam per hoc scindunt, quoniam præuaricatores legis & Euangelij ac sacerdotij sui

Cõtra sacerdotes indignę sese gerentes.

fornicatio. adulteriũ rapina.

Gene. 2.

B b 3. sunt,

sunt, & pallium meum in hoc obfuscant, quia præcepta quæ
 in eis instituta sunt, per omnia negligunt, nec ea in abstinen-
 tia velut in smaragdo, nec in largitiõe elemosynarum velut
 in Saphiro, nec in alijs bonis & iustis operibus (quibus Deus
 velut alijs generibus gemmarum honoratur) bona volunta-
 te & perfecto opere complent. Sed & calceamenta mea supe-
 riùs denigrantur: quoniam ipsi nec recta scilicet, nec dura &
 aspera iustitiæ itinera habent, nec bona exempla subditis suis
 præbent, cum tamen subtùs in calceamentis meis quasi in se-
 creto meo cãdorem veritatis in aliquibus habeam. Falsi quip-
 pe sacerdotes in semetipsis decepti sunt, quoniam honorẽ sa-
 cerdotalis officij sine opere habere volunt, quod esse non po-
 test, quia nulli merces, nisi præmisso labore operis, dabitur.
 Vbi autem gratia Dei hominem tangit, ibi ipsum operari, vt
 mercedem accipiat, facit. Cum itaque varios dolores, qui ho-
 minibus contrarij sunt, in vltione Dei pluat, & totam terram
 nebula obtegat, ita vt viriditas eius arefcat, & ornãmẽta ipsi-
 us fusca fiant, abyssus quoquẽ contremiscat, quoniam in vl-
 tione & dolore cum cælo & terra in furorẽ mouebitur. Prin-
 cipes enim & temerarius populus super vos ô sacerdotes (qui
 me hæcenus neglexistis) irruent, & vos abijcient & fugabunt,
 & diuitias vestras vobis auferent, pro eo quod tempus sacer-
 dotalis officij vestri non attendistis. Et de vobis dicent: Adul-
 teros istos & raptos & plenos omni malo, ab Ecclesia eij-
 ciamus. Et in hoc facto obsequium Deo se exhibuisse volunt,
 quia Ecclesiam per vos pollutam esse dicunt. Vndè scriptura
 dicit: Quarẽ fremuerunt gentes, & populi meditati sunt ina-
 nia? Adstiterunt reges terræ, & principes cõuenerunt in vnũ.
 Nam permissione Dei, super vos in iudicijs suis fremere inci-
 pient plurimæ gentes, & multi populi de vobis meditantur
 inania, cum Sacerdotale officium vestrum & consecrationẽ
 vestram

Smaragdo
 sobrieta-
 tẽ, saphir⁹
 liberalita-
 tem parit.

Meritum.

Psal. 2.

vestram pro nihilo computabunt. His assistent in euerfione
 vestra: reges terræ, & terrenis rebus inhiabunt, & principes qui
 vobis dominabuntur, cõuenient in hoc vno consilio, quate-
 nus vos de terminis suis expellant, quoniam innocentẽ agnũ
 à vobis per pessima opera fugastis. Et audiui vocem de cælo,
 dicentem: Imago hæc Ecclesiam demonstrat. Quapropter tu
 ô homo qui ista vides & audis plangentia verba, hæc sacerdo-
 tibus qui ad regendum & docendum populum Dei constitu-
 ti & ordinati sunt profer, quibus cum Apostolis dictum est:
 Ite in orbem vniuersum, & prædicate Euangelium omni cre-
 aturæ. Cum enim Deus hominem creauit, omnem creaturã
 in ipso signauit, quemadmodum in paruo loco membranæ,
 tempus & numerus totius anni describitur. Et idẽ Deus ho-
 minem nominauit omnem creaturam. Et iterum ego pauper-
 cula sceminea forma, gladium euaginatam in aere pendentẽ
 vidi, cuius acies vna ad cælum, altera ad terram versa erat. Et
 gladius iste super spiritalem populum extendebatur, quẽ pro-
 pheta olim præuiderat, cum admirando dicebat: Qui sunt hi
 qui vt nubes volant, & quasi columbæ ad fenestras suas? Isti
 etenim, qui de terra eleuati, & de communi populo separati,
 sanctè viuere & in columbina simplicitate morum & operũ
 esse debuerunt, nunc prauis in moribus & operibus suis sunt.
 Et vidi quod gladius iste quædam loca spiritualium hominum
 abscindebat, quemadmodum Ierusalem post passionem Do-
 mini abscissa est. Sed tamẽ vidi quod plurimos timoratos, pu-
 uabunt, velut Helix respondit, vbi dicebat, quod dereliquisset
 sibi in Israel septem millia virorum, quorũ genua nõ sunt in-
 curuata ante Baal. Nunc autem inextinguibilis ignis Spiri-
 tus sancti, vt in meliorem partem conuertamini, vobis infun-
 dat.

Eheu hæc
 nimium
 vera.

Mar. 16.

Esa. 60.

Confola-
 torium.
 3. Reg. 19.

FRA

FRATRES IN HAGENHE,
Hildegardi.

Can. 2.

Matt. 5.

Hildegardi castæ columbæ in foraminibus petrae latitanti, fratres heu conturbati in Hagēhe, orationum suarum deuotionem, & quod spectat ad æternam salutem. Quoniam dei gratia, lux vestra coram hominibus salubriter lucet, patrem vestrum qui vos ardentem lucernam ad illuminationem Ecclesiæ supposuit, glorificamus, & quantum peccatores, sanctitati tamen vestrae, qua cælestis sponsi amplexibus singulari priuilegio inhaeritis, cordialiter congaudemus. Charitatem etiã vestram ignorare nolumus, quod die noctuq; vos facientes videre desideramus, & assidue vestri memoriam in orationibus nostris facientes, vos absente corpore, quasi presentem interdum amplectimur mente. Ergo perfectionem vestram humiliter deprecamur, vt sponso vestro, sub cuius vmbra secure requiescitis, nos iuxta viam mendicantes commendetis, ne preteriens turba clamores nostros compescat: sed orationibus vestris ad Dominum adiuti, mereamur a cecitate cordium nostrorum illuminari. Hoc autem idcirco dicimus, vt dissensionem, qua in loco nostro ortam esse scitis, quemadmodum incepistis, (Spiritu sancto vos docente) sedare & extirpare non omittatis: & vt per hoc quoque literas comonitorias nobis transmittatis, quia nisi citius extinguatur, periculum magnum tam animarum quam corporum facile incurremus. Gratia Spiritus sancti que vos interius docet, & multa secreta vobis demonstrat, hæc etiã nobis, secundum quod sibi placuerit, manifestare dignetur.

CON-

CONGREGATIONI FRATRVM
in Hagenhe, Hildegardis.

Go pauperula forma, multa ægritudine diu grauata, per veram sapientiam cogebat, vt hæc verba ipsius, populo loci huius proferrem. Et audiui quod eadem sapientia populo huic opus suum proponebat, scilicet, quomodo cælum & terram in recta mensura constituisset, quatenus fratres eiusdem populi cognoscerent, qualiter institutio eorum primitus constituta esset, & qualiter nunc destituta esset. Et dixit: Gyrum cæli circuiui, altitudinem & profunditatem eius ita constituens, ne rectum modum suum superexcellerent: & latitudinem totius orbis sic ordinaui, ne ipsa mensuram suam inordinate excederet. Solem quoque feci, vt in die luceret, & tenebras obtegeret: & lunam, vt in nocte cum stellis claresceret. In verbo quippe illo, cum Deus dixit, Fiat, omnia hæc facta sunt, vt etiã nunc persistunt: vnde in his velut in speculo vos populi considerate, quatenus in hoc quod incepistis, permaneat. Deus enim homini spiraculum vitæ inspirauit: & ita viuificatus, caro & sanguis factus est. Deinde autem consortium angelorum cum laude & ministerio illi dedit, & reliquam creaturam illi subiecit. Nam Deus lumen æternitatis illi concesserat. Sed ipse in omni honore isto vermem audiuit, & ita precepta Dei preuaricando obsecatus & extinctus est. Vnde diabolus in se gauisus, ait: Deum quem in cælo superare nequiuui, in opere suo, videlicet in homine, qui alius deus est, superauui. Diabolus nanque hominem deum nominauit, quemadmodum etiã seipsum esse deum voluit. Sed Deus in antiquo consilio, quod ante æuam in se habuit,

Genes. 2.

Cc com-

computabat, quomodo ordinationem suam ita obseruaret, ut ei in illa nullus resistere posset, & idem antiquum consiliu à scientia omnium creaturarum in seipso abscondit, vnde & Diabolus illud nec sciuit, nec scit, atque eiusdem consilij vsq; in nouissimum diem inscius erit, vbi tunc in maxima confusione sua eiusdem consilij, quedam sentiet & cognosceret, per quæ per omnia confundetur. Nam Diabolus hominem inseparabiliter perditum, ut ipse voluit, putabat. Homines enim in magna sequitia & obliuione Dei, se homines fore oblit, inhumanè vixerunt, quousque idem antiquum consiliu quendam sanctificatum populu sibi elegit. Et Deus sobrietatem & virginitatem in Abel præsignauit, qui propter iustitiam martyr effectus, hoc fecit quod pater suus facere neglexit. Sanctificati autem populi, se homines esse cognoscebant, & humane viuebant, de quibus etiam Noe surrexit, quem Deus in arca obseruauit. Sed Deus volens iniquitatem submergere, os abyssi aperuit, & plurimam creaturam in aqua submersit: & tunc per semetipsum iurauit, quod nequaquam vltra omnem carnem aqua perderet, recordans, quia homo per aquam regenerandus & saluandus esset. Post diluuium verò, antiquum consiliu multa miracula ad confusionem diaboli ostendebat, qui de occisione Abel intra se gaudebat, dicens: Ecce opus Dei quod de paradiso eieci, in terra diuisum iacet. Sed Noe sanctificatus, in Spiritu sancto operatus est, & altare deo edificauit, in quo antiquum consiliu altare illud præsignauit, quod Iohannes in Apocalypsi vidit, sup quod orationes sanctoru ascendebant. Cum enim homo in pœnitentia peccatorum orat, & cum salutem à Deo quærit, sanctus nominatur. Antiquum quoque consiliu plurima signa in Abraham operabatur, qui patriam & cognationem suam cum propria voluntate sua reliquit, & duram legem, per quam mors confusa, &

Sobrietas.
Virginitas.

Noe.

Gen. 6.
Gen. 9.
baptismus

Apo. 8.

Abraham.

serpen-

Serpentis nequitia in sanabili vulnere vulnerata est, in sanctitate iniit, quando præcepta Dei adimpleuit, quod Adam non fecit, cum præceptum Dei præuaricatus, voluntatem suam secutus est. Idem etiam consiliu, purificationem legis in Moyse constituit, & per sanguinem hircorum & vitulorum præsignauit, quod innocens agnus pro homine immolandus esset. Nam filius Dei de corde patris exiens, de virgine natus est, & omnia hæc per semetipsum impleuit. Virginitas in filio Dei surrexit, quæ erecto vexillo caelos penetrauit, quoniam idem filius virginis totus integer, totus sanctus fuit, & per eum magnus ordo virginum surrexit, quem vetus lex non cognouerat. Sed & ipse sacerdos fuit, cum seipsum in ara crucis pro hominibus immolauit, cui etiam sacerdotes in sacerdotio suo adiuncti sunt, qui angelos imitari debent, qui nuncij DEI existunt. Angeli quippe opera hominum ex debito officij sui velut scripturam deo ostendunt, quod & sacerdotes faciunt, cum peccata hominum per pœnitentiam suscipiunt, & ea per indulgentiam misericordiam Deo ostendunt. Sic & villicus fecit, qui diffamatus est apud dominum suum, quasi dissipasset bona ipsius, cum vnumquemque debitorem domini sui minus scribere iussit quam deberet. Villicus etiam iste, synagoga est, quæ nullam liberationem per sanguinem hircorum & vitulorum habere potuit. Sed immolationem innocentis agni præfigurauit, per quem officio suo priuari timuit, & intra se dicebat, quod sufferre non posset duritiam legis quæ iussit, si quis hoc vel illud fecerit, mortem moriatur: & etiam erubescat quod foras proijceretur, ita ut in nulla petitione misericordiam reficeretur. Ex qua dum multi in filio Dei ad indulgentiam conuerterentur, ipsa pro indulgentia merite pœne laudabatur: quia dum seruus per pœnitentiam & confessionem Domino suo retributionem dederit, ab illo multum laudatur, quoniam eum

Moses.

Virginitas

Luc. 16.

Villicus
Euangelicus.

Cc 2 multum

Luc. 7.

multum dilexit, quemadmodum Maria Magdalena Christum dilexit, scriptura hæc sacerdotibus adest, vnde etiam decet illos, vt Christum imitentur, & castitatem ament, & incestum fugiant. Filius namque Dei, vt iniustos iustos faceret, in cruce passus est, & etiam ipsos ad se trahit, vt de villico dictum est. Sed

Gen. 4.

Abel pro iustitia martyr extitit. Post passionem autem filij Dei multitudo martyrum exorta est, qui pro fide & confessione ipsius passi sunt, quos etiam alij martyres comitantur, scilicet illi qui contra peccata & vitia pugnando, se vincunt, & isti predictorum martyrum penne sunt. Qui autem hos iniuste persequuntur, vindicta Dei super illos cadet. Sed & illi qui virginitatem tribulando persequuntur, ita quod illam doloribus perfundunt, vindictam Dei non effugient: & ideo multoties accidit, quod nobiles ex iudicio Dei ignobiles, & diuites egeni efficiuntur, & quod multis alijs periculis & calamitatibus subiiciunt.

Punitio
eorum qui
Sacerdotes
cruciant.

Qui vero sacerdotale officium suum iniuste premunt, & blasphemant, hi in reatu suo similes sunt Cain, qui fratrem suum occidit: vnde poena illius constringendi & puniendi sunt. Sacerdotale namque officium, in magisterio suo a Domino Deo est. Itaque Sapientia in turba loci huius turrim ædificauit, quam baccis, topazio & saphiro exornauit, & in ipsam speculatores posuit, & iuxta eam torcular construxit: quod quibusdam hominibus commisit, qui vinum in ipsa exprimerent: atque secus illud domum etiam fecit, in qua alios esse iussit, qui omnia quæ ad agros suos pertinebant, procurarent. Sed tempestas valida & pestifera insanæ exorta est, ita quod homines predictum torcular custodiètes, ad eandem turrim iacula emittebant, & quod alij in prefata domo manentes, saxa contra ipsam turrim proieciabant. vnde & illi qui in ipsa turri erant, lapides aduersus istos iaciebant. Turris hæc altitudinè magisterij designat, quæ baccis, videlicet illis qui a pueritia in innocètia & sanctitate vixerunt, de-

cora-

coratur, & quæ topazio, i. his qui optimam partem eligentes, seculo renunciant, elucidatur: & quæ Saphiro, videlicet ipsis qui propter amorè Dei pompam seculi & semetipsos abnegant, exornat: In ista speculatores sunt, videlicet hi qui subiectis suis in magisterio præsent. Torcular autem officium illorum ostendit, qui per consecrationem iugati, ministerio passionis Christi ad altare insistant, & vineam Domini Sabaoth colunt & conseruant. Sed domus, custodiam & constrictiõnem istorum demonstrat, qui idiotæ existentes, & in seculo viuentes, seculum & semetipsos propter Deum relinquunt, & in necessarijs rebus corporalibus laborant, & tamen spiritalem vitam conseruant: tempestas verò temeritatem notat, in qua in torculari manentes, ad Prælatos suos acumina superbiæ mittunt, & per quam etiam in domo stantes, duritiam inobedienciæ contra ipsos dirigunt: quapropter iidem prælati ad iniuriam prouocati, se immittes per verba iracundiæ subiectis suis exhibent. At omnibus istis sapientia inducias emendationis constituit, quemadmodum in Euangelio cultor vineæ ad dominum suum de ficu dicebat: Domine, dimitte illam & hoc anno vsquedum fodiam circa illam, & stercora mittam. Nam fodere circa illam, est, vt homo voluntatem proprietatis suæ premar: alioquin nunquam obedire poterit: sed mittere stercora, est in humilitate & subiectione prælato subdi. Cum enim homo ad obedienciam se inclinat, omnia carnalia desideria & semetipsum quasi pro luto computat. Nunc itaque ego pauper cula & debilis forma, vobis loci huius præfatis fratribus dico: Inextinguibilis vitæ ignis in vobis ardeat, & vos lumine suo ita perfundat, ita vt in ipso permanere valeatis, vt prius incepistis. Nam cum fructuosum tempus correctionis & emendationis in vobis surrexerit, lapides turris vestræ fulgorem suum, vt prius erat, recipient.

Luc. 13:

SEQVNTVR TRIGINTA OCTO
QVAESTIONVM
 SOLVTIONES PER EAN-
 DEM S. HILDEGARDI, VVIBER-
 berto monacho Gemblacensi
 transmissæ.

VVIBERTVS MONACHVS,
 Hildegardi.

Gembla-
 censis mo-
 nachus.

Atri sanctiss. Hildegardi, Vvibertus. Gaudium quod de visione & colloquutione tua, cum abbate nostro tempore quadragesimali, ad te proficiscendo, diuinitus mihi indultum credideram, ad tempus quidem mihi inuidia (vt puto) diaboli sublatum est. Nam cum Coloniam vsq; processissemus, iter nostrum impediente Sathana, & per iniquas carnalium propinquorum suorum suggestiones propositum abbatis ad te protendendi conturbante, vlteriùs destitimus. Sed spero, quia quod oblatum mihi doleo, opportuniore tempore, remotis omnibus impedimentis, gratia mihi Diuina restituet. Interim tamen de quaestionibus illis, quas per me fratres Villarenenses ad te soluendas mittebant, quasq; ego reuocatus ab itinere, tibi perferendas, dilecto mihi Baldo commisi, quid actum sit, vehementer scire cupio, vtrum videlicet, nec ne, ad te peruenerint. Quod si peruenerunt, obsecramus omnes, nostræ partis amici tui in spiritu, tuis affusi pedibus, vt mare solutionis earum fiducialiter ingrediens, auræ spiritus sancti vela committere nõ pertimescas, tali

tali duce freta sine difficultate, placido potui mox adspicere. De quibus etiã precor, vt cum præscriptis literis Villarenfium & nostris, solutionibus earum præscribas, vt alteræ ex alteris gratiores fiant, & clariùs elucescant.

RESPON. HILDEGAR.

Charitas, quæ cum abstinentia peccatorum fidem instruit, & castitatem cum patientia edificat, columnæ quæ quatuor partes domus sustinet, similis est. Ipsa enim charitas plantauerat hortum valde gloriosum cum preciosissimis aromatibus & nobilissimis floribus, rosis & lilijs, qui suauiss. odorem spirabant, in quibus verus Salomon oculos suos pascere solebat. Hortus iste virtutes sanctas designat, quas Deus, qui vera charitas est, in virga Iesse operatus est, Maria videlicet, quæ in castitate floruit, & nobiliss. florem protulit. De flore isto vox turturis audita est, quæ virginalem naturam vocauit, quam liliū significat, quod in suo stipite candidos flores, cum fragrantia gratiss. odoris emittit. Sicut & ipsa virginitas propter dulciss. odore bonæ intentionis in mundo honoratur. Eremitæ quoque siue monachi, qui propter CHRISTVM seculo renunciauerunt, sine societate secularis pompæ viuere debent, sicut virgo post votum sine memoria viri, quia virgines & monachi inter angelicos ordines idem sunt, quoniam sicut angeli nihil aliud quam faciem Dei inspicere desiderant, sic & ipsi omnibus pompis secularibus abiectis, agnum Dei, Christum scilicet, crucem eius baiulantes, sequuntur, in quibus propter verum contemptum seculi rutilantes flores passionis Domini generant. Nunc ô fili Dei, in valle veræ humilitatis positi

Charitas.

Cant. 24

Virginitas

Monachi.

tuis.

malum su-
perbie.

tus, in quiete ambula sine elatione, quæ præcipiti monti assimilata, difficilem & velut impossibilem ascensum vel descensum præbet in nitentibus, & in cuius summitate nullum ædificium patet. Homo enim qui tentat altius ascendere, quam possit peruenire, ille nomen sanctitatis absq; securitate possidet, quia solo nomine sine ædificio bonorum operû & quadam inepta lætitia mentis gloriatur. Tu enim gloriosiss. hortû quem charitas plantauit, adspice, & vnamquamque virtutem in vera humilitate & simplicitate cordis ad te collige: & licet inter varias hominum mentes constitutus sis, disce tamen, quoniam longanimitè & patienter omnes nos Diuina bonitas tolerat. Fuge etiã inconstantiam pigri serui, qui hodiè vni domino, cràs alteri seruit: & gladio verbi DEI viriliter accingere, exemplo fortissimorum militum, qui lectû veri Salomonis ambientes custodiunt. Mentis quoquè tuæ sinceritatem cû vigilantibus oculis Deo omnipotenti, nè in dubio dormire incipias, iterùm atq; iterùm commenda. Et esto probus & dilectus miles veri Salomonis, quem pro victoria quotidianè pugne diligit & coronat. Spiritus sanctus igne sui amoris te accèdat, vt in amore seruitij sui indeficiēs p̄seueres, quatenus viuus lapis cęlestis Ierusalē quandoquè fieri merearis.

QVAESTIO.

Quomodò intelligendum est quod legitur, Qui viuit in æternum, creauit omnia simul, cû per sex dies opera sua Deus distribuisset referatur.

SOLVTIO.

Omnipotens Deus, qui sine initio & sine fine vita est, & qui omnia in scientia sua æternaliter habuit, materiam omnium cęlestium & terrestrium simul creauit, cælum scilicet, lucidam materiam, & terram, quæ turbulenta materia erat. Ista verò lucida materia, de claritate quæ æternitas est, sicut

Ecclesi. 18.
Gene. 1.

sicut spissa lux fulminabat, quæ etiã super turbulenta materia lucebat, ita quòd ei adiuncta erat: & istæ duæ materiæ simul creatæ sunt, vt vnus circulus apparuerint. In primo namq; Fiat, angeli de prædicta lucida materia cum eorum habitaculo processerunt: & quia Deus, Deus & homo est, ad faciem patris angelos creauit: & hominem, de quo tunica induendus erat, ad imaginem & similitudinem suam formauit. Sic quoquè ad imperium omnipotētis Dei, cû diceret, Fiat, quælibet creatura de turbulenta materia secundùm speciem naturæ suæ apparuit. Sex enim dies, sex opera sunt: quia inceptio & completio singuli cuiusq; operis, dies dicitur. Post creationem etiã primæ materiæ nulla mora fuit, sed mox quasi in ictu oculi, Spiritus Domini ferebatur super aquas, nec etiã postea mora aliqua erat: sed Deus ilicò dixit, Fiat lux.

Gene. 1.

QVAESTIO.

Quid est quod scriptum est, Diuisit Deus aquas, quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant super firmamentum? Nunquid credendum est, materiales aquas super firmamentum esse?

Gene. 1.

SOLVTIO.

DEVS aquas quæ super firmamentum erant, ab his quæ sub firmamento erant, idèd diuisit, vt sicut inferiores aquæ terrenis constitutionibus assunt, ita etiã & superiores aquæ superioribus constitutionibus adessent. In aquis em̄ superioribus nihil est quod crescat aut deficiat, sicut in istis inferioribus aquis, in quibus quicquid viuit, hoc quæadmodum homo crescit & deficit. Sed illæ superiores aquæ in primo statu suo sicut Deus eas constituit, persistunt, & in circulo suo fluunt, & materiales sunt, non tamen vt aquæ inferiores, quoniam multò subtiliores & nostris visibus omninò inuisibiles existunt, quarum humiditate & ignis ibi extantis calore, de super firmamentum solidatur, velut corpus per ani-

Dd mam

nam subsistit, nè dissoluatur. Aquæ verò inferiores istæ de sub firmamento grossiores, speculum sunt cælestium luminarium, solis scilicet, lunæ & stellarum, quæ infinita diuersarum specierum animalia continent, quæ in eis nascuntur & subsistunt. ideoq; officia superiorum & inferiorum aquarum in cunctis dissimilia sunt.

QVAESTIO.

Antequàm primus homo peccaret, videbat ipse corporeis oculis Deum, vel visuri sumus nos eum corporeis oculis, cum *1. Cor. 13.* secundùm Apostolum, corpora spiritalia in resurrectione receperimus?

SOLVTIO.

In resurrectione cum homo corpus spiritale receperit, & cum idè corpus animæ inseparabiliter vnitum fuerit, splendidam faciem sanctæ Diuinitatis cum angelis sine fine intuebitur. Adam nanq; qui ita sapiens & perfectus à Deo formatus erat, quòd scientia & sapientia super omnes homines repletus fuit, Deum in Diuinitate sua, sicuti est, nunquam videbat: Sed quandam claritatem de vultu eius procedentem, exterioribus oculis vidit, in qua eum verum Deum esse veraciter cognouit. Sicut enim ante peccatum cum adhuc anima ipsius corpori suo dominaretur, oculis suis qui per innocentiam tunc spirituales fuerunt, prædictam claritatem inspexit, quòd postea facere non potuit, quia visionem istam in paradiso post peccatum statim perdidit, cum oculi eius in præuaricatione præcepti Dei, quòd antè cognouit, per carnale desiderium aperti sunt.

QVAESTIO.

Gen. 22. Quo genere locutionis vsus est Deus, & in qua specie primo homini apparuit, cum præceptum ei dedit, & in qua, cum post peccatum in paradiso deambulauit?

SO.

SOLVTIO.

Omnipotens Deus angelicis verbis Adæ locutus est, quæ ipse benè cognouit & intellexit. Per sapiètiã enim suam quam à Deo acceperat, & per spiritum prophetiæ oēs linguas quæ per homines postmodum inuentæ sunt, tunc in scientia sua habuit, ac naturas omnium creaturarum ad plenum nouit. Dominus etiã cum inæstimabili claritate ipsi apparuit, in qua nullius creaturæ forma fuit, & iterum post peccatum deambulans in paradiso, in flamma ignis apparuit.

QVAESTIO.

Quid est hoc quòd Deus dixit, *Gen. 3.* Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est, sciens bonum & malum?

SOLVTIO.

Hoc tale est: Adam per scientiam boni & mali, aliquid commune nobiscum habuit, sed bonum in scientia boni deseruit, malum in scientia mali, cum gustu vetiti ligni elegit. Et iterum: Adam à nobis alienatus, quia bonum quòd prius experimento cognouit, per consilium serpentis contempsit, & per gustum delectatiõis, malum prius in expertum, illi consentiendo, perfecit. Et iterum dixit: Videte nè fortè sumat de ligno vitæ, & uiuat in æternum. Hoc Deus idè dixit, quia in magna misericordia super opus suum, scilicet hominem qui peccauerat, mouebatur, nè ipse à gloria sic mutatus, miserabiliter in eternum uiueret: & eum hoc modo, quæ admodum pater filium suum, qui ab eo discedere vult, ad se misericorditer traxit. Ipse enim hominem, quem indumentum verbi sui præsciuit, valde diligebat: nam etiã omnem creaturam ad seruitium suum creauit, & eum in locum, vnde ille lucidus velut cadaver in mortem cecidit, deputabat.

QVAESTIO.

Quales oculi primis parentibus aperti sunt, cum ante peccatum

Dd 2 catum

Gen. 3.

catum ambo viderent. Vnde dicit, Vidit mulier lignum &c.

SOLVTIO.

PRimi parentes ante originale peccatum (anima per innocentiam corpori dominante) spirituales oculos habebant. Sed ipsis post peccatum spiritali visione eorundem oculorum priuatis, atq; per conditionem peccati mortalibus effectis, carnales oculi aperti sunt, ita quod per scientiam mali, opera peccatorum videndo & cognoscendo, secundum desideria carnis, diabolo suadente, faciebant. Sic etiam omnem gloriam quam prius habuerant, ita obliuioni tradiderunt, quod vix aliqua eorum reolebant, sicut homo qui rem aliquam de longe conspiciens, vix considerare potest quid sit, & sicut etiam umbra pertransit, quae in speculo videtur.

QVAESTIO.

Gen. 9.

Quid est quod Dominus dicit ad NOE & ad filios eius, sanguinem animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum, & de manu hominis? Et paulo post, Quicumque effuderit humanum sanguinem, effundetur sanguis eius?

SOLVTIO.

homicide.

DEV Spost nouissimum diem in resurrectione per indumentum hominis de manu, id est, de mobili natura, cunctarum bestiarum sanguinem animarum Noe & filiorum eius ac totius humani generis (qui sedes animae est) requireret, quoniam ipse non vult ut anima alio corpore aut sanguine induatur, nisi illo quod ipsa calefecit, & qui sedes ipsius fuit. Ipse enim in potenti praescientia sua, qua hominem de limo terrae, spiraculum vitae, quod anima est, cum carne & sanguine formandum, ut eum postea formabat, praesciuit, in eadem praescientia sua, eum etiam resurrecturum, requireret. De manu etiam hominis sanguinem animarum requireret, ita scilicet, ut homo ille qui proximum suum comprimendo, animam suam emittere facit,

facit, per macerationem carnis & sanguinis sui in poenitentia, cum moerore plangentis vocis, ad Deum creatorem suum semper clamat, quoniam animam illius quam ipse creauerat, vulneribus mortis exire coegit. Quicumque autem effuderit sanguinem humanum, hoc quasi pro vano ducens, sine labore emissi sudoris, super huc iudicium Dei vel per ferrum, vel per paupertatem, vel diuitiarum suarum amissionem, & si non super eum, qui reus sanguinis factus est, super filios tamen eius & nepotes inducetur.

QVAESTIO.

Qualia corpora habuerunt Angeli qui apparuerunt Abraham, quibus similitam, vitulum, butyrum & lac apposuit, & comederunt? Gen. 18.

SOLVTIO.

TRes angeli, qui apparuerunt Abraham sedenti ad ostium tabernaculi, in humana forma apparuerunt, quia sicut ab homine, nullo modo videri possunt. Immutabilem quidem spiritum mutabilis homo videre non potest, & hoc est ex obedientia Adae, qui spiritalibus oculis in paradiso priuatus, in omne genus humanum cecitatem suam transduxit. Omnis creatura (quod homo est) umbram suam habet, quae hominem in indeficientem vitam renouandum esse significat. Et sicut umbra hominis imaginem suam ostendit, sic & angeli, qui naturaliter inuisibiles sunt, per corpora quae de aere sumunt, eis ad quos mittuntur, in humana forma visibiles apparent, moribus illorum se aliquantulum contemperantes, non angelicis loquelis, sed talibus verbis, quae intelligere possunt, eis loquitur, ipsiq; ut homines comedentes, sed eorum cibus euanescit tanquam ros, qui super gramen cadens, a calore solis in momento dissoluitur. Maligni vero spiritus, specie cuiuslibet naturae ad seducendos homines vtuntur, eius creaturae na-

turam cōsiderantes, quæ vitio illi comparetur, per quod hominem quem impugnant, superare possint, quemadmodum tentator etiã per serpentem seduxit.

QVAESTIO.

Genes. 24.
* 48. Cur Abraham & Iacob, ille seruo, iste filio, præceperunt, vt iuraturi, manus suas sub femoribus eorum ponerent?

SOLVTIO.

Humanitas Christi
Abraham, qui ad præceptum Domini patriam & cognationem suam reliquit, per vulnus carnis suæ (quod signaculum fidei fuit) tanquã gloriosus signifer, ad prælium contra vitia pugnaturus processit. Ipse enim per gratiam spiritus sancti vexillum sanctitatis præ cæteris portabat, & per fidem operum suorum, priuilegium summæ sanctitatis obtinuit. Vnde in iuramento sub femore, sanctam humanitatem Christi præsignauit, qui antiquo consilio omnipotentis Dei, de semine ipsius descenderet per humanitatem suã, consilium antiqui serpentis, hominem liberando, destruxit.

QVAESTIO.

Gene. 23.
Vetus lex & noua.
Quare in spelunca duplici, quã emit Abraham à filijs Heth, sancti Patriarchæ tanto desiderio sepeliri voluerunt?

SOLVTIO.

Num. 17.
PER speluncam duplicem, quam in sepulturam Abraham sibi precio comparauit, vetus lex & noua figuratur, quia sicut anima in corpore, sic noua lex in veteri latebat, & in his duabus mors, quæ per mulierem subintravit in mundum, sepulta est: sancti vero patriarchæ in eadem spelunca sepeliri desiderabant, quia spiritu prophetiæ attacti, Sacramentum nouæ legis in veteri cognouerunt, vt etiã in virga Aaron, quæ floruit, sacramentum filij Dei in redẽptione hominis latebat, quoniam in creatura creatorem cognouerunt, vt etiã in sacrificio agnorum & arietũ Christus passurus significabatur.

QVAE-

QVAESTIO.

Fuit ne verus ignis, qui Moyfi in rubo apparuit, & rubum non combussit, vel qui in monte Sinai resplenduit, vel qui in die Pentecostes super discipulos in linguarum modum cecidit, vel qui super caput beati Martini Sacramenta celebrantis apparuit?

Exo. 3.
Exo. 19.
Acto. 24.

SOLVTIO.

Ignis qui Moyfi de medio rubi flammantis, & non ardens, visus est, Spiritus sanctus credendus est: scintillæ verò perficientes, diuersarũ dona virtutum. Varia quidem huius ignis apparitio, nequaquã de superiorum elementorum coruscatione descendit. Sed de igne qui vita est, & qui sibi adhærentia non exurendo dissipat, sed viuificando confirmat.

Spiritus sanctus.

QVAESTIO.

Quid est, quod in lib. Reg. de Arca dicitur, In Arca nõ aliud est, nisi tabule testamenti: & in Epistola ad Hebræos legitur, Post velamentum aliud tabernaculum, quod dicitur sancta sanctorum, aureum habens thuribulum, & Arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna, & virga Aaron, quæ fronduerat, & tabule testamenti?

3. Reg. 8.
2. Par. 5.
Heb. 8.

Num. 17.

SOLVTIO.

Qui dixit, nõ aliud in Arca populo Israelitico in magna veneratione habita contineri, quã tabulas testamenti: ille nec plus in ea esse cognoscebat, nec etiã plus inde scire quærebat: Paulus verò, qui ob spiritus sui profundam scientiam, Diuina gratia reuelante, plus alijs sapiebat, quid amplius in arca secreti seruaretur, plenius edocuit.

QVAESTIO.

Nunquid verè credendus est Samuel ad inuocationem Pythonissæ euocatus?

1. Reg. 28.

SOLV-

SOLVTIO.

SAul qui propter peccata sua à Deo reprobatus & derelictus fuit, euentum futuri praelij per phytonissam scire volebat, vnde Samuelem à mortuis sibi euocari precepit, qui ei indicaret quod querebat. Sed hoc nullo modo fieri potuit, quia impossibile esset, vt sanctus & iustus homo, post mortem mendacium loqueretur, cum nulla fidelis vel infidelis anima à corpore soluta, mendacium loqui possit. Anima namque Samuelis & Saulis equalé mansionem habere non possunt, quia Samuel fidelis amicus Dei fuit, & Saul præceptorum eius rebellis præuaricator exitit. Diabolus etiã hominem per nullius hominis animam decipere potest, sed per phantasiam & per formam alicuius creaturæ eum decipit. Saul enim regnum cum vita amisit, quia à Deo recesserat: sicut etiã Adam propter præuaricationem, à gloria paradisi nudatus, filius mortis effectus est, ideoque quod inquirebat apud Dominum, obtinere non potuit.

QVAESTIO.

1. Cor. 13. Quid est quod Paulus dicit, Si linguis hominum & angelorum loquar? Quæ sunt linguæ angelorum?

SOLVTIO.

Angeli qui spiritus sunt, nisi propter hominem verbis rationalitatis non loquuntur, quoniam linguæ eorum sonans laus sunt. Homo enim, qui omnia quæ sonant, per sonum eorum cognoscit, iocunditatem cordis sui in sono vocis, quæ cum spiramine anime leuat, ostendit.

QVAESTIO.

Eph. 3. Quæ est longitudo, & latitudo, & sublimitas, & profundum, quod Paulus optat Ephesios comprehendere cum omnibus sanctis?

SOLVTIO.

PER longitudinem istam, Diuina essentia, quæ sine fine & initio est, intelligitur: quoniam ipsa ab opere suo, quod

quod initium habet, in nulla ascensione vllius scientiæ comprehendendi potest. Per latitudinem verò, infinita potestas dei significatur, quæ à nullo incepta, & quæ proficiendo non augetur, nec deficiendo minuitur. Per sublimitatem namque, claritas sanctæ Diuinitatis, quæ nunquam clarescere incepta, & cuius fulgor nunquam transibit, accipienda est. Per profundum autem, designatur, quod Deus in his tribus prædictis viribus contra abyssum aquilonis, qui in potestate sua sunt, & qui nequaquam ei resistere valent, pugnat, in cuius claritate omnes sancti comprehenduntur, qui eum amauerunt, & cum eo in bona perseverantia ministerij sui, cum fide & operibus perstiterunt.

QVAESTIO.

Quid est quod apostolus dicit, In ipso viuimus, mouemur, & sumus? A. 17.

SOLVTIO.

In ipso cum elementis mouemur, quibus ita vtimur, quod omnia quæ ad usum nostrum pertinent, ab eis quarimus: in ipso etiã illuminati & per spiraculum vite viuificati viuimus, per quod eum Deum & creatorem nostrum esse cognoscimus. In ipso etiã sumus, quia finem vite in anima, qualiacumque merita ipsius sunt, nunquam habebimus, per quam cum omni sensualitate nostra cum elementis & in elementis, sicut ventus volamus & mouemur.

QVAESTIO.

Quid est, quod idem dicit, Nocte & die in profundo maris fui? 2. Cor. 11.

SOLVTIO.

PAULUS, labores suos attendens, verba ista in mœrore dixit, per ea ostendens, quod ex permissione Dei in ærumnis & laboribus fuit, quasi in periculis tempestatum & fluctuum maris, quod nunquam inundare cessat, esset. Deus etiã voluit, vt per tenebras deceptionis diaboli fatigaret, & quod magna

Ee inquiete

in quiete infirmitatum temperaretur, quæ tamen, ab ipso confortatus, fideliter & patienter passus est.

QVAESTIO.

1. Cor., 15. Quid est quod dicit, Ego minimus Apostolorum, cum plus omnibus laborauerit?

SOLVTIO.

PAulus se minimum vocat, quia cum Christo, qui sine peccato in humana forma apparuit, ut cæteri discipuli, non erat: & quia etiam per filium Dei in spiritali visione, cum anima eius nec pleniter in corpore, nec pleniter extra corpus esset, ad fidem, quam nunquam discere nec scire desiderabat, coactus est.

QVAESTIO.

1. Cor., 6. Quid est quod dicit, Omne peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat?

SOLVTIO.

OMne peccatum, quod homo cum sensualitate per volentem scientiam suam, Diabolo suadente, in alium hominem operatur, diabolica arte agitur, quæ discordiam inter homines, eos ad iram & odium incitando, seminat: & idè illud extra corpus est: qui autem in calore carnis suæ cum incesto desiderio in venis & in medullis motus per fornicationem, se ipsum tam diu incitat & vulnerat, quousque fessus fuerit, illè in corpus suum peccat.

QVAESTIO.

A die resurrectionis, usque ad diem ascensionis, quando Dominus inter discipulos non erat, ubi fuisse credendus est?

SOLVTIO.

DEus qui per humanitatem suam apud nos, visibiliter mandando, totam terram miraculis suis repleuit, post resurrectionem

rectionem suam per illos quadraginta dies eadem humanitate sua, quam de spiritu sancto conceptam ex Maria virgine sibi assumpsit, omnia elementa, quæ per præuaricationem primi hominis immunditiam contraxerant, mundauit. Animæ quoque sanctorum & saluandorum, quas multitudine angelorum comitatus cum victorioso vexillo potestatis suæ captiuas de inferno redemerat, in aere ubi omnia sanctificauit, secum manebant.

QVAESTIO.

Quid est quod de Domino scriptum est, Et accesserunt angeli, & ministrabant ei? In quo ministrauerunt? vel quale ministerium exhibuerunt ei? *Matt. 4.*

SOLVTIO.

CUM Diabolus se à Christo ita separatam cognouit, ut nulla suggestionem eum tangere posset, tunc eum reliquit, & ab eo fugiebat, ut homo ab inimico suo, à quo occidi timet, fugit: & mox angeli in laudibus miraculorum sanctæ diuinitatis sonabant, quoniam humanitas quæ in protoplastis deuicta fuerat in paradiso, in Christo homine, omnia Diaboli tentamenta victoriosè superauit, & ita ipsi vni, quem Deum & hominem esse sciebant, ministrabant.

QVAESTIO.

Cum nouæ animæ de nihilo nouiter creatæ, prouidentia creatoris, in vteris matrum corpusculis paruulorum infundi credantur, qua ratione originalis peccati maculam contrahunt, & qua iustitia puniuntur?

SOLVTIO.

Sicut vas figuli, quod veneno perfusum est, omnia quæ in illud mittuntur, cum periculo immunditiæ inficit: sic omnis caro hominum, per carnem primi hominis comaculata & infecta existit, nisi per mundam carnem filij Dei, quæ ex Maria

virgine induit, in baptismo & poenitentia mundetur. Anima enim ex forma, quam Deus in utero matris ad hoc format, ut spiraculum vite ad hoc mittat, per consilium serpentis, quo primus homo deceptus est, peccati macula, pro qua punitur, sibi contrahit, quae per antiquum consilium S. Diuinitatis in filio Dei per fidem & baptismum abluitur. Qui autem cum fide & baptismo carnalia desideria omni studio perfecit, & ad hoc poenitentiam non agit, ille cum his (qui per Christum redempti non sunt), in perditione manebit.

QVAESTIO.

Ioan. 8.
Ioan. 15.

Cum Dominus in Euangelio de seipso dicat, Ego ex Deo processi & veni: & de spiritu sancto dicatur, Spiritus, qui à Patre procedit, inter processionem filij & processionem spiritus sancti quae differentia est, ut ille dicatur filius, quod dici non debet, nec rectè dici potest spiritus sanctus? Inter generationem filij & processionem spiritus sancti quae distinctio, cum utraque ex patre fit?

SOLVTIO.

Pater meus, potestas est. Et ego sonans verbum suum, ab eo processi, quando omnes creaturas per me creauit: & spiritus sanctus ab ipso, scilicet patre meo, processit, quoniam ego in uterum virginis, cuius caro serpentina deceptione vulnerata non est, descendebam, & humanitatem ex ipsa, de eodem spiritu sancto conceptam, indui. Igneus enim spiritus sanctus, qui ignea vita & vera accensio & aequalis vita in aeternitate est, & per quem omnes formae quae per filium Dei formatae sunt, inuisibiliter mouentur: in virginem, quae creatura est, à patre processit: vterumque; illius igne suo ita accendebat, ut ipsa per eum impregnata, verbum Dei (per quod omnes creaturae factae sunt) sine carnali patre genuerit. Sicut enim forma hominis videtur, & anima eius carnalibus oculis videri non potest, & tamen in duabus naturis vnus homo est: sic filius Dei, qui in utero virginis de spiritu sancto conceptus, homo.

homo factus est, in humanitate sua, ab omni carne videbatur, & in deitate sua inuisibilis est, & etiam in duabus naturis, scilicet humanitatis & Deitatis suae, vnus DEVS existit.

QVAESTIO.

Quid est, quod Paulus dicit, se in paradysum & usque in tertium caelum raptum, nescire siue in corpore, siue extra corpus hoc factum sit, vtrum è corpore, cum anima eius ad ista raperetur, exiuit, an in corpore manens, & illud viuificans, ad ista peruenit?

SOLVTIO.

Paulus in ecstasi, per rationalem animam, quod Christus eam vocabat, volabat, ut homo qui dormit, in multis personis somnia circuit, ita tamen, quod ipsa interim sanguinem in carne illius calefecit, nè per frigus coagulatus exicaretur, quaedam admodum sol qui in altitudine stat, per vires suas cum splendore suo à longè lucet & ardet. Ipse miracula firmamenti, ut Deus illud constituit, conspiciendo penetrauit, & ipse etiam usque ad tertium caelum, id est, usque ad claritatem illam raptus est, quae de claritate (quae sancta Diuinitas est) fulminat, & in qua beatæ animae requiescunt, & ibi tantam fortitudinem à Sancto Deo suscepit, quae nequaquam ultra dubitare potuit, sed ubi sancta Diuinitas ardet, & ubi angeli, qui ut fulgor solis sunt, & ubi etiam alij angeli, qui ut splendor ignis apparent, qui immutabilem Diuinitatem, quae sine initio & sine fine est, intuentur, non venit, quoniam ea quemadmodum aquila superiorem ignem sufferre non posset. Ipse etiam in splendore angelorum, qui cum hominibus officia sua faciunt, in paradysum venit, ubi omnia arcana, quae per animam vidit, plenter cognouit, & ea corpore ita sensit, ut sciret in scientia sua, illa homini importabilia esse, qui cinis est, & idè omnibus prophetis sapientior existit, quorum prophetia, quam in umbra

videbant, melli apum, quod ad multas vtilitates multiplicatur, similis fuit. Omnia namque quae anima vidit, corpore sentit: vnde in dubio dimisit, vtrum illa in corpore, an extra corpore videret: & ideo etiam omnia verba illius, profunda & acuta & chalybi similia sunt. Deus vero, mox ut anima in corpus suum reuerfa refedit, eum valde domabat, quoniam feroces mores habuit, ne in proprietate sua disceret, quae ad altitudinem sancti non pertineret.

QVAESTIO.

Gratia Dei & liberum arbitrium, quid habent commune? quid proprium?

SOLVTIO.

Liberum arbitrium in anima est, quae spiraculum à DEO existit, & quam Deus ad formam facturae suae creat, & per quam homo se Deum habere sentit, siue fidelis, siue infidelis, in quacumque professione vel opinione sit, qui in scientia sua malum eligendo, ad illud se declinat, quemadmodum Adam fecit, qui praecceptum Dei sciuit, & per consilium serpentis ad malum declinauit. Gratia Dei & liberum arbitrium hoc commune habent, quod homo in scientia boni & mali, vtrumque & bonum & malum ad operandum eligere potest: & quod per proprietatem liberi arbitrii secundum gustum & desiderium carnis, quae nunquam coactus dimittere potest, elegerit, hoc diabolo adiuuante perficit, & quod secundum voluntatem animae elegerit hoc gratia Spiritus sancti adiuuante perficit.

QVAESTIO.

Quomodo intelligendum est quod dicitur, Omnia in pondere & mensura & numero constitui?

SOLVTIO.

DEVS omnia tabernacula corporum nostrorum in recta mensura ita constituit, ut nullum eorum illos qui in ipsis

ipsis habitant, pondere aut latitudine excedant, ut etiam sol, luna, ignis, aer, aqua terra, in firmamento aequali pondere, numero & mensura constituta sunt, & ut homo, qui omnis creatura est, in recta mensura consistit, quia omnia membra eius per animam ita impleta sunt, quod ipse quandiu anima in eo est, nec arescere, nec deficere potest. Superbia vero, quae super omnia quae Deus constituit, volat, & quae Dominum spernit, nec eum cognoscere, nec adorare vult: & quae de omnibus creaturis exul cadit, mors est, & nullam rectam mensuram habet, quoniam omnia quae DEVS in prouidentia & sapientia sua recte disposuit & constituit, dispergit.

QVAESTIO.

Quae & qualis est harmonia illa elementorum, de qua dicitur, In se elementa dum conuertuntur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum sonum custodiunt? Nunquid ad hoc pertinet, quod Dominus dicit, Et concentum caeli quis dormire faciet?

SOLVTIO.

DE torrente itinere superioris aetheris, per quem firmamentum euoluitur, sonus elementorum iocundus & gloriosus existit, ut etiam symphonialis. vox spiritus hominis, dulcis est in vita sua: Quia vnum quodque elementum, secundum quod constitutum est à Deo, sonum habet, qui omnes sicut sonus chordarum & citharae in vnum coniuncti sonant. Concentus vero caeli, ad harmoniam elementorum, quae cum homine commutabuntur, non pertinet: ut etiam sol, qui in firmamento positus est, mundo isti, & non summo caeli, lucet.

QVAESTIO.

Quomodo intelligendum est, Fons ascendebat de terra, irrigans vniuersam superficiem terrae?

SOLVTIO

EX.

EX præcepto dei, fons in terra voluptatis ascendebat, qui eam cum omnibus fructibus suis absq; diuersitate commutationis (vt primùm à creatore constituta est) irrigat, quia ipsa vicissitudinem æstatis & hyemis & aliarum tempestatû, quæ in terra nostra sunt, & quæ instabilibus moribus hominum similes sunt, non habet. Si cut enim per splendorem solis luna obtegitur, sic & in splendore claritatis huius immutabilis terræ, Sol, luna & stellæ obnubilâtur, in qua nihil est quod mortale sit, & quæ etiâ nihil mortale recipit: & si aliquid in eam veniret, quod mortale esset, hoc per vires eius velut per aquam morte suffocaretur. Terra autem, in qua ardor solis tantus est, quod guttas pluuix, sicut magnus & fortis ignis guttas aquarum, quæ in eum funduntur, calore suo explicat, per aquâ irrigatur, q̄ de fonte, q̄ in paradiso ascendebat, fluit, & qui stabilem ascensionem sanctarum virtutum, quæ per ignem Spiritus sancti accensæ sunt, significat.

QVAESTIO.

Gene. 5.
4. Reg. 2.

Cùm Enoch & Helias in terreno paradiso corporaliter translati esse credantur, nūquid in loco tantæ felicitatis corporeo cibo & indumento egere credendi sunt?

SOLVTIO.

DEVS in prouidentia sua, de Enoch & Helia ordinauerat, quod in loco illo esse deberent, vbi nec cibo, nec potu, nec etiâ vestitu indigerent, & sic omnis qui in miraculis Dei raptus fuerit, quandiu in illis moratur, istis quæ mortalibus assunt, non vitur.

QVAESTIO.

1. Reg. 14.

Quid est, quod de Ionatha dicitur, cùm comedisset de melle, illuminati sunt oculi eius?

SOLVTIO.

Iona-

Ionathas, pingui & fructifera terræ, quæ per aratrum facile evertitur, & quæ etiâ inarata sæpè vtilis herbas germinat, similis erat, quoniam mitis in moribus suis fuit, & non in iudicijs, quæ vera & iusta erant, sinè ira & sinè odio libenter affirmabat. Quicūq; enim tales mores habet, illius humores per omnes cibos, quibus reficitur, in cerebro, in venis & in medullis sani & optimi sunt, quoniam in ipso per melancholiam, ira & tristitia cum vicissitudine diuersorum morû non surgunt, quoniam donum Dei illi adest, & eum, quemadmodum ros super quod cadit, germinare & virescere facit. Qui autem per melancholiam infirmatur, hic duræ terræ, quæ vix per aratrum evertitur, similis est: quoniam in moribus suis iram, tristitiam, & contradictionem omnis iustitiæ habet, nisi per naturam animæ sibi metipsi semper resistat, nec etiâ lætitiâ in operibus habere potest. Sed qui prædictos mores habet, ille in omnibus operibus suis beneuolus est, & per cibos caro & sanguis illius crescunt, & ipse per eos confortatur, vt etiâ Ionathas, cuius oculi præ imbecillitate corporis sui prius turbidi erant, acutum visum receperunt, quando per gustum mellis, quod per aërem qui super eo volauit, maiores vires alio melle habuit, confortatus est.

Commē-
datur mi-
titas.

Melancholia.

QVAESTIO.

Cùm ex corde humano cogitationes malæ frequenter ex-
eant, quomodo sciri potest, quæ ex corruptione nostræ prauitatis oriuntur, vel quæ malorum angelorum inamissione moueantur?

Matth. 15.
Psal. 77.

SOLVTIO.

Cogitationes, quæ ex primo originali peccato cordibus hominum ita infixæ sunt, quod ipsi per eas in carne & sanguine & in venis suis ad delectationem mouentur, illæ humanæ sunt: sed aëreæ cogitationes, quibus homines in cordi-

Et cogi-
tationibus.

Ff bus

bus suis habere optant & scire desiderant, quæ impossibilia sunt, quia fieri nõ possunt, illæ vanæ sunt: quoniam vndiquè vt aër inutiliter volant. De istis quoquè cogitationibus scriptum est: Dominus scit cogitationes hominum, quoniã vanæ sunt. Quid dicitur? Homo qui per rationalitatem volat, & qui ea scit quæ cum experimento, videndo & tangendo cognoscit, semper illa occulta quæ ad animã pertinet, & quæ præ corporali sensibilitate cõprehendere non valet, scrutatur. Malæ aut cogitationes, quæ ex Diabolica arte homini immisissæ, ex corde & ore ipsius exeunt, esca diaboli sunt, quoniam ipse per eas animas (sicut homo in ventrem suum escam) deglutit, cum eas in deceptione sua, per infidelitatem DEO & præceptis eius contradicere facit, & eum sic de ipsis expoliat, licet multi per sancta opera & per puram fidem cum DEO persistentes, ipsum per gratiam Dei fortiter superent.

QVAESTIO.

2. Cor. 4. Nunquid spiritualibus oculis corporalia videntur, & ediuersò, corporalibus oculis aliqua spiritalia cognoscuntur?

SOLVTIO.

Spiritales oculi, scientia rationalis animæ sunt, qui nequaquam corporalia, vt sunt, videre possunt, sicut etiã cæcus exterioribus oculis non videt, sed quod tantum per auditum, quæ videntur, intelligit & cognoscit. Corporales etiã oculi possibilitatem nõ habent, vt spiritalia perfecte intueantur. Sed vt forma hominis in speculo in quo non est, videtur: sic homo ea quæ spiritalia sunt, per auditum verborum in fide videt & cognoscit. Nullus em̄ spiritus, sicut in natura sua est, homini apparere potest, quia ipse viuens spiraculũ a Deo est: & qui tunicã suam, scilicet corpus, viuificando confortat, & cum eo operari non cessat, qui etiã cum ab eo discesserit, vel in lumine beatitudinis, vel in tenebris poenarum erit.

QVAE-

QVAESTIO.

Ignis gehennæ, corporeus est, an incorporeus? Si autẽ (vt sentiunt multi fideles) corporeus est, nõquid de materia quarta elementorum credendus est?

SOLVTIO.

Nequaquã. Quia nec ille de his elementis, nec hic ignis ab illo, & ille inuisibilis. Corporales & spirituales poenæ æquales nõ sunt, vt etiã corpus animæ dissimile, & vt anima corpori æqualis nõ est, quia ex corporalib⁹ poenis corpus are- Infernus, scit & moritur, & in spiritali igne gehennæ spiritus & animæ torquetur, nec tamen in ipsis moriuntur. Ignis quoquè purgatorius, in quo saluandæ animæ viuunt & puniuntur, de Purgatorium, igne gehennæ accessus nõ est: sed periudicium Dei, secundum peccata hominum surgit, de quo multi in ecstasi facti, valde obstupuerunt.

QVAESTIO.

Sancti in cælo, & impij in inferno, nunquid sciunt ea quæ aguntur in terris?

SOLVTIO.

Sancti qui in cælesti patria sunt, omnia quæ in terris geruntur, sciunt: quoniam vel in iudicio dei, vel in sonantibus laudibus Angelorum, omnia quæ in terris aguntur, corã Deo apparent. Impij etiã qui à peccatis suis nunquã cessabant, nec ea per poenitẽtiam emendabant, ex irrisione qua sequaces suos derident, ea quæ mala sunt, cognoscunt: & ex vultu, quo super beatos qui eos nõ sequuntur, vultant, ea quæ bona sunt, intelligunt.

QVAESTIO.

Parabolæ, quæ in Euangelijs multifariè referuntur, sicut Luc. 10. est de eo qui incidit in latrones, de rege qui fecit nuptias filio suo, de decem virginibus, & aliã: Nunquid secundum rei gestę veritatem contigerunt, an tantum ad ostendendum aliud, (sola similitudine proponuntur?

Ff 2

SO-

SOLVTIO.

CHristus parabolās suas hominib⁹ proposuit propter spiritalia vitia, quibus sēpē falluntur, & etiā propter virtutes, quibus contra illa victoriosē pugnant, quatenus per eas cognoscerent, quia ipse pro malis eos iudicaret, & pro bonis prēmia donaret.

QVAESTIO.

Luc. 16.

Cū secundū animam Abraham & Lazarus in refrigerio, & diues sit in inferno, quid Abraham sinus, quid Lazari digitus, & quid lingua diuitis credenda est?

SOLVTIO.

Gen. 22.
& 17.Obedien-
tia.

Sinus Abraham obedientiam, quam per immolationem filij sui & circumcisionem Deo exhibuit: significat, quia obedientia omnia bona cōseruat & sustētat, vt etiā sinus quēq; congregata continet. Et digitus Lazari, ministerium obedientiæ (quæ materia præceptorum Dei est) intelligitur, quia ipsa omnia bona docet, vt etiā homo digito suo, quæ vult, ostēdit. Lingua autem propriam voluntatem designat, quæ conuiuia carnalium desideriorum profert: quia vt per gustū linguæ, omnes cibi, quales sint, discernuntur, ita & per eam voluntas homines dignoscitur.

QVAESTIO.

Quid, specialis meriti, significat, quod sicut in lib. Gregorij Turonensis Episcopi inuenitur, quod sanctus Martinus toties in specie ignis ostensus sit?

SOLVTIO.

DEVS omnipotēs, qui amor & fortitudo existit, animā B. Martini, ignea effusione Spiritus sancti perfuderat, & idē propter merita humilitatis, pietatis & misericordiæ, quibus Deum viuū in contrito corde semper inspexit, toties in igne apparuit.

QVAE.

QVAESTIO.

In quali corpore B. Nicolaus, vigilantibus nautis & dormientibus, tam Constantino quā præfecto apparuit, cū id in proprio corpore non fecerit? Sed & Petrus & Paulus & ceteri sancti, quorū corpora in terra sepulta sunt, cū dormientibus vel vigilantibus visibiles fiunt, in quo vel quali corpore veniunt?

SOLVTIO.

Sista spiritalis visio hominibus non appareret, eam non sintelligerent, quid esset, nec etiā ei crederent, quoniam ipsi in duabus naturis corpus & spiritus sunt. Forma Dei, scilicet homo, cuius altera pars mutabilis, & altera immutabilis est, immutabilē spiritum nunquā videre posset, nisi in mutabili forma appareret, quoniam forma mutabilis non nisi per spiritum viuificatur: sicut etiā cornu per sonum, & non per se, sonat. In bona enim intentione, quam Deus in sanctis hominibus istis significauerat, bonæ etiā intentioni hominū istorum respondebat, sicut etiā homines signa firmamenti inspiciunt.

C O N G R E G A T I O

H V N N I E N S I S C O E N O B I I,

Hildegardi.

Emplo Spiritus sancti & Reuerendæ ac Deo dilectæ Sponsæ Christi Hildegardi, & Sororib⁹ de S. Roberto in Pingis, magistræ exoptatis. tota concors congregatio Hunniensis cœnobij, cum bonorum operum humilitate & instantia, æterna sublimari gloria. Gratiosæ

In hac epistola petit interpretationem Regule S. Benedicti.

Ff 3

2. Cor. 2. *tiosæ reuelantia opinionis vestræ, tanq̄ paradisci narcissi in-
æstimabili flore respersi, vsq; adeo delectamur, vt cū Apосто-
lo dicere cogamur: Gratias ei qui semper triumphat in no-
bis, in quibus odorem notitiæ suæ manifestat in omni loco.*
 1. Cor. 12. *Cōtemplantes enim totam compagem vniuersi corporis Ec-
clesiæ, in qua vnus spiritus diuidit singulis prout vult, eius
exuberantiam in vestræ sanctitatis excellentia congaudemus
effluitare. Quia igitur vos post tempora Apostolorum, quasi
quoddam speculum Diuinæ pietatis contemplamur, ideò in
necessitatis articulo tanq̄ ad firmis. inexpugnabilis municipij
asylū, confugiētes, consilio & orationibus vestris, vt nobis
succurratis, deprecamur. Ordo quippe noster, licet per omnia
simus nobis dissimiles, per vos honoratur & beatificat. Itaq;
relatum est nobis de operibus vestris, quoniam breuiter & lu-
cidè Ecclesię filijs, tanquam desiderabiles diuitias contulistis,
& quia nec hoc dono caretis, pedibus sanctitatis vestrę cōuo-
luti, omnes in cōmune petimus, pietatis vestrę almitatem, vt
aliquid super Regulā beati Benedicti patris nostri memoria-
le vestrum relinquatis, admodum nobis necessarium. Dicimur
enim mendaces, periuri, prædictæ regulæ transgressores, syno-
daliūque decretorum contemptores. Quod ideò maximè
euenit, quia quisq; prælatorum nostrorum pro libitu mentis
suæ tam instituta canonum, quam regulæ, despicit, vt dū ipsi
sibi sunt lex, secundum eiusdem regulæ testimoniā, quod vo-
lunt, hoc dicunt sanctum & iustum: & quod nolunt, hoc pu-
tant non licere. Vndè fit, quòd omni vento doctrinæ circun-
feramur, & valde præsumptionibus hominum aggrauamur,
Ephc. 4. *Quas & B. pater Augustinus abhorrens, de eis sic loquitur:
Augusti-
nus de re-
ligione. *Quauis enim contra fidem non sit, ipsam tamen religionem
nostram, quam paucis, & manifestis, celebrationum sacra-
mentis, misericordia Dei voluit esse liberā, adeò seruilibus one-
ribus***

ribus premunt, vt tolerabilior sit cōditio Iudeorū. Qui quā-
uis verè libertatis tempus non cognouerunt, legalibus tamen
sacramentis, nō humanis præsumptionibus, subiiciuntur. Pre-
ciosius itaq; opibus Cœli, immò toti' mūdi gazis, op' chari'
exhibebitis, si petitiōi nostrę in hoc admodum vniuersis clau-
stris necessarię, sategeritis. Si em̄ totā sanctā scripturā exponē-
retis, nihil tam vtile & tam charū nobis exhibere possetis. De
reliquo orate pro nobis, vt spiritus sancto nostra collecta soci-
etas, nulla vnq̄ hostilis fraudis machinatione disturbetur. Si
qui cœpit in nobis bonū opus, perseuerare in nobis dignetur
in beneplacita sibi operatione. valeat materna dilectio vestra.

REGVLA SANCTI BENEDICTI,

iuxta S. Hildegardim Explicata.

ET ego pauperula fœminea formæ, & humano magi-
sterio indocta, ad verum lumē & ad memoriam B. Be-
nedicti, secundum petitionē vestrā prospexi, quatenus
ea q̄ in doctrina regulę ipsius intellectui hoīm diffici-
liora & obicuriora sunt, mihi per gratiā Dei manifestaretur.
Et audiui vocē à vero lumine mihi dicētem: Lucidiss. dona &
mystica spiramina spiritus sanctus in beato Benedicto opera-
tus est, ita q̄ mens ipsius in amore Dei rutilabat, nec suasionē
Diabolicæ artis in operibus suis perfecit. Ipse enim gratia spi-
ritus sancti hoc modo perfusus erat, q̄ in nullo opere suo velut
in puncto momenti & ictus oculi virtute spiritus sancti care-
bat. Fons quoq; clausus fuit, q̄ in discretionē dei doctrinā suā
effudit, cū acutū clauū doctrinę nec nimis in altū, nec nimis
ia profundū, sed in mediū rotę fixit, ita vt vnusquisq; siue for-
tis, siue imbecillis sit, ex ea secundum possibilitatem suam bi-
bere competenter possit. Rota aut̄ hæc circuiēs, potestas Dei
est, qua deus in antiquis sanctis vsq; ad Moysen, qui populo
Dei legē dedit, opatus est: & qua etiā in alijs sanctissimis viris

Laus ma-
xima S. Be-
nedicti.

opera

operabatur, quorum clauus laborum in tam altam altitudinem infixus erat, vt communis populus illum capere non valeret. Beatus quippe Benedictus doctrinam suam in timore Dei mitissime hausit, & in pietate præcepta Dei docuit, & in charitate murum sanctitatis regulæ constituit, & in castitate omnibus pompis & delicijs terreni seculi peregrinus fuit. Et quoniam ipse in timore & pietate, in charitate & castitate doctrinam suam scripsit, ideo nihil eidem doctrinæ addendum vel auferendum est, quia ei nihil deest, quoniam in spiritu sancto facta & completa est. Et quia filius columbæ erat, ausculta ô fili præcepta patris tui, dicebat, & etiã idcirco sanctitate prædictarum virtutum plenus erat, quemadmodum

Num. 12. Moyses vir mitis, super omnes homines, qui morabantur in terra. Quod autem pius iste pater dicit, monachi quidam in diuersitate morum se dispergunt: considerantibus apertum est, vnde ipsis secundum merita operum suorum merces donabitur. Nam ante tempora B. patris huius Benedicti, nulla certa regula monachi confirmati, diuersa incertitudine & instabilitate, hæc & illæ vagabantur, certo magisterio & certa locatone carentes. Quapropter ipse vitia instabilitatis morum illorum describens, vt vita eorum à fidelibus monachis deuitetur, monet. Sed doctrinam eius verè sequentibus propter taciturnitatis grauitatem rarà loquendi concedatur licentia, scilicet tunc cum aliqua in consilijs, aliqua in negocijs seu in maioribus necessitatibus agenda sunt, in inuicem, & non singulatum, loquendo, data licentia & modicè ac breuiter que opus, & deinde signo facto, omnes in silentio secundum consuetum morem fileant, quoniam idem Benedictus licentiam hæc, statuta hora in qualibet die non præfixerat, sed eam in potestate sua, quemadmodum oportuit, habebat. Nam licentiam hanc non dabat, nisi aliqua iusta necessitate, seu aliqua pia vtilitate

com-

compulsus: Attamen quia inhumanum est, hominem in taciturnitate semper esse, & non loqui, idem pater in potestate & discretionem abbatis dimittit, quemadmodum alia plurima ei concedit, vt discipulis suis horam competentem præuideat, qua ipsi hæc, quæ honesta & necessaria sunt, ad inuicem loquantur, & ne in indiscreto silentio tædio afficiantur, quoniã post huiusmodi ad inuicem loquendi permissionem, conuenientius & seuerius ad taciturnitatem silentij admoneri & coerceri poterunt. Quod autem dicit, hyemis tempore, i. à Kalendis Nouembris vsq; in Pascha, iuxta considerationem rationis, octaua hora noctis surgendum est, vt modicè amplius de media nocte pausetur, & iam digesti surgant: hoc ideo est, quia qui tertiam partem horarum noctis in hyeme vigilat, seu qui tertiam partem horarum noctis & diei in hyeme dormit, nec pro his vigilijs, nec pro hac dormitione in cerebro, aut in reliquo corpore debilitatur: Quoniam homo qui aut supra modum vigilat, aut supra modum dormit, debilitatem sensus & corporis incurrit. Sicq; dormientes ad vigilijs digesti surgent, quia cum cibus comestus & potus sumptus, per tam morosas horas iam in aliud se vertit, oportet vt homo surgat, quoniam & vigiliæ istæ sanitatem homini inferunt, cum ille inerti somno se excusserit, & cum se purgauerit: quoniam si homo supra modum dormierit, febres facile incurreret, atq; per interiorum calorem, commotionem carnis sue sentiret. Sed vt ab his se defendat, & vt Deo fideliter seruiat, exhortationem pij patris bono animo adimpleat. Et subditur: Quod verò restat post vigilijs noctis, à fratribus qui psalterij vel lectionum aliquid indigent, meditationi inseruiatur, mones ne aut sompori, aut ociositati postea dediti sint: sed cautè vtilitati animæ, hoc hyemali interuallo ita disposito, secundum quod tempus tunc permittit, vsquedum laus matutinalis, illucescente

Gg iam

Dispensatio
Abbat-
tis.Hora noctis
surgendum.Temperantia
somnia
& vigilijs.Lectio &
meditatio

Taciturnitas.

Tempore
estatis.

iam die, incipiatur. Hic post vigilias noctis, in psalmis nocturnis finitis, interuallum haberi per meditationem orationum aut lectionum designauit. Sed mox de æstiuali interuallo dicit: A pascha autem, vsque ad supradictas Kalēdas Nouēbris, sic temperetur hora vigiliarum agenda, vt paruis, interuallo, quo fratres ad necessaria naturæ exeant, custodito, mox matutini, qui incipiente luce agendi sunt, subsequantur. In his itaque verbis notandum est, quòd tam in æstate quàm in hyeme, scilicet in tribus lectionibus & etiàm cum vna dicitur, fratres nec post nocturnos, nec post matutinos, ad lectum ad pausandū redibant: sed ita post mediā noctem nocturnas vigilias vtroque tempore temperabant, quòd laudes iam cantantes, illucescentem diem viderent. Et pro recto disposito temperamento non grauabantur, sed gaudebant, quia etiàm amplius quàm media nocte pausatione facta, & deindè excussa, homo postea vigilans, in viribus suis pro his vigilijs non debilitatur, vt prædictum est. Quòd autem postea dicit, quibus dictis, dicto versu, benedicat Abbas, Dominicam orationē ibi præmitti non demonstrat: sicut nec illic, vbi de primo nocturno Dominici diei hoc modo scribit: Modulatis, vt supradiximus, sex psalmis & versu, residentibus omnibus dispositè per ordinem in subsellijs, legantur in codice, vt supra diximus, quatuor lectiones: nec etiàm, vbi de secundo & tertio nocturno loquitur, quia finito tertio nocturno dicit, dicto autem versu, & benedicente abbate, legantur aliæ quatuor lectiões, Dominicæ oratiōis nullam memoriā illic faciens, nè interruptio ibi esse videatur. Sed & finitis sex psalmis secūdi nocturni priuati dici, dicit: Post hos lectio Apostoli sequitur ex corde recitanda, & post hæc pro ipsis tribus lectionibus vna de veteri testamento memoriter legatur & iterum, Deindè lectio vna Apostoli memoriter recitata, videlicet sequatur, in hoc

Delectio-
nibus.

hoc ostendens, quòd cum fratres lectionibus & meditationibus inseruiunt, ea quæ in Diuina scriptura necessaria habet, memoriæ suæ commēdent, sita vt cum opportunū tempus infiterit, & cum necessitas se immerferit, absque materiali scripto illa in medium proferant, quemadmodum & prædictas lectiones ex corde & memoriter, id est, sinè libro, quoniam breues sunt, recitabunt, nè in breuitate eorum impedimētum sustineant, si aut codicem ad legendum, aut lumen ad videndum in promptu non habuerint. Sed quòd in diurnis horis Diuini operis de his reticet, hoc idè est, quia in arbitrio ipsorum dimittit, quòd aut ex corde & memoriter, aut in codice cum claritate dei capitula, id est, prædictas lectiones proferant, quoniam minus impedimentum propter lucentem diem tunc sustinebunt. In Dominicis autem diebus & in alijs solennitatibus post nocturnos Euangelium legi præcipiens, intelligi vult, quòd omni tempore, videlicet tam in nocte quàm in die, nuncium Dei audiri & compleri, & per illud Deo seruari debet: & vt etiàm, audito Euangelio, monachi illius Euangelij recordentur, Eccè nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: & etiàm hoc intendit, vt si quis pro raritate Sacerdotum seu præ occupatione alicuius impedimēti, eo die Missam habere vel Missæ interesse non poterit, lectum & auditum Euā-

Matt. 19.

Miss.

✠

Mat. 16.

stat. Hæc autem de quibus tali modo reticet, arbitrio & discretioni Abbatis & Fratrum dimittit. Vnde & in fine nocturnarum, matutinarum, diurnaliumque Diuini seruitij horarum, post Kyrieleison Dominicam orationem dicendam manifestat, ubi dicit, Cæteris vero agendis, vltima pars eius orationis dicatur: vt ab omnibus respondeatur, Sed libera nos à malo: & ibi collectam dicendam esse non ostendit, quia dicto scilicet, Sed libera nos à malo: dicit, Et sic finiantur vigiliæ nocturnæ: & iterum, Et completum est: & iterum, Missæ sunt, nulla collecta designata, quatenus fastidium orantibus tollatur, & nè præmissa oratio Dominica in neglectum ducatur, quoniam orationem Dominica Oratione preciosiorem non inuenit, per quam Diuinum seruitium terminetur. Sed & deinde in fine completorii subdit: Kyrieleison, benedictio & missæ fiant, illa videlicet benedictio, quæ eo tempore hucusque in vsu habetur. Et quod dicit, Semper memores simus, quod ait Propheta, Seruite Domino in timore: & iterum, Psallite sapienter: in hoc intelligi vult, quoniam Diuinum seruitium abbreviauerat, vt in gaudio & sine tædio studiosè illud deinde perficiatur, quia breue esse scitur, & quia ubi distinctio longa est, ad spiritum à psallentibus pariter sustineatur: ubi verò breuis est, ad spiritum non sustinendo, procedatur. Garrulitates enim in Diuino officio coram DEO quasi pro minimo habentur. Quoniam dignum est vt coram rege stans, (beato Benedicto fatente) ipsum honestè alloquatur. Postea autem subinfert: In Conuentu tamen omninò breuietur oratio, quoniam ante singulas canonicas Horas orationem dici admonebat, quia cum in sequentibus iubeat, quòd hospiti pacis osculum non prius offeratur, nisi oratione præmissa, multo magis cū omnipotens deus salutadus est,

Oratione
Domini-
ca precio-
siorè ora-
tionem non
esse.

Psal. 2.
Psal. 46.

est, oratio præmittenda est & breuis, nè fortè psalmodiæ postea insistentes, minùs ipsi psalmodiæ intendat, cum per præmissam & prolixam orationem fatigati fuerint. Quòd autè monachi lectisternia pro modo conuersationis secundum dispositionem abbatis sui accipiant, hoc manifestat, cum de vestimentis fratrum loquitur, ubi dicit: Stramenta autem lectorum sufficiant, matta, sagum, & lena, & capitale. Vestiti dormiant, scilicet simplici & sola veste, quæ proxima ad cutem hominis est, nè nudiiaceant, quæ lanea fuit, & non duplici veste induti: quia hoc pati non possent, cincti cingulis aut funibus, nè vestis, qua induti dormiunt, ab eis diffluat, & nè ita nudi appareant. Et etià dicit, Si quis frater contumax, aut inobediens, aut superbus &c. & mox subiungit, Si intelligit qualis sit poena, excommunicationi subiaceat, non illa iure sacerdotij sub stola prolata, sed excommunicationi, qua verbis tantum simplicibus à consortio fratrum, seu in refectorio, seu in Diuino officio in choro, seu in dormitorio, seu his similibus separatur, quoniam poena hæc intelligentibus grauiorem confusio nis ruborè infert, quam vindicta corporalis, cum non intelligentibus corporalis disciplina inferenda sit, vt subditur: Sin autem improbus est, vindictæ corporali subdatur, id est, aut verberibus, aut alijs corporalibus castigationibus castigetur, quia hunc non verba, sed diri morsus carnis vix ad correptionem ducunt. Et de Cellerario monasterij sic dicit: Fratribus constitutam annonam, sinè aliquo typo vel mora offerat, id est, sinè præsignata mensura determinatæ institutionis, ubi etià in typo intelligitur Ty, quod est, tibi: & in po, quod est potestas, scilicet nè cellerarius intra se dicat, Tibi potestas est dare & negare ubi vis, ita vt cui velit, plures & meliores cibos det: seu cui velit, pauciores & deteriores cibos subministret, quemadmodum seculares in curijs principum aliquandò fa-

De lectis.

Excomunicatio.

Punitio.

Cellerarius.

cere solent, qui annonam ibi dispensant, & nē potestatem hanc accipiat, quod non plus indigenti, quā non indigenti annonæ subministret, quādo illi plus dabit qui indiget, quā illi qui indigus non est, nec etiā in dando, quæ danda sunt, moram retardationis facit. Postea subinfertur: Egressurus de septimana, sabbato munditias faciat, scopis sordes & puluerem, vbi necesse fuerit, extergendo. Et iterum: Pedes vero tam ipse qui egreditur, quā ille qui intraturus est, omnibus lauent, videlicet ad mandatum. Et deinde: Ante vnam horam refectiois, accipiat mixtum scilicet prandium, id est, panem & potum, panem videlicet potui intinctum, quod offæ sunt, quoniam ibi panis potui commiscetur. Et postea: Accipiat benedictionem egrediens, videlicet orationis: & mox subsequitur, Et accepta benedictione ingrediatur, id est, orationi conuenienti. Deinde dicit: Sed & carniū esus infirmis omnino debilibusq; pro reparatione concedatur, carnes tam quadrupedum quā volatiliū intelligi volens, & nullas carnes quas homines comedere solent, excipiēs. At vbi meliorati fuerint, à carniū omnes more solito abstineant, scilicet à carniū quadrupedum, quia sani illas & succum earum comedere non solebāt, sed infirmi. Sani vero carnes volatiliū, quoniam mundæ sunt, nec ardentem libidinem comedentibus inferunt, manducabant. Deinde subinfert: Et præueniant horas canonicas, scilicet in alimentis, id est, horas in regula constitutas, ita quidem, vt ante alios & sæpius alijs, senes & infantes prandium & suauiores cibos accipiant. Et iterum dicit, & sic ingrediatur ad legendum, videlicet benedictione orationis. Et mox subsequitur, Nec præsumat aliquis ibi de ipsa lectione aut aliunde quicquā requirere, nē detur occasio, nisi forte Prior pro ædificatione voluerit aliquid bfeuiter dicere, quia eo tempore is, qui ibi cæteris prælatus erat, præsentibus de eadem

Lotio pedum.

Infirmis carnes.

Vetantur carnes.

dem lectione monita salutis faciebat, antequā abinuicem discederent, quā tūc pauci fuerunt, quod postmodum multitudine crescente deuitabant, nē hac occasione in verba ociosa prorumperent. Frater autem lector hebdomadarius, accipiat mixtum, vt supradictum est, prius quā incipiat legere propter communionem sanctam, quia in tempore B. Benedicti ad mensam lecturus, velut Deo ad altare seruiret, quoniam sancta verba proferre debebat, Dominica die communicabat: sed deinde prandebat, nē ieiunans, in legendo forte defectum cordis sentiret, in quo etiā præfatus pater intelligi volebat, quod quisq; fidelis post perceptam eucharistiam se cautiū & diligentiū solito in omnibus obseruaret. Quod autem subinfert, duo pulmentaria cocta fratribus omnibus sufficiant: pulmentaria, cibos illos ostendit, qui ad ignem positi, hęc & illęc ligniolo mouentur, nē cōburantur. Et quod subsequitur, dicens: Si ibi fuerint poma, aut nascentia leguminū, addatur & tertium. Fabas & pisa & alia huiusmodi legumina demonstrat, quæ de agro recentia colliguntur, velut poma de arboribus tolluntur. & illa nō cocta, sed à cortice ablata, pro tertio cibario fratribus apponi iubet. Pisces quoquē aut casei, aut oua, in tertio cibario intelligēda sunt, & in gratia existūt: & hęc pius pater nō nominauit, quia præsciuit quod monachi ab his se non abstinerent: & ideo hęc non interdixit, cū nec illa nominauit. Postea iterum scribit: Carniū quadrupedum omnino ab omnibus abstineatur comestio, præter omnino debiles & agrotos, vbi de volatilibus reticet, quoniam comestionem illorum sanis non interdicit. Nam idem pater, quia tempore suo monachorum conuersatio rudis & adhuc serē insolita fuit, esum carniū ipsis per omnia interdicerē deuitabat. Vnde vt esum volatiliū vterentur, eis permittebat. Deinde dicit: Vt videatur ab ipso vel ab omnibus, vq; dum

Lector.

De cibis.

dum completo opere dei, publica satisfactione poeniteat, prostratus veniam petendo. & iterum: Ita tamen, ut satisfaciatur reus per hoc, id est, super terram se prosternendo. Postea subinfert: Hora qua quis desiderauerat hoc quod prius recusauit, aut aliud, omnino nihil accipiat, vsq; ad emendationem congruam, quoniam propter contemptum, quaelibet necessaria res proteruo fratri denegabitur, vsq; dum poenitendo humiliatus, emendationem ostendat. Et iterum: Deinde omnium vestigijs fratrum, ut orent pro ipso, videlicet ad Deum, quae grauibus culpis suis offendit. Et mox iterum, Et hoc perficiat vsq; dum benedicat illos, in publico salutatio, & ad humilitatem prouocando. & deinde nisi per satisfactionem, id est, in terram per corporis sui deiectionem veniam petendo, ibi coram omnibus humiliatus fuerit, maiori vindictae subiaceat, scilicet coram illis in carnis suae exacerbatione. Sed quod dicit, si animae vero peccati causa fuerit latens, id est, si frater in aliquibus causis latenter excessit, vel si peccatum aliquod occulte commisit, tantum abbati aut senioribus spiritalibus patefaciat, cingulum peccati confitendo, & sic indulgentiam consequatur. Et subinfert: Hoc ipsum tamen quod vnusquisq; offert, abbati suo suggerat, & cum eius fiat benedictione & voluntate. Nullus itaque fratrum regularem aut communem cibum & potum in conuentu fratrum suorum sibi regulariter & communiter appositum, deuitare debet ex integro, nisi abbatis sui permissione, nec cum fratres communibus orationibus aut operationibus insistant, propria voluntate sua ab eis declinabit, nisi a spiritali patre suo sibi permiffum fuerit. Sed tamen de quolibet regulari & communi cibo & potu, in conuentu fratrum suorum sibi regulariter & communiter apposito, corpori suo partem subtrahere licenter poterit, ita sane, ne clamor inde rumoris exurgat, sic communem consuetudinem monasterij regulariter

ter & humiliter sine quarimonia vbique sequendo. Postea sic scribit: Non presumat foris manducare, etiam si omnino a quouis rogetur, nisi forte ab Abbate sibi praecipiat. Quod si aliter fecerit, excommunicetur excommunicatione, qua contumax & inobediens frater a communione & societate fratrum suorum, ut etiam supradictum est, vsq; ad satisfactionem separatur. Et dicit, expleto opere Dei, omnes cum summo silentio exeant, & agatur reuerentia Deo, ut reuerenter exeuntes incuruentur, & ut reuerentiam in alijs operibus suis habeant, quasi in seruitio Dei sint, nec vllam lasciuiam, nec vllum excessum arripiant. Deinde infert: Ut autem nunciatus fuerit hospes, occurratur ei a Priore vel a fratribus cum omni officio charitatis, & primitus orent pariter, id est, omnes quicumque sint ad Ecclesiam, ad adorandum ducantur, ita quod fratres Deum orent, ne cum eisdem hospitibus ordinem suum infringant: illi autem, ut conuersationem istorum videntes, meliores fiant. Et iterum: Inclinato capite, vel prostrato omni corpore in terra, Christus in eis adoretur: qui & suscipitur, quia cum hospites superueniunt, qui eos tunc suscipiunt: seu cum discedunt, qui eos tunc prosequendo benedicunt, aut coram eis, ob reuerentiam Christi, se inclinabunt, aut coram eis veniam petent, quasi Christus praesens sit. Mox quoque subinfert: Et post haec omnis ei exhibeatur humanitas, quod est tam in affabili & sociali fermocinatione colloctionis, quam in omni necessaria corporali necessitate. Et iterum: Abbas aquam in manibus hospitibus det, propter humilitatis exhibitionem, & pedes hospitibus omnibus tam Abbas, quam congregatio, lauet, scilicet illi quibus abbas idem opus iniungit. Nam B. pater Benedictus, cum hospites quos susceperat, comesturi essent, aquam manibus eorum porrexit: & cum a mensa surrexissent, pedes eorum lauit: & hoc propter exemplum filij

Hh DEI,

De foris manducatione

De hospitibus.

Mat. 27.

Ioan. 13.

DEI, quod in cena discipulis exhibuit, fecit: exceptis mulieribus, quarum pedes non tetigit, sed contemptum mundi & in habitu, & in sancta conuersatione sua eis ostendebat. Illo enim tempore, monachi tumultum superuenientium extraneorum nondum sentiebant: sed qui eos adibant, Christum & non aliud ibi querebant, quem etiam in sanctis operibus ibi inueniebant. Et idem sic procedit: Vestimenta fratribus, secundum locorum qualitatem ubi habitant, vel aeris temperiem, dentur. Vbi ostendit, fratribus vestimenta dari secundum quod pati possunt, & ut etiam absq; murmurationibus sint. Nam ubi regio tantae frigiditatis est, quod homines a calidis indumentis in necessitate se abstinere non valent, quia superfluitatem illorum vitabunt, tam agnina lana pellicij, quam agninum, filum tunicae pro indumento monachorum superno iudici placent. Mox quoque subsequitur: Nos tamen mediocribus locis sufficere credimus monachis per singulos cucullam & tunicam: cucullam videlicet amplam, & ad talum descendentem, manicis breuibus & manum modice praecedentibus, duobus quoque gyronibus in utroque latere subascella deorsum profluentibus, cui caputium desuper adhaerebat, quod singulare signum monachi est, significans, ne haec vel illac ad seculum prospiciat, cum illud super caput suum habet: tunicam vero laneam & aliquantum cuculla costrictiorem, sed circa crura aliquantum largiorem, & ad pedes tendentem, brachialibus nec multum amplis, nec multum costrictis ad manus tendentibus, immo autem gyronem in utroque latere subascella deorsum descendente, quae desuper caputium carebat. Et deinde: Abbas autem de mensura praeuideat, ut non sint curta, velut quorundam laicorum, sed ad talum descendente, quoniam femoralibus in cella sua non utebantur. Quapropter subinfert: Femoralia hi qui in via diriguntur, de vestia-

Vestes.

Cuculla
quid.

rio

rio accipiant: qui reuertentes, ibidem lota restituat: ubi intelligi potest, quod monachi sub magisterio eiusdem patris degentes, non nisi de cella exeuntes, femoralibus utebantur. Nam quia multitudo hominum femoralibus eo tempore non utebatur, idcirco idem pater propter mores hominum & propter signum puerilis simplicitatis & humilitatis, dum in cella residerent, discipulis suis femoralia non concessit, sed exeuntibus, siue equestribus, siue pedestribus, propter exemplum castitatis, & propter virilem honestatem & reuerentiam hominum, eis indulgit. Sed nunc tempore isto quoniam mores hominum ita ostendunt, Deo non displicet, si monachi propter blasphemiam incestus, quam in nuditate carnis degustare poterunt, femoralibus utantur, ne nudi carne carnem attingentes, carnalium peccatorum reminiscantur. Et iterum: Strameta autem lectorum sufficiant, matta, sagum, videlicet aut de grosso lino, aut de canabe factum, & ferè in modum sacci formatum, & quodam genere stramentorum repletum, & sic super matam positum, quod monachi pro lectisternio habebant, & lena scilicet ex lana, quam in die super lectum propter honestatem expandebant, & qua in nocte, cum vellent, se tegebant. Statimque dicit: Dentur ab abbate omnia quae sunt necessaria. & subinfert, Zona, id est, qua super tunicam cingebantur, ne illa diffunderet, quia absque femoralibus dormiebant, & brachiale quod ad cutem erat, a quo caligae ligatae dependebant. & mox prosequitur: Mappula velut sudarium ex lino formata, qua sudorem a se profluentem, dum in opere laborabant, abstergebant. Postea autem dicit: Et cum oblatione ipsam petitionem & manum pueri inuoluant in palla altaris: ubi intelligendum est, quod petitio parentum pueri, pro testimonio & confirmatione literis commendabatur, cum illum DEO offerebant, quemadmodum & illius, qui stabilitatem & conuersionem

Femoralia
quid.Nota ex-
euntes.

Strameta

Zona

Vbi id nunc
fit?

Hh 2 & obe-

De susce-
ptione No-
uitiorum.

& obedientiam suam coram Deo & sanctis eius in consecratione sua promisit, ut supra ostenditur. Et deinde: Si quis de ordine sacerdotum in monasterio se suscipi rogauerit, non quidem citius ei consentiatur: qui sacerdos intelligendus est ille, qui aut pposituræ, aut archipresbyteratui, aut parochiæ præerat, qui etiã propter eandem prælationem, animam suã vix ad subiectionem coërcere poterit. Non autem episcopus, quia indecens esset, quod princeps animarum populi, qui & magister abbatis extitit, abbati subijceretur. Sed hic, si conuerti voluerit, solus in pœnitentia sit absque subiectione magisterij. Deinde subinfertur: Et si fortè ordinationis aut alicuius rei causa fuerit in monasterio, id est, si aut in obedientijs & in officijs magisteriorum, seu in negocijs exteriorum, aliqua, ibi per consilia, tractanda sunt, illum locum attendat, quãdò ingressus est in monasterium, videlicet locum, id est, propositum conuersationis, humilitatis & subiectionis, quæ bonum & altum gradum sibi acquirit, in quem locum ipse ideò venturus est, præ oculis in corde suo teneat, cùm in monasterio monachalem habitum suscepit, qui contemptum mundi demonstrat, non illum qui ei pro reuerentia sacerdotij concessus est: scilicet non attendat quòd priùs locum doctoris habuit, videlicet quòd priùs doctor & magister in populo seu in clero fuit, nec cogitet nec æstimet se prudentiorem & doctiorem, seu in loquendo promptiorem aut cautiorem, alijs fratribus suis in claustro nutritis esse, cùm ipse in seculo conuersatus secularibus adhæsit, & eos omnes pertransiuit, sed magis pro voluntaria conuersione, quia se disciplinæ regulæ spontè subiecit, & pro reuerentia sacerdotij sui cum alijs bonum exemplum sanctitatis dabit, obedientiam & subiectionem in omnibus causis se habere ostendat. Et idem pater deinde dicit: Si verò postea voluerit stabilitatem suam firmare, non renuat-

tur.

tur talis voluntas: & deinde nõ solùm, si petierit, suscipiatur, congregationi sociãdus, verùm etiã suadeatur vt stet, vt eius exemplo alij erudiantur: & quia in omni loco vni Domino seruitur, vni regi militatur. Itaq; quod pius pater iste superius scripsit, suscipiendus nouitius in oratorio, coram omnibus promittat de stabilitate sua. & quod mox intulit, De qua promissione sua faciat petitionem ad nomẽ sanctorum, quorum reliquiã ibi sunt: & quòd hïc dicit, nõ renuatur talis voluntas: & postea, Verùm etiã suadeatur vt stet: & iterùm, quia in omni loco vni Domino seruitur, sic intelligi voluit. Nam si quispiam monachus monasterium suum in quo stabilitatẽ & petitionem suam, vt supra scriptum est, promiserat, qualibet occasione in stabilitatis suæ latenter vel proteruè exierit, & itã ad longinquas prouincias peruenerit, & si ibidem monasterium conuersationis suæ viderit, in quo pœnitentia ductus, manere in stabilitate voluerit, & se suscipi per confirmationem rogauerit, tunc si dignus est, etiã quamuis præ longitudine peregrinationis literas commendaticias non habeat, nec habere possit, melius erit vt suscipiatur, quàm introitus ei denegetur: quia si nõ susciperetur, forsitan aut debilitate, aut infirmitate, aut senectute, seu alio quolibet grauamine oppressus, seu longitudine itineris & reuersionis ad monasteriũ vndè exierat, in desperationem ductus, ad seculum rediret, & in seculo permaneret, & eo modo in anima & corpore periret. Sed tamen multò vtilius illi est, vt ad monasterium suum, de quo absq; permissione spiritalis patris sui exiuit, si villo modo potuerit, redeat, aut remissionẽ petat, quàm in alieno pertinaciter maneat, itã sanè si ibi disciplinam monasticæ religionis esse nouit. Quod idem pater in sequentibus affirmat. Cautus autem Abbas, nè aliquãdò de alio noto monasterio monachum ad habitandum suscipiat, sinè consensu Abbatis eius

Hh 3 aut.

aut literis cōmendatitij, vbi non vult, quòd monachi supra-
 dicta stabilitate & petitione obligati, de loco ad locum secū-
 dūm libitum suum sinè permissiōe moueantur, sed vt votū
 suum firma tenacitate conferuent. Deindè prosequitur: Nec
 occasione Sacerdotij, obliuiscatur Regulæ obedientiā & di-
 sciplinam, sed magis ac magis in DEVM proficiat: Locum ve-
 rò illum semper attendat, quo ingressus est in monasterium,
 præter officium altaris. Quod dicitur: Monachus sacerdos in
 monasterio suo ordinatus, de sacerdotio suo non superbiat,
 sed pia deuotiōe locum illum humilitatis & subiectionis præ-
 oculis in corde suo teneat, quo exēplum Christi sequens, mo-
 nachalem habitum suscepit, & cōtemptum mundi arripuit,
 quoniam ea hora se & Deo & homini ad seruiendum subie-
 cit, & insupèr in humili mēte cogitet, quòd se seruum & mi-
 nistrum Dei fecit, cū se seruituti altaris subiugauit. Vndè in
 omnibus humiliorem se & subiectiorem demonstrabit. Nam
 non solū attendat, quòd humiliter & deuotè habitum mo-
 nachi suscepit, quapropter se vilem & obedientem in omni-
 bus sinè simulatione æstimabit: sed etiā attendat, quòd pro-
 pter hoc, quòd se Deo in officio altaris subiecit, humilem &
 mitem atq; vltimum se deinceps in æstimatione sua compu-
 tabit. Et subinfert: Vbicunquè autem sibi obuiant fratres, iu-
 nior à priore benedictionem petat, scilicet velut in salutatio-
 ne, quia seniori suo se subiectum esse in omni humilitate de-
 monstrabit. Deindè etiā dicit: Et semper ad orationem vlti-
 mam operis Dei, commemoratio om̄ium absentium fiat, quæ
 oratio vltimi operis Dei, oratio Dominica intelligitur, quo-
 niam superius dicit, per eandem orationē Diuinum opus fi-
 miri, quemadmodū ibi ostendit, videlicet Litaniam, & oratio
 Dominica, & Missæ fiant: quia discipuli huius patris, cū in
 eadem oratione dicerent, Sed libera nos à malo: de absentibus
 addi-

addiderunt, & famulos tuos fratres nostros absentes: in hoc,
 eorum commemorantes. Collectas enim orationum plenariè
 illò tempore nondū habebant: & idè Diuinum seruitium
 per Dominicam orationem sæpius terminabant. Postèa autè
 dicit, Infantibus verò vsque ad quintumdecimum annū æta-
 tis, disciplinæ diligentia sit, & custodia adhibeatur ab omni-
 bus: & hoc idè dicit, quoniam cū puer infra quintumdeci-
 mum annum tener in corpore est, tener est & animo: atque
 interim timorem habet, & ad quæque bona flecti potest, nec
 se corripiētibus resistere proteruè audet: cū autem ad quin-
 tumdecimum annum peruenerit, iam in iuuentute florescit,
 velut arbor quæ flores producit: & medulla ac sanguis in ea
 confortatur, vndè etiā vires animi eius exurgunt, ita quòd
 pueriles correptiones suscipere & pati, vt prius fecerat, dedi-
 gnatur. Ad vltimū verò beatus Pater omnia hæc sic affirmat:
 Facientibus hæc, regna patebunt æterna: quoniam omnia
 quæ in hac Regula descripta sunt, nec nimis remissa, nec ni-
 mis constricta sunt: sed ad dextram, & non ad sinistram,
 respiciunt: quapropter ea conseruantem, ad cælestia mox
 perducunt. Igitur ego pauperula fœminea forma, hæc
 verba de sapientia audiui, quæ me obscura verborum Regu-
 læ supradicti Patris beati Benedicti docuit, quatenus il-
 la apertè proferrem. Vndè mansueti, mites & ti-
 morati, hæc audiant, & ea pio corde intel-
 ligant, & humili deuotione
 suscipiant.

AD CONGREGATIONEM SORORVM SVARVM, Hildegardis.

Filiæ, quæ vestigia Christi in amore castitatis subsecutæ estis, & quæ me pauperulam in humilitate subiectionis propter supernam exaltationem, vobis in matrem elegistis, non ex me, sed ex Diuina ostensione per materna viscera vobis dico: Locum istum, videlicet locum quietionis reliquiarum beati Roberti cōfessoris, ad cuius patrocinium confugistis, inueni in euidentibus miraculis per voluntatem Dei in sacrificium laudis, & in permissione magistrorum meorum ad ipsum peruēni, & eum mihi & omnibus me subsequentibus, cum Diuino adiutorio liberè attraxi. Postea autem per admonitionem Dei, ad montem B. Dysibodi, à quo per licentiā feceram, perrexi: & petitionē hanc corā omnibus ibidem habitantibus perfecit, s. nē locus noster & prædia eleemosynarū loci nostri, ab illis essent ligata, sed soluta, quærens tamen in opportunitate vtilitatis saluationem animarum vestrarū, & felicitudinem regularis districtiois. Et secundum quod in vera visione percepi, ad patrem, videlicet ad Abbatem loci illius, dixi: Serena lux dicit: Tu sis Pater præpositi & salutis animarum mysticæ plantationis filiarum mearum. Eleemo-

fyna

fyna earum nec ad te, nec ad fratres tuos pertinet, sed locus vester refugium earum sit. Si autem in contrarijs sermonibus vestris perseverare volueritis, contra nos frendentes, eritis similes Amalechitis & Antiocho, de quo scriptum est, Quod templum Domini despoliauit. Quod si aliqui inter vos in indignitate sua dixerint, Allodia earū volumus imminuere: tūc ego, qui sum, dico, quod pessimi raptores sitis. Si autem pastorem spiritualis medicinæ ipsis abstrahere tentaueritis, tunc iterum dico, quod similes sitis filijs Belial, & in hoc iustitiā Dei non inspicitis: vndē & iustitia Dei destruet vos. Et cum ego pauperula forma his verbis prædictam libertatem loci & aliodiorū filiarum mearū à præfato Abbate & à Fratribus eius peterem, eam cum permissione codicis omnes mihi constituerunt. Cuncti autem, tam maiores quàm minores, hæc videntes, audientes & percipientes, maximam beneuolentiā ad ista habebant, ita vt etiā ad nutum Dei scriptis firmata sint. Vndē fideles hæc discant, affirmant, perficiant & defendant, quatenus benedictionem illam percipiant, quam Deus Iacob & Israeli dedit. Sed ô quàm magnum planctum hæc filiæ meæ post obitum matris suæ habebunt, quoniam vbera eiusdem Matris suæ amplius non sugent, & sic in gemitu & luctu per plurima tempora cum lachrymis dicent: Heu Heu, libenter Matris nostrę vbera sugeremus, si eam modò nobiscū præsentem haberemus. Quapropter ô Filię Dei, admonéo vt charitatem habeatis inter vos, sicut ego mater vestra à pueritia mea vos admonui, quatenus clarissima lux cum angelis sitis propter beneuolentiā vestram, & fortissimæ in viribus vestris, sicut pater vester Benedictus vos docuit. Spiritus sanctus vobis dona sua det, quia post finem meum, vocem meam amodò non audietis. Sed vox mea nunquam ducatur inter vos in obliuionem, quæ frequenter inter vos in charita-

te sonuit. Filiae meae nunc rutilant in cordibus suis, prae tristitia, quam habent de matre sua, anhelantes & suspirantes ad caelestia. Postea in lucidissima & rutilante luce lucebunt per gratiam DEI, & fortissimae milites in domo eius fient. Unde si quis in hac turba filiarum mearum discordiam & discessionem huius habitationis & spiritalis disciplinae facere voluerit, donum Spiritus sancti auertat hoc de corde illius. Quod si DEVM contemnens, id tamen fecerit, manus Domini occidat illum coram omni populo, quia dignus est ut confundatur. Quapropter o filiae; locum istum quem ad militandum DEO elegistis, omni deuotione & stabilitate inhabitate, quatenus in eo superna praemia adipiscamini. Unde & charitas in sapientia dicit: Ego ab antiquo ordinata sum, & in formatione primi hominis fui, cum a DEO plasmatus est, quia caelum & terram & reliquas creaturas DEVS propter hominem sapienter creauit, ut ab illis & sustentaretur, & pasceretur. Unde & sapientia faber recte dici potest, quoniam caelum & terram circuiuit, & equali pondere ponderauit. Caro autem hominis, cum anima in uenis & in medullis pleniter perfusa est, ita ut caro per animam semper suscitetur: & quia etiam homo creaturas per animam cognoscit, ipsas in iocunditate & gaudio habet. Sic namque homo in carne & anima uelut de misericordia & charitate amabilis est, quemadmodum sapientia & charitas unum sunt. Per has duas virtutes, scilicet sapientiam & charitatem, angeli & homines Deo in humilitate obtemperabunt, quoniam humilitas ad honorem Dei frequenter se inclinat, & ita omnes virtutes ad se colligit. In his itaque virtutibus Deus hominem plasmavit, ne totus periret, sicut etiam angeli omnes non perierunt, quia multi cum Deo persisterunt, alij uero cum antiquo serpente ceciderunt. Deus enim hominem

Ecc1 24.

Humilitas

in.

in sapientia creauit, in charitate eum uiuificauit, in humilitate uero & obedientia illum rexit, quatenus intelligeret quomodo uiuere deberet: Sed primus angelus haec intelligere noluit, quod esse non potuit, quoniam uita una a seipsa est, a qua omnia vitalia sunt: quapropter ille de uita cecidit, & aruit, uelut etiam in creaturis, uidelicet in arboribus, in herbis & in alijs creaturis quandoque fit, cum aliqua de ipsis cadendo arescat, quia succum non gustauerunt. Angelus quippe a Deo uitalis est. Homo autem plenum opus Dei est, quoniam Deus in ipso semper operatur, quod homo in seipso intelligere potest: quia quandoque in hac uita uiuit, cogitare & operari non desinit aliqua, in quacunque parte fit: cum autem in hac uita finitus fuerit, in alia uita infinite uiuit. Cum enim homo bona operatur, bonis angelis similis efficitur: cum autem magnum honorem, quomodo Deus ipsum formauerit, non cognoscit, & cum a recta obedientia fugit, nec in humilitate operatur, sed a seipso esse uult, similis pessimis angelis effectus, de uita (ut Sathanas) cadit & arescit. Tu autem o homo, Deum in his culpabilem habere uis: quapropter tibi respondetur, Num te ipsum creasti? Non. Conuenientius ergo est, ut magis tibi seruias, quam illi qui te creauit? Et quam mercedem tibi parare poteris, cum te ipsum non fecisti? Nullam, sed poenam ignis. Sic in duabus partibus istis angeli & homines atque reliquae creaturae Dei, diuisae sunt, sicut etiam ibi factum est, cum Deus hominem in circuncisione signauit. Quoniam primus deceptor primum hominem fallaciter illudit, ita quod inobediens Deo factus, uerbis illius consensit, & per inobedientiam fecit, ut ei consiliatus erat. Sed eadem inobedientia per circuncisionem in praecocepto Dei scissa est, quando Abraham beneuolus DEO obediuit, ita faciens sicut ei praecipit. Tunc

Homo,

Bona opera,

Causa circuncisionis, Gen. 17.

Li 2 idem

Gen. 3.

idem deceptor cum dolositate in se fremuit, quibusdam hominibus malum hoc immittens, quod possibile non esset, ut illum DEVM confiterentur, quem nec videre, nec audire, nec palpare possent. Et sic in populo, qui per obedientiam signatus erat, bacchatus est, atque meminit, quia primum hominem deceperat, ubi dixit, Eritis sicut Dij, scientes bonum & malum: & eis pessimum sufflatum immisit, dicens, quod nullo modo nisi in aliqua formatione DEVM cognoscere possent: Quia & homo forma esset, & si DEVS hominem creasset, cur se ita absconderet, ut homo illum nec videre, nec audire, nec comprehendere valeret. Sed tota vetus lex & verè signatus populus, antiquum hunc deceptorem & errantes homines istos opprimere non potuit, nec adhuc poterit, sed DEVS ante nouissimum diem illos opprimet, & coram omni populo vincet: tali modo vetus lex cum omnibus his, videlicet cum illis, qui circumcisionem obseruabant, & etià cum eis qui in prædicto errore erant, usque ad natiuitatem CHRISTI cucurrit, ubi ipse verus sol iustitiæ in veritate apparuit. Et idem Sol magnum splendorem per doctrinam suam dedit, in humanitate sua visus & auditus, quoniam Prophetæ ipsum præcucurrerāt, quemadmodum quidam planetæ supra solem sunt, quod DEVS præuiderat, quando firmamentum cum omnibus ornamentis suis constituit: Soli verò cum luna & stellis, DEVS aquam adiunxit, & nubes cum tempestate posuit, quas fulgura perforant, & quæ per sonitum tonitruum interdum scinduntur, ita ut moueantur. Sicut enim DEVS creaturam istam ad seruitutem hominis constituit, ita etià & filium suum per eam præsignauit, quem Prophetæ prædixerunt, & cuius humanitatem cum seruitute prophetiæ tetigerunt, velut planetæ solem ipsi seruiendo sustentant. Prophe-

tia

Esa. 7.

tia nanq; quæ dixit, Eccè virgo concipiet, humanitatem ipsius tetigit, quia integritas virginis de calore Spiritu sancti, & nõ de calore carnis, concepit: Quemadmodum sol rem aliquam radijs suis ita transfigit, ut ex ardore ipsius tota caleat, nec tamen consumatur, quoniam sol iustitiæ de illibata virgine processit, & totum mundum illuminauit, velut etià sol per firmamentum totum mundum illuminat, quod tamè integrum permanet. sic virgo peperit filium, cuius nomen Emanuel, quia in integritate ipsum concepit, qui etià in eadem integritate ex ipsa processit, ut sol per firmamentum fulminat neutro diuiso: & ideò nobiscum Deus, quoniam in eadem incarnatione, quæ de obumbratione Spiritu sancti in utero virginis orta est, sancta Diuinitas integra tota fuit, sicut sol in firmamento, atq; vis Diuinitatis, cælos, abyssos, & omnes creaturas transcendit: & tamen filius Dei per sanctam humanitatem suam tunc nobiscum erat. Sed & per oblationem corporis sui, & per doctrinam suam nunc nobiscum est & erit, donè ipsum manifestè videamus. Eidè quoque soli iustitiæ cum luna & stellis aquæ affunt, scilicet ut discipulos suos in vniuersum orbem mitteret prædicare Euangélium omni creaturæ. Nam quæ prophetæ de ipso prædixerant, in semetipso compleuit, sicut etià in die septima ab creatione mundi, Deus ab omni opere suo requieuit. Et ut Deus omnem tunc creaturam ad seruiendum homini subiecit, sic & nunc filius Dei post ascensionem suam opera incarnationis suæ discipulis commisit, cum ex præcepto ipsius Euangélium omni creaturæ prædicabāt. Ipsi nanq; hominibus fidem rectam de filio Dei ostendebant, quemadmodum cum eo manentes miracula eius viderāt & cognouerant, sicut sol in firmamento lucet. Hanc itaq; fidem innumerabili turba populorū suscipiente, Ecclesia ordinata est, ut luna cum stellis in firmamento constituta est. Sed & ijdem po-

Aptissima comparatio incarnationis.

Luc. 1.

Marc. vi.

Gen. 2.

Ecclesia,

Prælati.

puli inter se diuersos magistros & prælatos, Spiritus sancto inspirante, constituebant, velut etiã firmamentum cum sole, luna & stellis illustratum est, qui totam Ecclesiam sustentarent. Deinde tonitrua & fulgura per infideles homines & per crudeles tyrannos eleuabantur, qui fideles Domini, (qui in

Hec de nostris S. martyribus, non de fatana martyribus, intelligenda sunt.

fide ardebant, sicut sol in virtute sua lucet) quasi lupi inuaserrunt, & sanguinem ipsorum effuderunt, itã quod etiã non erat qui eos sepeliret. Tonitrus quoquẽ, qui in primo casu Sathanæ, cum ille in infernum demersus est, sonuerunt per inimicos Dei, qui in peccatis peccare non cessabant, surrexerunt, & fulgura in plurimis Christianis, qui fidem in infidelitate diuidebant, apparuerunt, & multos catholicos comburebant: sicut per Arrium factum est, quem Athanasius omninõ conculcauit, de Iohanne Euangelista confortatus, qui de pectore Iesu hoc suxit, quod in altum volauit, cum in mystico spiramine de Diuinitate Euangelium edidit. Quemadmodum idem Athanasius postea de vnitã Diuinitatis, Ecclesiam muniendo, scripsit, videlicet vt omnis homo qui voluerit saluari, teneat fidem integram & inuiolatam, in Deum perfectẽ credens, nẽ in gehennam demersus, gehennalis fiat. Sed fides vera est, vt vnus Deus in Trinitate personarum, eadem

Diuinitas.

Trinitas in vno DEO, gloriosẽ honoranda sit, sinẽ vlla confusione diuisionis vnitatis, quia vnus Deus in vna substantia, Diuinitatis inseparabiliter est. Nõ enim aliud est pater in substantia, nec aliud filius, nec aliud Spiritus sanctus, nec abin-

Vnitas diuinitatis.

uicẽ in substantia Diuinitatis segregati sunt: sed in patre & filio & Spiritu sancto, vna Diuinitas vnus substantiæ in gloria maiestatis est. Attamen alia est persona patris, quẽ nec filij, nec Spiritus sancti est: Alia filij, quã nec patris, nec Spiritus sancti est: Alia Spiritus sancti, quã nec patris nec filij est: & personarum istarum vna est Diuinitas inseparabilis,

Tres personæ Diuinitatis.

æquus

æquus honor & stabilis, coæterna potentia & inuincibilis. Nam qualis est pater in Diuinitate, & non in persona, talis est filius in Diuinitate, & non in persona: talis quoquẽ est Spiritus sanctus in Diuinitate, & non in persona: quoniã alius pater, alius filius, alius Spiritus sanctus in personarum distinctione est: non tamen aliud pater, aliud filius, aliud Spiritus sanctus in Diuinitatis substantia. Et quomodõ personæ istæ intelligendæ sunt? Deus vtiquẽ in verbo suo rationalis est & viuit. Et Deus creauit mundum, scilicet hominem cum omni gloria sua, quod itã debere esse, Deus semper in eternitate habuit. Hoc Deus solus fecit, sinẽ quo nullus est. Et quis eum nõ extantem fieri faceret? Nullus omninõ. Deus omnia in verbo suo fecit, vt Iohãnes, qui supra pectus Christi recubuit, affirmat. Sed Deus ignis est, & in igne hoc flamma latet, & flamma hæc in vita mobilis est. In igne autem isto nulla diuisio est, nisi distinctio personarum. Ignis autem materialis & visibilis, aurei coloris est, & in igne isto flamma coruscat, quã in valido vento flagrat. Ignis quidem hic non coruscaret, nisi flammæ esset: & mobilis non esset, nisi per ventum: vnde & tria vocabula in igne isto sunt. Flamma nanq; de igne est, & ignis de flamma coruscat, & non nisi per validum ventum mobilis est. Ignis quoquẽ cum flamma ardet, & ardor iste integer igne & flammam æqualiter perfundit & inflat, & si ardor in igne non esset, ignis non esset, nec tonitrum flammæ haberet. Sed & anima ignis est, & ignis eius totum corpus in quo est, perfundit, venas scilicet cum sanguine, ossa cum medullis, & carnem cum liuore, & inextinguibilis est. Et ignis animæ ardorem in rationalitate habet, qua verbum sonat. Quod si anima ignea non esset, frigidam coagulationem non perureret, nec sanguineis venis corpus ædificaret. Quia autem anima in rationalitate ventosa est, per omnia loca corporis calorem su-

Ioh. 1.
Ioh. 13.
Ignis.

Pertinet
ista animæ
humanæ
descriptio

um.

um rectè diuidit, nè corpus exurat. Cùm verò anima de corpore se extorferit, corpus deficit: quemadmodùm ligna non ardent, cùm ardore ignis caruerint. Homo nanq; secundùm Deum, rationalis est: & rationalitas hominis cum igne in vento sonat. Rationalitas enim, magna vis est, ignea, & non diuisa: & si non esset ignea, non esset ventosa: & si ventosa non esset, non sonaret. **DEVS** itaque omnia creauit, & præter ipsum solum nullus vnquam aliquod vitale fecit, quanuis homo arte sua quæq; fingat, quæ tamen viuere non facit, quoniam homo initium habet. Et hic qui omnia creauit, creatus non est, quia nullum initium ante ipsum fuit, sed ipse finè initio est, & omnia in ipso sunt, quoniam per ipsum omnia facta sunt. Per illa autem quæ homo propter timorem fugit, nè eum lædant, fidutiam ad Dominum habet, clamando vt ipsi succurrat, & eum in requie pacis conseruet. Per hæc verò quæ propter hominem sunt, & quæ in ipso existunt, & cum quibus ipse operatur, & quæ ei ex his placidè ac conuenienter adsunt, charitatem ad **DEVM** habere discit. Si enim homo nihil sciret, nisi quod sibi lene & suaue esset, nesciret quid idem esset, & quid vocaretur: vnde de pondere duritiæ nociuorum summã scientiam habet, & quid bonum & malum sit, cognoscit, & ea (vt Adam) nominare scit. Nam si vnum in rebus tantùm sciret, opus **DEI** in illo perfectũ non esset: & rem quam videret, non cognosceret, & quam audiret, quæ & qualis esset, scire nõ posset: quapropter vacuus esset & extinctus, quẽ admodùm hoc quod per ignem combustũ in carbonem conuertitur. Itaq; vt prædictũ est, increatus pater est, filius etiã increatus, sic & Spiritus sanctus increatus, quoniã hæ tres personę, vnus Deus est, & oēs creaturę per eundem Deum creatę sunt: sed finè ipso factum est nihil. Initium quippe, quod in initio creationis factum est, similitudinẽ illius qui finè initio est, habet.

Ioan. 1.

Hæc admodum abstrusa.

Ioan. 17

habere voluit, quod nullo modo fieri debuit, quia nihilũ fuit, quoniam in Deo vita & veritas est, in perduto verò angelo & in homine vanitas est, quam superbia inflauit, quæ tanq̃ ventus pertransijt. Et quod per Deum & in deo factum est, vita in ipso est, & Deus caput illius contriuit, qui prædicta mala primum arripuit, ac eum qui finè vita est, in infernum proiecit. Imminusus etiã pater est, quia nulla capacitãte compræhedi nec numero finiri potest, vt illa possunt quæ in principio facta sunt. Omnia enim Deus in præscientia sua habuit, sed tamen subito illa non creauit, vnde etiã quoddam interuallũ in craturis est, sicut in homine, q̃ infans, puer, iuuenis, senex, ac decrepitus efficitur. quod quidẽ cõprehendi potest. Sed & in filio & spiritu sancto intelligendum est, quod immensi nec capacitãte, nec numero compræhedi possunt. Aeternus quoque pater est in illa scilicet æternitate, quę nunquam incepit, & in similitudine circumeuntis rotæ, in qua nec principium, nec finis cõspicitur. Deus enim spiritus est. Omnis quippe spiritus, incompræhensibilis & indiuisibilis est. Aeternitas nanq; finè omni commutatione hac, quod dicitur, fuit & est, æterna manet, nec in ea vllus Deo assimilatur. Nã æternitas vnica est, omnesq; eius creaturę per ipsam factę sunt. Et coæternus patri in Diuinitate filius, à creatura indumentũ quod homo est, induit: quod indumentum Diuinitas itã declarauit, velut soli radius suus infixus est. Sol autẽ lumen suũ in terram emittit, nec tamen propter hoc augetur aut minuitur: nec filius **DEI** in mundum veniẽs, auctus, nec minutus in Diuinitate est, quoniam indumentum suum sic induit, quemadmodùm deus Adam de fragili creatura vestiuit, nè nudus videretur. Homo quippe æternitatem nisi in humanitate nequaquã videre posset, quia diuinitas in humanitate latuit, itã q̃ per indumentum humanitatis, filius cognitus est, vt etiã per arma vestitus homo cognosci-

Superbia.

Imminusus Deus.

Aeternus Deus.

Ioan. 4.

Filius Deus.

August.

Kk

Spiritus
sanctus
Deus.

gnoscitur, quamuis in eis latens non videatur. Sed & æternus est Spiritus sanctus, patri & filio coæternus, qui in initio omni creaturæ affuit, & eam inspirando motabilem fecit. Et nõ tres æternitates in Deo sunt, sed vna æternitas in ipso est, & non tres, velut Arrius particulas in illa fecit, quemadmodum membra hominis in abscissione truncantur, sed æternitas vna Diuinitas est, quam rationalitas hominis, propter fortiss. opera illius, nomine vno nominare non potest. Sed & quoniam homo initium habens, in cinerem vertitur, ideo etiã hæc, quæ ante principium & post finem sunt, enarrare non valet: Sed in anima sua vnã fidem tenens, de substantia Dei, quæ spiritalis est, loquitur. Anima enim spiraculum à DEO est, vnde & multa inuisibilia capit, & vnitatẽ Diuinitatis in recta fide sentit, quia non tres increati Dij, nec tres immensi, sed vnus Deus est, videlicet increatus & immensus, nec in tres modos, nec in tres partes diuisus. Omnipotens etiã pater est, qui per verbum suum, quod omnipotẽs filius eius est, omnia creauit, quæ omnipotens Spiritus sanctus qui vita est, ita pertransit, vt etiã calor ignis & flammæ ardet. sic tamen nõ tres omnipotentẽs, sed Deus in tribus personis, vnus Deus omnipotẽs est.

Pulchra
cõparatio
vnitatis di
uinitatis.

Potentia di
uinitatis.

Et vt inconueniens esset, q̄ homo qui cum rationali anima vnus homo est, in tres diuideretur, quoniam tunc integra vita non esset, sed mortale cadauer, quomodo posset vnica vita, in qua nulla mortalitas initij & mutatiõis est, diuidi? Sed & Deus est pater, qui potens est: Deus est filius, qui potentia patris est: Deus est Spiritus sanctus, qui vita est, per quam omnis vita procedit. Non autem tres dij sunt, sed absq; omni diuisione vnica deitas est, cuius fortissima [vis] singulis nominibus nominatur. Itã etiã dominando Dominus est Pater, operando Dominus est Filius, viuificando Dominus est Spiritus sanctus: & hi sunt integra Diuinitas trium nominum, sicut Deus omne.

omne opus suum in vna vi Diuinitatis signauit. Nec Domini sunt singulariter dominantes, sed plena integritate vna Diuinitas in tribus viribus trium personarum est, scilicet dominãdo, operando, viuificando quoquẽ omnes creaturas, & eas ad officium suum mouendo: & sic vnus Dominus est. Et Dominus iste duo opera fecit, angelum videlicet & hominem cum omni creatura. Angelus autẽ spiritus est. Homo autem ad imaginem & similitudinem Dei factus est, vt quinq; sensibus corporis sui operetur, per quos etiã diuisus non est, sed per eos est sapiens & sciens & intelligẽs opera sua adimplere. Has tres vires Deus in homine signauit, per hoc scilicet, quod anima hominis rationalis est, quæ corpus ad operandum mouet, & in qua quinq; sensus corporis hominis pleniter perficiuntur. Per visum enim homo creaturas cognoscit, per auditum verò rationalitas ei narrat, quid hoc sit quod audit. Per odoratum autem, quid sibi conueniens vel inconueniens ad vtẽdum sit, discernit. Per gustum etiã, quibus & qualibus pascatur, cognoscit, & per tactum bona & mala operatur, & omnia opera sua cum prædictis quinq; sensibus regit. hi quinque sensus in homine, itã in vnum coniunguntur, quod alius alio nequaquam carere potest, & in vno homine sunt, qui tamen non in duos, nec in tres homines diuiditur: Sed omnia opera sua cum his quinque sensibus perficit, & vnus homo est. Sed & per hoc, quod homo sapiens, sciens & intelligens est, creaturas cognoscit. Itemque per creaturas & per magna opera sua, quæ etiã quinque sensibus suis vix comprehendit, DEVM cognoscit, quem nisi in fide videre non valet. Homo itaque per quinque sensus suos in creaturis omnia comprehendit & cognoscit, quia per visum amat, per gustum sapit, per auditum discernit, odorando sibi conueniens eligit, & per tactum id quod sibi placet, operatur: &

Quinque
sensus ho
minis.

Visus,
Auditus,
Odoratus.

Gustus,
Tactus.

Fide Deus
cognosci
potest.

in hoc Deum, qui oēs creaturas creauit, exemplatur. Sic quoque homo per hoc quod sapiens est, quid sibi placidū seu nociuum sit, sapit: & per hoc quod sciens est, creaturam iubēdo constringit, quæ ei ministrando subiaceat, & quod vult, sibi attrahit: & quod non vult, à se fugat: & per hoc quod intelligēs existit, quid unicuique creaturæ in officio conueniat, nouit. Cum his enim tribus viribus & appendicijs earum, homo rationalis in anima est, quæ nequaquam diuiditur, ita etiā, vt si per suasiōem Diaboli membrum aliquod hominis absconditur, rationalis anima propter hoc nullo modo diuiditur. Corpus verò, ædificium animæ est, quod cum illa secundum sensibilitatem suam operatur, quemadmodum molendinū aquis circūfertur. Omnes ergo populi christmate vncti, tres personas in vnitatem esse confiteantur: sed quæ tres personæ, vna vera firmaque Diuinitas sit. Et quoniam tres animæ nō sunt in vna rationali anima, quæ tres vires habet, sed vna anima est: quare illa separabilis diuisio in vnitatem Diuinitatis esset, cum omnia de Deo creata sint? Nequaquam ergo dicendum est, tres deos aut tres dominos esse, sed vnus Deus dicitur, qui omnia creauit, & vnus Dñs quem omnes creaturæ dominum inuocant, & cuius oues propriæ sunt: & idēd prohibendum est, nē vlla singularitas in vnitatem Diuinitatis diuisa habeatur, quia vnus Deus est, et pater à nullo est factus, quoniam ante eum nullus apparuit, à quo genitus aut creatus esse possit, sed sine initio æternus est. Filius autem absque omni separatione à patre solo est, non factus initialis, nec creatus in membris, sed genitus, vt lumen in sole sine omni separatione est. Hic carnem de virgine Maria assumpsit. Sed tamen claritas Diuinitatis ab eo non recessit, quia æternaliter in Diuinitate cum patre fuit, quantum sub tempore indumentum suum, videlicet carnē, de matre virgine induerit. Sed Spiritus sanctus vita est, quæ omnia spiramina

in

in creaturis monet: & hic per nullum spiramentū vita factus, nec etiā ab vllō creatus, nec ab alio vllō genitus est: sed patris & filio in Diuinitate coæternus & coequalis existit. Ipse etiā in prima creatione mundi aderat, quia Spiritus Dei ferebatur super aquas, circulum totius orbis illustrans, cum verbū Dei dixit, Fiat. Et à patre & filio Spiritus sanctus in veritate prophetiæ procedens, prophetas prophetare fecit, qui tamen multoties profunditatem prophetiæ occultabant, licet textum scriberent, quoniam velut in vmbra & in visu noctis, interdū per significationem loquebantur. In igneis quoque linguis super Apostolos veniens, eos totos replebat, & eos alios homines fecit quæ antè fuissent, ita vt ipsi easdem linguas viderent, & tactū eiusdem Spiritus sancti sentirent, qui ante natiuitatem Christi nulli hominum sic apparuit, nec postea apparebit, quoniam Christus vnigenitus Dei est. Quod autem in igneis linguis eis apparuit, hoc idēd factum est, quia virgo Maria in igneo calore ipsius, filium dei concepit, & sic etiā ipse à Patre & à filio procedit. Et quoniam Apostoli eū in igne videbant, cum sapientia & intelligentia manifestè loquebantur. Sed & quia filius Dei in Maria virgine de Spiritu sancto conceptus est, Spiritus sanctus in ipso mansit, & manet, & semper cum ipso est, nec vnquam ab inuicem separatur, ideoque integra & pura fides est, quod Spiritus sanctus à patre & filio procedit, vt prædictū est. Hoc verò quod filius dixit, Qui à patre procedit, ad honorem patris dicebat, attendens quæ incarnatio sua ex tempore fuit, cum paternæ Diuinitati tempus non assistit. Itaque vnus pater est, & non tres patres, sed vnus pater: quia si pater non esset, filium non genuisset: & si filius genitus non fuisset, mundus creatus non esset. Vnus quoque filius, non tres filij: sed vnus, per quæ omnia facta sunt, patri consubstantialis: & vnus Spiritus sanctus, & non tres Spiritus sancti, sed vnus viuificans omnia &

Kk 3 me-

Perpul-
chra Tri-
nitatis. cō-
paratio.

mouens. Nam vnaquæque radix viriditatem in se habet, de qua fructus procedit. Istud autem inæqualiter inspicitur, & tamen in vno sunt. Quare ergo creator omnium, in Trinitate personarum non esset? Persona enim patris, per radicem: persona verò filij, per fructum: persona autem Spiritus sancti, per viriditatem intelligenda est: & ab inuicem non separantur, sed vnus Deus est. Et in ista Trinitatis vnitatem nihil prius antecedendo, nihil posterius subsequendo, nihil maius in maius magnificentia, nihil minus in impotentia: sed totæ huius Trinitatis personæ, sine vlla vacuitate in vnum se coniungunt, & in æternitate & in æqualitate coæternæ sibi & coæquales existunt, ita vt in eisdem personis nihil sit, de quo secundum Diuinitatem dici possit Est & nõ Fuit, magnum & paruum, quoniam Deus initio & sine carens, nullum augmentum, nullum detrimentum recipit, quia immutabilis est. Opus autem Dei in creatura prius non formatum, modò formatum apparet, & per tempora transit, se in maius dilatando, & in minus se contrahendo. Tres ergo personæ in vnitatem, vnusque Deus in tribus personis colendus est, quoniam ipse omnia creauit, & vita est, per quam omnia vitalia procedunt, quod quilibet fidelis indubitanter sic accipiat. Fideli etiam necessarium est, ne à fide catholica se separet: sed incarnationem filij Dei veram esse credat, & seipsum, quomodò creatus sit, & quomodò operans corpus cum rationali anima, vnum sit, consideret. Deus enim ante tempora formam hominis, in qua carnem assumeret, præuiderat: & quicumque in hoc dubitat, seipsum abnegat: nec credit, quòd in duabus naturis anime & corporis, per tres modos vnus homo est: quia si vnum de tribus istis, scilicet anima, corpore, & rationalitate, (de quibus homo constat) deesset, homo non esset. Nam homo rationalis in anima est, quæ in corpore quilibet cum sono verborum perficit, quoniam creatura

Fides Ca-
tholica.

ræ homini affunt, quemadmodum rami arbori, quia homo non sine reliqua creatura, sicut nec arbor absque ramis creatus est. In veritate ergo recta fides est, quod Christus Dei filius, ante tempora natus, Deus est, & etiam per indumentum carnis verus homo est. Deus itaque est ex substantia patris, quoniam illi sine tempore coæternus & coæqualis est, ante secula genitus, quia omnia per ipsum facta sunt: sed per humanitatem, quæ tempus habet, ex substantia matris homo est. Ipse etenim plenus Deus est in integritate æternitatis, plenusque homo cum rationali anima & carne munda, & absque vlla virili commixtione humanæ naturæ, atque coequalis patri in æternitate Diuinitatis est, minor autem eo in humanitate, quæ tempus habet. Et ipse Deus & homo existens, non in duos diuisus est, sed vnus est Christus, non tamen per commutationem Diuinitatis in carnem, sed per assumptionem carnis, quam Diuinitas sibi adiunxit, & quam claritate sua sic perfundit, vt radius solis in sole lucret: nec ob hoc vlla confusione substantia Diuinitatis, seu substantia carnis, in inuicem confusæ sunt: sed in vera vnitatem personæ, vnus est Christus, verus Dei filius. Sicut enim in rationali anima nulla commutatio per carnem hominis est, quin ipsa rationalis spiratio sit à Deo, quæ totum corpus hominis perfundit, & quæ cuncta opera operantis hominis mouet: & vt sic anima & caro vnus est homo, ita etiam absque omni dubio Dei filius ante secula natus, carne ex virgine assumpta pleniter (vt prædictum est) indutus, Deus & homo existens, vnus est Christus, per vnitatem utique gratiæ Dei Christus dictus. Qui in se humanitate sua, per fixuram clauorum & lanceæ, vulneratus est propter vulnus vntum primi hominis, quod cum toto generi suo ille infligerat, quatenus liuore sanguinis sui illud sanaret, & vntione olei gratiæ illud perfunderet, ac per poenitentiam illud ligaret, cum homo se peccatis doleret: Vulneratus autem, descendit spiritaliter in puteum infernalis profundus, illicque per plurimos sibi attraxit, scilicet eisdem inferno primū.

Ioan. 14.

Alta mysteria.

Ioan. 19
Esa. 53.

Peccatum originale per meritum Christi sanatur in poenitentia.

primum hominem abstulit, & omnes qui Deum in moribus humanæ honorificentiae vnquam tetigerant, & eos in locum deliciarum & gaudiorum, quem in primo parente perdidērāt, locauit. Sed quod die tertia surrexit à morte dormiētis corporis, in hoc tres personas deitatis designauit, atque eodem corpore ascendens, ad cælos iuit, ibiq; dominando sedet ad dexteram patris, quæ saluatio credentis populi est, illis vitā tribuens, quos sanguine suo redemit. Et hi omnes ante tempora omnium principiorum præsciti sunt, quoniā verbum patris, per quod omnia facta sunt, carnem induit, vt hominem quem formauerat, redimeret. Idem autem filius Dei, in fine seculi iustus iudex veniet iudicare viuos & mortuos, viuos scilicet, qui opus fidei operantes, in eodem opere bono inuenti sunt: mortuos autem, qui opera mortis per infidelitatem operati sunt, cum in voce vocationis canentis tubæ, homo eidem filio Dei per iudicium vt scabellum subiacebit, quoniam tunc eum videndo, qui dignus est, cognoscit. Nam in aduentu iudicis huius, per præfatam vocationem, mortui cum corporibus suis resurgent: quemadmodum etiā per sonum verbi Dei, oīs creatura processit: & omnes de proprijs operib^s suis, quæ in morturo corpore operati sunt, iudici suo respondebunt, nec vllus se excusare poterit, quia vnusquisque opera sua, quæ prius se fecisse tantum sciebat, tunc cognoscendo palam videbit, quoniam in ipsis velut in indumento est, vndè & illa eū vbiq; sequentur. Et qui iusta & recta opera fecerunt, ibunt in maiorem claritatem vitæ, quàm mūdo huic sol luceat, animabus eorum gratia illustratis, vndè & angeli DEVM laudant, quia isti tam magna opera operati sunt, quod eis gloriosè circundantur, velut homo preciosa veste qua induitur. Innumera- bilem quoq; multitudinem hominum illorum, qui ante finem suum vel etiā in fine suo poenitentiam perfectè egērūt,

ac

Ioan. I.

ac Deum in peccatis suis confessi sunt, filius hominis in sanguine suo ad se eleuabit, & vniciq; secūdum opera sua mercedem in vita retribuet. Sed mali de iniustis operibus suis nullam excusationem habentes, & quid dicere possint, nesciētes, & qui per artes Diaboli simulacra adorauerūt, & cum diabolica turba mala opera infinitè operati sunt, confusione operū suorum vestientur, & in puteum inferni cum Diabolo descendent, quem occupauit, cum Deo similis esse voluit. In veritate igitur & fiducialiter credendū est, quia vna diuinitas in tribus personis, & tres personæ in vna Diuinitate, vita vna eternitatis sunt: & qui sic non crediderit, de die saluationis eradibitur. Vos autem o magistri & doctores populi, quare cæci & muti estis in interiori scientia literarum, quā Deus vobis proposuit, quemadmodum solem, lunā & stellas instituit, vt rationalis homo tēpora temporū per eas cognoscat & discernat. Scientia scripturarum vobis proposita est, vt in illa velut in solari radio vnumquodq; periculū cognoscatis, & vt per doctrinam vestram in infidelitatē errantium hominū vt luna in tenebras noctis luceatis, qui sunt vt Saducæi & hæretici, & vt alij multi in fide errātes, qui inter vos inclusi sunt, & quos etiā multi ex vobis sciunt, prona facie pecoribus & bestijs similes existentes. Nam nec vident, nec scire volunt, q̄ per spiraculum vitæ rationales sunt, nec capita sua ad illum eleuāt, qui eos creauit, & per quinque sensus regit, quos ipsis donauit. Quare ergo in ratiōali homine similitudo proni animalis est, quod per flatum aëris suscitatur, quem iterum exhalat, & sic finitur, & quod aliam scientiā non habet, quàm quod sentit & ferientem timet, & quod per se nihil operatur, nisi ad hoc impellatur? Et quomodo decet vt homo in societate pecoris sit, quod ipsi per ministerium subiacet, & per quod pascitur, ac cui imperat & dominatur, quoniā rationale non est? Vndè

LI sum-

Malorum
punitio.Doctores
& concio-
natores al-
loquitur.

Hæretici.

Descriptio
pecoris.

Pfal. 2.
Explicatio eiusdem loci.

summus pater ad filium loquitur, sicut per spiritum sanctum scriptum est: Reges eos in virga ferrea, tanquam vas figuli cōfringes eos. Quod dicitur: Qui tibi resistunt, reges eos in virga ferrea, quæ dura est, castigans: & tanquam vas figuli, quod de luto factum est, cōfringes eos, quia & ipsi de terra sunt. Ostiū enim rectitudinis per fidem non ingrediuntur, nec per famam bonorum operum egrediuntur, quoniā fures sunt, & per proprietatem voluntatis suæ, mactant & perdunt, quod volunt, quia hypocritæ sunt, legē sibi in perditionē euertentes. Vos autē qui in magistrali doctrina velut luna & stellæ audiētibus estis, quibus tamen magis propter honorem & diuitias seculi, quam propter Deū, scripturam ruminatis, audite & intelligite, quod multo plus necessarium esset, ut nocturnas tenebras errantium & infidelium hominum scinderetis, qui ignorant in qua via ambulent, quatenus illōs per fidem ad nos traheretis. Nunc ergo regite eos, per veram admonitionē ipsis ostendentes, quod Deus in principio propter hominem cælum & terram & reliquas creaturas creauit, & hominē in voluptuosum locum paradisi posuit, eiq; præceptum quod præuaricatus est, dedit: quapropter & in tenebras exilij huius expulsus est. In eadem verò præuaricatione demonstratum est, quàm magnum piaculum fuit quod homo non creatori, sed illi qui eum seduxit, obediuit: quoniam iustus est obedire Dño, quàm fallaci seruo, qui se Dño suo assimilauit. Cum his etenim verbis implete corda illorum in virga ferrea, quatenus cognoscant, nè se à creatore suo auertāt, vel si per infidelitatem ab eo declinauerint, quòd in sepulcrum inferni cum illo, quem imitati sunt, cadant. Nam qui in infidelitate perseverauerint, tanquam vas figuli, quod figulo indignum incongruumq; videtur, cōfringentur: & quia opera fidei non fecerunt, in æternam vitā introire non poterunt, sicut nec malè factū vas figuli reparatur, sed

Gene. 3.

sed confringetur. Hæc vos qui populum regitis, intelligite, & ad inuisibilem Deum, quem nemo expugnare, nec carnalibus oculis videre potest, adspicite, ac quomodò villicationē vestrā regatis, quam ab illo accepistis, attendite, quoniā in nomine illius magno honore glorificati estis, & sic populū regite, nè in die iudicij coram illo de regimine vestro erubescatis. Caute quoq; nè per voluptatem carnis & delicias seculi ita tædio afficiamini, ut vix oculum vnum ad cælestem doctrinā aperire possitis. Hæc autē dura sunt vobis, quia qui diligēter cælestia attendit, in his quæ regit, totum corpus suum vulnerat, quoniam desideria carnis sibi abstrahit. Igitur propter timorem dei, qui vita & veritas est, hominē in fœminea forma hæc scribentem, nè despiciatis, quæ doctrina literarum indocta est, & quæ ab infantia sua vsq; in septuagesimū ætatis suæ annum imbecillis erat, & quæ scripturam hanc oculis & auribus exterioris hominis non vidit, nec audiuit, sed quæ tantum in interiori scientia animæ suæ eam vidit & audiuit. Nolite ergo mentem vestram in altum extollere, eam spernēdo, quoniam Deus irrationale animal loqui fecit, sicut voluit. Visio autem hæc, in qua ego pauperula forma ista vidi, ab infantia mea vsq; in prædictam ætatem ab anima mea non recessit: & hæc quæ prædicta sunt, in loco isto scripsi, quia quibusdam tyrannis destructus, per plurima curricula annorū desolatus mansit, in quo reliquæ S. Roberti requiescunt, qui nobilis secundum dignitatem præsentis seculi fuit, & quem Deus in vicesimo ætatis suæ anno ad se gloriosè collegit, qui locus nunc tandem post eosdem desolationis annos, per gratiam Dei in mirabilibus ipsis restauratus existit. Dominus enim in hoc sancto suo verborū illorū memor fuit, quæ ad discipulos suos loquens, ait: Vestri capilli capitis omnes numerati sunt, nec omittere voluit, quin eum reuelaret. De meritis etenim san-

Continua
in firmitas
authricis.

Num. 22.

S. Robertus.

Locus sanctus.

Matt. 10.
merita sanctorum.

ursorum scribendum est, quatenus bona & recta fama in aures fide-
 delium sonet, quæ admodum etiam creatura Deo laudes sonat,
 quia ab ipso creata est. Deus quippe æternus est, & opus suum
 ad laudem nominis eius factum est, quoniam si anima in corpo-
 re hominis non esset, homo non viueret, nec anima sine carne
 operaretur. Sic angelus in Deo laus est, & homo opus in Deo
 est. Itaque laus illi sit in omnibus mirabilibus suis, & in meritis
 sanctorum, qui vera æternitas est, omnia creando, & in nouis-
 simo die cælum & terram renouando, cuius altitudinem &
 profunditatem nullus alius tetigit, & cuius scientiæ latitudi-
 nem nullus comprehendere poterit. Hæc itaque scriptura, a fi-
 delibus audienda & intelligenda est: O quam gloriosa Diui-
 nitas est, quæ creando & operando, per creaturam suam seipsam
 ostendit, quemadmodum in tribus pueris fecit, quos ita infu-
 dit, quod sine omni visione scripturarum & absque doctrina ho-
 minum, in camino ignis ipsum laudabant. Sicut enim felix ani-
 ma exuta carne, nihil aliud quam Deum sapere & cognoscere
 desiderat, ita isti beati tres pueri adhuc in carne viuentes, Deum
 ardentem desiderando, naturam animæ imitati sunt. Deus etiam
 pater filium suum per incredulitatem ignorantie nominari
 voluit in Nabuchodonosor, velut etiam maligni Spiritus
 ipsum sciunt, nec tamen eum confitentur, quibus omnibus
 mirabilia sua Deus sæpe ostendit. Omnipotentiam quoque
 suam in Samson fortissimo manifestauit, qui fortitudine sua
 leones & feroces bestias superans, ab vxore sua (sicut Adam
 ab Eua) deceptus est, qui tamen deinde vires suas recipiens,
 ipsam mulierem & reliquos inimicos suos vicit, sicut &
CHRISTVS Infernum despolians, vim inimicorum suorum
 deuastauit. In durissimo autem prælio Dauid contra Goli-
 ath præfigurauit, quod per humanitatem filij sui antiquum
 serpentem ligaturus esset. Sed & in mollem muliebrem

Merita
sanctorum.

Dan. 3.

Iudic. 14.

Genes. 3.
Iudic. 16.

1. Reg. 17.

sensum tantam vim misit, vt mulier Holofernem in nocte in-
 terficiens, Israeliticum populum liberauit, & in hoc genitricem
 filij sui præsignauit, per quam fidelis populus liberandus erat.
 In antiquis enim sanctis per prophetiam prophetarum & ho-
 locausta arietum & taurorum, pactum fœderis figurare fecit,
 quia ecclesiam per copulationem desponsationis filio suo ad-
 iungendam prænotauit. Per indumentum enim humanitatis
 filij Dei, Ecclesia eidem filio Dei adhæret, qui in sanguine suo
 illam in hæreditatem sibi dotauit, ita quod ipsa per baptismum
 ad vitam sobolem regenerat, quam Eua ad mortem generauit.
 Nam Christus in sanguine suo ecclesiam sibi desponsauit, sicut
 per iuramentum, quod seruus Abrahamæ sub femore domini sui
 spondit, præfiguratum est, videlicet ecclesia Christo despon-
 sandam esse. Sed cum lucifer cum omnibus se comitantibus
 sensit, quod Deus pater filio suo nuptias palam fecit, in se fre-
 muit, & quemadmodum Cain ad sanguinem Abel concussit,
 sic corda incredulorum & tyrannorum inuasit, quatenus ius-
 tos, bonos & electos Dei caperent, vulnerarent, & occiderent.
 Hinc est quod Christus discipulis suis parabolam de homine
 rege dicebat, qui seruos pro inuitatis ad nuptias misit: sed illis
 venire nolentibus, alios seruos misit ad illos vt venirent, quo-
 niam prandium suum paratum esset. Quod cum neglexissent,
 tenuerunt seruos eius, & contumelia affectos occiderunt, quo-
 niam antiquos sanctos quos deus primum misit, & apostolos
 qui postea missi sunt, Iudæi & cæteri increduli homines, in
 magna lætitia sæpe conuenientes, de terra deleuerunt. Deus
 autem per arcum in nubibus cæli positum, iuramenti sui me-
 mor fuit, quando filium suum, quem idem arcus significat, ex
 integra virginea natura nasci voluit, qui omnes inimicos suos
 potenter expugnando superauit, quemadmodum etiam per
 aquam diluuij homines deleti sunt, nouo tamẽ seculo homi-

Iudit. 13.

Ecclesia.

Gen. 24.

Gen. 4.

Matt. 22.

Gen. 9.

Gen. 7.

Ecclesia
stabilitas.Colores
arcus, me-
rita san-
ctorum,
Castitas
martyrum
doctrina.

Apo. 21.

num per aquam baptismatis recuperato, in Ecclesia Christo regnante, velut arcu in nubibus apparente. Filio quippe DEI Ecclesia iuncta est, sicut circuncisio legi, quæ seruiendo ecclesiam per significationem præcucurrit. Sed nouum seculum, quod per ornamentum Ecclesiæ deauratum est, nunquam in defectu ex toto deridebitur. Sicut etiã arcus in cælo non deficiet, sed cum timore ita cõprimetur, vt vix vno oculo videat, iterum in filio Dei recuperabitur. In varijs quoquæ coloribus prædicti arcus, vires virtutum millenarij numeri sanctorum significantur, in igneo scilicet calore castitas & cõtinentia, in purpureo martyria martyrum, in hyacinthino doctrina maiorum, in viridi autem virtutes bonorum operum sanctorum accipiuntur, quæ per filium Dei expiratæ radiando, vt radij à sole procedunt. Præfatus autem rex missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succendit, quia cū dolores, videlicet veteres & noui, præcurrendo præterierant, omnipotens Deus iratus super inimicos suos, quãdò Romani principes Ierusalem, quæ sanguine veri agni & sanguine aliorum sanctorum perfusa erat, suffodiendo totam euerterunt, & omnia legitima eorum, qui in ea habitabant, illos occidendo & vendendo, destruxerunt. Tunc Ecclesia iterum reædificata est, quemadmodum ciuitas sancta Ierusalem noua descendit de cælo, à Deo parata sicut sponsa ornata viro suo, quoniã agnus Dei ad se collegit lætentis, puerilis, iuuenilis, maturæ ac decrepitæ ætatis homines, quibus Ecclesiam in nouitate bonorum operum & in humilitate descendentium de cælo virtutum ornauit, velut vnusquisq; eorum bona & sancta opera perfecit, à spiritu sancto parata, quemadmodum sponsa ornatur viro suo, cùm in dilectione eius ardet, vt etiã Ecclesia Christo coniuncta est, sic & in electo suo, scilicet b. Roberto, Deus fecit, quem in infantia sua totum perfudit, & quem ad bonum

Vita S. Ro-
berti.Sãctitatis
stabilitas.Mendacij
inconstan-
tia.

B. Bertha.

bonum finẽ perduxit, qui clarus genere & diuitijs seculi, per libertatem benedictionis Dei charus Deo extitit. Nã vt in vera visione video, beatus patronus noster Robertus, patre suo orbatus, cum matre sua vidua in hoc loco viuens, & operibus bonis insudans, ac Deo in castitate, humilitate & sanctitate feruens, cum caducis & temporalibus æterna præmia mercatus est. Sicut enim viuens lumen in vera visione mihi ostendit, & me docuit, sic de ipso loquar. Vbicunquæ opinio veræ sanctitatis fuit, ibi sanctitas stare & permanere diu potuit: vbicunquæ vera sanctitas non fuit, ibi mendacium durare diu nõ potuit, quemadmodum Diuina maiestas apertè ostendit, cùm me & quasdam sorores mecum ad locum reliquiarum eius per magnum miraculum magnarum visionum transtulit, vt omnibus cernentibus apertè apparet. Pater ergò matris B. Roberti de Lotharingia oriundus, ibidem princeps, extitit, & magnam latitudinem prædiorum ac diuitiarum in regione natiuitatis suæ & in alijs circunquaquæ positis regionibus & circa flumina Rheni in * Pinguis habes, magnus & nominatus inter principes seculi habebatur. Qui verè catholicus existens, in temporibus imperatoris Magni Caroli claruit, puellamq; matrem videlicet B. Berthæ, ex longinquis regionibus in magnis diuitijs ortam, sibi in matrimonium coniunxit. Ex qua dum filiã, matrem scilicet B. Roberti habuisset, ipsam adultam pagano & tyranno cuidam, nobili tamè & duci secundum seculi dignitatẽ, Robolao dicto, cum adhuc pagani & Christiani propter rudimentum veræ fidei simul habitarent, gloria cõugij solenniter associauit, & prædia sua quæ circa Rhenum in Pinguis habebat, eadem filiæ suæ in dotem cõtulit, quatenus ob elegantiam generis sui, & ob amplitudinem prædiorum suorum, idem Robolao ad Christianum nomen cogi posset, quod tñ nihil profuit. Qui postq̃ cùm ea per aliquod tẽpus laudabiliter

liter vixisset, postea honestos mores ipsius videns, grauitertu-
lit, ac se alienis mulieribus coniungens, non illam tamé more
coniugij deseruit, sed tyrannidem incredulæ mentis gerens,
baptismum non amauit. Vndè beata mulier hæc valdè crucia-
batur, in corde suo Deo vouens, vt si ab illo liberaretur, tha-
lamo alterius viri non associaretur, & ob hoc etiã suspirijs,
lachrymis, orationibus ac elemosynis sacrificiũ laudis Deo
offerens, dicebat: O o, quando liberabor de occupatione se-
culi huius, quæ animæ meæ & corpori meo amarus carcer est?
De beneuolentia autem B. Berthæ magis quàm de sanctitate
eius loquamur, vt gloria in excelsis Deo, & in terra pax ho-
minibus bonæ voluntatis sit. Nam ipsa tandem filium conce-
pit & peperit, & si dicere liceret, pannis illũ vt B. Dei genitrix
Maria filium suum. Cuius pater plurima gloria seculi, vt præ-
fatum est, pollens, in monte illo qui * Lubim dicitur, castrum
valdè munitum habuit, & per totam prouinciam illam, ferè
vsq; ad Moguntiam ciuitatem, ducatum tenuit. Cumq; B. in-
fans Robertus trium annorum esset, pater eius in ma-
gnis prælijs contra Christianos dimicans, oc-
census, coram Deo & hominibus interiit,
& beata Bertha vxor ipsius vi-
dua remansit.

Vouit ca-
stitatem b.
Bertha.

Luc. 2.

* Lubun

Mors pa-
tris Ro-
berti.

*Reliqua huc spectantia, scriptor præ festinatione quedam importu-
na, ex Originali archetypo excerpere non potuit.*

VITA S. HILDE- GARDIS ABBATISSAE

IN MONTE S. ROBERTI PRO-
PE BINGAM, TRIBVS LIBRIS
compræhensâ.

PROLOGVS IN VITAM S. HIL- degardis Virginis.

Omnis venerabilibus Ludo-
uico & Godefrido Abbatibus,
Theodoricus humilis seruorũ
DEI seruus, Salutem cum de-
uotis orationibus.

Authoritatis vestræ præ-
ceptum accepi, vt post Gode-
fridum virum ingenio clarum,
vitam S. ac Deo dilectæ Hilde-
gardis virginis, (quam ille ho-
nesto stylo inchoauit, sed non
perfecit) in ordine redigerem,

& quasi odoriferis floribus serata contexens, visiones eius, ge-
stis suis insertas, sub diuisione librorum, in vnus corporis for-
mam redigerem. Visum est mihi hoc opus viribus meis nimis
arduam, quin etiã & verecundum, vt scilicet quasi quidam
arbiter sederem, & de alieno opere sententiam tenerem, cum
eccè dubio & anxio influxit animo, quòd vires quas imperi-
tia denegat, charitas ministrat: & melius esse, cum pudore ho-
minum ferre ridiculum, quàm inobedientiæ subire periculũ.

Mm Ita q;

Itaq; parui eo modo, vt præfati viri liber, primę positionis locum obtinens, nullam suę dispositionis patiatur iacturam: Deindè secundus liber, visionum pulcherrimum & admirabilem textum: Tertius, miraculorum quę mirabilis DEVS per eam operari dignatus est, à nobis digestam, diuisam & ordinatam contineret scripturam. Ità præcedentis Scriptoris non minuetur gloria, & ad veram sapientiam, cælestemque visionem & diuinam virtutem legentium incitabitur memoria. Quis enim bonus non magis incitabitur magnis affectibus ad vitam perennem, sanctę & pię & iustę viuendo, anhelare, cum viderit gemmam præclaram, tot ornamentis virtutum, videlicet virginitatis, patitię simul & doctrinę, tam insigniter radiare? Idcirco dedimus operam, nè in abscondito vel sub modio accensa lucerna CHRISTI poneretur, quasi occultanda, sed super candelabrum posita, luceret omnibus qui in domo DEI sunt, vitę, verborum & morum splendidius exemplis imitanda. Quòd si quid in hac re indolenta obsequentis peccauit temeritas, benigna iuventium Dominorum indulgeat charitas: totumque suo delictum ascribat studio, quę tam graui nos imbecillos voluit onerare operis negotio. Igitur vt qualitas eiusdem operis clariùs elucescat, hæc epistola ei cum subiectis capitulis præscribatur, vt quid vbi lector inuenire debeat, citiùs agnoscat.

Matth. 5.

INCIPIVNT CAPITVLA primi libri.

1 De natiuitate, oblatione & educatiõne S. virginis, & quomodo ad scribendum illustrata sit claritate Diuini luminis.

2 Quomodo in monastica professione sub sacro velamine
pro-

fecerit, quanuis continuos languorum dolores sæpè sustinuerit.

3 Quòd cum scribere reuelata sibi in spiritu dubitaret, infirmabatur: cum verò ab abbate suo adhortata scriberet, rursum sanabatur.

4 Quòd Papa Eugenius à Treberi nuncijs & literis suis eam visitauit, & ad scribendum ea quę in spiritu videbat, eum animauit.

5 Quòd infirmitate languit, cum locum cęlitus ostensum, cum puellis suis adire demorata fuit.

6 Quòd totiès inualitudine laborauit, quotiès supernę visionis iussa perficere tardauit.

7 Quòd locum suum precio & concambio à proprietarijs absoluens, Moguntinum Episcopum defensorem elegit: iterumque correpta, iuit, & eum ab Ecclesia sancti Dyssibodi absoluit.

8 Quòd actiuę vitę seruans laborem, contemplatiuę partem prælegit meliorem: & quòd de speculatione sua scripsit ad monachum Guibertum Gemblacensem.

9 Quòd speculationis modum mirum habuit & valde rarum, & quòd modò in actiua, modò desudabat in contemplatiua.

Mm 2 LIBER

LIBER PRIMVS

VITAE S. HILDEGARDIS

DEO DILECTAE VIRGINIS.

IN Romana republica regnante Henrico, fuit in Galliae ceterioris partibus virgo, tam generis quam sanctitatis ingenuitate illustris, nomine Hildegardis, patre Hideberto, matre Mechtilde progenita. Qui licet mundanis impliciti curis & opulentia conspicui, creatoris tamen donis non ingrati, filiam praenominatam Diuino famulatu manciparunt,

eodem quod iam ineuntis aetatis eius praematura sinceritas, ab omni carnalium habitudine multum dissentire videretur. Mox namque ut poterat primam tentare loquelam, tam verbis quam nutibus significabat his qui circa se erant, secretarum visio-
num species, quas praeter communem caeteris ad spectum, speculatione prorsus insolita intuebatur. Cum iam ferè esset octo annorum, consuepelienda Christo, ut cum ipso ad immortalitatis gloriam resurgeret, recluditur in monte sancti Dysibodi, cum pia Deoq; deuota foemina Iutta, quae illum sub humilitatis & innocentiae veste diligenter instituebat, & carminibus tantum Dauidicis instruens, in psalterio decachordo iubilare praemonstrabat. Caeterum praeter simplicem psalmorum notitiam, nullam literariae vel musicae artis ab homine percepit doctrinam, quauis eius extent scripta non pauca, & quaedam

dam non exigua volumina. Verum hoc ex ipso potius dictis in promptu est declarare. Ait enim sic in lib. suo, qui Sciuias praenotatur: Cum XL. duorum annorum, vij. q; mensium essem, maxime coruscationis igneum lumen aperto caelo venies, totum cerebrum meum transfudit, & totum cor, totumque peccatum meum, velut flamma, non tamen ardens, sed calens, ita inflammavit, ut sol rem aliquam calefacit, super quam radios suos ponit. Et repente intellectum expositionis librorum, videlicet Psalterij, Euangelij & aliorum Catholicorum, tam veteris quam noui Testamenti voluminum sapiebam, non autem interpretationem verborum textus eorum, nec diuisionem syllabarum, nec cognitionem casuum aut temporum habebam.

Sed ut ad propositum redeam, virgo Christi voto monasticæ professionis & sacri velaminis benedictione prouecta crescebat, & ibat de virtute in virtute, annitente & congaudente prouectibus eius supra praenominata matre venerab. quae iam ex discipula magistræ ac prauiam semitarum excellentiam, eam fieri cum admiratione cernebat. Flagrabat siquidem in eius pectore charitatis benignitas, quae nullum à sua latitudine excluderet. Turrim quoque virginitalis, murus tuebatur humilitatis: hinc cibi potusque parsimonia, vestium vilitate fovebatur: inde tranquillitas cordis pudibunda, silentio ac verborum parcitate monstrabatur: quae omnia sanctarum monilia virtutum, summi fabricata manu artificis, patientia custos in sponsa Christi exornanda seruabat. Sed quoniam vasa figuli probat fornax, & virtus in infirmitate perficit: non defuerunt ei ab ipsa ferè infantia crebri & penè continui languorum dolores, ita ut & pedum incessu perrarè vteretur: & cum tota carnis materia fluitaret, vita illius esset quaedam preciosae mortis imago. Quantum verò exterioris hominis viribus deerat, tan-

2.

Virginitas
Humilitas

Ecclesiasticus 27.
2. Cor. 12.

tum interiori per spiritum scientiæ ac fortitudinis accedebat: & corpore tabescente, mirum in modum feruor spiritus inæstuabat.

3. **C**umque in sancto proposito multis annis succrescens, soli Deo complacere satageret, iamque tempus instaret, quod ad multorum prouectum vita eius ac doctrina patesceret, commonetur diuinitus, voce ad eam facta, ut decæterò quæ videret & audiret, scribere non cunctaretur. Illa verò per scemineâ verecundiam & vulgi vaniloquia, & temeraria hominû iudicia trepidante, quæ ostensa sunt cælitus secreta, reuelare stimulo acriori coarctaretur, non hæsitare, tandemque dum longa ægritudine tabefacta decubisset, primò cuidam monacho, quem sibi magistrum proposuerat, & per eum Abbati suo, cum metu & humilitate causam huius flagelli aperuit. Ille rei nouitatem insolitam mente pertractas, quanquam deo nihil impossibile esse cognosceret, adhibitis de collegio prudentioribus, experiendum iudicauit quod audiebat, ac de scripturis & uisionibus eius quedam sciscitatus, ea quæ Deus daret, monuit declarare. Mox ut illa scribendi opus, quod non didicerat, attentauit, redeunte uirum sibi solita possibilitate, de lecto languoris erigitur. Tunc Abbas, accepta inusitati miraculi certitudine, non suo contentus iudicio, rem ad publicam notitiã vidit esse proferendam: veniensque ad matricem sedem Moguntinam, coram venerabili archipresule Henrico & capitaneis Ecclesiæ, quod cognouerat, exposuit. Scripta quoque quæ uirgo beata nupèr ediderat, ostendit.

4. **P**er idem tempus S. Romanæ sedis antistes felicitis memoriæ Eugenius, celebrato Remis vniuersali concilio, per Adelberonem Treuironum archiepiscopum deuocatus, Treueri
mora-

morabatur. Visum est pontifici Moguntinæ ciuitatis & maioribus cleri, ad Apostolici cognitionem esse veniendum, quatenus ipse autoritate nosceretur, quid de compertis recipiendum ex aut refutandum foret. At Papa summæ discretiõis auditu tantæ nouitatis attonitus, cum Deo sciret cuncta esse possibilia, rem diligentius inuestigare gestiens, venerabilem Virduni præfulem, & cum eo Adelbertum primicerium, aliasque personas idoneas dirigit ad cœnobium, sub quo eadem uirgo tot annis degebat inclusa, ut sine strepitu vel curiositatis acumine, quid rerum esset, ab ipsa sciscitarentur. Quibus humiliter inquirentibus, cum illa simpliciter quæ de se erant, aperuisset, ad Apostolicum redierunt, & magna ipsius magna cunctorum adstantium expectatione, quæ audierant, retulerunt. His Papa recognitis, iubet representari scripta beati Hildegardis, quæ sibi de præfato cœnobio perlata susceperat, & ea manibus propriis tenens, ipseque recitatoris vice functus, Archiepiscopo & Cardinalibus, omnibus qui de clero aderant, publicè legit, ac responsa virorum, quos ad hæc indaganda miserat, pronuncians, omnium mentes & voces in laudem conditoris & congratulationem excitauit. Aderat etiam ibidem sanctæ recordationis Bernardus Abbas Claræuallis, quo mediante, cæterisque au-

S. Bernardus.

5. **I**Gitur b. H. cum fiducia humilima verbis quæ non ab homine, neque per hominem acceperat, aperuit & perfudit tam S. opinionis odorem bonum longè lateque fragrantem, tunc confluebant ad eam filiarum nobilium non pauca, sub habitu religionis, regularibus semitis instituenda. Cumque omnes vnum reclusionis habitaculum vix caperet, iamque de transfereendis & ampliandis earum mansionibus consilium versaretur: demonstratur illi per Spiritum locus ubi Naha fluvius Rhe- no confluit, videlicet collis à prisca diebus S. Ruperto confessori ex nomine attributus, quem ille olim patrimonij iure possederat, ibique cum B. genitrice sua, Bertha nomine, & S. Vuiberto confessore, vitam feliciter in Dei opere ac famulatu consummauit, ac de sepultura eius ac reliquijs, loco nomen inhererat. Itaque dum virgo Dei locum transmigrationis, quæ non corporalibus, verum intima visione cognouerat, abbati suo & fratribus designaret: sed illis hæsitantibus, eò quòd discessum eius molestè ferrent, nè iussum Dei peragere impediretur: decidit, vt pridem, in lectum prolixi languoris, de quo non antea surrexit, quam Abbas & cæteri Diuino se nutu vrgeri conspicerent ad consentiendum, nec obstarent, sed pro posse anniterentur. Ex quibus Arnoldus ex laico monachus, qui forti obstinatione renitendo, cæteros ad obfistendum videbatur animare, dum esset in prædio Ecclesiæ villa Vuilara, tanta vexatione subito percussus est corporis, vt de vita quoque desperaret, linguamque in immensum turgentem, ore continere non posset. Postulauit ergò nutibus quibus poterat, vt ad sancti Roberti Ecclesiam deferretur: moxque vt illic vouit quod vltèrius nõ obstaret, sed pro posse anniteretur, protinùs recepta incolumitate cœpit adiutor esse preparantium mansiones, & proprijs manibus dissipare vinea, ubi domus ædificarentur, sanctimonialium receptaculis aptæ. Ipsa verò, cuius migrationi hæc

Votum liberat.

hæc habitacula præparabantur, dum propter moras Diuinæ visionis exequenda, iaceret gressuum penitus officio destituta, & tanquam saxea rupes, de lecto in quem deciderat, nullatenus moueri posset, non satis credulus Abbas referentibus, intrauit vt videret. Cumque totis viribus per se conaretur, vel de capite illa sustollere, vel de latere in latus reclinare, nihilque conando penitus efficeret, tam insolito stupefactus miraculo, cognouit non passionis humanæ, sed Diuinæ correptionis esse quod gerebatur: nec vltèrius contraeundum fore cælesti edicto, nè deterius quippiam & ipse pateretur. Quoniam verò locus prænominatus, partim ad Moguntinæ Ecclesiæ canonicos pertinebat, & fundus cum oratorio S. Roberti, possessio erat comitis Bernhaldi de Hildensheim, facta per interuentum fidelium legatione, virgo Dei præscia, licentiam sibi & fororibus suis obtinuit illic inhabitandi.

Facta immobilis.

Causa differetie inter Palatinum & Moguntinam.

6. **I**Gitur post longam gradiendi defectionem, dum iam vtrinque deliberatum esset, vt cum consororibus dimitteretur ad locum, quem in spiritu præuiderat, ingressus Abbas ad iacentem & afflictam, dixit, vt in nomine Domini surgeret, abitura ad mansionem sibi cælitus prædestinatam. Tunc illa dicto citius surgente, tanquam nihil tam prolixo tempore debilitatis sensisset, stupor & admiratio cunctos qui aderant, apprehendit. Nec immerito, cum & ea que circa decumbentem geri visa erant, non minùs essent stupenda, quia ex quo locum mutandi cælitus accepit mandatum, quoties res ad effectum tendere videbatur, toties illa leuamè passionis in suo corpore sentiebat: ac vice mutata, quoties obnitentium contradictione cassari negotium cernebatur, toties ista, licet absens, intensiore graamine laborabat. Aliquando de stratu repente consurgens, cunctosque reclusionis angulos & habitacula perambulans, lo-

Nn qui

qui omninò non poterat: rursusq; ad lectum rediens, deficiente gressu, loquebatur vt priùs. Quo languoris genere non tunc solum laborauit, sed & quotiescunq; foeminea trepidatione tardâset, vel dubitâset supernæ voluntatis peragere negocia, hoc certitudinis in se capiebat argumentum.

7. **T**Andem ergò Dei famula cum decem & octo puellis Deo sanctis, pristinæ habitationis loco decedente, quantû his quos deserebat, doloris & luctûs derelinquebat, tantum regioni ad quam accedebat, gaudij & exultationis afferebat. Fuerunt nanq; illi de Bingenfi oppido & contiguis villis multi honoratorum, & de plebe non exigua multitudo, qui eam cû grandi tripudio & Diuinis, laudibus exceperunt. At ipsa cû suo (immò Christi) grege puillo, paratum sibi locum ingressa, Diuinam quæ cuncta dispensat, sapientiam deuota cordis alacritate magnificabat, & commissas tutelæ suæ sanctimoniales virgines, materno affectu fouebat, & regularibus institutionis prudenter imbuere non cessabat. Et nè alieni iuris possessionem videretur inuasisse vel occupare, de donarijs fidelium, quæ fama nominis eius adducti deferebant, locum suæ habitationis, partim dato precio, partim factò concambio, à proprietarijs prædictis obtinuit. Quem quia liberum suscepit, liberû manere perpetuò constituit, ità vt patrocinio tantum Moguntinæ Ecclesiæ subiectus, non alium, quàm sedis ipsius archiepiscopum haberet defensorem, nè, si laicum aduocatum assumeret, ouili lupum videretur inducere: quo ferè generali morbo per orbem plurimæ vexantur ac vastantur Ecclesiæ. Ergò prælatos cœnobij de quo migrauerat, hoc tantam subiectionis sibi suisque filiabus retinuit, vt quæ de spiritualibus, hoc est, de ordinis tenore & de monachatus professione quarrenda essent, ab eis potiùs quàm aliundè susciperent: & prout res &

res & tempus posceret, sacerdotes de ipso cœnobio susciperēt, quos propria & libera electiōe nominatim expetiuisent: qui eas tam in cura animarum ac Diuinis exequendis officijs, q̄ in temporalium procuracione sustentarent. Quæ omnia non solum permisso, sed & consulto venerab. Henrici atq; Arnoldi Moguntinæ metropolis archiepiscopulorum, sed & scriptis eorundem cum consensu Abbatû, decreta & confirmata sunt: & nè quid potestatis in prædia S. Ruperti sibi vsurparet Ecclesia S. Dysibodi, priuilegiorû autoritate, immò vt pressius dicam, superni numinis interdicto vetitû est: si quid hæc ipsa virgo, dum reuelatione intima cognosceret, pro tali negotio eûdum sibi esse ad idem cœnobium, & instar Ionæ prophete trepidatione quadam detineretur, Diuinæ castigatiōis flagello tacta, penè languit vsq; ad mortem. Quo verbere commonita, se fecit in oratorium deportari, ibiq; se, quò DE V Siuebat, ituram, si correptio cessaret, deuouit. Deindè petijt, vt æquo imposta, & manibus sustentata deduceretur: moxque vt viæ pauxillû deducta est, receptis viribus lætabunda procedebat. Perueniensq; ad montem prænominati confessoris, cur venire compulsâ esset, exposuit, atq; locum suæ habitationis cû allodijs ad se pertinentibus, ab illius cœnobij fratribus absoluit, relicta illis plurima portione possessionum, quæ illi cum sororibus susceptis, traditæ fuerât, & insupèr pecuniarum nõ modica quantitate, nè quid vsquâ iustæ querele relinqueret.

8. **V**erum vt ea quæ series narratiōis exigit, repetam, B. Hildegardis quauis in se Liq̄ parturientis crebros dolores sustineret, nihilominus speciosa Rachelis oculos claros, lumine speculatiōis interne pascebat: & quæcunq; interiùs adspexisset, dictis & scriptis, prout nouerat expedire, pandebat. De quo genere speculandi seu videndi modo, (qui perrarus ac pluribus etiã excellentiû sanctorû noscitur in has mortali-

tatis vmbra incompertus fuisse) res pofcit vt aliqua dicantur: quod ipfius verbis potiffimùm, quantum vel ipfa pandere potuit, cognofcatur. Sic enim dicit in epiftola, qua ad Vuibertũ Gemblacenfem monachum, de his quæ de ea relatu fame audiãrat, fcificitante, refcripfit: Deus (inquit) vbi vult, ad gloriã nominis fui, & non terreni hominis, operatur. Ego quidem tremementem timorem habeo, quoniam nullam fecuritatẽ vilius poffibilitatis in me fcio. Sed manus meas ad Deũ porrigo, quatenus velut penna, quę omni grauedine virium caret, & quę per ventum volat, ab ipfo fuflinear: nec ea quę video, perfectẽ fcire poffum, quã diũ in corporali officio fum, & in anima inuifibilis, quoniã in his duobus homini defectus eft. Ab infantia autem mea, offibus & neruis ac venis meis nondũ confortatis, vifionem hanc in anima mea vſq; ad præſens tempus femper video, cùm iam plusquã LXX. annorũ fim: anima quę mea, prout Deus vult, in hac vifione fufũm in altitudinẽ firmamenti, & in viciffitudinem diuerfi aëris aſcendit, atq; inter diuerfos populos fe dilatat, quanuis in longinquis regionibus & locis à me remoti ſint. Et quoniam hæc tali modo in anima mea video, idcirco etiã fecundũ viciffitudinẽ nubium & aliarum creaturarum ea conſpicio. Iſta autem nec exterioribus oculis video, nec exterioribus auribus audio, nec cogitatiõibus cordis mei, nec vlla collatione quinq; ſenſuum meorum percipio: ſed tantũ in anima mea, apertis exterioribus oculis, itã quod nunquã in eis defectum ecclãſis paſſa ſum, ſed vigilanter die ac nocte ea video.

modũ quo
omnia vi-
dit, admi-
rabilis.

9.

Ezech. 1.

ITaq; ſicut ex verbis præcedentibus colligimus, verẽ mirus & perrarus huic S. virgini ſpeculationis adfuit modus. Nẽpe ad ſimilitudinem ſanctorum animalium, quã vidit Ezechiel, ipſa certum pennatum animal ibat, & nõ reuertebatur: &

& iterũ ibat, & reuertebatur: quia ab actiua vita quam apprehenderat, ad quãlibet infima non reuertebatur: & à contemplatiua, quam carne obſta, iugiter tenere non poterat, in actiuam vitam reuertebatur. Quafi enim ei de actiua vitã modo diceret DEVS, Non te deferam nẽque derelinquam, à Iof. 1. bono propoſito non permisit eam redire: & iterũ, quafi de contemplatiua vitã modo ei diceret, Auerte oculos tuos, Can. 6. quia ipſi me auolare fecerunt: de ſpeculatione ſuã incomprehẽſibilis maietatis, ad actualis vitã laborem eam permisit redire. Auerte (inquit) oculos tuos à mea contemplatione, quia ipſi me auolare faciunt, dum me in hac vita ad perfectũ comprehendere non ſufficiunt. Vndẽ & Pſalmiſta Pſal. 63. ait: Accedit homo ad cor altum, & exaltabitur DEVS: quia quo altiũ puro corde quæritur, eo ſublimiũ, quã ſit incomprehẽſibilis, cõprehenditur. Eo modo beata virgo in carne adhuc poſita, & per actiuam laborabat, & per contemplatiuam in ipſam Diuinitatis lucem totis deſiderijs inhiabat. Sed hæc primo libro ponentes terminum, benedicamus Dominum, qui ancillam ſuam, ab ipſo ortũ ſui principio electam reſpexit, & eam dilectam vſque ad claritatem vifionis ſuã prouexit.

Explicit liber primus vitę S. Hild. virginis.

Nũ 3

PRO-

PROLOGVS IN LIBRVM SECVNDVM VI- TAE S. HILDEGARDIS.

Randem quidem materiã, ingenia parua nõ
sufferũt: sed charitas & obediẽtia, quibus me
totum semper vobis debere profiteor, Lu-
dovice & Godefride abbates optimi, men-
tem meam etiã de impossibilibus ad possibi-
lem facultatem efferunt. Vndè quanuis nul-

lo fretus ingenio, tamen præceptis vestris in charitate Christi
obtemperavi, et libellum secundum de vita B. Hildegardis vir-
ginis, secretis & arcanis visionibus quasi quibusdam amoenis
floribus respersum, ab eo loco quo præcedentem librum Go-
defridus bonæ memorię terminavit, ordinare & perficere, Deo
favente, curavi. In quo ex verbis ipsius Deo dilectæ virginis
tanta elucet claritas prophetiæ, vt nihil minus ab antiquis
patribus videatur percepisse gratia. Nempe sicut legitur de
Moysse, quod indefinenter fuerit in tabernaculo: sic & ipsa in
visionum cælestium morabatur umbraculo: videlicet vt sicut
ille, sic ista à deo, vt aliquid disceret, aut auditores suos aliquid
doceret. An nõ morabatur in cælesti tabernaculo, & transcẽ-
derat nebulã totius carnalitatis, cum dictatum & verba Euã-
gelij Iohannis, In principio erat verbum, & cætera, eam do-
cuit spiritus veritatis? Ipse enim spiritus sanctus, qui in cor Io-
hannis profluxit, quandò hanc profundiss. revelationem de
pectore Iesu suxit, per diuisionem suæ dignatiõis gratiam hoc
istam voluit discere, quod ille dignus fuit dicere. Sed de his in-
terim loqui differamus, & proposita, adspirante ipso spiritu,
differamus. Nec moueat lectorem, quod quædam quę in præ-
cedenti libro vitæ eius præscripta sunt, eadem in sublequenti
eius

Ioan. 1.

Ioan. 13.

eius opere visionum eius, nihilominus descripta sunt, quia di-
gnum iudicauimus, vt & qualitas ordinis in recitatiõe histo-
rię eius seruaretur, & autoritas vel integritas verborum, quę
per spiritum sanctum prolata sunt, in descriptione visionum
eius nullatenus mutilaretur. Inprimis autem & huic libello
capitula præfigantur, vt locis suis ea quę sequuntur, faci-
lius inueniantur.

CAPITVLA LIBRI SECVNDI

- 1 De his, quę scripto, cãtu, literis & lingua insolita expres-
sit, & quis ea grammaticè disposuit.
- 2 Quod in prima visione, de suo scribit timore, & de Papæ
benedictione, & scribendi permissione.
- 3 De sententia libri, Cantica Canticorum, quod frequen-
ter tangebatur per Spiritum.
- 4 Quod ad se venientes exhortans, abdita mentium humi-
liter propalauit meritorum.
- 5 De secunda visione, pro qua cæcitatem incurrit, quia eã
celauit, & quod multa aduersa pertulit.
- 6 Quod ipsa cum loco quem sibi Dominus elegit, De bore
quondam prophetiæ & loco suo comparata sit.
- 7 De tertia visione & loci sui mancipatione, & quod Deus
eam liberauit de instanti tribulatione.
- 8 Quod Deus eam sæpè confortabat, quãdò eam vel Dia-
bolus, vel homo vexabat.
- 9 De quarta visione, in qua bonos & malos angelos vidit.
- 10 Quod languens per triennium, Cherubim prauos à se
propellentem angelos igneo gladio, adspexit.
- 11 Quod languore & dæmonum terrore non solum non est
superata, sed, & defensione angelica est glorificata.

12 Quod

- 12 Quòd philosophus conuersus, Deum in ea laudauit: & quòd suas puellas à dæmonum vanitatibus castigauit.
 13 Quòd nec prosperis eleuabatur, nec aduersis deprimebatur.
 14 De quinta visione, vbi agit de carnis & spiritûs collu-
 ctatione, & S. patrum laudabili exemplificatione.
 15 De sexta visione, in qua turres & diuersa habitacula vidit.
 16 De septima, in qua dicit, quomodò Iohannis Euangeli-
 um didicit.
 17 Quòd spiritus specialis gratiæ, fonte eam potauit sapientiæ.

LIBER SECVN- DVS, IN QVO INSERTAE SVNT VISIONES S. VIRGINIS Hildegardis.

Gitur beata virgo in loco ad quem visu Diuino migrauerat, librum visionum suarum, quem apud montem S. Dyf-
 bodi inchoauerat, cõsummauit, & quædam de natura hominis & elementorum, diuersarumq; creaturarû, & quomodò homini ex his succurrendum sit, aliaq; multa secreta prophetico spiritu manifestauit. Patet etiã, quã ele-
 ganter epistolis de diuersis prouincijs ad se directis, respon-

derit

derit, si quis tenorem verborû eius ex reuelatione Diuina pro-
 latorum altius considerare voluerit. Sunt tamen in vnum
 volumen compilatæ, & suæ, & illæ, quæ ad se fuerant desti-
 natæ. Quis verò non miretur, quòd cantum dulciss. melodiæ
 mirabili protulit symphonia, & literas non priùs visus, cum
 lingua edidit antea inaudita? Præter hæc Euangelia quædam
 exposuit, aliasq; typicas expositiones composuit, quæ omnia,
 quia ei clavis Dauid aperuit, gratulari meritò & cantare ani-
 mæ suæ licuit, quòd eã rex in cellaria sua introduxerit, vt in-
 ebriaretur, ab vbertate domûs suæ, & potaretur torrente vo-
 luptatis suæ: vndè & ipsa, sicut scriptum est, à timore Domini
 concipiens, pareret, & spiritum salutis super terram faceret.
 Magnum est etiã illud & admiratione dignum, quòd ea quæ
 in spiritu audiuit vel vidit, eodem sensu & eisdem verbis cir-
 cumspecta & pura mente manu propria scripsit & ore edidit,
 vno solo fideli viro symmysta contenta, qui ad euidentiã
 grammaticæ artis, quam ipsa nesciebat, casus, tempora & ge-
 nera quidem disponere, sed ad sensum vel intellectum eorum
 nihil omniò addere præsumebat vel demere. De hoc certè eti-
 à ad Adrianum papam scripsit, quòd sic in cælesti visione si-
 bi dictum audiuit: Cùm desupèr tibi ostensa ad formam hu-
 manæ consuetudinis nõ protuleris in Latina lingua, quia hæc
 consuetudo tibi non est data, ille qui limã habet, ad aptum so-
 num hominum explere non negligat. Cõgruum autem vide-
 tur, vt hoc in loco scripta visionum eius aliqua inseramus: &
 ex his, quã conuenienter sententia illa de canticis, Dile-
 ctus meus misit manus suas per foramen, & venter meus in-
 tremuit ad tactum eius, sibi ad aptari queat, videamus. Hæc
 scripta ita se habent:

In mystica (inquit) visione & in lumine charitatis de sapi-
 entia, quæ nunquã deficiet, verba hæc sic audiui & vidi: 1. Visio

Oo Quinq;

Apo. 3.

Can. 1.
 Psal. 35.

Esa. 26.

Can. 5.

Quinque toni iustitiæ humano generi à Deo missi intonant, in quibus salus & redemptio credentium cõstat. Et hi quinque toni excellentiores omnibus operibus hominum sunt, quia omnia opera hominum de his nutriuntur, qui sunt qui in sonis non eunt, sed cum quibus omnia opera hominis, in quinque sensibus corporis eius perficiuntur. Et de illis talis ratio est: Primus tonus per fidele Abel sacrificiũ, quod deo immolauit, opere completus est. Secundus autem, quando Noe per preceptũ dei arcam ædificauit. Tertius verò per Moysen, quãdò ei lex data est, quæ punctũ circumcisionis Abrahæ fuit. Sed in quarto tono verbum summi patris in virginis vterũ descendit, & carnẽ induit, quia idem verbum cum aqua limum coagulauerat, & sic hominem formauerat: vnde & omnis creatura per hominẽ ad ipsum clamauit, qui eam fecerat, sicq; propter hominem deus omnia in se portauit. Alio enim tempore hominem creauit, alio autem ipsum portauit: vt oēs quos consiliũ serpentis perdidit, sibi attraheret. Quintus autem tonus perficietur, cum omnis error & irrisio finietur: & tunc homines videbũt & cognoscent, q̄ nullus citra Dominum quicquam facere possit. Hoc verò in quinque tonis à Deo missis vetus & nouum testamentum perficietur, ac mirificus numerus hominũ complebitur. Et post hos quinque tonos filio Dei quoddam lucidũ tempus dabitur, ita quòd ab omni carne palam cognoscetur. Postea Diuinitas in semetipsa operabitur, quandiu vult. Sapientia quoque in lumine charitatis docet, & iubet me dicere, quomodo in hac visione constituta sum. Et ego verba hæc nõ dico de me, sed vera sapientia ista dicit de me, & sic loquitur ad me: Audi o homo verba hæc, & dic ea non secundum te, sed secundum me: & docta per me, hoc modo dic de te: In prima formatione mea, cum Deus in vtero matris meæ spiraculo vitæ suscitauit me, visionem istam infixit animæ meæ. Nam post incarnationem

nationem Christi anno M.C. doctrina Apostolorum & ardens iustitia, quam in Christianis & spiritualibus cõstituerat, tardare cœpit, & in hæsitacionem vertebatur. Illis temporibus nata sum, & parentes mei cum suspirio Deo me vouebant, ac tertio ætatis meæ anno tantum lumen vidi, quòd anima mea cõtremuit: sed præ infantia de his nihil proferre potui. In octauo autem anno ætatis meæ in spiritualem conuersationẽ deo oblata sum, & vsq; in quintũdecimum annũ, fui multa videns & plura simpliciter loquens, ita quòd & admirabantur, qui hæc audièrunt, vnde venirent, & à quo essent. Tunc & ego in me ipsa admirata sum, quòd cum infra in anima vidi, exteriorem etiã visum habui: & quòd hoc de nullo homine audiui, atque visionem quam in anima vidi, quantum potui, celauit: multaque exteriora ignorauit, de frequenti ægritudine quã à lacte matris meæ hucusque passa sum, quæ carnẽ meam maceravit, & ex qua vires meæ defecerunt. His valdè fatigata, à quadam nutrice mea quæsiui, si aliqua exceptis exterioribus videret, & nihil mihi indè respondit, quoniam nihil videbat. Tunc magno timore correpta, non audebam hæc cuiquam manifestare, sed tamen plura loquendo, dictando, de futuris solebam enarrare. Et quandò hac visione pleniter perfundebar, multa quæ audientibus aliena erant, loquebar. Sed cum vis visionis aliquantulum cessit, in qua me plus secundum mores infantis, quàm secundum annos ætatis meæ exhibui, valdè erubui, & sæpè fleui: & multotiès libenter tacuissem, si mihi licuisset. Præ timore autem, quem ad homines habebam, quomodo viderem, nulli dicere audebam. Sed quædam nobilis scœmina, cui in disciplina eram subdita, hæc notauit, & cuidam sibi notæ monachæ aperuit. Eidem scœminæ DEVS per gratiam suam quasi riuulum ex multis aquis infudit, ita quòd bonis

operibus quietem non tribuit, quousquè bono fine præsentem vitam finiuit, cuius etiàm merita Deus per quædam pulchra ostendit signa. Post cuius finem ita permansi videns in XL.ætatis meæ annum.

Tunc in eadem visione magna pressura coacta sum palàm manifestare, quæ videram & audiëram. Sed valdè timui & erubui proferre quæ tam diù silueram. Venæ autem medullæ meæ tunc plenæ virium erant, in quibus ab infantia & iuuentute mea defectum habebam. Ista cuidam monacho magistro meo intimaui, qui bonæ conuersationis & diligentis intentionis ac veluti peregrinus à sciscitationibus morum multorum hominum erat. Vndè & eadem miracula libenter audiebat, qui admirans mihi iniunxit, vt ea absconsa scriberem, donèc videret, quæ & vndè essent. Intelligens autem quòd à DEO essent, abbati suo intimaui, magnoq; desiderio deinceps mecum in his laboraui. In eadem visione scripta prophetarum, Euangeliorum, & aliorum sanctorum quorundam philosophorum, sinè vlla humana doctrina intellexi, ac quædam ex illis exposui, cum vix notitiam literarum haberem, sicut indocta mulier me docuerat. Sed & cantum cum melodia in laudè DEI & sanctorum absq; doctrina vllius hominis protuli & cantauit, cum nunquàm vel neumam, vel cantum aliquem didicissem. Hæc ad audientiam Moguntinæ Ecclesiæ allata cum essent & discussa, omnes ex DEO esse dixerunt, & ex prophetia quam olim prophetæ prophetauerant. Deindè scripta mea Eugenio Papæ, cum Treberi esset, allata sunt, qui ea gratâter coram plurimis legi fecit, ac per seipsum legit, multumq; de gratia DEI confidens, benedictionemq; suam cum literis mihi mittens, præcepit vt ea quæ in visione viderem vel audirem, scriptis attentius commendarem.

3. Itaque B. virginis pulcherrima visione & sui timoris, quæ ad

ad accessum Spiritus sancti capiebat, recitatione, de Apostolici quoquè benedictione, & de percepta ab eo scribèdi permissione, patenter colligimus, quòd ille dilectus suus sponsus cælestis Iesus Christus verè misit manum suam, i. operationem & inspirationem Spiritus sancti per foramen, hoc est, per occultam gratiam suam, & venter eius, scilicet mens sua, ad tactum eius, hoc est, ad infusionem gratiæ suæ intremuit, ob insolitum vigorem spiritus, & pondus quod interiùs sensit. Quid aptius? quid conuenientius? Certè sicut per illum in Helia sibilum auræ tenuem frequentior visitatio signatur, ita Diuini Spiritus saporem toties degustabat mens eius, quoties in contemplationis sublimitate suspendebatur. Et quid fecit? Surrexi, inquit, vt aperirem dilecto meo. O verè beata virgo, quæ sicut scriptum est, quia dilexit cordis munditiam, propter gratiam labiorum suorum habet amicum regem, id est, Christum à quo tale percepit donum. Secundum mensuram enim, quam sibi dare Spiritus sanctus voluit, (nam sicut spirat vbi vult, sic etiàm diuidit singulis prout vult) quin surgeret & dilecto aperiret, recusare non poterat: & nunc voce, nunc literis, pessulum ostij sui aperiens dilecto, foris exequabatur, quod intus audiuit. Quid intus audiuit? Deriuetur foràs fontes tui, & in platis aquas tuas diuide.

Igitur dum ad hunc modum bonorum operum riuis affluentibus quasi paradisi fluminibus irrigaretur, non modò tota vicinia, verum etiàm omnis tripartita Gallia atque Germania cõfluebant ad eam vndiquè vtriusque sexus populorum examina, quibus per Gratiam Dei vtriusq; vitæ affatim accomoda impendebat exhortamina. Ad salutem enim animarum suarum proponebat eis & soluebat quæstiones sanctorum scripturarum. Plurimi consilium ab ea percipiebant necessitatum corporalium, quas patiebantur: nonnulli quoquè be-

meditationibus suis à languoribus alleuiabantur. Quia verò prophético spiritu cogitationes & intentiones hominum cognoscebat, quosdam peruersa & friuola mente ad se, quasi ad explorandum, accedentes redarguebat: qui dum spiritui qui loquebatur, non valent resistere, correpti & emédati, cogebantur à prauo incepto desistere. Sed & Iudæos dum ad se venirent causa interrogationis, conuictos de lege sua, ad Christi fidem exhortabatur verbis piæ admonitionis. Omnibus enim, iuxta Apostolū, omnia facta, extraneis quidē aduētantibus, quauis reprehensibilibus, blandē & leniter, prout eis videbat competere, loquebatur. Secum autem commorantes puellas, cum multo dilectionis ac maternę dulcedinis affectu castigabat, quotiēs vel rancor cuiuslibet cōtrouersię, vel dolor secularis tristitię, siue desidia, aut negligentia in eis oriebatur. Deniquē voluntates, intentiones & cogitationes earū intantum perspiciebat, quòd in officijs etiā Diuinis, secundum qualitatem cordis sui, proprijs benedictionibus eis respondebat. Præuidebat enim in spiritu vitam hominū & conuersationē, ne non & vitę pręsentis quorundam consummationē, ac secundum qualitatem morum & meritorū, gloriā & pœnas animarum eorū: quę tamē tanta mysteria nulli pręterq̄ illi soli homini reuelabat, cui (vt prędiximus) omnia secreta sua manifestabat. Sicut deniq; tempus tacendi, ita nouerat, quid & ubi, & cui, & cur, & quomodò, & quando tempus esset loquendi. In his autem omnibus summā omnium virtutum seruabat humilitatem. Et sciens quia Deus superbis refutit, humilibus autem dat gratiam, semper gratię Diuinę omnipotentem laudabat benignitatem.

Tantis ac talibus gratiarum adornatam dotalibus sponsus cęlestis, sponsam suam dilectam, licet crebris inuiseret visitationibus, tamen vt scriptū est, quanto magna erat, humiliaret se

Acto. 6.

1. Cor. 9.

Ecces. 3.

Iaco. 4.

1. Pet. 5.

Ecc. 3.

Humilitas
summa
virtus.

se in oibus, permisit eam sæpè varijs egritudinū vexari passionibus. Quod vt euentius pateat, textus visionū eius producatur in mediū, vt & virtus in infirmitate perfecta non lateat, & lectoris etiā, dum alternis vti delectatur, alleuietur tædium. Vis scire quid perpeffa fuerit pro eo, quòd non manifestauerit ostensam sibi cęlitus visionē, propter suam de loco, in quo tūc erat, in alium transmigrationem? Audi ipsam ita scribentem: Quodam (inquit) tempore ex caligine oculorū nullum lumen videbā, tantoq; pondere corporis deprimebar, q̄ subleuiari non valens, in doloribus maximis occupata iacebam: q̄ ideò passa sum, quia non manifestavi visionē, quę mihi ostensa fuit, q̄ de loco in quo deo oblata fuerā, in alium cum puellis meis moueri deberē. Hęc tam diū sustinui, donc locum in quo nunc sum, nominavi: & ilicò visu recepto, leuius quidē habui, sed tamen infirmitate nondum ad plenum carui. Abbas autē meus, & fratres & popul⁹ eiusdē prouincię, cum percepissent de hac mutatione, quid hoc esset, quod de pinguedine agrorū & vinearū & de amœnitate loci illius, ad inaquosa, vbi nulla essent cōmoda, ire vellemus, mirū habuerunt: & nē hoc fieret, sed vt nobis resisterent, in inuicem conspirauerunt. Me quoq; quadam vanitate deceptā esse dicebāt. Cumq; hęc audissem, cor meū contritum est, & caro mea & venę aruerunt: & per dies plurimos lecto decumbens, vocem magnam audiui, me prohibentem, nē quicquā ampliùs in loco illo de visione hac proferrē vel scriberem. Tunc quædā nobilis Marchionissa nobis nota, archiepiscopus Moguntin⁹ adijt, & ei hęc omnia, alijsq; sapientibus manifestaui. Qui dixerunt, quòd nullus locus, nisi per bona opera sanctificaretur: vndē & hoc, vt fieret, conueniens videtur. Tunc antiquus deceptor per multas irrisiones me excribavit, ita quòd multi dixerunt: Quid est hoc quòd huic stultę & indoctę

2. Mac. 15.

Psal. 72.

scemi-

foemine tot mysteria reuelantur, cum multi fortes & sapientes viri sint? In dispersionem itaque vertetur. Multi enim de reuelatione admirabantur, vtrum à Deo esset, an de inaquositate aëriorum spirituum, qui multos seducunt. Et ita in isto loco cum XX. puellis nobilibus & de diuitibus parentibus natis, mansi, nullam habitationem seu habitorem hinc inueniens, excepto veterano quodam & vxore eius ac filijs. Tanta quoque aduersitas tribulationum & pressura laborum super me cecidit, velut cum tempestuosa nubes solem obteggit, ita quod valde suspirans & lacrymas fundens dixi: O o, deus nullum confundit, qui in ipsum confidit. Sed iterum Deus gratiam suam mihi adhibuit, quemadmodum cum sol recedentibus nubibus apparet, & velut cum mater flenti infanti lac prebet, vnde ipse post fletum gaudet. Tunc in vera visione vidi, quod tribulationes istae in exemplo Moysis super me venissent, quia cum ille filios Israel de Aegypto trans mare rubrum duceret in desertum, ipsi contra DEVM murmurantes, Moysen quoque valde affixerunt, quauis eos Deus mirificis signis illustrasset. Ita Deus aliqua parte me affligi permisit à communi populo, à propinquis meis, & ab aliquantibus qui mecum manserunt, cum eis necessaria defuerunt, nisi quantum nobis per gratiam Dei in eleemosynis dabatur: quia sicut filij Israel Moysen affixerunt, ita & isti super me caput mouentes, dixerunt: Quid prodest, quod nobiles & diuites puellae, de loco in quo eis nihil defuit, in tantam penuriam deuenerunt? Nos verò gratiam Dei nobis succurrere expectabamus, qui hunc locum nobis ostenderat.

Post pressuram doloris huius gratiam suam Deus super nos pluit. Nam multi qui nos prius contemnentes, in aquosam inutilitatem nominauerant, venerunt ad nos vndique, adiuuantes & benedictionibus nos replentes. Multi etiam diuites, mortuos

Exo. 16.

tuos suos in honore apud nos sepeliunt. Plurimi quoque visionem hanc in fide cognoscentes, magno desiderio ad nos venerunt, sicut per prophetam dictum est: Venient ad te qui detrahebant tibi. Tunc spiritus meus reuixit, & quae prius in dolore fleueram, nunc quia Deus in obliuionem me non duxisset, praeter gaudio fleui, cum locum istum extollendo, & multis utilibus rebus & edificijs multiplicando confirmauit. Sed tamen Deus noluit, quod in plena securitate constanter perseverarem, sicut ab infantia mea in omnibus causis meis fecerat, cum nullam securitatem gaudij vitae istius mihi dimisit, per quod mens mea eleuari posset. Nam cum librum Sciuias scriberem, quandam nobilem puellam supradictae Marchionissae filiam, in plena charitate habebam, sicut Paulus Timotheum, quae in diligenti amicitia in omnibus se mihi coniunxerat, & in passionibus meis mihi condoluit, donec ipsum librum compleui. Sed post haec propter elegantiam generis sui, ad dignitatem maioris nominis se inclinavit, ut mater cuiusdam sublimis Ecclesiae nominaretur: quod tamen non secundum Deum, sed secundum honorem seculi huius quaesuit. Haec in alia regione à nobis remota, postquam à me recessit, vitam presentem cum nomine dignitatis cito perdidit. Aliae etiam quaedam nobiles puellae similiter fecerunt, se à me separantes: ex quibus quaedam postea tam negligenter viuebant, quod multi dixerunt, quia opera eorum ostenderet, quod in spiritum sanctum, & in hominem qui de spiritu sancto loquebatur, peccassent. Ego autem & diligentes me, admirabamur, cur tanta persecutio super me veniret, & Deus consolationem mihi non adhiberet, cum in peccatis perseverare non vellem, sed bona opera, Deo adiuuante, perficere desiderarem. In his librum Sciuias compleui, sicut Deus voluit.

Ex precedenti visionis descriptioe & B. virginis liquet af-

Pp fictio-

Esa. 60.

Phil. 2.

fictione, quòd locum quem sibi premonstratum & pro quo retardantè cecitate castigauit: ipse Dñs elegit & prelegit in hæreditatè sibi, vt nomen suum sanctũ impensius glorificaretur, ibi tum propter S. Ruperti merita & secum ibi in Christo quiescentium, tum propter profectũ S. virginis & secum illuc venientium. Inter hæc subit mentè veteris historię recordatio, & pulchra se nobis offert de Delbora prophetissa & loco in quo sedit, ad nostrã prophetissam & locum nostrũ cõparatio. Sic enim Origenes dicit: Prestat non minimã consolationem mulierũ sexui, & prouocat eas nẽ pro infirmitate sexũs desperent, etiã prophetiã gratiẽ capaces se fieri posse, sed intelligant & credant, quòd meretur hanc gratiã puritas mentis, nõ diuersitas sexũs. Delbora quippe, q̄ apes interpretatur, in prophetiẽ formã versatur. Certũ nanq; est, quòd omnis prophetia suauis cęlestis doctriņę fauos & dulcia diuini eloquij mella componat, vt Dauid dicit: Quãm dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Hęc inter Rama & Bethel sedere dicitur, & Rama, excelsa: Bethel, domus Dei interpretatur. Nihil enim humile, nihil deiectum erga prophetiẽ sedem reperitur. Sicut & apud Salomonem sedes sapientiã, vel in portis ciuitatum consistit, vel in murorum mœnibus habitat, vel in turribus liberè agit. Hoc modo pphetia in B. Hildegardi inter domum Dei & excelsa dicitur habitãsse, quod nunc videri etiã in promptu sit localiter: potest tamen accipi & spiritualiter. Docet enim te, ô S. anima, quęcũq; ibi habitas, quæ super terram sunt respuere, & quę in cælorum excelsis sunt, vbi Christus in dextera Dei sedet, quærere. Illuc te prophetia eius hortatur ascendere, illuc auditores suos molitur imponere. Benedicta ergò gratia Dei de loco suo, de cuius emancipatione, quam in Spiritu preuidit beata virgo, dicit itã in scripto suo: Vidi in visione, & docta & coacta sum, vt prælatis
meis.

Iudic. 4.
& 5.
Delbora.
Origenes.

Puritas
mentis.

Psal. II.

Erou. 31.

Col. 3.

Ezec. 3.

meis reuelarem, quòd locus noster cum suis pertinentijs à Iocoin quo Deo oblata fueram, absoluendus esset, præterq̄ quòd subiectionem & obedientiam Deo ibi seruiëtibus deberemus, quandiu bonam fidem erga nos inueniremus. Hęc Abbatim eo intimaui, sed infirmitate correptus, nihil inde disposuit, quoniam & post paucos dies vitam finiuit. Ad Abbatem verò succedentem & Moguntinum Archiepiscopum & maiores Ecclesiã cum hæc peruenissent, in fide & charitate ea susceperunt, atque itã fieri cum sigillo scripturę confirmauerunt. Inter hæc à quibusdam multas infestationes pertuli, sicut Iosue, quem præ alijs victorem, inimici conabantur ducere in confusionem. sed sicut Deus ipsum adiuuit, itã me & filias meas liberauit. Sed sicut Ioseph fratres sui inuidebant, quòd à patre plũs alijs amaretur, ac ipsum vendentes, tunicam eius scissam patri retulerunt, dicentes, quòd fera illum deuorauerit: itã & quidam maleuoli tunicam gratiã & laudis Domini in nobis scindere volebant: sed Deus nobis succurrit, sicut Ioseph in honorem restituit. Quauis autem multã pressuram haberemus, tamen per gratiam Dei augmentabamur, sicut & filij Israel, qui quanto plũs opprimebantur, tanto magis cre-
scebant. In gaudio itaque cordis mei ad DEVM adspiciebam, & quia in tribulationibus mihi adstiterat, secunda esse volebam.

Hic opportunè considerare possumus, quòd beata virgo, licet corpore infirmitatis attritione, Diabolica quoquẽ & humanæ infestationis prægrauaretur vexatione, semper tamen Diuina roborari & confirmari meruit consolatione. Siquidem Spiritus sanctus gratiam suam multis profuturam, in electo vase suo volens conseruare, omnis sæculentiã rubiginem lima correctionis in ea studuit elimare, vt

Rom. 12. ex castigatione proficiens, voluntatem Domini diligenter inuestigaret: & iuxta Apostolum, rationabile obsequium Deo reddens, totum vite sue cursum ad eius sententiam ordinaret: & merito. Gratuito enim suo dono, naturæ & gratiæ simul illustrans eam bono, preparabat ei gratiam in abundantia magna & gloria, gratiam in terris, gloriam in cælis, gratiam sublimium meritorum, gloriam ineffabilium præmiorum dabat. Indè est quòd à terrenis castigabatur, sicut scriptum est:

Heb. 12. Flagellat Deus omnè filiū quem recipit, vt in ea meritorū augerent merita, sicut & in subsequenti visione declaratur, quā describit ita:

9. In lectū egritudinis quodā tēpore me Deus strauit, & aërijs pœnis totū corpus infudit, ita q̄ venę cū sanguine, caro cū liuore, medulla cū ossibus in me aruerunt, velut aīa mea à corpore eximi deberet. In isto strepitu xxx. dies fui, ita q̄ ex calore aërij ignis venter meus feruebat. Vndè quidā hanc ægritudinem pro pœna computabant. Virtus quoq; spiritūs mei, carni meę infixæ, defecit, nec ex hac vita translata, nec pleniter fui in ea. Corpus etiā meū immutatum sternebatur in terrā sup ciliū, nec tñ vidi finē meum, cū & prælati mei, filię & proximi, cū planctu magno venirent, & obitū meū viderent. At ego in vera visione aciē magnam angelorum, humano intellectui innumerabilē, per hos dies interdū vidi, qui de exercitu illo erant, qui cum Michaële contra draconem pugnabant, & hi sustinebant qd de me Deus fieri iuberet. Sed vnus fortis ex eis, clamabat ad me, dicens: Ei Ei, aquila, quare dormis in scientia? Surge de dubitatione. Cognosceris. O gemma in splendore, omnes aquilæ videbunt te, sed mundus lugebit, vita autem æterna gaudebit: & idè aurora ad solem surge. Surge surge, concede & bibe. Mox acies tota clamabat voce tonora: Vox gaudij, Nuncij siluerunt, Nondū venit tempus

pus transeundi, puella ergò surge. Statim corpus meum & sensus mei ad præsentem vitam mutabantur. Quod filię meę, quæ prius fleuerant, cernentes, de terra me leuantes, in lectū reposuerunt, & sic pristinas vires recepi. Pœnalis autem infirmitas à me pleniter non recessit: sed tantū spiritus meus de die in diem, plus quàm prius, in me confortabatur. Nam pessimi aërij spiritus, quibus pœnales cruciatus hominum iniuncti sunt, pœnam hanc, quæ mihi ab eis, vt Deus permisit, inferebatur, subministrabant, sicut & tortores fecerunt, quæ B. Laurentio & alijs martyribus prunas apponēbant, qui & ad me festinantes, voce magna clamabant: Sed ucamus istam, vt de Deo dubitet & blasphemet, cur eam tantis pœnis implicet. Sicut enim in Iob permissioe Dei factum est, quòd Satan corpus eius ita percussit, quòd vermibus scateret: ita aërius ignis subintrans, carnem meam consumpsit: quòd & Ieremiæ accidit, qui dolorem suum flebiliter planxit. Sed diabolus ei persuadere nō potuit, quòd Deum blasphemaret. Ego verò mollis in carne, timida in mente, de pœnis istis plurimū terribar. Sed Deus me confortauit, quòd eas patienter ferēbam, atque in spiritu meo dixi: O O Domine DEVS, omnia per quæ me tangis, bona esse scio, quoniam cuncta opera tua, bona & sancta sunt, quoniam hæc ab infantia meā promerui. Sed tamen cōfido, quòd animam meam in futura vita sic cruciari non permittas.

Cumque in his doloribus adhuc laborarem, in vera visione admonita sum, vt ad locum in quo Deo oblata eram, irem, & verba quæ DEVS mihi ostenderat, proferrem: quòd & feci, ac in eodem dolore ad filias meas redij. Ad alia quoquē loca congregationum iter arripui, ac verba quæ Deus iussit, explanavi. In his omnibus vas corporis mei quasi in clibano coctum est, sicut & DEVS multos probauit, quos verba sua

proferre iussit: vndè laus sibi sit. Qui & magnum auxilium in duabus filiabus meis & alijs mihi præbuit, quod passionibus meis infatigabiliter condolebant. vndè & suspirans Deo gratias egi, quod homines tædium meum non habebant. Si enim tantam pressuram dolorum, qui à DEO non essent, in carne mea habuissem, tam diu viuere non potuissem. Quauis autem in his cruciarer, in superna visione tamen dictaui, cantauit, ac scripsi, quæ spiritus sanctus per me proferre volebat. In his autem languoribus triennio finito, vidi quod Cherubim in flagrante igne, in quo speculum mysteriorum DEI est, æreos spiritus qui me torquebant, quasi igneo gladio insequerentur, ita quod à me fugerent, clamantes: Ah Ah, Væ Væ. Num ista ista sic abibit, quod eam non rapiemus? Mox spiritus meus in me pleniter reuixit, corpusque meum in venis & medullis recreatum est, sicque tota conualuit.

11. Ecce qualiter S. virgo duplici modo nunc languorum doloribus cruciata, nunc demonum terroribus vexata, sub defensione angelica glorificabatur. Denique ex vna parte, qua laborabat infirmitate, foemina miræ innocentiae munivit se virtute patientiae, & quasi eius molestiae sermo Diuinus blandiretur, Sufficit, inquit, tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficietur: libenter gloriabatur in infirmitatibus, vt inhabitaret in se virtus CHRISTI: & eo præsumebat se diligi, quo merebatur argui. At ex altera parte, qua demonum iritabatur arte, bellatrix egregia iterum se doctrinae Apostolicæ armauit custodia. Quæ Galeam, inquit, salutis assumite, & gladium spiritus, quod est verbum DEI. Et iterum: Induite vos armaturam DEI, vt possitis stare aduersus insidias Diaboli, quia non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principatus & potestates tenebrarum harum. Hac itaque magna bellandi

arte,

arte, & his armis propugnatrix inuicta decertabat: & adhuc carne inclusa, & in terris posita, contra spiritualia nequitie in caelestibus dimicabat. Quapropter & ipsi principes tenebrarum horruerunt, quando tanta arte instructam & omni armatura fortium vallatam foeminam contra se procedere viderunt. Horruerunt, inquam, & Væ suum conclamantes, cum confusione fugerunt, quoniam timor & tremor super eos venerunt, cum viderunt Cherubin terribilem vt castrorum aciem ordinatam, famulam quidem DEI protegentem, se autem flammea framea, nè eam vexarent, prosequentes. Itaque admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt, tremor apprehendit eos, ita vt dicerent: Castra DEI sunt hæc, fugiamus Israel. Et statim fugerunt. Ita inter superiores & inferiores spiritus athleta DEI luctabatur. propulsatisque aduersarijs, læta semper victoria gloriabatur. Nec illud silendum, quod cum quadam vice febribus laboraret, quosdam sanctos vidit qui dicebant: Vindica Domine sanguinem sanctorum tuorum. Et alij ad ipsam: Dolorem, inquit, quem pateris, bona voluntate sufferre debes. Et ecce alij sancti ita inter se conferebant: Nobiscum ibit, an non? Et alij respondebant: Præterita, præsentia, & futura nondum permittunt eam: sed tamen cum opus suum perfecerit, nobiscum eam tollemus. Tunc simul omnes clamabant: O felix anima & certissima, surge, surge sicut aquila, quia sol te produxit, & nescisti. Et ilico conualuit. Nec solum cum molestiam languorum vel seuitiam demonum, sed etiam cum infestationes incurrit hominum, affuit ei Dominus: & corda aduersariorum eouertit in melius, sicut ipsa describit de conuersione philosophi, primo sibi, immo DEO contrarij, in quo verè postea facta est mutatio dexteræ excelsi: & cum vanitates, quæ per deceptionem Sathanæ oriebantur in cordibus

Can. 6.

Psal. 47.
Gen. 32.

Apo. 6.

Psal. 67.

bus.

2. Cor. 12.

Ephe. 6.

Ibid.

bus puellarum suarum, remouit exhortationibus sanctarum scripturarum, de quibus ita dicit: Quidam philosophus de diuitijs honoratus, cum de his quæ videram, diu dubitasset, tandem ad nos venit, & locum nostrum ædificijs, alodijs, & alijs necessarijs valde ornauit: vnde anima mea exhilarata fuit, quia DEVS in obliuionem nos non adduxit.

Acri enim scrutatione, sed sapienti, exquisiuit, quæ essent vel vnde essent visionis huius scripta, donec inspiratione Diuina pleniter credidit, & qui prius malitiosis verbis nos spreuerat, cum DEVS iniustitiam in corde eius suffocasset, maioribus benedictionibus ad nos conuersus fuit: sicut & Pharaonem DEVS in mari rubro submersit, qui filios Israel capere voluit. De huius immutatione multi admirati, magis crediderunt, & per ipsum sapientem DEVS benedictionem suam super nos fudit, sicut unguentum, quod descendit in barbam barbam Aaron. Vnde & omnes nos eum patrem nominauimus. Hic & qui tantus princeps in nomine suo fuit, petijt, vt apud nos sepeliretur, & ita factum est. Tunc mens mea solidata est, & curam egi filiarum mearum in necessarijs tam corporum quam animarum, sicut à magistris mihi erat statutum. Ad veram ergo visionem adspiciebam magna sollicitudine, quomodo aërij spiritus contra nos pugnarent: vidi que quod idem spiritus quasdam nobiles filias meas per diuersas vanitates quasi in rete perplexerant. At ego per ostensionem DEI, eis hoc innotui, ipsasque verbis sanctarum scripturarum & regulari disciplina, bonaque conuersatione circuncodi & muniui. Sed quædam ex eis toruis luminibus me adspicientes, verbis occultè me laniabant, dicentes quod importabilem strepitum regularis disciplinæ, quo eas constringere vellem, sufferre non possent. Sed DEVS in alijs bonis sapientibusque sororibus, quæ in omnibus passionibus meis

mihi

mihi adstiterunt, solatium adhibuit, sicut in Susanna factum est, quam DEVS à falsis testimonijs liberauit. Quauis autem huiusmodi tribulationibus frequenter fatigarer, tamen librum vitæ meritorum diuinitus mihi reuelatum, per gratiam Dei ad finem perduxit.

Sic inter aduersa & prospera se agebat virgo Deo deuota, 13. vt nec in prosperis eleuaretur, nec in aduersis deprimeretur: sed in vtroque vnum & eundem seruans vigorem, nec vituperio concutiebatur, nec laude seducebatur. Intentum enim, tanquam arcum, animum ad omnem disciplinam habebat: quo non languescere, auctoritate modò mansueta, modò seuerata se suosque regebat. Erat quippe in ea, comitate condita grauitas, & ex eius lingua melle dulcior orationis profluebat suauitas. Habebat verò in omnibus sanam doctrinam, sicut de natura hominis, de conflictu carnis & spiritus, de sanctorum patrum exemplis scribit, quod percepit per reuelationem Diuinam.

In vera, inquit, visione vidi figuram hominis, qui quauis in duabus naturis sit animæ & corporis, vnum tamen ædificium est, velut cum homo ex lapidibus domum componit, de cinerosa quoque materia eam tegit & confirmat, ne cadat & confundatur. Homo enim opus Dei est, & cum omni creatura est, ac omnis creatura cum ipso est. Sed opus hominis, quod sine vita est, operi Dei, quod vita est, simile non est, sicut vas figuli, edificationibus fabri simile non est. Natura verò animæ, ad infinitam vitam adspicit: corpus autem caducam vitam amplectitur: nec vnanimis sunt, quia quauis simul sint in homine, in duo tamen diuiduntur. Hac similitudine cum Deus spiritum suum per prophetiam & sapientiam, vel per miracula in hominem mittit, carni illius sepe dolores infligit, quatenus spiritus sanctus ibi habitare possit. Si autem eam doloribus non constringit, tunc se-

14.
Visio 5.
De duabus
naturis
hominis.

Iudic. 16.
3. Reg. 11.

Q9 lomo.

lomone alijsq; accidit, qui in suspirijs spiritus defecerunt, ad delectationem carnis se inclinantes: quia prophetia, Sapiētia. & miracula, in gaudio iucūda sunt. Sed cū homo interdū delectationem carnis per suggestionem Diaboli colit, sepe dicit: Ah immundo foetore facis foeteo, quid est quod spiritus carnem affligit, quia ipse spiritus gustū peccati ex natura sua odio habet? Cū autem caro desideria animæ frangit propter frequentem delectationem, in qua per foetorem peccati se inuoluit, ita q; spiritus propter eandem molestiam suspirare nō potest, tūc caro affligit spiritum, & afflictio hęc in duas partes per gratiam Dei diuiditur. Conflictus verò iste, qui dictus est de figura, quæ homo est, in Abel incepit, quem frater suus odio habuit: & in Noe, qui à filijs suis iniuriam pertulit: & in Abraham, qui de amicis opprobria sustinuit: Et in Iacob, qui propter fratrem suū profugus fuit: atq; in Moysse, qui ab amicis afflictus est, quia inimicis consenserūt. Hęc afflictio quoque inter discipulos Christi erat, quia propter duritiam infidelitatis, caro vnus spiritum suffocauit, Cæteri autem cum spiritu in afflictione contra carnem erant. Zachæus quoque Euangelicus, cum spiritu in afflictione contra carnem fuit. Iuuenis autem, qui in Euāgelio cum Christo loquebatur, cōtra carnem cum spiritu in afflictione non erat, vndè & à filio Dei fugit. Saulus etiā in incredulitate sua spiritum primitus continuit: Sed Deus malum hoc in ipso dissipauit, sicut de cęlo sathanam in abyssum proiecit, & de Saulo Paulum fecit. Abel autem, qui in affluenti desiderio animæ immolauit, sanctificatus est: Cain autē repudiatus, quia caro spiritum eius per odium suffocauit. Noe etiā iustificatus, quia Deo sacrificauit. Sed filius eius spurcitia carnis partē deridendo respondit: & idē libertate caruit, nomine filij indignus, seruus vocatus est. Abrahā quoque multiplicatus est, qm̄ Deo obediens, carnem

Abel.
Noe.
Abraham.
Iacob.
Moyses.

Judas.

Zachæus.
Luc. 19.
Iuuenis.
Mat. 19.

Acto. 9.

Gene. 4.

Gene. 9.

nem suā contra carnis iura diligenter affligebat. Hic in alienā gentem conuersus est. A filijs autē & amicis eius libertas illorū qui sibi resistebāt, euauit: à filijs quippe Israel eieci sunt qui liberi extiterūt. Iacob quoque Deo dilectus, quia in desiderio animę iustitiā semper bibit, in benedictionibus Dei perseuerauit. Esau autem frater eius, benedictione spoliatus est, propter odiū quod ad ipsum habuit. Moyses famulus & amicus Dei, quæ in mysterijs & miraculis habuit & seruaui, responsū carnis in se oppressit. Vndè qui eum odio habebant, perierūt, nec in terram promissionis peruenerunt. Apostoli carnem suam opprimebant. Sed Iudas in desiderio animæ totus cæcus fuit, qui Christum magis sequebatur, vt à populo honorificaretur, q̄ vt in eum crederet. Sicut & discipuli qui desiderium animæ pleniter non habebant, doctrinam quidem Christi libenter audierūt, sed quoniam in spiritu tēdiosi erāt, cum perfectionem iustitiæ eius sufferre non possent, ab eo fugerunt. Zachæus in iucunditate carnis, afflictionem spiritus contra carnem habuit, ita q; opera sua sibi displicuerūt. vndè cū de filio Dei audisset, q; iustus esset, ilicō ad eum cucurrit, & in eū credidit, quia peccata sua prius per spiritū planxit. Sed iuuenis in euangelio positus, diuitijs oneratus, famā rerū libenter audiens, ad Dei filiū venit, querēs quid factur⁹ esset: sed cū perfectū responsū accepisset, in tristitiam corruit: & quia caro spiritū suffocauit, à Christo recessit. Saulus quoque importun⁹, corde indurato cōtra fidē Christi cornua supbię crexit: sed deus illū strauit, carnis volūtātē in eo mortificauit, et ad bonū eū cōuertit. Ego autē paupcula forma, hos p̄cipuē dilexi & inuocaui, qui carnē suā in spiritu affligerūt, & ab his declinaui, qui se cōtra spiritū indurauerūt, & eū suffocauerūt. Nec vnq; regeui, sed in tribulationibus plurimis fatigata fui, donc̄ rorē gr̄e suę sup me pluit, sicut familiari suo dixit: Inimic⁹ ero inimicis

Sanissima
dogmata.

Joan. 6.

Luc. 19.

Matt. 19.

Act. 9.

Nota in
uocationē
sanctorū.

micis tuis, & affligentes te affligā, & p̄cedet te angelus meus. Et iterum: Famulo meo p̄stiti honorem magnum, & om̄es inimicos eius humiliavi. Sed & in plurimis iniurijs DEVS itā me constrinxit, quōd cogitare nō audebā, quanta benignitas gratiē eius erga me foret, cū tamē magnas cōtrarietates illis occurrere videbam, qui v̄ritati Dei resistebant. Et de tribulationibus & p̄enis, quas de aērio calore passa sum, corpus meū itā conculcatū est, sicut limosa terra cum aqua cōglutinatur.

15. Magnē p̄fectō esset vtilitatis, indagare obscuritatē eloquiorum tantē subtilitatis, si non esset nobis indictum, potius textum visionum S. virginis scriptis exarare, & historiam vitæ eius aliquibus verbis explanare. Exercet enim sensum nostrū, vt fatigatione fieret dilatatus: & quod capere nō posset ociosus, caperet exercitatus. Nunc verō quia ad aliā festinamus, visiones eius carptim intento calamo perscribamus. Ait enim:

16. Tres turres in visione adspiciebā, per quas sapientia, quēdā
Visio 6. occulta mihi manifestaui. Prima tria habebat habitacula. In primo nobiles puellæ cum quibusdam alijs erant, quæ in ardenti charitate verba Dei ex ore meo audiebant, atque in hoc quasi esuriē semper habebāt. Sed in secundo aliæ quēdā stables & sapientes fuerunt, q̄ in cordibus verbis suis v̄ritatē DEI amplectebantur, dicētes: O, quādiū ista nobiscū perseuerabit? Et ex hoc fatigatæ non sunt. In tertio verō habitaculo fortes armati ex communi populo erant, qui vehemens ad nos iter facientes, in admirationem de p̄dictis miraculis ducti sunt, magnoq; desiderio ea amauerunt, & hoc sēpē faciebant, sicut communis populus in firma & forti turri alicuius principis defensionem quarit, vt ab inimicis muniatur. In secunda verō turri tria habitacula erant, quorum duo arida in siccitate fuerunt, & eadem siccitas quasi densa nebula apparebat. Et qui in his duobus habitaculis fuerunt, in vnum consentientes

tientes, dixerunt: Quæ & vndē sunt ista, quæ hæc quasi de Deo loquitur? Durum est nobis aliter viuere, quā qui nos p̄cesserunt, aut qui adhuc viuunt. Quapropter ad illos qui nos cognoscunt, conuertemur, quia in alijs perseuerare non possumus. Sicq; ad p̄fatum communem populum, & nec in illo, nec in p̄fata turri vllius vtilitatis erant. Et in vera visiōe audiui vocem ad ipsos dicentem: Omne regnum in seipsum Luc. 11. diuisum, desolabitur, & domus supra domum cadet. In tertio autem eiusdem turris habitaculo cōmunis populus fuit, qui multiplici amore, verba Dei quæ de vera visione proferebam, dilexit, ac in tribulationibus mihi adstitit, quemadmodum publicani Christo adhæserūt. Sed & tertia turris tria propugnacula habebat, quorum primum ligneū fuit, secundum ex fulgentibus lapidibus ornatum, tertium de sepi factum. Aliud autem ædificium in visiōe mihi occultatum est, itā quōd verba de eo nunc non dico: sed in vero lumine audiui, quōd futura scriptura, quæ de illo exarabitur, fortior & excellentior p̄cedentium erit.

Subsequenti demum tempore mysticam & mirificam vi- 17. sionem vidi, itā quōd omnia viscera mea cōcussa sunt, & sensualitas corporis mei extincta est, quoniā scientia mea in aliū modum conuersa est, quasi me nescirem. Et de Dei inspiratione in scientia animæ meæ quasi guttæ suavis pluiiæ spangebantur: quia & spiritus sanctus Iohannē Euangelistā imbuit, cū de pectore Iesu profundis. reuelationē suxit, vbi sensus ipsius, sancta diuinitate itā tactus est, quōd absconsa mysteria & opera aperuit: In principio, inquiens, erat verbū, &c. Nam Ioan. 1. verbum quod ante creaturas sine initio fuit, & quod post eas sine fine erit, oēs creaturas procedere iussit, & opus suum in ea similitudine produxit, sicut faber opus suum fulminare facit, quia quod ante eū in p̄destinatione sua fuit, modō visibi-

liter apparuit. Vnde & homo opus dei cū omni creatura est. Sed & homo operarius Diuinitatis, & obumbratio mysteriorum Dei esse, atq; in omnibus S. Trinitatē reuelare dicitur, quem Deus ad imaginē & similitudinem suā fecit. Sicut enim lucifer in malignitate sua Deū dispergere non potuit, ita nec statum hominis destruere valebit, quāuis in primo hoīe id tentauit. Omnem itaq; dictatum & verba Euangelij huius, quod de initio operis Dei est, p̄dicta visio me docuit, & me explanare fecit. Vnde q; eadē explanatio initiū alterius scripturę (quæ necdūm manifestata erat) esse deberet, in qua multæ scrutationes creaturarū Diuini mysterij querendę essent.

Eccē quantum, scribentes, progressi sumus, tātūm nobis insigniū, visionum, actuum & verborum B. virginis auctus est cumulus. In quibus summę gratię tanta exuberat doctrina & veritas, vt eam summo opere non amplecti, omni conamine nō venerari, ingens sit obstinatæ mentis temeritas. Quis enim nisi spiritus Diuinus, gratiarū largitor optimus, tam profluo fonte sapientiæ salutaris eam potauit, quod affluētia spiritualis doctrinæ, quasi flumen aquæ viuæ tā largiter de eius corde emanauit? Penna siquidē internæ contemplationis, in ipsa abdita volauit superne visionis, vbi didicit Euangelium Iohannis. Et quis sapiens ambigat, hanc sanctam sedem fuisse eterne sapientiæ, cui reuelauit Deus tantum thesaurum interne scientiæ? Certē moralis disciplinæ honestas, quę sibi familiaris fuit, ita naturales animi sui motus composuit, vt amore Diuine speculationis, rationabili progressu ad superna prouerheretur, vbi læto cordis iubilo, sponso suo Christo proclamare delectaretur, Trahe me post te, curremus in odore vnguentorum tuorum, vbi inter habentes tres citharas, caneret canticum Moyse serui Dei, & canticum agni, legis scilicet & Euangelij. Et nos igitur secundi libri termino hęc fixo, etiā canticum

Cant. i.

Apo. 15.

ticum laudis Domino canamus, dum tam vastum pelagus visionum S. virginis enauigamus. Interim autem respiremus, & ad miraculorum eius libellum describendum, vela nauigij nostri, Spiritu sancto fauente, reparemus.

PROLOGVS IN LIBRVM TERTIVM DE MIRA- culis S. virginis Hildegardis.

De cursu iā duobus lib. superiorib⁹ de B. Hildegardis virginis vita & visionibus, subsequēter de Miraculis eius & virtutibus scribere vltteriū mihi quidē non est pigrū, vobis autē necessarium, o Ludouice & Godefride Ab-

Phil. 3.

bates clariss. hunc tertium aggredior ordinare librum, non securitate efficientiæ, sed p̄sumptione susceptum obedientiæ. Sed quare vobis necessarium? Vti quē quia valida causa est amor sanctus, quo sicut eam in vita dilexistis, ita & in morte ab ea nō separari pio affectu proposuistis. Hoc itaq; S. amore affectis vobis fuit necessariū, q; per me vestrum vicariū, gesta eius ad notitiā puenirent futurorū hoīm, vt pro his glorificarent dñm, qui in sanctis suis mirabilis, mirabiliter in ea operatus est, vt in oībus bonis esset immutabilis. Quicquid enim de ea dici potest, totū est iucundū & amabile, totū decorū, vtile & honorabile: quia nō solūm omni morū sanctitate, vel mysteriorū Dei interna contēplatione, verūm etiā spectabilis fuit & est miraculorū insigniū operatiōe, quorū numerū excedens tanta habetur copia, q; eam verbis vix possunt extollere etiā p̄clara ingenia. Sed tamē ad enarranda pauca de pluribus, si vobis orantibus Dñs dignet nobis in altū ductis, spiritūs sui aurā prosperā dare, secundo verbj cursu portū salutis speramus intrare. Valete.

CAP.

INDEX CAPITVL. LIBRI III.
CAPITVLA LIBRI TERTII DE
virtutibus S. virginis Hildegardis.

1. De eo quòd puellam sanauit à tertianis.
2. Quòd monachum ab eisdem liberauit.
3. Quòd famulam à tumore colli liberauit.
4. Quòd Sueuum à tumore totius corporis liberauit.
5. Quòd infantem septem mensum, de motu corporis horrendo liberauit.
6. Quendam remotum virum de dolore gutturis sanauit.
7. Puellæ triduo non loquēti, aqua quam benedixit, & loquelam & vitam restituit.
8. De eadem aqua, iuuenis in extremis agens, conualuit.
9. Quòd de pane mensæ suæ benedicto, puellam liberauit, quæ infano iuuenis cuiusdam amore æstuaui.
10. Quòd matronę transalpinæ literas misit, per quas fluxus sanguinis restitit.
11. Quòd ex capillorum eius circuncinçione, vxor Scolteti in Binga, partûs soluta est diuturno labore.
12. Similiter aliæ duę resti eadem capillorum eius circuncinçtæ, liberatę sunt à simili labore.
13. Quòd alię duę mentis amentia captæ, sensum receperūt.
14. Quòd iuuenem, qui se suis orationibus commédauit, per visum ab insidijs inimicorum liberauit.
15. Quòd militi in extremis posito, visum est, quòd ei manus imposuit, & statim conualuit.
16. Quòd presbytero exposuit literas, in palla altaris inuentas, vnde ille correptus & correctus, monachus est effectus.
17. Quòd multis ciuitatibus & monasterijs verbum Dei annunciauit.
18. Quòd cęco puerulo visum restituit.

19. Quòd

INDEX CAPITVL. LIBRI III.

19. Quòd cum quendam hominē à caduco liberasset morbo, & hoc ille conuicauis suis propalasset, multi ad eam venerunt, & curati ab ipso languore, redierunt.
20. Quòd inter cætera virtutum insignia, dæmones eijciēdi ei affuit gratia: & descriptio ipsius de quadam dæmoniaca, & de arte & fumositate diabolica.
21. De Epistolis ad se, & à se missis pro præfata dæmoniaca.
22. Quòd post septem annos ad se ducta, octauo tandē meritibus eius est curata.
23. Quòd XL. diebus grauiter infirmabatur, & cum verba Dei, ad quosdam spirituales deferret, alleuiabatur.
24. Quòd pulcherrimum iuuenem vidit, qui dæmones à se & omnem infirmitatem fugauit.
25. Quòd rogata ab Abbate suo & fratribus, scripsit vitam S. Dyssbodi in visione ostensam sibi.
26. Quòd librum Diuinorum operum & multas scripturas reliquit, & quòd quinque dæmoniacas liberauit.
27. De felici transitu suo, & de signis quæ apparuerunt in obitu suo.

Rr LIBER

LIBER TERTIVS DE MIRACVLIS S.

HILDEGARDIS.

Gitur curationum tam potens gratia in virgine enituit beata, vt nullus ferè ægrotus ad eam accesserit, quin continuo sanitatem receperit.

Quod ex subiectis satis patebit exemplis. Puella quædam nobilis Hildegardis, parentes, domum & seculum reliquerat, & S. Hildegardis piæ matris magisterio ad votum adhæserat. Hæc quodam tē-

pore, cum tertianis febribus vexaretur, nec vlllo remedio curaretur, vnicum sibi incidit consilium, vt sanctæ virginis imploraret auxilium. Quæ iuxta verbum Domini, Super ægros manus imponent, & benè habebunt: manum sibi imponens cum benedictione & precibus, sanauit eam propulsatis febribus.

2. Subsequenti tempore, quidam frater Roricus, qui in quadã cella sub monachico habitu & proposito religiosè conuersabatur, simili modo tertianis acriter torquebatur. Qui audiens in prædicta sorore factum miraculum, deuotè & humiliter eius petijt & obtinuit benedictionis signaculum: ex quo statim febris fugata est, ægrotus curatus est.

3. In eodem cœnobio Bertha quædam ancilla sororibus sedulè seruiabat, quã tumor colli & pectoris vehementer angebat.

Mar. 16.

bat. Si quidem ad hoc dolor processerat, quòd nec cibum nec potum capere, nec saluam deglutire poterat. Hæc ad famulã Dei adducta, signis potiùs quàm verbis, morbi morti iam proximi flagitauit remedia. Cui illa compatiens, etiã propter boni seruitij sui assiduitatem, signo S. crucis locis dolentibus contrectatis, optatam reddidit sanitatem.

4. Sueuus quidam de vico Daleuingun, toto corpore intumuit: & audita fama eius, emisso magno itinere ad eam veniens, spe sua frustratus non fuit. Deniquè per aliquot dies charitatiuè eum secum detinuit, & manibus suis languidum cõtractans & benedicens, per gratiam Dei pristinæ incolumitati restituit.

5. Infans quidam de Rudenesheim Simon, vij. hebdomadas natus, miserabili motu membrorum omnium fuit agitated, qui à nutrice sua delatus, precibus eius DEO annuente, est sanatus.

6. Non solum autem vicinis, sed etiã subueniebat longè positis. Quidam enim Arnoldus de Vuaccherneim olim sibi notus, guttur ita dolens, quòd habitum suum difficulter trahabat, quia per se nõ poterat, orationum eius suffragia deuotè expetebat. Quæ confidens de Dei misericordia, aquam benedixit, amico misit, quam vt gustauit, dolor (Dei dono) eum dimisit.

7. Mulieris cuiusdam Hazechæ filia in Binga infirmabatur, & post triduum nihil loquebatur. Cumque mater currens pro filia, S. virginis auxilium peteret, nihil aliud quàm aquam benedictam ab ea accepit, qua illa gustata, statim vocem & vires recepit.

8. In eodem castro iuuenis tanta ægritudine detinebatur, quòd iam in extremis esse putabatur, huic præfata mulier, cuius

Rr 2 filia

filia conualuerat, quam adhuc reliquam habuit aquam, in potu dedit, & faciem inde abluuit, & protinus receptis viribus conualuit.

9. In episcopatu Treuirorū Lutgardis quædā nobilis puella, cū adolescentuli cuiusdā ad carnē speciosi, vehemēti amore deperiret, quia copiam explēdæ voluptatis suæ p̄ suā custodia habere nequiret, parētes eius causa rescita, huiusmodi defectiōnis consilium & auxilium sanctę virginis per nuncium fideliter expetiērunt: & pro desiderio cordis sui efficaciter exaudiri meruerunt. Ipsa enim oratione præmissa ad Deū, panē profusis lacrymis benedixit de sua mensa, quem puellæ missum cū dedissent ad comedendum, ilicō ardoris illius penitus in ea refriguit incendium.

10. Matronam etiā Sibyllam de ciuitate Lausanensi trans alpes, quæ eius adiutorium per nuncium exposulauit, missis ei subiectis literis, à profluuiō sanguinis liberauit: Hæc, inquit, verba circa pectus & umbilicum tuum pones in nomine illius, qui omnia rectē dispensat: In sanguine Adæ orta est mors, in sanguine Christi extincta est mors: In eodem sanguine Christi impero tibi ò sanguis, vt fluxum tuum contineas. Itaque vt dixit vnus, matrona præfata hoc modo est liberata.

11. Nam hoc prætereundum, quòd cū particulæ criniū vel vestimentorum eius quibuscunque languidis apponebantur, pristinæ incolumitati restituebantur. Deniquē vxor Scolteti Bingenensis, cū partu diutiùs laboraret, & de vita iam desperaret, ad monasterium virginis Dei ocyùs curritur, si aliquid ad subueniendum esset tantoperè laboranti, quæratur: puellę eius restem capillorum eius, quam aliquandò seruaucrāt, obtulerunt: & vt hæc ad nuda circumcingeretur, admonuerunt. Quod vt factū est, illa partu feliciter edito, morte liberata est.

Simili-

Similiter & aliæ duæ matronæ per eandem restim liberatę sunt simili parturitionis labore. ^{12.}

Nec minùs profuit duabus de Sudernesheim mulieribus, quas propter mentis amentiam, cū parentes ad loca sancta circumducerent, & nihil proficerent, tandē vt à puellis trāsmisissis ipsa resti circumcinctæ fuerunt, ilicō sospitatem mentis & corporis receperunt. ^{13.}

Quid illud, quòd eadem virgo etiā per visum eos præmunire in necessitatibus voluit, quos in orationibus cōmendatos habuit? ^{14.}

Iuuenis de Ederich Rudolphus, noctū in parua villa fuit hospitatus, qui cū tempore quietis cubitum iret, suffragia S. virginis fuit precatus. Mira res. Illa eodem schemate & habitu, quo in corpore fuit, per visum ei apparuit, & quòd periculum vitę ab insidiantibus sibi inimicis incurreret, si non citiùs recederet, aperuit. Qui statim vt de loco cum quibusdam focijs discessit, quosdam illic remorantes, hostium phalāx circa manē oppressit: qui se stultè egisse cognouerunt, quia tempestiue ad visionem eius non recesserunt.

Quauis sit miraculosum, non tamē est incredibile, quòd S. virgini adhuc in carne degenti, hominibus impendere beneficia in spiritu fuit possibile, cū ad declarandum eius meritum, CHRISTVS ei tam absentium quàm præsentium desideria reuelare dignatus est per spiritum. Nam militem quendā iuxta Andernacum in extremis iacentem, cū amici eius inuiserent, & de rebus suis consultarent, fortè affluit hora, vt signo audito, relicta ad custodiam sola foemina, ipsi ad ecclesiam properarent. At ille silētium nactus, toto corde altis suspirijs DEVM inuocauit, & vt per merita huius S. virginis, sanitatem sibi conferret, suppliciter postulauit. Nec mora, finita oratione, recreari meruit tali visione: Videri sibi videbatur ve-

Rr 3 nera-

Marc. 16. nerabilem virginem ad se ingredientem, & si sanus fieri vellet, blanditer inquirentem. Quod ut oppidò se desiderare retulit, illa capiti suo manum imponens, subintulit: In nomine eius qui dixit, Super ægros manus imponent, & benè habebūt, infirmitas hæc à te recedat, & esto sanus. Quo dicto, visio disparuit: & æger de lecto surgens, cum admiratione omnium qui cognouerant, conualuit.

16. Non abs re videtur etià referre, quod de presbytero quodam factum est, quia & quædã S. virginis virtutū in eo portio est, & res digna miraculo rectæ memoriæ in exemplum mandatur, quòd, negligenter quilibet viuens, Deo volēte, emendatur. Res in Sueuia vico Rudesheim ità gesta est: Presbyter ille quadam vice, peracto iam die cum nox instaret, intrauit Ecclesiã, ut lumen sanctis daret, cum ecce vidit super altare duas candelas ardentes radiare. Venerat secum vnus iuuenis scholaris, in adiutorium Diuini seruitij sibi assiduus & familiaris. Ad quem cum diceret, quare candelas extinguere neglexisset, & illeresponderet, quòd eas extinxisset: accessit sacerdos ad extinguendum, & inuenit pallam altaris explicatam, sicut euoluitur ad Diuinum sacramentum agendum. Cumq; staret stupefactus, iuuenis ille corruens in terram, clamauit, & ipse in ecstasi factus: Gladius Domini occidit nos. Quem cum presbyter percussum putaret, festinauit ut eum à terra leuaret. Sed ille nullam habens lētionem, protulit hunc sermonem: Si literas quæ in palla altaris sunt, viderimus, non moriemur. Existimans autem eum hoc præ timore ignoranter clamare, accessit iterum ad altare: & in loco quo sacra conficiuntur, inuenit in palla quinq; literas in modum crucis absq; humano opere scriptas, scilicet in expansione, A. P. H. in erectione, K. P. D. his visis, & diligenter notatis, iuuenis viribus receptis erigitur, Sacerdos palla complicata & candelis extinctis, domum

K.
A. P. H.
D.

num stupidus reuertitur. Literę septem diebus durauerunt, octauo die & deinceps non comparuerunt. Quod secum mirans, religiosis & sapientibus factum innotuit. Sed quid portenderet, à nullo homine experiri potuit, donè post xvj. tandè annos, cum fama toti mundo B. Hildegardē spiritus sancto illustratam diuulgaret, veniens ad eam, cognoscere meruit, sicut ipsa per spiritum sanctum didicit, quid tantum oraculum designaret. Sicut enim quondam Daniel in pariete vi-
Dan. 5. sas, sic ipsa in palla descriptas in hunc modum exposuit literas: K. Kyrium. P. Presbyter. D. derisit. A. Ascendat. P. Pœnitens. H. Homo. Quod ille audiens, timore correptus, peccatricem accusat conscientiam: & correctus & monachus effectus, præteritæ vitæ negligentias emendare aggreditur per pœnitentiam, & sicut S. virgo literas exposuit, ad altiolem & districtiorem vitam ascendens, perfectum Dei seruum se in S. conuersatione exhibuit.

Inter hæc etià illud de ipsa est notabile, quòd Coloniam, 19. Treuerim, Mettim, Herbipolim, Babenberg, spiritu Diuino non modò acta, sed coacta veniens, clero & populo quę Deus voluit, annunciauit, & in monte S. Dyfibodi, Siberg, Euerbach, Hirsaugia, Zuifelden, Mulenbrunnē, Rudenkyrchē, Kitzingen, Crutendal, Herde, Vverde, Andernacho, In monte S. Mariæ in Elsim & Vvinkelo, quæ ad vtilitatem animarū pertinebant, iuxta ea quę ei Deus reuelauerat, manifestauit.

Interea cum iuxta villam Rudesheim, Rheni fluuenta nau-
20. gio sulcaret, & ad contiguum monasterium sanctimonialium properaret, quædam mulier cæcum puerulum gestans in vlnis, nauis appropinquauit, & ut ei sanctas manus imponeret, 37. flebiliter acclamauit. Quæ pio affectu memor illius qui dixit, Ioan. 5. Vade ad natatoria Syloe, & laua, aquam fluuij sinistra hausit, & benedixit manu dextera: quam ut oculis pueri iniecit, Diuina

Diuina fauente gratia, visum recepit.

21. Alio tempore homo quidam qui caducum morbum acriter patiebatur, venerabilem virginem vt sibi subueniret, anxius deprecabatur. Quæ salubri benedictione ita eum consignauit, quòd à die illa & deinceps idem morbus amplius eum nõ grauauit. Quod cum domi nunciasset in se factum miraculum, gauisi sunt domestici eius, Deoq; gratias egerunt.
22. Inter cætera autem virtutum insignia, data est à Domino S. virgini ab obsessis corporibus demones eijciendi gratia, sicut de quadam nobili & adhuc teneræ ætatis fœmina, describit factum ipsa venerabilis mater. ait enim:
23. Postea quàm me visio docuit dictatum & verba Euangelij Iohannis, in lectum ægritudinis decidi, de cuius pòdere nullo modo me leuare potui. Hæc de flatu australis venti in me afflata est, vndè corpus meum tantis doloribus conterebatur, quòd anima vix sustinebat. Post dimidium annum idem flatus, corpus meum ita perforauit, quòd in tanto agone fui, quasi anima mea de hac vita transire deberet. Tunc alius ventosus flatus aquarum huic calori se admiscuit: vndè caro mea aliqua parte refrigerabatur, nè ex toto combureretur. Sic per integrum annum afflicta sum, sed tamen in vera visione vidi, quòd vita mea in tēporali cursu necdum finiretur; sed adhuc aliquantulum protraheretur.
24. Interea mihi relatum est, quòd in inferioribus Rhēni partibus à nobis remotis, quædam nobilis fœmina, à diabolo esset obfessa. Nunciij quoque de hac ad me sæpius venerūt. At ego in vera visione vidi, quòd ipsa permissione Dei, quadam nigredine & fumo Diabolicæ conglobositatis obfessa erat & obumbrata, quæ totam sensualitatem rationalis animæ illius opprimebat, nec eā eleuato intellectu suspirare permittebat, velut vmbra hominis aut alterius rei vel fumus opposita obtegit

git & perfundit, vndè hæc rectos sensus & actus perdebat, & inconueniētia sæpius clamabat & faciebat. Sed cum hoc malum iussione DEI in illa attenuabatur, tunc leuius grauabatur. Et me cogitante & scire volente, quomodo diabolica forma hominem intraret, vidi & responsum audiui, quòd diabolus in forma sua vt est, hominem non intrat, sed cum vmbra & fumo nigredinis suæ obumbrat & obtegit. Si enim forma illius hominem intraret, citius membra eius solueretur, quàm stipula à vento dispergatur. Quapropter Deus non permittit quòd hominē in sua forma intret. Sed supradictis perfundēs, ad insaniam & inconuenientia euertit, & per eum quasi per fenestram vociferatur, & membra illius exterius mouet, cum tamen in eis in forma sua interiūs non sit, anima interim quasi sopita, & ignorante quid caro corporis faciat. Deinde vidi prædictæ artis & peruersitatis agmen malignorum spirituum, qui totum mundum pertranseunt, querentes vbi inueniant eos, per quos schismata & diuersitates morum faciant. Hi ab initio vt creati sunt, coram iustissimis angelis Deum contempserunt, dicentes: Quis est iste, qui tantam habet potestatem super nos? hoc in inuidia, odio & irrisione dicentes, adhuc in his perseuerant, & omnia in his faciunt, quia errorem irrisionis primi inceperunt. Quoniã verò deus populū per istos purgare vult, permissione & iussione eius stuporem in aërē commouent, ac per spumam aëris pestilentiam euomunt, atq; inundationes & pericula in aquis faciunt, bella excitant, aduersitates & mala producūt. Hęc Deus tunc fieri permittit, cum homines per arrogātiā criminibus ac homicidijs inuoluuntur. Sed cum Deus populū suum sic purgauerit, eosdē spiritus in confusionem ducit, sicut in præfata muliere contigit. Cum enim nequam spiritus, Deo permittente, plures per eam propter prauos mores & peccata, quæ eis perluaserat, palam confundit.

Quomodo
diabo-
lus intret
hominem,

Causa ma-
lorum,

Si funde.

funderet, quibusdam exterritis, & per hoc pœnitētibus, idem malignus spiritus confusus est. Nam Deus amicos suos aduersitatibus & infirmitatibus affligi permittit, vt à malis purgētur, vnde inimici confunduntur, cū electi per purgationem fulgentiores lapides coram Deo efficiuntur. Cumque mulier illa per plurima loca ad sanctos esset deducta, spiritus qui eam oppresserat, deiectus meritis sanctorum & votis populorum, vociferabatur, quod in superioribus Rheni partibus vetula quædam esset, per cuius consilium expellendus foret. Quod amici eius percipientes, octauo anno fatigationis suæ ad nos eam, sicut Dominus voluit, perduxerunt. Operę precium est, hoc in loco antequam verba virginis Christi vterius persequamur, epistolas inserere, quas abbas de Brunvuirle sibi, & ipsa vicissim illi de hac Dæmoniaca voluit mittere, vt ex his apertius intelligatur & diaboli nequitia, & laudentur propensius, licet occulta, semper tamē iusta, Dei iudicia. Cū enim post septem annos ipsa mulier Brunvuirle addūceretur, vt ibi meritis S. Nicolai liberaretur, nequam spiritus coniuratus, dixit, se suum non relicturum vasculum, nisi per cuiusdam vetulæ in superioribus Rheni partibus, sicut ipsa suprâ dixerat, consilium & auxilium, nomen eius euertens, & quod Scrum-pilgardis vocaretur, deridens. Itaq; consilium iniērun, & literas deprecatorias in hunc modum ei miserunt: Hild. Domina & matri venerandæ, totisque visceribus amplectendæ Christi sponsæ, & regis altissimi filię, G. qualiscunque Brunvuirle n̄ coenobij prouisor, cum suis fratribus in valle lachrymarum sedentibus, vt possunt, in orationibus omnimodę dilectionis deuotū famulatum. Quauis amantiss. domina facie nobis sitis incognita, virtutum tamen vestrarum fama nobis estis celeberrima: & licet absentes simus corpore, spiritu tamen vobis præsentes sumus assiduē, & qualis sit erga
vos

Epistola
abbatis
Brunvuir-
ler.

vos nostræ dilectionis affectus, nouit scientiarum Dominus. Auditum est itaq; in terra nostra, & celebri sermone vulgatum verbum hoc, quod factum est de vobis à Domino, qui fecit vobis magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Sed quibus quantisq; miraculis in vobis clarescat fons viuidæ lucis, tam nomen, tam clerus, q̄ populus & rerum protestatur euentus. Nam in vobis fulget opus non humanū, sed Diuinum, gratia præcedēs, donum præpollens, quod non dicat humana ratio, sed quod procedit ex fonte lucidiss. Sed quid moramur? Flere magis libet, q̄ loqui. Ergo sanctitatis vestrę ò dña pijsissima dulcedo non reputet temeritati, quod in simplicitate cordiū, sed nimia necessitate compellente, aperire vobis causam necessitatis nostrę præsumimus, quoniam à vobis bonum consilium recipere non dubitamus. Nam quædam nobilis fœmina à maligno spiritu per aliquot annos obfessa, per amicorū manus, ad nos deducta peruenit, quatenus adiutorio B. Nicolai (sub cuius patrocinio sumus, ab hoste imminente liberaretur. Sed versutia & nequitia callidiss. & nequiss. hostis, tot hominum ferè millia duxit in errorem & dubium, quod ecclesię S. maximum timemus detrimentum. Nam omnes nos cum multitudine populi pro liberatione fœminę istius iam per tres menses multis modis laborauimus, & quod sinè mœrore dicere non possumus, peccatis nostris exigētibus, nihil profecimus. Omnis itaq; spes nostra, post Deū, in vobis est, Dēmon enim iste nūc quadam die, coniuratus, tandem manifestauit nobis mulierē hanc obfessam liberandam esse per virtutem vestrę contēplationis, & magnitudinē Diuinę reuelationis. Nunquid & magna in eius liberatione intendit DEVS? Vtique. Itaq; largiss. benignitas nostri redemptoris laborem nostri negocij & mœroris, sed & lætitię & exultationis, per vos plenissimē conlummare dignabitur, vt & omnis error & infidelitas

Luc. 11

Maxima
laus ab ef-
fe & u.

Sf 2 homi-

Pfal. 117.
Pfal. 123.

hominū adnihiletur, & obfessa famula Dei liberetur, vt cum propheta dicamus: A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris, & Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Quidquid ergo Deus de his vobis insinuauerit, seu visione reuelauerit, nobis sanctitas vestra literis designare studeat, obnixè & humiliter deprecamur. Vale.

Cumq; B. Hildegardis literas istas suscepisset, diligenterq; perspexisset, rogantibus piè cōdolens, omnes sorores monuit, vt p̄ præfata necessitate publicis & priuatis oratiōibus humiliter insisterent: ipsaq;e, oratione præmissa, oculos mentis ad Dominum eleuabat: & responsum hoc, secundum quod in vera visione vidit & audiuit, & non per alium quàm per inexhaustam sapientiam dictatum, ita rescribit:

Responsum
Hildegardis.

G. Ecclesie Brunuillarenſis abbati, H. Cūm flagellis Dei ſim longa & graui ægitudine conſtricta, vix aliquantulum petitioni veſtræ reſpondere valeo. Hæc à me non dico, ſed ab illo qui eſt. Diuerſa genera malignorum ſpirituum ſunt. Hoc verò dæmonium, de quo quæritis, has artes habet, quæ moribus hominum in vitijs aſſimilantur: vnde & cum hominibus libenter manet, ac ideo etiã crucē Domini & reliquias ſanctorum ac cætera, quæ ad ſeruitium Dei pertinent, aliquantulum negligit & deridet, nec multum pertimeſcit. Ea quidem non diligit, ſed fugere diſſimulat, velut aliquis ſtultus & negligēs homo, verba & minas quæ ſibi à ſapientibus inferuntur, parui pendit: quapropter & difficilius quàm aliud dæmonium expellitur. Nam niſi in ieiunijs, flagellis, orationibus, eleemoſynis ac ipſo iuſſu Dei eiſcietur. Audite ergo, & non reſponſum hominis, ſed ipſius qui viuut. Eligite vij. boni teſtimonij, & quos vitæ meritum probat, ſacerdotes in nomine & ordine Abel, Noe, Abrahamæ, Melchizedech, Iacob, & Aaron, qui viuētī Deo ſacrificium obtulerunt, ſeptimum in nomine Chriſti, qui ſeipſum

Nota genera malignorum ſpirituū diuerſa.

Matt. 17.

Mirabile conſiliū.

ipſum Deo patri in cruce obtulit: & ieiunijs, flagellis, orationibus, eleemoſynis, & Miſſarum celebratiōibus præmiſſis, humili intentione & habitu ſacerdotali cum ſtolis ad patientem accedant, & eam circumſtantes, vnusquiſque eorum virgā in manu teneat, in figura virgæ qua Moyses Aegyptum, mare rubrum, petramq;e præcepto Dei percuffit, vt ſicut Deus ibi per virgam miracula oſtendit, ita & hic peſ. hoſte virgis eiecto, ſeipſum glorificet. In figura vij. donorum Spirituſ ſancti, vij. ſacerdotes erunt, vt ſpiritus Dei qui in initio ferebatur, ſuper aquas, & qui inſpirauit in faciem hominis ſpiraculum vitæ, ſpirituſ immundum ab homine fatigato exufflet. Et primus qui in nomine Abel erit, virgam in manu tenens, dicat: Audi maligne & ſulte ſpiritus, quicumque in homine iſto habitas, audi verba hæc non per hominem præmeditata, ſed per illū qui eſt, & qui viuut, manifeſtata &c. Cumq; ſancta virgo literas iſtas, ſpirituſ ſanctoreuelante, perfeciſſet, per manus eius, quæ occultè quæſierat, ſicut in lib. Sciuias dicit, ad monaſteriuſ, vbi mulier tenebatur, miſit, vt ſuper eam humiliter recitarentur. Cumq;e veniſſet lector ad locum illum, vbi in fine ſcriptū eſt, Et ego indocta & paupercula ſcæminea forma, ô blaſphemix & deriſor ſpiritus, tibi dico in illa veritate, qua ego paupercula & indocta forma de lumine ſapientix hæc vidi & audiui, & per eandem ſapientiam tibi præcipio, vt de iſta homine in vera ſtabilitate, & non in turbine inſtabilitatis tuæ excas: idem nequam ſpiritus totus infremuit, ac tantos vlulatus cum horridis clamoribus eiulando emiſit, quod adſtantibus maximos terrores incuſſit. Et dum his ferè per dimidiam horam bacchādo inſtituſſet, tandē vt Deo placuit, vas quod diū poſſederat, reliquit. Mulier cūm ſe eſſe liberatam ſenſit, manus adſtantibus porrexit, vt eam erigerent, quia vires non habuit. Tūc ante principale altare S. Nicolai ſe proſtrauit, &

Ge. 1. & 2.

gratias Deo pro liberatione suae egit. Populis haec cernentibus, & ut vulgus solet, per strepentes, sed & gratias & laudes Deo cum signorum pulsationibus resonantibus, fratribus quoque hymnum, Te Deum laudamus, canentibus: heu, quod miserabile dictu est, idem antiquus hostis occulto Dei iudicio redijt: & vas quod reliquerat, repetijt: vnde foemina tota contremiscens, & cum stridore & clamore se erigens plusquam prius insanire coepit. Vnde exterritis qui aderant, & moestitia completis, nequam spiritus interrogatus cur repetere ausus fuisset creaturam Dei quam reliquerat, respondit: Signum crucifixi exterritus fugi. Sed cum nescirem quod irem, vas meum vacuum & non signatum repetij. Cumque praefatis literis & coniurationibus S. virginis, ut exiret, cogere, fremdens clamabat, quod non nisi in praesentia eiusdem vetulae egrederetur. Tunc qui sanioris erant consilij, amicis & tutoribus foeminae persuaserunt, ut ad beatam virginem eam perducerent. Accepta itaque Abbatis & fratrum benedictione cum commendatitijs literis, coeperunt illud ire. Litterae autem in hunc modum erant: H. venerabili domine, omni gratiarum actione dignae, G. Brunuilaensium Abbas indignus, cum suis fratribus viuere, proficere, mundum pede subter habere, & quicquid famulae Christi excellentius optari potest. Quod Dominus vos respexit, gratiamque suam infudit, iam totus mundus nouit. Sed nos qui haec tenens per nuncios nostros & literas pro necessitate mulieris, maligno spiritu obsessae, sanctitati vestrae locuti sumus, nunc saltem per personam ipsius cum magna spe ad vos directam, verbum necessitatis repetimus, & preces precibus deuote superaddimus, ut quo magis est vobis vicina corporaliter, eo amplius sitis ei propicia spiritualiter. Nam daemon literis vestris, quas Spiritus sancto dictante misistis, coniuratus, vas possessum per breuem horam reliquerat: sed heu, nescimus quo

Secunda li-
tera Ab-
batis Bru-
yularum.

quo iudicio Dei, redijt, vasque derelictum denuo inuadens, illud nunc nunc acrius quam prius fatigat. Nobis autem eum iterum coniurantibus, & fortiter ei insistentibus, tandem respondit, quod vas possessum non nisi in praesentia vestra relinquet. Eapropter ipsam ad sanctitatem vestram mittimus, ut quod nos, peccatis exigentibus, non meruimus, per vos compleat Dominus, & antiquo hoste eiecto, ille qui potes super omnes est, in vobis glorificetur. Valeat materna dilectio vestra.

20.

His Epistolis prelibatis congruum videtur, ut ad hoc vnde paululum deflexit, oratio reuocetur, & videamus quomodo Deus ad virginis suae glorificationem tam diu huius foeminae distulit liberationem. Poterat enim omnipotens & per alios sanctos ad quos circumducta tot annis fuerat pro obsessa, facile quod petebatur, prestare. Sed gloriam huius miraculi in sanctam virginem transferens, meritorum eius qualitatem euidenter voluit cuius suo tempore manifestare. Quod qualiter acciderit, ex verbis ipsius melius cognosci poterit. De aduentu, inquit, praefatae mulieris multum exterritae fuimus, quomodo eam videre vel audire possemus, de qua plurimus populus per tot tempora erat commotus. Sed Deus rorem suauitatis suae super nos pluit, & absque horrore & tremore in habitacula sororum absque adiutorio virorum eam locauimus: & deinceps nec pro horrore, nec pro confusione, qua daemon superuenientes pro peccatis confudit, nec pro irrisorijs vel turpibus verbis, quibus nos superare voluit, nec pro pessimo flatu suo, ei vllatenus cessimus. Et vidi quod in ipsa muliere tres cruciatus passus est. Primum, cum illa de loco ad locum sanctorum ducta est. Secundum, cum communis populus eleemosynas pro ea dabat. Tertium, cum per orationes spiritualium ex gratia Dei abire compulsus est. Itaque a purificatione sanctae Mariae nos & comprouinciales nostri vtriusque sexus, ieiunijs, orationibus,

elce-

i. hæreticorum,

Gene. i.

Iob i.

elemosynis, & corporum castigationibus vsque in sabbathū Paschæ pro ipsa laborauimus. Interim per Dei potentiam coactus immundus spiritus, multa de salute baptismi, de Sacramento corporis Christi, de periculo excommunicatorum, de perditione *catharorum, & his similibus, ad confusionem suā, ad gloriam Christi, coram populo quauis inuitus, protulit: vnde multi fortiores ad fidem, multi promptiores effecti sunt ad peccatorum emendationem. Sed vbi illum falsa proferre in vera visione vidi, illum statim redargui: vnde mox conticescens, dentibus in me frendebat, loqui verò illum propter populum nō prohibui, cum vera proferebat. Deniquè sabbatho sancto cum fons baptismatis consecraretur, per flatum sacerdotis quem in fonte mittit, cum verbis quæ spiritus sanctus rationalitati hominis & doctoribus Ecclesiæ infudit, quoniam in prima creatione spiritus Domini aquas mouit, sicut scriptum est: Spiritus Domini ferebatur super aquas, mulier illa præsens ibi erat, atque timore magno correpta, ita contremuit, quòd terram pedibus perfodit, & de horribili spiritu qui eam opprimerat, sufflatum sæpè emisit. Mox in vera visione vidi & audiui, quòd vis altissimi, quæ sanctū baptisma obumbrauerat, & semper obumbrat, ad Diabolicam conglomeratam, qua foemina illa fatigabatur, dixit: Vade Sathana de tabernaculo corporis mulieris huius, & da in eo locum spiritui sancto. Tunc immundus spiritus per verenda loca foemine cum egestione horribiliter egressus est, & ipsa liberata est, ac deinceps sana in sensibus animæ & corporis permansit, quam diu in præsentem seculo vixit. Quod postquam in populum diuulgatum est, omnes cum canticis laudum & verbis orationum dicebant: Gloria tibi Domine. Itaque vt Deus permisit, quòd sathan totum corpus, Iob horrore & foetore vermium perfunderet, & vt ille æstimabat quòd per deceptionem suam, qua

Iob i.

2. Cor. 12.

qua honorem Dei abnegauerat, istum etiā superare posset, Deo animam eius custodiente, tangere eum non potuit, quia Iob Deum in fide non dereliquit, vnde & confusus ab eo discessit, quia deus per ipsum, Sathan superauit, vt sciret quoniā Deo nullus præualere posset. Sic & hæc mulier cum maligno spiritui ad vexandum tradebatur, deus nō permisit, quòd anima eius in bona fide deficeret. vnde & inimicus in ea cōfusus est, quia à iustitia Dei eam auertere non potuit. His & huiusmodi verbis, virgo Dei Diuinæ misericordiæ opera propter se & per se celebrata, nihil sibi attribuens, leniter, suauiter, vercundè & humiliter referebat: quia virtutum iactantiam fugere, virtutis loco ducebat. Vnde & post huius virtutis tam humilem & nihil omninò de se præsumptis recitationem, quasi cum Apostolo diceret, Nè magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus sathan, qui me colaphizet, statim subnectit eam, quæ subsequuta eam fuit quasi verè stimulus contra extollentiam, totius carnis suæ debilitationem. Post hæc, inquit, nimirum post mulieris illius liberationem, magna egritudo iterum inuasit me, ita quòd venæ meæ cum sanguine, ossa cum medullis emarcuerunt, & viscera mea infra me distracta sunt, totumque corpus meū ita elanguit, sicut herbæ viriditatem suam in hyeme perdunt. Et vidi quòd nequam spiritus indè irridebant, cachinnando dicentes: Vah ista morietur, & amici eius flebunt, cum quibus nos confudit. Ego autem exitum animæ meæ adesse non vidi. Infirmiorem autem istam plusquam XL. dies & noctes patiebar. Inter hæc in vera visione mihi ostensum fuit, quòd quasdā congregationes spiritualium hominum virorum ac mulierū inuilerem, eisq; verba quæ Deus mihi ostenderet, manifestarem. Quod dum tandem facere tentarem, nec vires corporis haberem, infirmitas mea aliquantulum lenita est, & præce-

T t ptum

Ion. 2.

ptum Dei exequens, dissensiones, quas quidam inter se habebant, sedavi. Has vias quas Deus mihi præcepit, cum neglegentem propter populi timorem, dolores mihi corporis sunt augmentati, nec cessabāt quousquē obediui, sicut & Ionē contigit, qui valdē afflictus fuit, quousquē ad obedientiam se reclinauit. Supernam post hæc sponsa Christi meruit visitationē, qua tantam percepit consolationē, vt ex eius delectatione diceret se repletā fuisse inæstimabilis gaudij exultatione. Pulcherrimus, inquit, & amātissimus vir in visione veritatis mihi apparuit, qui tantę consolationis fuit, quod omnia viscera mea velut odore balsami eius ad spectus perfudit, tunc gaudio magno & inestimabili exultabam, semperque eum prospicere desiderabam. Et ipse his qui me afflixerunt, præcepit, vt à me discederēt, dicēs: Abscedite, quia nolo vt ampliùs eam sic torqueatis. Qui cum magno ululatu recedentes, clamabant: Aliquod huc venimus, quia confusi recedimus. Mox ægritudo, quę me inquietauerat, velut aquę quę per procellosos ventos inundatione commouentur, ad verba viri me dereliquit, & vires recepi, quemadmodum peregrinus cum in patriam reuertitur, possessiones suas recolligit, atque venę cum sanguine, ossa cum medullis in me reparata sunt, quasi de morte suscitata fuisset. At ego tacui in patientia, filii in mansuetudine, & sicut pariens post laborem, ita loquebar post dolorem.

25.

Post hæc ab Abbate meo & fratribus humilima instantia & deuotione coacta sum, vt vitam sancti Dysibodi, cui priùs oblata eram, vt Deus vellet, scriberem, quia nihil certi inde haberent. Et oratione cum inuocatione spiritus sancti præmissa, ad veram sapientiam, in vera visione commonita prospexi, ac secundum quod ipsa me docuit, vitam & merita ipsius sancti conscripsi. Deinde librum Diuinorum operum scripsi, in quo vt omnipotens Deus mihi infudit, altitudinem,

pro-

profunditatem & latitudinem firmamenti vidi, & quomodo sol & luna, stellæ & cetera in illo constituta sunt.

Multa & alia scripturarum monumenta & insignia prophetię gratięque documēta S. virgo cōfecit, sicut superiùs diximus, in quibus eruditę à spiritu sancto eius animę ac Diuinis deditę indicia colligimus. Plurimum enim emolumenti in eis inuenire possunt, qui amorem doctrine & scientię gerunt, vt potē quę à deo ordinata, & per ipsam hominibus sunt propalata, in qua Dei sapientia, quasi in folio potentię sublimi authoritate sedebat, & per eam mirabilia faciens, rerum iudicia decernebat.

His prout possibilitas ingenioli suppetebat, à nobis digestis, calamum ad verba sanctorum filiarum eius vertamus: & quę de ipsa memoratu digna scripserūt, maximē quę de B. transitu eius sunt, viderunt & audiērunt, & manibus suis tractauerunt, adiuuante Domino, fideliter & veraciter huic operi annexamus.

Mulierem, inquiunt, quandam acriter à demonio muto vexatam, super quam & fratres de Lacu plurimum laborauerant, cum ad se magno labore virorum in lecto deportata esset, pia mater, audacię & præsumptioni demonis, verbis à spiritu sancto prolatis confidēter resistens, ab orationibus & benedictionibus nō cessauit, quousquē per gratiam Dei ab hoste maligno eam liberauit.

Simili modo & alia mulier, quę propter furorem insanie, diris vinculis ligata fuit, cum ad se adducta fuisset, solui eam monuit, & statim sub admiratione omnium, qui aderant, sanitate mentis & corporis recepta, cum gratiarum actione remeavit ad propria.

Item de claustro Schefeneburch, sororem quandam diaboli ad sancta opera, orationes, vigiliis & ieiunia, ad perce-

T t 2 ptio

ptionem quoque Sacramentorum, simulans se esse angelum lucis, hortabatur, & criminalium confessione, quibus nunquam subiacuerat, confundere eam nitebatur. Inter quæ etiã ita eam afflixit, quòd nomina & adspèctum quorũdam hominum & animalium intantùm abhorrebat, quòd ipsis visis vel auditis, horribili voce per longam horam perstrepebat: hæc à Priore & Conuentu cum literis ad sanctam virginem missa, ab ea & confortata, & à diaboli errore est liberata.

31. Eadem virtute alias duas mulieres à dæmonio obsessas, liberavit, quarum vna cùm essent paupercula & cæca, in elemosynam eius recepta, in spiritali habitu vitam feliciter consummauit.

32. His itaq; præmissis, quia ad finem operis huius festinamus, finem quoque vitæ sanctæ virginis, quibus signis Deus illustrauerit, sicut præfatæ sorores eum descriperunt, videamus. Cùm beata, inquit, mater Domino multis laborum certaminibus deuotè militasset, vitæ præsentis tædio affecta, dissolui & esse cum Christo quotidie cupiebat. Cuius desiderium DEVS exaudiens, finem suum sicut ipsa præoptauerat, spiritu prophetiæ ei reuelauit, quem & Sororibus prædixit aliquandiũ. itaque infirmitate laborans, LXXXII. ætatis suæ anno, XV. Kalen. Octobris, ad sponsum celestem felici transitu migravit. Filiæ autem ipsius, quarum omne gaudium & solatium ipsa erat, funeri dilectæ matris amarissimè flentes assistebant. Nam licet de præmijs & de suffragijs sibi per ipsam conferendis non dubitarent, propter discessionem tamen per quam semper consolabantur, maximo cordis mœrore afficiebantur. Deus verò, cuius meriti apud se esset, in transitu suo euidenter declarauit. Nam supra habitaculum, in quo sancta virgo primo crepusculo noctis dominicæ diei, felicem animã DEO reddidit, duo lucidiss. & diuersi coloris arcus in firmamento

Phil. r.

Ipsa die S.
Lamberti.

mento apparuerunt, qui ad magnitudinẽ magnæ plateæ se dilatauerunt, in quatuor partes terræ se extendentes, quorũ alter ab aquilone ad austrum, alter ab oriente ad occidentẽ procedebant. At in summitate vbi hi duo arcus iungebantur, clara lux ad quantitatem lunaris circuli emergebat, quæ latè se protendens, tenebras noctis ab habitaculo depellere videbatur. In hac luce crux rutilans visa est, primùm parua: sed crescendo postea immensa, circa quam innumerabiles varij coloris circuli, in quibus singulis singulæ rutilantes cruciculæ oriiebantur cum circulis suis, priore tamen minores, conspiciiebantur. Et cùm hæc in firmamento se dilatassent, latitudine sua ad orientem magis pertingebant, & ad terram versùs domũ, in qua S. virgo transierat, declinare visæ, totum montem clarificabant. Et credendum quòd hoc signo Deus ostendit, quãta claritate dilectam suam in cælestibus illustrauerit. Nec defuerunt, antequàm sepeliretur, miracula meritum sanctitatis eius attestantia. Nam duo homines, qui S. corpus eius spe bona tangere præsumperunt, à graui infirmitate conualuerunt. Exequijs igitur venerabiliter à reuerendis viris celebratis, in venerando loco est sepulta, vbi meritis eius, om̃ibus pio corde querentibus præstatur multa beneficia. Odor quoque miræ suauitatis de sepulcro eius redolens, dulcedinis suæ flagrantia aliquorum hominum nares perfundit & pectora. Speramus itaque & indubitãter credimus, apud DEVM eius esse me-

moriã immortalem, qui in hac vita donorum

suorum prærogatiã ei contulerat spe-

cialẽ, cui laus sit & honor in se-

cula seculorum.

Amen.

SVMMATIM VI-

TA S. BERTHAE ET S. RO-

BERTI,

Ex his quæ suprâ folio 272. de improviso abrumpi oportuit, in gratiam studiosi lectoris, per eum qui opus hoc ex archetypo transcripsit, hic obiter et cursim velut argumenti loco adiecta.

Eata Bertha tradita nuptui Robolao tyranno pagano, vouit Deo, si liberaretur, thalamo alterius viri non associaretur.

Pater B. Roberti Robolaus in prælio occiditur contra Christianos.

B. Bertha prope Naham, Ecclesiam edificat, vestes preciosas abiecit, vili vestitu & grosso velut sacco induta, ac cingulo cincta, in viduitate Deo seruiebat, Multos perfectos bonos homines ad se collegit, ibiq; vigilijs & ieiunijs se macerans, orationibus & eleemosynis seruiebat.

Puer cum septem annorum esset, literas discere desiderabat, quibus eum mater sua instrui faciebat, sed tamen clericum esse nolebat: ipse verò misericors admodum, pauperes pueros ad matrem sæpè adducebat, vix euadens tentamenta mundanorum, qui fastigium superbæ ei persuadere conabantur. matremq; vix cõsentiente, peregrinatione arripuit ad limina S. Petri & Pauli Romæ, perq; aliquod tempus ibidem moratus est. Ad matrem reuersus, in prædio suo quod latissimum fuit, villas & Ecclesias ædificari fecit. Ipse verò ducatum, matrem & omnia quæ habebat, relinquere & peregrinus fieri cogitabat. Habitatio autem tã B. Roberti quàm matris

tris ipsius, eodem tempore propter suauitatem defluentium aquarum, in ipso loco erant, vbi reliquiæ eorum nunc conditæ sunt.

Itaq; cum beatus iste per triginta dies in infirmitate laborasset, vigesimo ætatis suæ anno, Deus eum in bona confessione & in Dei timore de hac vita tulit, non tamen sine cælesti præuia admonitione & visione, vti ibidem latiùs habetur.

In oratorio autem quod ipse & mater sua super Naham fluuium in supradicto prædio suo construxerant, cum maximo concursu populorum totius regionis sepultus est, alijs quidem super eum flentibus, quoniam immaturus de præsentis vita sublatu est, alijs verò super eum gaudentibus, quia per miracula quæ Deus ibidem per eum fecit, tota regio illa velut dies per solem illuminata est. Per octo nanque annos DEVS plurima signa & miracula per merita huius dilecti sui, in prædicto loco in infirmis, in claudis & in captiuis fecit, ita vt quicumq; in tribulationibus vexabantur, ad sepulcrum eius venientes, per gratiam DEI liberati sint.

Fol. 179. linea 6. pro, id est, magister: lege, primus magister

minoris populi iam hodie strenua vigilat in pastoribus } 80
 requirunt: hanc colunam que de sustentat: qui abservit
 dormis deijcit.
 quis dasset videtur potest in malis at si saluari non possit. } 87
 que per se sepe faciunt martires } 88
 misericordia oratores postulat: quia deus diligit: quia } 90
 misericordia: quia misericordia vult: aut et orationem
 consulti alterius dimittat officium aliam rationem. } 91/92
 non induit ad a deo non obvoluit: seus diabolus / pro li } 97
 peris confessio peccati deum perit / lux et vestimti e } 98
 itat et mundis veteris legis: quia non hinc qua
 et munda fuit.
 Multi sunt qui sole que videt velingunt / et que non videt } 102
 non inuicem pofit quos / que vis / vis } 103
 homo legem quasi deus pofit / deus sibi ponit
 hoc demons in hinc qui nullum vult deo subditio e } 105/106
 pofit se in laboris multi platura fugiunt / 7. plaga e
 fugiunt demons in hinc: quia demons non hinc pofit a deo
 ut hinc hinc de sentire.
 Notus alii ob abruat e appon / de sentire sacerdote ligati } 108
 non conficere / sacerdos qui negat sacrum / vicius et astas } 109
 ut corpus et anima se hinc.
 seu lenit orare quia in nimietate vicius deo accepti } 110
 phelisebeth: sancte moniali revelationis fante modo } 111
 quo ione pofit: deus non vult suos pati illo genere ut } 112
 annulis vici deat et hinc ut falsi pofit ut uel fir
 populus corrigat et deus placet
 deus non opat ut homo / hora. 6. fori dei / qui opat de } 112
 poficere cupiunt ut vasa sint et tunc que solum sonus dat
 non opat: sed in qua alius pofit.

117 *coelestis, in dicitur coicari, f. in ordine sumendi ut p[ro]p[ri]us*
 118 *provere dicitur q[ui] coicet seu viticui: ita d[icitur] unu[m]*
munificat[ur] / sent[entia] b[e]n[e]d[i]c[t]i coicet in v[er]g[il]i
 119 *suavit[er] dicitur a deo p[er] p[er] conu[er]sat[ur] laudat[ur] dei in eade[m]*
 120 *scis / et no[n] in d[icitur] q[ui] p[er] magna et summa causa*
 121 *scia[m] incarnatione[m] eucha[ristie] vocat[ur] scia[m] in d[icitur] Jobi*
 122 *Un[de] ho[m]ines suspirat[ur] genuit[ur] in auditi[one] cationu[m]*
 123 *p[er] pena[m] imponit[ur] s[er]vati[um] laudat[ur] dei in scilicet*
 124 *p[er] ponit[ur] ho[m]ines et t[er]p[er] stat[ur] in p[ro]p[ri]e*
 125 *contra p[ro]p[ri]e p[er] h[er]e[ti]c[os] quas fer[unt] deus p[er] p[ro]p[ri]e p[er] v[er]ba v[er]ba*
 126 *contra calicem t[er]m[in]o d[icitur] q[ui] et ibi optime de antiq[ua]*
 127 *eucha[ristia] quid inuit[ur] x[ristus] in hoc q[ui] pane[m] fregit et quid d[icitur] in*
 130 *infirmitate d[icitur] patiente et*
 133 *plexata et p[er] d[icitur] nisi d[icitur] nullu[m] p[er] v[er]ba v[er]ba*
 137 *vere potuit / s[er]vati[um] fenestra totu[m] illas illu[m]inat*
 147 *aries abrahe oblat[ur] no[n] ex alijs oblat[ur] ortus*
 152 *bra[bra] p[ro]p[ri]e philisophia p[ro]p[ri]e a solo abraha[m] p[ro]p[ri]e et p[ro]p[ri]e*
 154 *diabolus et ante riu[m] no[n] vidit deum q[ui] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e*
 161 *que in oib[us] reb[us] velut o[mn]ia et oculu[m] p[ro]p[ri]e*
 162 *exhortat[ur] ad deum et abel noe et q[ui] bona sua opa ost[en]dit*
 162 *S[er]vati[um] declinatib[us] d[icitur] et*
 165 *figuras in abel officio sacerdotu[m] et martirij sanguine ornata: et laurea portoris: magna et figura*
 174 *gloria[m] absq[ue] merito h[er]e[ti]c[os] voluit: et merito absq[ue] ope et*
 175 *in oblat[ur] abrahe deus p[ro]p[ri]e ad e[um] mittit: et*
 180 *in circumcisio[n]e ip[s]ius morti vultu[m] intulit*
 180 *Deus p[er] amicos suos laudat[ur]: et p[er] inimicos suos p[ro]p[ri]e*
 185/242 *modus quo q[ui] est demon a mortali quasi*
 185 *et ad leo manichus significat: avanta qui significat: et*
 190 *figuras sole significat*
 196 *divitias scilicet: et vita[m] et h[er]e[ti]c[os] q[ui] sit difficile*
 197 *et p[ro]p[ri]e h[er]e[ti]c[os] t[er]p[er]u[m]: ob negligetia[m] sacerdotu[m] et t[er]p[er]u[m]*